

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೋಕ್ತಿ ವಿಲಾಸ

ಎಂಬ

ಕೆನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣ

ಸುಂದರ ಕಾಂಡ.

ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಬಡೆಯರವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂಪಡೆ.

ಎಂ. ರುದ್ರಪ್ಪ ಅಂಡ ಸನ್ ಅವರುಗಳಿಂದ

ಸ್ವಕೀಯ “ಶ್ರೀಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ” ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾಪಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಬೆಂಗಳೂರು :

೧೯೪೪.

ಮೊದಲನೇ ಛಾಪೆ-೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

(ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಗಿದೆ.)

ಬಿ ರ ತಿ ಕೆ.

ಈ ಭರತಖಂಡವೆಂಬ ಇಂಥದೇಶದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲೊ ಪೃಥ್ವಿರುವ ಮಹಿಷಾಪುರವೆಂಬ ಈ ಮಹಿಷೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವದ ಅರಸರಾದ ಶ್ರೀಶಾಸುರಾಜೇಂದ್ರ ಬಡಿಯರವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ “ಶ್ರೀಶಾಸುರಾಜೋಕ್ತಿ ವಿಲಾಸ” ಎಂಬ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಂದರಕಾಂಡವನ್ನು, ಆಳುವ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಶಾಸುರಾಜ ಬಡಿಯರ್ ಬಹದೂರ್, ಜಿ ಸಿ ಎನ್ ಐ, ಯವರ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರವರ ಈ ವರುಷದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ವರ್ಧಂತಿಯ ಕಾಲದೊಳು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹದಾ ನಂದ ಉಂಟಾಗಿ ಇದೆ

ಕೆಲವು ನೆರವುಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಾವು “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜ ವಾಣೀವಿಲಾಸ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಕನ್ನಡ ಟೀಕಿನ ಆದಿಪರ್ವವನ್ನೂ ರಂಭಿಸಿ, ಈಗ ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನ ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜರವರೂ, ದಿವಾಬಹದೂರ್ ಸರ್ ಕುಮಾರಪುರಂ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್, ಕೆ. ಸಿ ಎನ್ ಐ, ಯವರೂ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಮತ್ತು ದರಬಾರ್ ಬಕ್ಷಿಯವರಾದ ರಾಯಬಹದೂರ್ ಅಂಬಿಲ್ ನರಸಿಂಹ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ಮುಜರಾಯಿ ಸೂಪ್ರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರಾದ ರಾಯಬಹದೂರ್ ಆರ್ಕಾಟೆ ಶ್ರೀನಿವಾ ಸಾಚಾರ್ಯರವರು, ಇವರುಗಳು ಬಹಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಈ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರುಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವೆವು! ಯಡ್ರುಕೇರ್ಷೆ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರಾದ ಮೆ|| ಭಾಭಾ ಸಾಹೇಬರವರಿಗೂ, ಅಂಡರ್ ಸೆಕ್ರೆಟರೀಗಳಾದ ಮೆ|| ಅನಂತಸ್ವಾಮಿರಾಯರವರಿಗೂ, ಮೆ|| ಮೈಸೂರು ನಾರಾಯಣರಾಯರವರಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಇವರುಗಳ ಪ್ರೋಪಣೆಯಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣ ವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಕೂಜಂತರಾಮರಾಮೇತಿ ಮಧುರಂಮಧುರಾಕ್ಷರಂ |

ಆರುಹೃಕವಿತಾಶಾಖಾಂ ವಂದೇವಾಲ್ಮೀಕಿಕೋಕಿಲಂ ||

ವಾಲ್ಮೀಕೀರ್ಮನಿಸಿಂಹಸ್ಯ ಕವಿತಾವನಶಾರಿಣಃ |

ಶೃಣ್ವನ್ರಾಮಕಥಾನಾದಂ ಕೋನಯಾತಿಪರಾಂಗತಿಂ ||

ಯಃಪಿಬನ್ಸತತರಾಮ ಚರಿತಾಮೃತಸಾಗರಂ |

ಅತ್ಯಪ್ತಸ್ತಮುನಿವಂದೆ ಪ್ರಾಚೀತಸಮಕಲ್ಮಷಂ ||

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣವು ಎಷ್ಟುಸಾರಿ ಪರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗದೆ ಅಧಿಕಧಿಕ ಮನೋಲ್ಲಾಸವುಂಟುಮಾ ಡುವಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ, ಅತಿ ಪುಣ್ಯಪ್ರದಮಾದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಇದರ ಪ್ರಚುರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರ ಲ್ಲರೂ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವರೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ, ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣವು—ಬಾಲಕಾಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ, ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ, ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡ, ಸುಂದರಕಾಂಡ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ, ಎಂಬ ಆರು ಕಾಂಡಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ, ಪ್ರತಿ ಕಾಂಡವನ್ನೂ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆವು. ಮತ್ತೂ ಉತ್ತರರಾಮಾಯಣ ವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆವು ; ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಅರಮನೆಯ ಸರಸ್ವತೀ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿರಕಾಲದ ತಾಳೇ ಓಲೇ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಬರಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ ತಿದ್ದಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವಣವು ಬಹಳ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವ್ರ

ದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಈ ಮೊದಲನೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳಿಲ್ಲದಿರದು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

ಸೂಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೊಡನೆ ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆವು !

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರುಗಳಲ್ಲದೆ, ಮಹಾತ್ಮರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆಗಿರುವಂಥವರೂ ನಮಗೆ ಇಂಥಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವರು, ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣಗೇರಿ ಜಗದ್ಗುರುಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿರುವರು, ಮತ್ತು ಜಗತ್ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಮೆ|| ಆನ್ಸೀ ಬೆಸ್ಸಾಂಟ್ ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಧೊರೆಯನಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು, ಇವರುಗಳು ನಮಗೆ ದಯೆ ಪಾಲಿಸಿದ ಲೇಖನಪತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಶೃಂಗೇರಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನಿಂದಾ—ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿರುವ ಎಂ ರುದ್ರಪ್ಪನವರಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ನೀವು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಟೀಕಿಸಿ ಇರುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಪರಾಂಬರಿಸಿ ತುಂಬಾ ಆನಂದಿಸಿ ಇರುವದಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜನ ರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೂ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಈ ಕಾರ್ಯವು ತುಂಬಾ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುತ್ತೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ ಇರುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರ.

ಮಹಾರಾಜರವರಿಗೆ ಫಲಪುಷ್ಪ ಸರಬರಾಯಕರಾದ ಮೆ|| ಎಂ ರುದ್ರಪ್ಪನವರಿಗೆ,

ಪ್ರಿಯರಾದ ಆಯ್ಯಾ,

ನೀವು ನನಗೆ ಬಹುಮಾನಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನೂ ಪಲೆಹೇಳಿಕೊಡದಂಥಾ ಆರ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನೇಕರ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ನಿವೃತ್ತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರದವಾದ ಕೆಲಸವು—ಇದು ನಿಮಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ತರುವದು,

ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವಹಾಗೆ ಮಹಾರಾಜರವರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡಬಹುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ, ಯಾಕಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿಕಾರ್ಥವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಯುಂಟಾಗಿರುವದಕ್ಕಿಂತಲು ಮತ್ಯಾವದೂ ಅರಸರಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರದು.

ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಇಂಥಾ ಭೂಪಣಪಾತ್ರವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಜಯವುಂಟಾಗುವಂತಾಗೆ ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ—ನಿಮಗೆ ಸದ್ಭಾವವುಳ್ಳ,

ಆನ್ಸೀ ಬೆಸ್ಸಾಂಟ್,

ಈ ಸುಂದರಕಾಂಡವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ಣನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುತಿದ್ದುವದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ಮೆ|| ಕೋಲಾರದ ರಾಮಾಚಾರಿಗಳೂ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರ್ ಗರ್ವನಮೆಂಟ್ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಪಂಡಿತರಾದ ಮೆ|| ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ

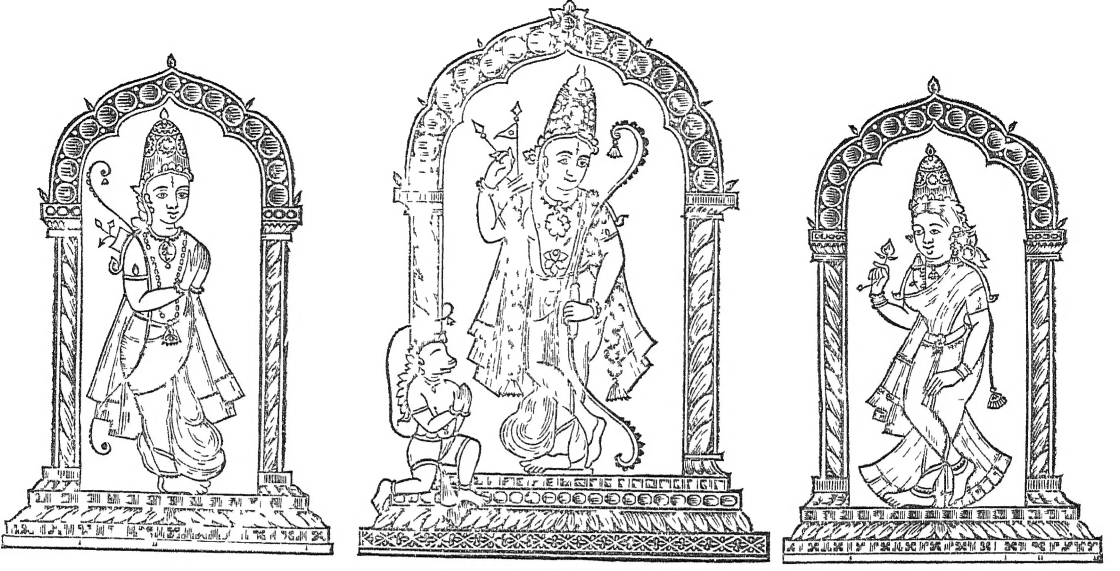
ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ
ವರ್ಧಂತಿ, ೧೯೯೪, ಬೆಂಗಳೂರು

ಎಂ ರುದ್ರಪ್ಪ ಅಂಡ್ ಸನ್,
ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್ಸ್, ಶ್ರೀಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಪ್ರೆಸ್,
ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ.

ಪುಟ.	ಪುಟ.
ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದ್ದು ...	೧
-----ಸುರಸಾದೇವಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದು ..	೩
-----ಸಿಂಹಕೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು	೯
-----ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು .	೧೦
-----ಲಂಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದು ..	೧೧
-----ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ..	೧೪
-----ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು ...	೧೫
ರಾವಣನ ಅರಮನೆ ವರ್ಣನೆ ...	೧೬
-----ವಿಮಾನವರ್ಣನೆ ...	೧೯
-----ಅಂತಃಪುರ ವರ್ಣನೆ ..	೨೦
-----ಅಂಗವರ್ಣನೆ ...	೨೧
ಹನುಮಂತನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು	೨೪
-----ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ..	೨೫
-----ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟದ್ದು	೨೬
ಅಶೋಕವನ ವರ್ಣನೆ ...	೨೯
ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದು ...	೩೦
-----ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದ್ದು ..	೩೧
ಸೀತಾದೇವಿಯು ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ...	೩೪
ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ...	೩೫
ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯು .	೩೬
ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದು ...	೩೭
ಸೀತಾದೇವಿಯು ರಾವಣನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದು ...	೩೮
ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದ್ದು ..	೩೯
ರಾಕ್ಷಸಿಯರು	೪೦
ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದ್ದು ..	೪೪
ತ್ರಿಜಟೆಯು ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ...	೪೬
ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದ್ದು ...	೪೮
ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳಾದದ್ದು	೪೯
ಹನುಮಂತನು ಬಿಂತಿಸಿದ್ದು ...	—
ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು ..	೫೦
-----ಸಂಶಯಪಟ್ಟದ್ದು ...	—
ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿದ್ದು	೫೧
-----ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು	೫೩
-----ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಂಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು	೫೫
-----ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮುದ್ರೆಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ..	೬೦
-----ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕ್ಷೌಂಡು	—
ಶ್ರೀರಾಮನಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು	೬೧
ಸೀತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕುರುಹು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು	೬೪
-----ಹನುಮಂತನು ತಿರುಗಿ ಹೋಗಲು	—
ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ..	೬೭
ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು	೭೦
-----ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದದ್ದು ...	೭೧
-----ಎಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು	೭೨
ವನಕಿಂಕರರ ವಧೆಯು ...	೭೩
ಜಂಬುವಾಲಿಯು ..	೭೫
ಸಪ್ತ ಸೇನಾಪತಿಗಳ ..	—
ಪಂಚಸೇನಾಪತಿಗಳ ..	೭೬
ಅಕ್ಷಯನ ..	೭೮
ಹನುಮಂತನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿನ ಅಸ್ತ್ರವಿಂದ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದದ್ದು	೭೯
ರಾವಣನ ಒಡ್ಡೋಲಗೆ ವರ್ಣನೆ ...	೮೦
ರಾವಣನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದು	೮೩
ಹನುಮಂತನು ತಾನುಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು	೮೪
ವಿಭೀಷಣನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಹಾಗಿ ನೀತಿಹೇಳಿದ್ದು	೮೬
ರಾವಣನು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿದ್ದು	೮೭
ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿದ್ದು ...	೮೯
-----ಸೀತಾದೇವಿಯು ಬೆಂದುಹೋದಳೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಳು	೯೦
-----ಲಂಕೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿದ್ದು ..	೯೩
-----ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಜಾಂಬವದಾದಿಗಳನ್ನು	—
ಕಂಡದ್ದು ...	೯೪
-----ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಳು	—
ಅಂಗದನು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದದ್ದು ...	೧೦೩
ಜಾಂಬವನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯು	—
ಬೇಕೆಂದದ್ದು ..	೧೦೪
ವಾನರನೀರರು ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೇ ಹೊಡೆದದ್ದು...	೧೦೫
ದಧಿಮುಖನು ಮಧುವನ ಭಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸುಗ್ರೀವನ	—
ಬಳಿಗೆ ಹೋದದ್ದು ...	೧೦೬
ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಅಂಗದಾದಿಗಳು ಸೀತಾದೇವಿ	—
ಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು...	೧೦೭
ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದಾಗಿ	—
ಹೇಳಿದ್ದು ...	೧೦೮
-----ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ..	೧೧೦
ಶ್ರೀರಾಮನು ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ	—
ಪಟ್ಟದ್ದು ...	೧೧೧
ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು	೧೧೨

ಶ್ರೀ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಾಂಗೀಕೃತಃ | ನಾರದಮುನಿಪ್ರೇರಿತ ವಾಲ್ಮೀಕಿನಾಕೃತಃ | ಮಧುರಪದಸಂದರ್ಭಗರ್ಭಿತ
ಭಾರತೀಭರಿತ ಶ್ರೀರಘುವೀರ ಕಥಾನಿಬಂಧನೋಯಂಗ್ರಂಥಃ | ವಿಜಯತೇತರಾಂ ||

ಶ್ರೀ ಚಾ ಮ ರಾ ಜೂ ರ ಕ್ತಿ ವಿ ಲಾ ಸ ಎಂ ಬ

ಕೌನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣ

ಸುಂದರ ಕಾಂಡ.

೧ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸ ಮು ದ್ರ ವ ನ್ನು ದಾ ಟು ದ್ಧು .

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹಾಮುನಿಯು ನೀತಾಪುತ್ರರನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲೈ ಕುಶಲವರೇ ಕೇಳೀ : ಲ
ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣಾಸುರನು ಕೊಂಡುಹೋದಂಥಾ ನೀತಾದೇವಿಯಿರುವ ಸ್ಥಳ
ವನ್ನು ಕಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಯತ್ನವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಹಗ್ಗತ್ತನ್ನೂ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಹಿಕ್ಕೊಂಡು “ಕಟಕಟಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ದಾಟುವವರುಂಟೇ ! ಆದರೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ !” ಎಂದು ಅತಿಹರ್ಷ
ದಿಂದ ಎಳಗರಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವ ವೈವಭರಾಜನಂತೆ ಬಸ್ಪುತ ವೈಡೂರ್ಯ
ರತ್ನಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ ಪಾದಗತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವೃಕ್ಷ
ಗಳನ್ನೂ ಮುರಿದುಹಾಕುತ ಬಿಳಿದು ಕರಿದು ಕೆಂಪು ಪಚ್ಚೆ ಪಳದಿ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾವರ್ಣಗಳಾದ ಧಾತುಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ ದೇವತಾವಿಶೇಷಗಳಿಂದಲೂ ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿ

ಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ತಾವರೆಯ ಕೊಳದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿರು ವ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ಬಪ್ಪು ತಿದ್ದನು! ಆಮೇಲೆ ಗಂಭೀರಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನಿಗೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮೂಡಲುಮುರವಾಗಿ ನಿಂತು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಹುಣ್ಣುಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ವುಬ್ಬುವಂತೆ ವುಬ್ಬಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಅಪರಿಮಿತ ವಾದ ಶರೀರಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತಪಾದಗಳಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತವನ್ನೂ ನಿಂತನು ಆಗ ಆತನ ಭಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆ ಪರ್ವತವು ಚಲಿಸುತ ಮರಗಳಿಂದ ಉದುರುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪಮಯ ವಾಗಿ ಬವ್ವುತಿತ್ತು! ಮತ್ತು ಹನುಮಂತನ ಹಸ್ತಪಾದಗಳ ಬಲುಮೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಡೆಯುವದರಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳ ರೇಖೆಗಳೂ ಅದರ ಸುತ್ತಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಡೆಯುವದರಿಂದ ಕರೀಧಾತುಗಳ ರೇಖೆಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಜೊಗಿಯಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿತ್ತು! ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪರ್ವತವು ಬಡೆಯುವದರಿಂದ ಅದರ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಾದಿ ಮೃಗಗಳೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಜಾಲಗಳೂ ಭಯ ಪಟ್ಟು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೀನಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು! ಆ ಪರ್ವತವು ಬಡದು ಬಿರಿಯುವ ಛಟಛಟಿತ್ತಾರವೂ ಸಿಂಹ ಗಳ ಗರ್ಜನೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ನವಿಲು ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೇಂಕಾರಧ್ವನಿಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹತ್ತಾದ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳು ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕೋಪಾತೀತೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ವಿಷಜ್ವಾಲಗಳ ನ್ನು ಗುಳುತಿದ್ದವು! ಹಾಗೆ ಕೋಪಯುಕ್ತಗಳಾದ ಆ ಸರ್ಪಗಳ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿಲೆಗಳು ಉದ್ದು ಅನೇಕ ದಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷಹರವಾದ ದಿವ್ಯೌಷಧಿಗಳು ಆ ವಿಷವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸು ವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಗಳಲ್ಲದೇ ಹೋದವು! ಕೆಲವು ಸರ್ಪಗಳು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಆ ಪರ್ವತದ ಕೋಡು ಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು! ಸಲ್ಲವಿತವಾಗಿ ಕೋರಕಿತವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಿತವಾಗಿ ಫಲಿತವಾದ ಮರಗಳು ಕಡೆಹಿಡು ಕಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚಿಗುರು ಮೊಗರು ಮೊಗ್ಗು ಪುಷ್ಪ ಫಲಗಳೊಡನೆ ಮುರಿದು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವು! ಅದರಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವು ಪುಷ್ಪಿತವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಮಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು! ಆ ಪರ್ವ ತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಳವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟುಣಿಸಿದ್ದ ಮನೋಹರವಾದ ಕಲ್ಲರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು! ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ವೃಕ್ಷಗಳು ನಾನಾವರ್ಣಗಳಿಂದ ಧಾತುಗಳೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸು ತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಪರ್ವತವು ಬಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಬೆದರಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು! ವಿದ್ಯಾಧರರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸುವರ್ಣದ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಭೋಜನಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ ಲೇಹ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೊಲಗುತ್ತಿದ್ದರು! ರತ್ನಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕುಂಡಲಗಳುಳ್ಳ ತಾವರಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಗಂಧರ್ವರು ತಮ್ಮ ಹರಿಗೆ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮದಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಕಂಠಾಭರಣಗಳು ಬಾಹುಪುರಿ ತೋಳಬಳ ಕಾಲಂದುಗೆ ಕಡೆಗ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಅನುಲೇಪನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಗಡ ಬರಲು ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು!

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹೋದಂಥಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯ ರಸಮೇತರಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿ “ಕಟಕಟಾ! ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕಿ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆವಸ್ಥೆ ಬಂತಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟುಗೂಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತಿ ದ್ದರು, ಋಷಿಗಳು ಸಿದ್ಧರು ಚಾರಣರು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ

ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಹನುಮಂತನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನೆಂದು ನುಡಿಯು ತ್ತಿರಲು ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಆಪರಿಮಿತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಹನು ಮಂತನು ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೈಗೊಡಹಿ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಭೈರವನಂತೆ ತಾಳಿಂದ ತುದಿಯಪರ್ಯಂತ ರೋವಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಕುಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯಲು ಅದು ಗರುಡನಿಂದ ಸೆಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ಪನಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತು ! ಆಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಲ್ಲಿದ್ದ ಭುಜಗಳಿಂದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಊರಿ ಮೊಳಕಾಲುಗಳ ಮುಡಿಗೆ ಆನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊಳಕೈ ಯ ಸಂದುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಗ್ಗತ್ತನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಹಿಕ್ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ಶರೀ ರ ಬಲವನ್ನೂ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬರಬಾರದೆಂದು ಮಿಕ್ಕ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪಾದಾಗ್ರಗಳಿಂದ ದೃಢವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವೆ ನೆಗೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕರಿರಾ ಕೇಳೇ ; ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿ ನಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣವು ಯಾವಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುವದೋ ಆ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಯೇ ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ರಾವಣಾಸುರನಿರುವ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದಿ ದ್ದರೆ ಇಂಥಾ ವೇಗದಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಆ ರಾವಣನನ್ನು ಹೆಡಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿತರುತ್ತೇನೆ ; ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಂಡು ಕಾರ್ಯಸಾಧನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ; ಇಲ್ಲವೇ ರಾವಣನಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ಲಂಕಾವುರಿಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಅಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹನುಮಂತನು ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಗರುತ್ತಂತೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಜಂಘೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳು ಬೇರುಸಹಿತವಾಗಿ ಕೀಳಲ್ಪಟ್ಟು ಪುಷ್ಪಫಲಸಹಿತವಾಗಿ ಆತನ ಜಂಘೆಗಳ ಗೂಡಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವುದೂರ ಹೋಗಿ ಇವ್ಯಬಂಧುಗಳಬಳಿಗಳುಹಿಂದ ಬಂಧುಗಳು ತಿರುಗುವಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು ! ಕೆಲವು ಪುಷ್ಪಫಲಸಹಿತವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಅರಸಿನಕೂಡೆ ಸೇನೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ಆತನ ಜಂಘೆಗಳ ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಆತನಕೂಡೆ ಹೋಗಲಾಗಿ ಹನುಮಂತನು ಅನೇಕ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಪರ್ವತವೋ ಎಂ ಬಂತೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು ! ಅತಿ ತೂಕವಾದ ಮರಗಳು ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಓಡಿಬಂ ದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ದ ಪರ್ವತಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದವು ! ಹೀಗೆ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಉದುರಿದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕವಿಚಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ ಹನುಮಂತನು ಮಿಂಚುಬುಳುಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿರುವ ಪರ್ವ ತದಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತನು ! ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂಥಾ ವೃಕ್ಷಗಳ ಪುಷ್ಪಗಳು ಬಂಧುಗಳಬಳಿಗಳುಹಿ ಬಂದು ರೋದ ನವಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯಬಂಧುಗಳಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತವು ! ಹನುಮಂತನ ಮೊಣಕಾಲುಗಳ ವೇಗದಿಂದಂಟಾದ ಘಾಳಿಗೊಂ ಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳದೆನೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಆ ಸಮುದ್ರವು ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಪರಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತು ! ಆತನ ಹಿಂದುಗೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಉದುರಿದ ನಾನಾವರ್ಣ ವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಹನುಮಂತನ ಶರೀರವು ಮಿಂಚಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಸಮೂಹದಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತು ! ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಹನುಮಂತನ ಭುಜಗಳು ಪರ್ವತಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಟು ಐದು ಹೆಡೆ ಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬವ್ವುತಿತ್ತವು ! ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದಿಂದ ಲಂಘಿಸಿ ಅಂತ ರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಂದೆ ನುಂಗಿ ಆಮೇಲೆ

ಆಕಾಶವನ್ನ ನುಂಗಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ! ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಯಜ್ಞವುರುವವನ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದವು ! ಅನೇಕ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ! ಆತನ ಕೆಂಪಾದ ಮುಖವು ಕೆಂಪಾದ ಮುಗಿಲಿನಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬವ್ವುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿತ್ತು ! ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಬಾಲವು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದ ಇಂದ್ರಧ್ವಜದಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿತ್ತು ! ಬಿಳುಪಾದ ಕೋರದಾಡೆಗಳುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಾಲದಿಂದ ಪರಿವೇಷಕಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು ! ಬಾಲದಡಿಯ ಕಂಪಾದ ಹಿಂಭಾಗವು ಬಡೆದು ಕೆಂಪಾದ ಗೈರಿಕಾದಿಧಾತುಗಳುಳ್ಳ ಪರ್ವತದಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿತ್ತು ! ಆತನು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಆತನ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಸೆಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದ್ರವು ಕಿರುಗಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ವಾಯುವಂತೆಯೂ ಮೇಘದಂತೆಯೂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು ! ಆತನು ತೆಂಕಣ ಮುಖವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಬಡಗಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಡಬಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಿಡಿಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು , ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗರುಡನಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಮುಂಗಾಲಸರಪಣಿಯಹಾಕಿ ಹಿಂಗಾಲಸರಪಣಿಯ ಹಾಕುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಗುರಿ ನಿಡಿದಾದ ಮದ್ದಾನೆ ಯಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು ! ಉಪರಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಶರೀರದಿಂದಲೂ ಶರೀರದ ನೆಳಲು ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಬಿಡಿಯಲು ವಾಯುವೇಗ ದಿಂದ ನೀರಿನಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಓಡೆಯಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರೋದಕವು ಆ ಹನುಮಂತನ ಶರೀರವೇಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸೆಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನೊರೆಗಟ್ಟಿ ಉನ್ನಾದವ್ಯಾಧಿಯುಳ್ಳಂಥಾ ನೋರೆ ಎಂಬಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿತ್ತು ! ಪರ್ವತಾಕಾರವಾದ ಸಮುದ್ರದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರವೇಗದಿಂದ ಇಬ್ಬಾಗ ವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಆತನ ವೇಗಾತಿಶಯದಿಂದ ಓಡುವ ಮೇಘಗಳ ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಕಂಪಿಸಿ ಭೋರಿದುತಿತ್ತು ! ತನ್ನ ಶರೀರವೇಗದಿಂದ ಮಹತ್ವಾದ ತೆರಗಳನ್ನು ಸೆಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತ ಆ ಸಮುದ್ರದ ತೆರಗಳು ಅತ್ಯುತ್ಕಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಆ ತೆರಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಲೆಪ್ಪುವಕಾಣಜೀಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎಂಬಂ ತೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ! ಹನುಮಂತನಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಕಲೋಲವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡೆದು ಓಡುವ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿತ್ತು ! ಆತನ ವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರಜಲವು ದಾರಿಗೊಂಡು ತಿರುಗಲಾಗಿ ಆ ಸಮುದ್ರದ ಲ್ಲಿದ್ದ ಮೀನು ಮೊಸಳೆ ಆಮೆ ಮೊದಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸೆಳೆದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ! ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ದ ಪರ್ವಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉಪರಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಗರುಡನೋ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು ! ಆ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಹೋಗು ತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಸಮುದ್ರೋದಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ಆತನ ಶರೀರದ ನೆಳಲು ಹತ್ತುಗಾವುದದಾರಿಯೆಗಲವಾಗಿ ಮೂ ವತ್ತೆರಡುಗಾವುದದಾರಿ ನೀಟವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ! ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯ ನು ಆತನನ್ನು ದಹಿಸಲಿಲ್ಲ , ಖೇಚರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಶರೀರದ ನೆಳಲು ಬೆಳ್ಳಾದ ಮೇಘ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ದ್ದ ಕನ್ನೆದಿಲು ಪುಷ್ಪವೋ ಎಂಬಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿರಲು ಅನ್ಯಾತ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಶರೀರ ವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗರಿಯುಳ್ಳ ಪರ್ವತರಾಜನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು ! ಸಮುದ್ರೋದಕವು ಆತನ ವೇಗದಿಂದ ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಲು ಆ ಸಮುದ್ರವು ದೊಡ್ಡ ದೊಣೆಯಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿರಲು ವಾ ಯುವಿನಂತೆ ಮೇಘಮಂಡಲವನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರವೇಗದಿಂದ ಇಬ್ಬಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಖೇಚರಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗರುಡನಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು ! ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡುತ್ತ ಮೇಘಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು !

ಹೀಗೆ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ! ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯನು ಆತನಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಿರಣಜ್ಯೋತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ! ಆ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುರೇವನು ರಾಮನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿಯೇ ಬೀಸಿದನಲ್ಲದೆ ಸುಳಿಗುಳ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳಾಗಿ ಬೀಸಲಿಲ್ಲ ! ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಆತನನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ! ದೇವಗಂಧರ್ವರು ಗಾನಮಾಡುತ್ತ—ಜಯಜಯ—ಎಂದು ಉಗ್ಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನು “ ರಾಮಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ನಾನೇನಾದರೊಂದು ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕು, ಈತನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಪರಾಧನುಡಿಗೆ ಈಡಾಗುವೆನು, ಅದು ಏನುಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಇಷ್ಟೈಕುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಗಂಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಉಂಟಾದೆನು, ಹನುಮಂತನು ಇಷ್ಟೈಕುಕುಲಸಂಪನ್ನನಾದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಧಾನನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಳಲದಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ದಾಟುವವಾಗೆ ಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಆಲೋಚನೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮುಳುಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗರಿಗಳೆಲ್ಲ ಮೈನಾಕಪರ್ವತವನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಮೈನಾಕಪರ್ವತವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಪಾತಾಳವಾಸಿಗಳಾದ ಅಸುರರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಇರಿಸಿದನು, ನೀನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ; ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ, ನಿನಗೆ ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಳಗೆಯೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು, ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ನೀನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದೆಯಾದರೆ ರಾಮಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವ ಹನುಮಂತನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹ್ವಣಮಾತ್ರವು ನಿಂತು ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಾನು, ರಾಮನಿಗೆ ನಾವು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ; ಈ ಕಪಿರಾಜನು ಪೂಜ್ಯನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲ, ನೀನು ನನಿಗಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗು, ಮಹಾತ್ಮರಾದವರಿಗೆ ಉಪದ್ರವದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಗುವಷ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೋಪಹುಟ್ಟುವದು, ನೀನು ಉದಕದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳು, ಹನುಮಂತನು ಬಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹ್ವಣಮಾತ್ರವು ನಿಲ್ಲಲಿ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಆತನು ಪೂಜ್ಯನು. ನಾವು ಆತನಿಗೆ ಅತಿಧಿಸತ್ತಾರೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಲೈ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮೈನಾಕನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಂಧರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾದವನು ; ರಾಮಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹನುಮಂತನ ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ಏಳು ” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈನಾಕಪರ್ವತರಾಜನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಣ್ಯವೃಕ್ಷ ಫಲವೃಕ್ಷ ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಜಲಂಧರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಉದಯಿಸಿಬಂದಂತೆ ಸಮುದ್ರೋದಕವನ್ನು ಇಬ್ಬಿಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹ್ವಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯುಧವುಗಳಿಗಿಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣವಾದ ಆಕಾಶವು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದಂತೆ ಬಹುತಿತ್ತು ! ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿಬಂದು ನಿಂತ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡು “ ಕಟಕಟಾ ! ಈ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಘ್ನ ಬಂತಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಅತಿವೇಗವನ್ನು ತಾಳದ ವಾಯುವು ಮೇಘವನ್ನು ಬಿಡೆದು ಕೆಡೆಹದಂತೆ ತನ್ನ ಎದೆಯಿಂದ ತಾಕಿಸಿ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೆಡಹಿದನು.

ಮೈನಾಕಪರ್ವತವು ಆತನ ವೇಗವನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ, ಅದಕ್ಕೇನಾಯಿತು ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ ನಿಂತು ನಿನ್ನ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಡು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಇಚ್ಛಾಕುಮಂಡ ರಾಯರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು, ನೀನು ಆ ಇಚ್ಛಾಕುಮಂಡದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ರಾಮನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀ; ಆದಕಾರಣ ಈ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಒಂದು ಸನ್ಮಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಮಾಡುವದೇ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವು, ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದೆನು, ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮ್ಯವಾದ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಡರೆ ಜನ್ಮಗಿರುವುದು ; ನೀನು ಕಪಿರಾಜನು, ನಾನು ಪರ್ವತರಾಜನು ; ನಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಡೆಬಿಡದ ಸಮ್ಪ್ರದಾಯವೆಂಬುವದನ್ನು ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲಾ ! ನೀನು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವರೊಳಗೆ ನೀನೇ ಬಲವಂತನು ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣಪ್ರಾಣಿಯಾದರೂ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಒಂದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಯೋಗ್ಯರೆಂಬಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರು ಪೂಜಾರ್ಹರೆಂದು ಹೇಳುವದೇನು ! ನೀನು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನಾದ ವಾಯುವಿನ ಕುಮಾರನು, ವೇಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದವನು ; ನಿನಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ವಾಯುದೇವನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು ; ಆದಕಾರಣ ನನ್ನ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು. ಬಂದು ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳು : ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದವು, ಅವು ಗರುಡನಂತೆಯೂ ವಾಯುವಿನಂತೆಯೂ ವೇಗವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು, ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುವವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆನ್ನುಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಆ ಪರ್ವತಗಳ ಗರಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಅಂಜಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುವಿಗೆ ಮರೆಯಾದೆನು, ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ತಂದು ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು, ಸಮುದ್ರರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನೂ ಸಮುದ್ರರಾಜನೂ ಇಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಉಪಕಾರಿಗಳು ; ಆದಕಾರಣ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಯತ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ; ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ವಾಯುದೇವನಿಗೆ ಸಮಾನನು ; ಇದೇ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಮ್ಪ್ರದಾಯ ; ಆದಕಾರಣ ಸಮುದ್ರರಾಜನೂ ನಾನೂ ನಿನಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ ; ನೀನು ನಮ್ಮಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು ; ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಸುಖಿತನಾದೆನು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ಮೈನಾಕಪರ್ವತನೇ ಕೇಳು : ನಿನಗೆ ನಾನು ಸುಖಿತನಾದೆನು ; ನೀನು ಮಾಡುವ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರವು ನನಗೆ ಸಂತು, ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ನನಗೆ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುವುದು, ನಾನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವದಾಗಿ ಅಂಗೆದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರಕೂಡೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಂದೆನು ” ಅಂದನು

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮೈನಾಕಪರ್ವತದಕೂಡೆ ಅನೇಕ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಮೈದಡೆಹಿ ನಗುತ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಬಹುಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಅವರ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ

ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧರೂ ಋಷಿಗಳೂ ಜಯ ಜಯಾ—ಎಂದು ಕೋಡಾಡಿ “ಕಟಕಟಾ! ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದನೆಂಬುದು ಮೊದಲನೇ ಸಾಹಸವು, ದಾಟಬರುವಾಗ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪರ್ಮತವು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಂದದ್ದು ಎರಡನೇ ಸಾಹಸ ” ಎಂದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸುರ್ವಾಮಯವಾದ ಮೈನಾಕ ಪರ್ಮತವು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆ ಪರ್ಮತವನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಪರ್ಮತನೇ, ದೇವಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ನೀನು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಮಹಾ ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು, ಇಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಭಯವೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡಿರು; ರಾಮನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕಂಗೆಡಿಕೆ ಹುಟ್ಟಬಾರದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿದೆ, ಆ ಸತ್ಕಾರವು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಡಿದಹಾಗಾಯಿತು; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿದನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈನಾಕಪರ್ಮತನು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಭಿಮದಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾದನು!

ಇತ್ತಲಾ ಹನುಮಂತನು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧ ಗಂಧರ್ವರೂ ಯಕ್ಷರೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುವ ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ನಾಗಗಳಿಗೆ ತಾಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುರಸಿ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲಾ ಸುರಸಾದೇವಿಯೆ, ವಾಯುವು ತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ; ನೀನು ರಾಕ್ಷಸರೂ ಪಿಯಾಗಿ ಕಂಗೆಡುಗಳಿಂದಲೂ ಕೋರಿದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಹಿಕ್ಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಣಮಾತ್ರ ವಿಚ್ಛೇದಿಸಿ, ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ದಾಟಿಹೋಗುವನೋ ಅಲ್ಲದೆ ನಿಂತಾನೋ—ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಆತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುರಸಾದೇವಿಯು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಿರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನ ದಾರಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನನಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಕೋರಿದರು; ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಪುರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನುಂಗಿದರೆ ಅವೇ ನನಗೆ ಆಹಾರವಾಗುವೆಂಬ ವರವುಂಟು; ಆದಕಾರಣ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನಡ್ಡಗಟ್ಟಿದೆನು ” ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಆತನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಳು.

ಸುರಸಾದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಅತಿ ಹರುಷದಿಂದ “ ಎಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯೇ ಕೇಳು : ದಶರಥರಾಯನ ಮಗನಾದ ರಾಮನು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು, ಒಂದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡೆ ವೈರ ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ ರಾಮನೊಬ್ಬ ದುರಾತ್ಮನು ರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು; ರಾಮನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿ ನಾನು ಆತನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲಾ ಸುರಸಾದೇವೀ, ನೀನು ಆ ರಾಮಕಾಠ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ; ನೀನು ಸರ್ವಧಾ ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದು ಆ ದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಆಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗಿ ಆಹಾರಮಾಡಿಕೊ, ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುರಸಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನ ಕೂಡೆ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ನನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ‘ನಿನ್ನ ಬಾಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು, ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ವರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಬಾರದಹಾಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೋಗು” ಅಂದಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನುಡಿದು ಸುರಸಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಹನುಮಂತನು ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ “ ಎಲೈ ಸುರಸಾದೇವಿ, ನನ್ನ ಶರೀರವು ಹಿಡಿಯುವ ಮರಾಢಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೂ ” ಎಂದು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಹತ್ತುಗಾವುದ ದಾರಿಯೆಗಲವೂ ಹತ್ತುಗಾವುದ ದಾರಿಯುದ್ದವೂ ಆಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ಸುರಸಾದೇವಿಯು ಮೇಘಾಕಾರವಾದ ಹನುಮಂತನ ಘೋಷದ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದದಾರಿ ಯೆಗಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದದಗಲದ ಸುರಸಾದೇವಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಮುಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಗಾತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ಅಂಥಾ ಘೋಷದ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ಸುರಸಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ನಲವತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಅಂಥಾ ಬಾಯೆಗಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಐವತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಉದ್ದಗಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ಅಂಥಾ ಉನ್ನತವನ್ನು ಕಂಡು ಸುರಸಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಅರವತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಪ್ರಮಾಣವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಅಂಥಾ ಬಾಯೆಗಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಎಪ್ಪತ್ತು ಗಾವುದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ; ಅಂಥಾ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ಸುರಸಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಎಂಭತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ; ಅಂಥಾ ಬಾಯನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತೊಂಭತ್ತು ಗಾವುದದಗಲ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ; ಅಂಥಾ ಉನ್ನತವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ಸುರಸಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ನೂರುಗಾವುದದಗಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಂಕಿಸಿ ಬಂದಂ ಗುಪ್ತ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಆ ಸುರಸಾದೇವಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ ಎಲೈ ಸುರಸಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬುವಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟೆನು, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಂಥ ವರವು ಸತ್ಯವಾಯಿತು ! ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುರಸಾದೇವಿಯು ರಾಹುತುಡುಕಿ ಬಿಡ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರನ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿನ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ನೀನು ಹೋಗುವ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಾಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿ, ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗು ” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಸುರಸಾದೇವಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟಂಥಾ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡು ‘ ಇದು ಆತನ ಮೂರನೇ ಸಾಹಸ ’ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು !

ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನು ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಮೇಘಮಂಡಲದಿಂದಲೂ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಶುಕ್ರರಿಂದಲೂ ಐರಾವತದಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುವ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ಸಿಡಿಲಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನೆದ್ದಿ ದಿವ್ಯಭೋಗವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಣ್ಯ ಶರೀರಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಯಾಗಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯನು ಮೊದಲಾದ ನವಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ನಾರದಾದಿ

ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾಗ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷರು ಮೊದಲಾದ ದೇವರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದಲೂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೇಲುಕಟ್ಟಿಸ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿರುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದಂಥಾ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ ಗರುಡನಂತೆಯೂ ಗರಿಗಳಂಥ ಪರ್ಮತದಂತೆಯೂ ನಾನು ವರ್ಣವಾದ ಮೇಘಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವೇಗದಿಂದ ಚದರಿಸುತ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಘವನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸು ತ ನಿರಾಲಂಬವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ ಗರಿಗಳಂಥ ಪರ್ಮತದಂತೆ ಬವ್ವುತಿದ್ದನು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ಸಿಂಹಿಕೆ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು “ ನಾನು ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಹುದಿನವಾಯಿತು, ಈಗ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಯು ನನ್ನ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ದೊರಕಿತು ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಹನುಮಂತನ ಶರೀರದ ನೆಳಲನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಳು. ಆಗ ಹನುವಂಕನು “ ಇದೆನು ನನ್ನ ಗಮನವೇಗವು ನಿಂತು ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಕುಂದಿ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಓದೆಯಂತೆ ಆದೇನು ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಇತ್ತಲೆ ಅತ್ತಲೆ ನೋಡಿ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮುಖಕಾಂತಿ ಗುಂದಿ “ ಕಟಕಟು ! ಜಾಂಬ ವಂತನು ಹೇಳಿದಹಾಗೇ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು ; ಇದು ತಾನೇ ಛಾಯಾ ಗ್ರಾಹಿ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು ; ಈ ಆರ್ದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಘನಗಾತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದನು , ಆತನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಂಹಿಕೆಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಆಕಾಶದಂತೆಯೂ ಪಾತಾಳದಂತೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡುಹೋದಳು , ಹನು ಮಂತನು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಾಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ವಜ್ರ ದೇಹವನ್ನು ಮೊದಲಂತೆ ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಮುಸಾಧನವನ್ನು ನೀಳಕೊಂಡು ಹೊರಟನು ಹಾಗೆ ರಾಹುತುಡುಕಿದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟು ಅವಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನೈದಿ ಪುರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಸಿದ್ಧ ಚಾರಣರು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು , ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಸಿಂಹಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರಾಣಾವಹಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಸಮುದ್ರೋದಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲು ಹನುಮಂತನು ತಾನೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತಾನೇ ಸಂಹಾರವೆ ಮಾಡುವಂಥಾ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಂತೆ ಬವ್ವುತಿದ್ದನು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿಹರ್ಷದಿಂದ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಇದೊಂದತಿಹಾಸವಾದ ನಿನ್ನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆವು , ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವೂ ವಿವೇಕವೂ ಬುದ್ಧಿಯೂ ದಕ್ಷತ್ವವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗಾದರೂ ಕೇಡುಂಟೆ ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನು , ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಲುಳ್ಳವನು ! ” ಅಂದರು

ಈಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಹನುಮಂತನು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೂರುಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಹತ್ಪಾದ ವನವನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಬಂದು ದ್ವೀಪವನ್ನು ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತವಳಯದ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬಂದು ಕೂಡುವ ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರಾದ ನದಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಮಹತ್ಪಾದ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಹಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಶರೀ

ರವನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ರಾಕ್ಷಸರು ಕೌತೂಹಲವನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಪರೈತಾ ಕಾರವಾದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸಂಕೋಚಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎದಿನೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ನಾರಾಯಣನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ವಿರಾಟರೂಪಿಯಾಗಿ ತಿರುಗೂ ವಾಮನಸ್ವರೂಪನಾದಂತೆ ಮೆರೆಯು ತಿದ್ದನು ! ಆ ಬಳಿಕ ಕಾನುರೂಪಿಯಾದ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಸಮುದ್ರತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಾರಿ ಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವು ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತೆಂಗಿನತೋಪು ತಾಳೇ ತೋಪು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ತೋಪುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ತ್ರಿಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿ ಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣೇಶ್ವರನ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡನು !

೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು .

ಈಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿಳಿದು ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪಗಳು ತನ್ನ ಶರೀರದಮೇಲೆ ಉದುರುವದರಿಂದ ಪುಷ್ಪಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಪ್ತು ತಿದ್ದನು , ಅತಿಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ನೂರುಗಾವುದದಾರಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದವನಾದರೂ ಕಿಂಚಿನ್ಮತ್ತನಾದರೂ ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಡದೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿಕೆ ತೋರದೆ ರಮ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವನಂತೆ ಶಂಕಾತಂಕ ವಿಲ್ಲದೆ “ ನಾನು ಸಾವಿರಗಾವುದವನ್ನಾದರೂ ಅಪರಿಮಿತಗಾವುದವನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ದಾಟೇನು ; ನೂರು ಗಾವುದವೆಂಬ ಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದನೆಂಬುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ! ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ—ಕಪಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೂ ಮಹಾಬಲವಂತರಾದವರಿಗೂ ಅಗ್ರೇಸರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಆ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹ್ವಣಮಾತ್ರ ವುನಿಂತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಎಳಗರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ನೀಲವರ್ಣವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಿತ ವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಮಳಿಸುತ ಮದ್ದಾನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳಿಂದ ನೀಲವರ್ಣವಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾದ ವನಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪುಷ್ಪಿತಗ ಳಾಗಿ ಫಲಿತಗಳಾದ ಐರ್ಜಾರವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಗೋರಟೆಯವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸರಳವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಡನೇಗೆಯ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಿಯಂಗು ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಎಳಲೆಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಜ್ಜರಸದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿಮನೋ ಹರವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಹಂಸಪಕ್ಷಿ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿ ಜೊನ್ನೆವಕ್ಕಿ ಕೊಳವರ್ಕ್ಕಿಗಳುಳ್ಳ ಕೊಳಗಳೂ ಕಮಲ ಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನದಿಲೆಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಾಕೊ ಳಗಳಿಂದಲೂ ಚಂಗಳಿಗಿಲ ಮಡುಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತ ಮೃತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಷ್ಪಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಉದ್ಯಾನವನ ಗಳಿಂದಲೂ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಗಡಿಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಲರಗಳಿಂದ ಅತಿ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಹೊರಗಾವಲು ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮನೋ ಹರವಾದ ಕಾಂಚನಕೋಟೆಯುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಉಪರಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಬಿಳಿ ಲೋವೆಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಮೇಲಮುಚ್ಚುಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿ ದರೂ ಅಟ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಪತಾಕೆಟೆಕ್ಕೆಯಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡುವ ಜನರ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯ ವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಲತೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ನಾದ ರಾವಣನಿಂದ ಪರಿಮಾಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡನು !

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬಡಗಲಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ಕಟಕಟಾ ! ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ; ಭಯಂಕರಾಕಾರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭೋಗವತಿ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ನೋಡಲಶಕ್ಯವಾಗಿದೆ ; ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಂದ ಈಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಬೇರನ ಅಳಕಾಪುರೀಪಟ್ಟಣದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಘಟವಾಗಿದೆ ; ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಶೂಲ ಪಟ್ಟಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೋರದಾಡೆಗಳುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥದಾಗಿದೆ ; ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನು ಗುಳುತ ಮಹಾ ಶೇಷನಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಸರ್ಪಗಳ ನಿಳಯದಿಂದ ದುರ್ಘಟವಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿನೋಡಿ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ನೆನೆದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು “ಕಟಕಟಾ ! ಈ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಪಿಸೇನೆಗಳು ಬಂದರೂ ವೈರ್ಭವಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಾರದು , ಈ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಮುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ; ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ವೋಸಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ರಾಮನು ಅತಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದರೂ ಈ ರಾವಣನಿರುವ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ! ಈ ರಾವಣಾಸುರನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೇದದಿಂದ ಎಂಬ ಚತುರೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಾಯಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವವನಲ್ಲ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲದೆ ಐದನೇ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಕಟಕಟಾ ! ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ಪರಿಯಂತರ ನಮ್ಮೊಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಜೀವವಂತನಾಗಿರುವನೋ ಇರನೋ ಅರಿಯಲಾಗದು ! ನಾನು ಈ ಶರೀರದೊಡನೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರು ಮಹಾ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳು—ಮಹಾ ಬಲವಂತರು—ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು ; ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಈ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ವೋಸಮಾಡಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು ; ರಾತ್ರೀಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ಈ ಪಟ್ಟಣವು ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಬಳಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂಥದ್ದು ; ಹಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಮಾಡೇನು ! ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು ! ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ರಾವಣಾಸುರನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಳಹೋಕ್ಕು ತಿರುಗುವದು ! ಯಾವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕಂಡೇನು ! ಈಗ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋದರೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಅಂಧಕಾರವು ಕೆಡುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಂಗೆಡಿಕೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇಶಕಾಲ ವಿರೋಧದಿಂದ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವವು ; ಬಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನರ್ಥಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದವನ ಬುದ್ಧಿಯು ವೈರ್ಭವವಾಗುವದು ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ತಾನೇನೂ ಅರಿಯದಿದ್ದರೂ ತಾನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂದು ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನೋ ಆತನು ಯೋಚಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವು ಲಯವಾಗಿ ಹೋಗುವವು ; ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಬಂದಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆಯೂ ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬಂದದ್ದು ವೈರ್ಭವವಾಗದಂತೆಯೂ ಮಾಡಬೇಕು , ನಾನು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟನಾದರೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಾಮನ ಕಾರ್ಯವು ವೈರ್ಭವವಾಗುವದು ; ರಾವಣಾಸುರಿಂದ ಅನರ್ಥಕಾರ್ಯವೇ ಸಂಭವಿಸುವದು ; ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ, ರಾಕ್ಷಸರೂಪದಿರುವದಕ್ಕೂ ಆಗದು ; ಇಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿಗಾದರೂ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಹಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲವಂತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಅರಿಯದಿರುವ ಕೃತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ; ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ನಾನು ಲಯವನ್ನೈದುವೆನು ; ಬಡೆಯನ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಡುವದು ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ರಾತ್ರೀಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾಗಿ ರಾಮನ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣಾಸುರನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆತನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಕಾಲವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾಗಲು ಹನುಮಂತನು ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಶರೀರವನ್ನು ತಾಳಿ ಅತ್ಯುದ್ಭುತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಜಬೀದಿಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಂಠಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಏಳು ನೆಲೆ ಎಂಟು ನೆಲೆಗಳುಳ್ಳ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಗಂಧರ್ವ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಚಿನ್ನದ ಮೊಳೆಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳೂ ಶಿಲೆ ಬಿಗಿದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳೂ ಉಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಗವಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನೆಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು ! ಅಂಥಾ ಅದ್ಭುತಾಕಾರವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಹನುಮಂತನು ಅದನ್ನು ಬಳಹೋಕ್ಕು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಕಾರವು ಹ್ಯಾಗೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಮತ್ತು ದುಃಖಿತವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೋದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾಗರೂ ನೀಲಾಂಜನಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಮುತ್ತಿನ ಸಂಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿಭಯಂಕರಾಕಾರರಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ಮೆರೆಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳಗುತ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತೆಯೂ ಶಂಖಮಣಿಯಂತೆಯೂ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಂತೆಯೂ ತಾವರೇಗಣಿಸಿನ ಸಮೂಹದಂತೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಲು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಲಂ ಕಾ ದೇ ವಿ ಯ ನ್ನು ಸಂ ಹಾರ ಮಾ ಡಿದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಆ ರಾತ್ರೀ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಶರೀರಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮೇಘನುಂಡಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಹಾಗಿದ್ದ ಬಂಡು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಆಗ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಿಂದಲೂ ತಾವರೇ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕ್ರೀಡಾ ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಅತಿ ಬಿಳುಪಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರ ಘೋಷದಂತೆ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಜನ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಉಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ಮದನಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಹಾಲುಗಾರೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲುಮಂಚುಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಪತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜನಿರುವ ಘೋರವತಿಯ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಮಿಂಚುಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಟೆಯಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ಕಿರಿಘಂಟೆಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಪತಾಕಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮೈಡೂರ್ಯನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಹೊರಬಾಗಿಲುಗಳ ಜಗುಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಥಿತಿ ಸಮಾನವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪುಟವಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮೇಲುಮಂಚುಗಳುಳ್ಳ ಜಲಧಾರೆಗಳಿಂದಲೂ ಮೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಸಮಾನಗಳ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದಲೂ ಆಕಾಶವನ್ನು ತುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಅತಿರಮಣೀಯವಾದ ಸಜ್ಜರಸದ ವೃಕ್ಷಗಳ ವನಗಳಿಂದಲೂ ನವಿಲು ಕ್ರಾಂತಿಪಕ್ಷಿ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತಾಳ ಮುದ್ದಗಳ ಗೀತಾದಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು ! ಅಂಥಾ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಹನುಮಂತನು ಮಹಾ

ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು “ಆಹಾ! ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಇಣಕಿನೋಡುವದಕ್ಕಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ! ಯಾವಾಗಲೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವರಾದ್ದರಿಂದ ಕುಮುದನು ಅಂಗದನು ಸುಷೇಣನು ಮೈಂದನು ದ್ವಿವಿದನು ಸೂರ್ಯನಮಗನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಕುಶವರ್ಷನು ಋಷ್ಯನು ನಾನು ಹೊರತಾಗಿ ಮಿಕ್ಕಾದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡದು!” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹನುಮಂತನು ಅತಿವರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಾಹಸಾತಿಶಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರತ್ನಕಾಂತಿಯೆಂಬ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳೆಂಬ ಕರ್ಣಾಪತಂಸಗಳೂ ಗೋಪುರಗಳೆಂಬ ಸ್ತನಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಉಬ್ಬಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಯವ್ವನೋದಯವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದ ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನೆದೆಯೂ ಅಂಧಕಾರ ಕವಿಯದೆಯೂ ಇದ್ದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ರಾಕ್ಷಸೀಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ಆತನ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು “ಎಲೈ ಕಪಿಯೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಏನುಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ? ನೀನು ಪ್ರಾಣ ಸಹಿತ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳು, ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಮಹಾಬಲವಂತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವಂಥಾದ್ದು, ನಿನ್ನಂಥಾವನು ಹೊಕ್ಕು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯನಾಗಿರುವದು” ಎಂದು ನುಡಿಯಿತು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು “ಎಲೈ ಲಂಕಾದೇವಿಯೇ ಕೇಳು; ನಾನು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ನಾನು ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು, ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳು, ನೀನ್ಯಾರು? ನೋಡಿ ದರೆ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ, ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಏನುಕಾರಣದಿಂದಿದ್ದೀ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಂಕಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳಿಂದ “ಎಲೇ ಕಪಿಯೇ ಕೇಳು. ನಾನು ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಾಮಣೀಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವ ಲಂಕಾದೇವತೆಯು, ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಳಹೊಕ್ಕು ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಬ್ಬರೂ ಹೋಗಬಾರದು, ನೀನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಳಹೊಕ್ಕು ಬಂದೆಯಾದಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಶಯನವನ್ನು ಮಾಡಲುಳ್ಳವನು, ನೀನ್ಯಾರೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲ; ನಾನು ಲಂಕಾದೇವತೆಯಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವವಳು!” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಬೆಟ್ಟದಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ದೇವಿಯೇ, ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನೂ ಮುತ್ತಿನ ತೋರಣಗಳುಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ವನಗಳನ್ನೂ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಗಿರುವ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನೂ ಆರಮನೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಲಂಕಾದೇವಿಯು “ಎಲೈ ವಾನರಾಧಮನೆ, ನೀನು ಮಹಾ ಅಪ್ರಬುದ್ಧನು, ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸದೇ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ನಿನಗೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವು” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಹನುಮಂತನು “ಎಲೈ ಲಂಕಾದೇವತೆಯೇ, ನಾನು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ದಾರಿಗೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ; ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬರುವ ಹಾನಿಯೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಲಂಕಾದೇವತೆಯು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಬಂಧು ಪಟ್ಟು ಹೊಡೆದಳು; ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಎಡಗೈ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಡುಹಿ ಮುಖ್ಯಿಯನ್ನು ಅಮರಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಅವಳು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬ ದಯೆಯಿಂದ ಬಂದೇಟು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೊಡೆದನು, ಆ ಪೆಟ್ಟು ತಾಕಿ ಲಂಕಾದೇವಿಯು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮುಖಕಾಂತಿ ಗುಂದಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು, ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನು ಅವಳು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬ ದಯೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು ಆಗ ಲಂಕಾದೇವಿಯು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಸ್ವರಗುಂದಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕ ನಾದ ಹನುಮಂತನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವುಳ್ಳ ಬಲವಂತರು ಕಾರ್ಯವಶಕ್ಕಾಗಿ ಹ್ವಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಮಯಬಂದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವರು, ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಲ್ಲ, ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವೇ ನಾನು, ಅಂಥಾ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಸರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೆಡಹಿದೆ, ನೀನು ಮಹಾ ಬಲವಂತನು, ನಾನು ಬಂದು ಸತ್ಯವಚನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನನಗೊಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು, ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ. ‘ ಎಲೈ ಲಂಕಾದೇವಿಯೇ, ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಬಾರಿ ಬಂದು ಕಪಿಯು ಬಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವದೋ ಆಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಕುಲಹ್ವಯವೆಂದು ತಿಳಿ ’ ಎಂಬುದು; ಅಂಥಾ ಸಮಯಬಂದದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಹೊಡೆದೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವಾಕ್ಯವು ತಪ್ಪದು, ಸೀತಾದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಲಯಕಾಲವು ಬಂತು, ಈ ಆರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯನಿಲ್ಲ, ಆದಕಾರೂ ನೀನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊ, ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನೀನು ಬಂದ ದಾರಿಗೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಜೋಗು ” ಎಂದು ಅವ್ವಣೇಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು.

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಬಲಸರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಲಂಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಎರಡನೇ ಕೋಟಿಯನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಿ ರಾವಣನು ವೊದಲಾದ ಶತ್ರುಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಎಡಗಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಗುವಂತೆ ನೆಗೆದು ಅನೇಕ ಮುತ್ತಿನ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಸರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಬೀದಿಯನ್ನೆದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ವಿನೋದಗೋಷ್ಠಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ವಜ್ರದಿಂದ ಕತ್ತಿದ ಜುಳಾಂದ್ರ ಗವಾಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಉಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಘೋಷದಿಂದೊಪ್ಪುತಿರುವ ಗಗನದಂತೆ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿ ಪುಟವಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿನ್ನದ ಲೋವೆಗಳಿಂದ ಧಳಧಳಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನೆಯ ಸಲೂಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣವಾಗಿ ಪದ್ಮಸ್ವಸ್ತಿ ಕಾಕಾರವಾದ ರಂಗವಲಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವರ್ಣವಾದ ಪುಷ್ಪತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಆ ಬಳಿಕ ರಾಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹನುಮಂತನು ಬಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಯ ಮೇಲುಮೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ನೆಗೆದು ನಾನಾವರ್ಣವಾದ ಮನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಮತ್ತೋಚ್ಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ವೇದಾಧ್ಯಯನನಿರತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ವೇದಘೋಷಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹೃದಯ ಕಂಠ ಶಿರಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಹಾಗೆ ಯವ್ಯನದೇಳಿಗೆಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಂದರ ಮಧ್ಯಮ ತಾರಸ್ವರಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡುವ ಸಂಗೀತಗಳನ್ನೂ ಕಾಂಜೀದಾಮದಲ್ಲಿ ಕಿರುಘಂಟೆಗಳ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನೂ ರತ್ನಮಯವಾದ ಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರ ಕಾಲದಿರೆಗಳು ನೋಪಾನದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಾಕುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಝೇಝುಣಾತ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೃಚ್ರವಳೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಒಳೆಗಳ ರವಗಳನ್ನೂ ರಾವಣನ ವಂಶಾವಳಿ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಬಿರುದು ಗದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತ—ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚೌ

ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾವಲಾಗಾರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ಆ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು ನೋಡು ತಿದ್ದ ಬೇಡುಗಾರರನ್ನೂ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನೂ ಜಟಾಧಾರಿಗಳಾಗಿ ದರ್ಭಪವಿತ್ರವೃಷ್ಟ ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನೂ ಶ ತ್ರು ಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾರಣಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಬಲೆಗೋಲು ದೊಣ್ಣೆ ಬೀಸುಗೋಲು ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಬಂದು ಕಿವಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ವಿಕಟಾಂಗಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ವಾಮನಸ್ವರೂಪಿಗಳಾಗಿಯೂ ಕೆಲ ವರು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಶಡ್ಡಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಬಂಸು ಫೆಟ್ಟು ಹೊಡೆದರೆ ನೂರುಮಂದಿಯನ್ನು ಸಂಹ ರಿಸುವಂಥಾ ಶತಸ್ತ್ರಿಯೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕವಚಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಘನಗಾತ್ರರಲ್ಲದೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೃಶಾಂಗಿಗಳಲ್ಲದೆಯೂ ಅತಿ ದೀರ್ಘದೇಹಿಗಳಲ್ಲದೆಯೂ ಅತಿ ಗಿಡ್ಡರಲ್ಲ ದೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಂಪು ಅತ್ಯಂತ ಕಪ್ಪಾದವರಲ್ಲದೆಯೂ ಇರುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಗುಜ್ಜಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಬಹುರೂಪಿಗಳಾಗಿಯೂ ವಿರೂಪಿಗಳಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವಂತರಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಟೆಕ್ಕೆಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೂ ಶಕ್ತಿವೃಕ್ಷಗಳು ಪಟ್ಟಸಗಳು ಕುಟಗಳು ಹಗ್ಗ ಗಳು ಉರುಲು ಹಗ್ಗಗಳು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ನಾನಾವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವರನ್ನೂ ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತ್ರಿಶೂಲ ವಜ್ರಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಪರ್ಯಂತ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಇದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಅತಿ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಬಸ್ತುತ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡನು! ಆ ಅರಮನೆಯು ಕಮಲಾಕಾರವಾಗಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾಗಿ ಗಂದವಟಿಗೆಯ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಪಾಳೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲೆಗಳ ಕತ್ತರಿಡೆಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ಅತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಉತ್ತಮಾತ್ಮಗಳ ಹೇಷಿತಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಬಾಗಿಲಲೋವೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಿಲು ಪಾರಾವತ ಗಿಣಿ ಹಂಸೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಅನೇಕಸಾವಿರಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಹೊರಗಾವಲು ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು! ಅಂಥಾ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಅದರ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು, ಆ ಅಂತಃಪುರವು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ತೊಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳ ತೋರಣಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರಿಯಗಿಲು ಶ್ರೀಗಂಧದ ಸಾರಣಿಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು!

೫ ನೇ ಅ ಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿ ಯ ನ್ನು ಹು ಜು ಕಿ ದ್ದು ,

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ವಿಲಾಸಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮಧ್ಯಗತವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣಕಲಾಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅತಿಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಬೀರುತ ಚಂದ್ರನು ಗೋಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬಸ್ತುತಿರುವ ಬಿಳೀ ವೈಷ್ಣವರಾಜನಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬಸ್ತುತಿದ್ದನು! ಆಗ ಚಂದ್ರನು ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆಂಪಾಗಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಂದಿದ ಪೈರು ಪಚ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಶೈತ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಮಾಡುತ್ತ ಮಂದರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆಯೂ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು

ಉಕ್ಕುವ ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೂ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬಿಳಿದಾನರೆಯ ಕಮಲಗಳಂತೆಯೂ ಸುಂದರ್ಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ ಕಾಂತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಂಜರದಲ್ಲಿರುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತೆಯೂ ಮಂದರಪರ್ವತದಂತೆಯೂ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆಯೇರುವ ಸಿಂಹರಾಜನಂತೆಯೂ ಮದ್ದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ವೀರಭಟ್ಟನಂತೆಯೂ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಪ್ಪುತ ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಬಿಳಿ ವೃಷಭರಾಜನಂತೆಯೂ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಂತೆಯೂ ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟಿನ ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಐರಾವತದಂತೆಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮಂಡಲದಿಂದೊಪ್ಪುತ ಅಹಿತವಾದ ಕಿರಣಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಂಬ ದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ರಾಹು ಹಿಡಿತವೆಂಬ ಉಪದ್ರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ನಿರ್ಮಲಾಂಗನಾಗಿ ಬಪ್ಪುತ ಕಪ್ಪಾದ ಕಲ್ಲರೆಯಮೇಲಿರುವ ಸಿಂಹರಾಜನಂತೆಯೂ ರಣಾಂಗಣವನ್ನೊದ್ದ ಐರಾವತದಂತೆಯೂ ರಾಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅರಸನಂತೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು !

ಹೀಗೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಇರುಳು ತೊಲಗಲು ಆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣಮಾಡುತ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪತಿಗಳೂ ಪ್ರಾಣಯುಕ್ತರಾದವೆಂಬ ದೋಷಗಳಿಂದ ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು , ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಿವಿಗಿರುವ ನೀಣಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು , ಸದೃಶನವುಳ್ಳ ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ಶಯನಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು , ರಾತ್ರಿ ಸಂಚಾರಕರಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಚಾರಿತ್ರವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು , ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಮದಸೊಕ್ಕಿದವರಾಗಿಯೂ ಅನೇಕ ಭದ್ರಪೀಠಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ ಉಬ್ಬಿಕೊಟ್ಟ ತಮಿಗೆ ಸರಿಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದಾಡುವವರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬಂದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತತ್ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿರಿಸುವವರಾಗಿಯೂ ಸುರೆಯ ಮದದಿಂದ ಮದಿಸಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಸಂಗತವಾದ ಅಪದ್ಧ ಪ್ರಲಾಪಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಾಗಿಯೂ ದುರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಬೈದಾಟಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸುವವರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಮರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುಂಗುರುಳಿದು ಮುದ್ದಾಡಿ ಅವರ ಕದಂ ಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಕರಿಕಾಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವವರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರ ಶಯ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರೊಡನೆ ಇಷ್ಟಾಪ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಾಗಿಯೂ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ ರೂಪವತಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಾಸ್ಯರಸಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವಿನೋದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು ! ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಾಣಯುಕ್ತರಾದ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರೊಡನೆ ಮುನಿದು ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು , ಕೆಲವರು ರಾವಣನಿಂದ ಸತ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು , ಆತನಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಕೆಲವು ಪಟುಭಟರು ಮಂತ್ರೋಪಧಿಗಳಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ಪದಂತೆ ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು !

ಹನುಮಂತನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮನೋಹರವಾದ ಹೆಸರುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಪ್ರಧಾನರನ್ನೂ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಗುರಿಕಾರರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ತನುಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ರೂಪವತಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳವರಾಗಿ ರೂಪವಂತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ತನುಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದೊಪ್ಪುತ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಮಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರಿಂದ ತಕ್ಕೈಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ ಯಾವ ನದೀಗಳಿಗಿಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರನ್ನು ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡು ಮೈಮರೆತು ಬಿಡದೆ ಇದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಉಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರ ತೊಡೆಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಕಾಂತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ

ಪ್ರಿಯವುಂಟಾದ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರನ್ನೂ ಮದನಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ವಜ್ರತಳುಪಿನಂತೆ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳ ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಶೋಭನವಾದ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ವಾರಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮಿಂಚಿನ ಸಮೂಹದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಪರ್ಣಾಭರಣವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ನೋಡಿ ತಾನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಜಕುಮಾರತಿಯಾಗಿ ಶೋಭನಾಗಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿತವಾದ ಲತೆಯಂತೆ ಸುಕುಮಾರಾಂಗಿಯಾಗಿ ಪುರ್ವದ ಹಿರಿಯರು ನಡೆದ ಸನ್ಮಾರ್ಗವೃತ್ತಿಯೇ ನಡೆಯುವಂಥವಳಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಳಾಗಿ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಅನವರತ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುವಂಥವಳಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವನದಲ್ಲಿರುವ ನವಿಲಿನಂತೆ ಮನೋಹರವಾದವಳಾಗಿ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಕ್ರಯವುಳ್ಳ ಮೊಗಸಿನ ಚಿಂತಾಕ ಪದಕವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವಳಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಯವೆಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಶಂಖದಂತೆ ಒಟುವಾಗಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ನುಣುಪಾದ ಕೊರಳುಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದ ಆತನನ್ನು ಗಲಿ ಮಂಜುಮುಸುಕಿದ ಚಂದ್ರನ ಕಳೆಯಂತೆಯೂ ಧೂಳುಮುಸುಕಿದ ಸುವರ್ಣದ ಸಲಾಕೆಯಂತೆಯೂ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೊಡಹಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಮೋಳೆದಂತೆಯೂ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು.

೬ ನೇ ಅ ಧ್ಯಾಯ .

ರಾ ವಣ ನ ಅ ರ ಮ ನ ಯ ಪ ಣ ನೆ .

ಆ ಬಳಿಕ ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ಜನುಮಂತನು ಅನೇಕ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆ ತಪ್ಪದೆ ಸಂಚರಿಸಿ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆತನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು; ಆ ಅರಮನೆಯು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬಿಗಿದ ಆಳ್ವಾರಿಯಿಂದಲೂ ಸುಪರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಟೆಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಸಿಂಹಗಳಿಂದ ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟ ವನದಂತೆ ಅತಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪಟಸಾಲೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ ಗಜಾರೋಹಣ ಚತುರರಾದ ಪಟುಭಟರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ರಥಿಕರಾದ ವೀರಭಟರಿಂದ ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸಿಂಹ ಚರ್ಮ ವ್ಯಾಭ್ರಚರ್ಮಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಸುಪರ್ಣಮಯವಾಗಿಯೂ ಬೆಳ್ಳಮಯವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಜರಿಗಳಿಂದ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ರಥಿಕರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರತ್ನ ರಾಸಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಫಲವಾದ ಹೇಮ ಪೀಠಗಳಿಂದಲೂ ಸುಪರ್ಣಮಯವಾದ ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೂ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಥಿಕರುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮಹತ್ವಾದ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸರ್ವಾಂಗ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತರಾದ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸಮುದ್ರಧ್ವನಿಯಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ಝಂಝುಣಾರವಗಳ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಕರಿಯಗಿಲುವಿನ್ಯಚಂದನ ಧೂಪಗಳಿಂದ ಪರಿಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಪುಣ್ಯಜನರಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಭೇರಿ ಮದ್ದಳ ಶಂಖ ವೀಣಾವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಭವಭಿಮಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ವೇದ ಪಠನಶೀಲರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿತ್ಯ ಹೋಮ ಪೂರ್ಣಮಾಸೇಷಿಗಳುಂಟಾದ ಹೋಮ ಗಂಧವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರವೂ ಧ್ವನಿಯೂ ಉಳ್ಳಂ

ಧಾದ್ವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ರತ್ನಾ ಭರಣಿಗಳಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಬಪ್ಪುವಂಧಾದ್ವಾಗಿ
 ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಭರಣವೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನುಗಮಿಸುವ
 ದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳನ್ನೂ
 ಉದ್ಯಾನ ವನಗಳನ್ನೂ ಅಂಜದೇ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ನಗದು ರಾಮಾನ ಪ್ರಧಾನನಾದ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಮ
 ನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹೋ
 ದರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಮನೆಗೆ ನಗದು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವನ ಮನೆಗೂ
 ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿಯ ಮನೆಗೂ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನ ಮನೆಗೂ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನ ಮನೆಗೂ ಸಂಪಾತಿಯ ಮನೆಗೂ ಶುಕನ
 ಮನೆಗೂ ಸಾರಣನ ಮನೆಗೂ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತುವಿನ ಮನೆಗೂ ಜಂಬುಮಾಲಿಯ ಮನೆಗೂ ಸುಮಾಲಿಯ ಮನೆಗೂ
 ರಶ್ಮಿಕೇತುವಿನ ಮನೆಗೂ ಸೂರ್ಯಕರ್ತೃವಿನ ಮನೆಗೂ ವಜ್ರಕಾಯನ ಮನೆಗೂ ವಿದ್ಯುದ್ರೂಪನ ಮನೆಗೂ ಹೋ
 ಗಿ ತದನಂತರ ಘನನು ವಿಘನನು ಶುಖನಾಭನು ಚಕ್ರನು ಶಲನು ವಿಕಟನು ಅಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರನು ರೋಮಶನು ಯು
 ದ್ಧೋನ್ಮತ್ತನು ಮತ್ತನು ಧ್ವಜಗ್ರೀವನು ವಿದ್ಯುಜಿಹ್ವನು ಇಂದ್ರಜಿಹ್ವನು ಹಸ್ತಿಮುಖನು ಕರಾಳನು ಪಿಶಾಚನು
 ಶೋಣಿತಾಕ್ಷನು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಅವರವರ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೀತಾ
 ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ತೂಲಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಂಥಾ ಪಟುಭಟರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ
 ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಪಾಗಿ ಬಿಳುಪಾಗಿ ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ
 ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ ಮತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಾಗಿ ಪರಂಜಗಳಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಸದವಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಐರಾವತಕ್ಕೆ
 ಸಮಾನಗಳಾಗಿ ಪರಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಯುವ ಮೇಘದಂತೆಯೂ ವಜ್ರಗಳೆಲ್ಲ
 ಪರ್ವತದಂತೆಯೂ ಮೇಘಧ್ವನಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಮ
 ಯವಾದ ಜಲಧಾರೆಗಳನ್ನೂ ರತ್ನಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾವಿಧವಾದ
 ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ದಂಡಿಗಳನ್ನೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಲತಾಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ ಚಪ್ಪರ ಮೊಳಗೆಗಳನ್ನೂ ವಿನೋದಗೋಷ್ಠಿ
 ಯ ಗಾಳಿಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ಕಾಮಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದ
 ಶಯ್ಯಾಗೃಹಗಳನ್ನೂ ದಿವದಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ರಮ್ಯವಾದ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಆ ಅರ
 ಮನೆಯು ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಮಂದರಗಿರಿಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯಗಳಾದ
 ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರತ್ನರಾಸಿಗಳಿಂದಲೂ ನಿಧಿಹ್ನೇಪಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ
 ಕರ್ಮಕಾಂಡನಿಪುಣರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಜಯಸಾಧನವಾದ ಹೋಮಕರ್ಮಗಳುಳ್ಳ
 ದ್ವಾಗಿ ಕುರ್ಬೇರನ ಅರಮನೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನ
 ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಂಜಗಳೂ ರತ್ನಪೀಠಗಳೂ ಸುವರ್ಣಮ
 ಯವಾಗಿದ್ದವು ; ಭೋಜನಪಾತ್ರೆಗಳು ಸುವರ್ಣಮಯ ಬೆಳ್ಳಿಯಮಯವಾಗಿದ್ದವು ! ಅಂಥಾ ಅರಮನೆಯನ್ನು
 ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುವಾಗ ಅದು ಎಲ್ಲಿನೋಡಿ
 ದರು ಮಧುಪಾನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರತ್ನಮಯವಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಿನೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರ
 ರತ್ನಮಯವಾದ ಕಾಲದುಗೆಗಳ ಕಾಂಚೀದಾಮದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ತಾಳ ಮದ್ದಳೆ ಸಂಗೀತ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ
 ಸಂಭೋಗರತ್ನಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು ! ಅಂಥಾ ಸಾಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹನುಮಂ
 ತನು ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು

೭ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆ .

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣಾಸುರನ ಅರಮನೆಯು ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳೆಕ್ಕಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಮಿಂಚಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ವೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಮೇಲುಮುಖ್ಯ ನ ಮನೆಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಬಪ್ಪುತ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಕಳಂಕರಹಿತವಾಗಿ ಮಯನೆಂಬ ಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥ ಸುವರ್ಣಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನೆಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿ ರಾವಣನ ಭುಜಬಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಂದ ಸ್ವರ್ಗವೋ ಎಂಬಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ತನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅರಮನೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು, ಆತನ ವಿಮಾನವು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಂತೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಳಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆಹುಗಳಿಂದ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಕೃತಿಗಳಾದ ಜನರ ವಿಮಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರಾಜ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣವಾದ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಂತೆಯೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ತೋರುವ ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆಯೂ ಶಿಲ್ಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಿಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿ ಮಹಾವೀರಪರ್ವತ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭೂಮಂಡಲದ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪುಷ್ಪಭಿತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುಷ್ಪಜಾಲಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರ್ವತಗಳ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಕೊಳಗಳ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ವೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಹವಳಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದಲೂ ನಾನಾರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ನಾನಾಪಕ್ಷಿಜಾಲಗಳ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣದಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗಿರಿಗಳುಳ್ಳ ವಿಲಾಸಾರ್ಥವಾದ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಚರಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮನ್ಮಥನ ಬಂಧುಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಅತಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ತಾವಲೇ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಮೆಳೆಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಂಡಿಲುಗಳುಳ್ಳ ಗಜಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು ! ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಹಸ್ತಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನವರತವಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು !

ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರಸಿನೋಡುತ ಹನುಮಂತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸದ್ಗುಣಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ ಆತನ ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು.

V ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾವಣನ ವಿಮಾನ ಪರ್ವತ .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸ್ಫುಟಕಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಭಿತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಮಯವಾದ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಜಾಳಾಂಧ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಾವಣನ ಪುಷ್ಪಕವೆಂಬ ವಿಮಾನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ; ಆ ವಿಮಾನವು ತನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ

ವಿಮಾನವು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಂತೆ ಬಣ್ಣ ತಿತ್ತು ; ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿಲ್ಲದ ಚಿತ್ರವು ಬಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ, ಅನರ್ಥವಲ್ಲದ ರತ್ನವು ಬಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ ; ಅದು ರಾವಣನ ಸಾಹಸಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಆತನ ತಪಸ್ಸುಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದು , ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂಥಾದ್ದಾದಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತುವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಮಿಗಿಲೆಂಬಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ವಾಯುವೇಗ ಮನೋನೇಗವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ್ದಾಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿ ಕೀರ್ತಿವಂತರಾದವರ ಮನೋಹರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದಂಥಾದ್ದಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ದೊರಕದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಬಂದೊಂದು ವಿಶೇಷವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ಗೋಪುರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟುಮಾಡುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಖೇಚರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಅನೇಕಮಂದಿ ನಿಶಾಚರರಿಂದ ನಡೆಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ಭೂತಗಳಿಂದ ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಪುಟವಿಕ್ರಲ್ಪಟ್ಟ ಸುರ್ವಾರಾಶಿಯಂತೆಯೂ ವಸಂತಕಾಲದ ದೇವತೆಯಂತೆಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು !

೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾ ವ ಣ ನ ಅ ತ ಃ ಪು ರ ವ ಣ ನ .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಆರುಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ಉಪರಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ರಾವಣಾಸುರನ ಆರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ರಾವಣಾಸುರನಿದ್ದ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು, ಆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವು ನಾಲ್ಕು ಕೋಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ ಎರಡು ಕೋಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ಹೊರವಳಯದಲ್ಲಿ ಕಾಯಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ನಾನಾದೇಶಗಳ ರಾಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿತದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಳಿಗಳೆಂಬ ಮತ್ಸ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಸಳೆ ವರುಣಪಾಶ ಮೊದಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳಿಂದಲೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ದುಷ್ಯ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗರೂಡ ಚಂದ್ರರ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಕುಬೇರಯಮ ವರುಣರಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲನಿಸಿ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿತ್ತು ! ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಪರಿಗೆಯವಿಮಾನವು ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು ! ಆ ವಿಮಾನವನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು , ಕುಬೇರನು ಬಹುಕಾಲವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಆ ವಿಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದನೂ ; ಕುಬೇರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ವಿಮಾನವನ್ನು ರಾವಣನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡುಬಂದನು. ಆ ವಿಮಾನವು ಸುರ್ವಾಮಯವಾಗಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ತುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಮೇರು ಮಂದರಗಿರಿಪರ್ವತಗಳ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೊಟ್ಟುಕಟ್ಟಿನ ಮಾಳಿಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಂಟಪ ಮೊದಲಾದ ಗೃಹವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಸುರ್ವಾಮಯವಾದ ನೋಪಾನಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಜಗಲಿಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿ ರತ್ನಗಳ ಮೇಲಂತರದ ಜಗಲಿಗಳೂ ಸ್ಫಟಿಕಸಿಲೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಚಾವಡಿಗಳೂ ಗವಾಕ್ಷಗಳೂ ಚಾಲಾಂಧರಗಳೂ ಉಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಹವಳಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅತಿ ಕೆಂಪಾದ ಸುರ್ವಾರ್ಣದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾಗಿ ರಾವಣನು ಕರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬರುವದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಗಳು ಆತನು ಕರೆದೆಡೆಗೆ ಹಾರಿಬರುವವೋ ಎಂಬಂತೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಹವಳದ ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪರ್ವತ ನದೀ ಕಾಣ

ನ ಸಹಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲದ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳಂಧಾದ್ದಾಗಿ ಮದಸೊಕ್ಕಿದ ಹಂಸನಿಲು ಗಿಣಿ ಪಾರಾವತ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳಂಧಾದ್ದಾಗಿ ಅಗಿಲು ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿ ಕರ್ಪೂರ ಶ್ರೀಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯಗಳ ಚಳಯಸುರಣೆಯುಳ್ಳಂಧಾದ್ದಾಗಿ ಅಗಿಲು ಶ್ರೀಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಘನಘನಿಸುವ ಧೂಪಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪುಷ್ಪ ಸರಗಳಿಂದ ನಾನಾವರ್ಣವಾಗಿ ವಶಿಷ್ಠ ಮುನೀಶ್ವರನ ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಯತಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಮೋಹವುಂಟುಮಾಡುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರೂಪ ರಸ ಗಂಧ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಗಳೆಂಬ ಐದು ವಿಷಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ತ್ರುಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ತಾಯಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷವುಂಟುಮಾಡುವಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸುಷ್ಕಾತ ಸ್ವರ್ಗವೋ—ದೇವೇಂದ್ರನ ಅನುರಾವತಿಯೋ—ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟ ವಿಭೂತಿಗಳ ಪುಂಜ ಪೋ—ಎಂಬಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು!

ಹನುಮಂತನು ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ದೀವಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ದೀಪಗಳು ಜಾಜಿನಲ್ಲಿ ನೋತವರ ಮುಖದಂತೆ ರಾವಣನ ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮಾನಿದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಾಗಿ ತೋರುವದನ್ನೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಗಳಮೇಲೆ ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಸಾಂದರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ತನು ಸೊಬಗುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ನೋಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನೊಡನೆ ಸಂಭೋದಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೈಮರತು ಮಲಗಿರುವದರಿಂದ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಕುಳಿತವಾದ ತುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ತಾವರೆಯ ಕೊಳದಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದ ರಾವಣನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ ದಂತಪದ್ಧಿಗಳಾದಲೂ ಕಣ್ಣಿವೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಮಲಗಂಧವುಳ್ಳ ಸುಯುಗ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾದ ತಾವರೇ ಕಮಲಗಳಂತೆಯೂ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣಿವೆಗಳಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಡಿಸಿದ ಯಸಳುಗಳುಳ್ಳ ತಾವರೇ ಕಮಲಗಳಂತೆಯೂ ನಿಟ್ಟುಸುರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಬಯಸಿ ಬರುವ ತುಂಬಿಗಳಂತೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು! ಅಂಥಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಇಟ್ಟುಣಿಸಿದ್ದ ರಾವಣನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರಲು ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದನು! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೋಗಕ್ಷಯವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತನುಕಾಂತಿಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಶುಭ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರಲು ಆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಕೆಲವರು ಮಧ್ಯಪಾನಮಾಡಿ ನೃತ್ಯಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಡಲಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳೂ ಭೂಷಣಗಳೂ ರತ್ನಗಳೂ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಮಧುಪಾನದಿಂದ ಮೈಮರತು ಕಾಲದಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಡಲಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಕಾಂಚೀದಾಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೇರು ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿತಂದ ಗೋಳಿಗೆ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಸಂಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರರುಷನ ಶರೀರಸಮ್ಮಂಥದಿಂದ ಕುಂದಿ ಹರದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆನೆಯಿಂದ ವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪಲತೆಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು; ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ತನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳು ತಾವರೇ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದವು; ವಿವಿಧತೆಗಳಾದ ವೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನಾಭರಣಗಳು ಕದಂಬ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದವು, ಸ್ತನಗಳಿಂದಲೂ ಪೊರವಾರಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ

ಕೂಡಿದ ನದಿಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದರು , ಕೆಲವರು ಸುವರ್ಣದ ಕಿರುಗಂಟೆಗಳುಳ್ಳ ಕಾಂಚೀದಾವ.ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೊಂದುವರೆಂದು ಕಮಲಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ನದೀತೀರದಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದರು , ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೋಮಲವಾದ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಚಾಗ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆವರು ಹನಿಗಳು ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದವು , ಸುಯ್ಯಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ದುಕ್ಕೂಲವಸ್ತ್ರಗಳು ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮದನಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟುಮಾಡುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನದಿಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದವು , ಹಾಗೆ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟ ಮನ್ಮಥನ ಪತಾಕಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದವು , ಅವರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಓಲೆಗಳು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕದಲಲ್ಪಟ್ಟ ರಥಚಕ್ರಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದವು , ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಸುಯ್ಯಗಳಾಯು ರಾವಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು , ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಮಗೃಹ ಸೋಕಿ ಚಿತ್ತವಿಕಲತೆಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸವತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಗಳನ್ನು ರಾವಣನ ಮುಖವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ಚುಂಬನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು , ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಸವತಿಯರಿಗೆ ಸೇವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅನುಕೂಲಮಾಗಿದ್ದರು , ಕೆಲವರು ರತ್ನ ಕಡಗಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಸವತಿಯರ ಕೈಗಳಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎದೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಎದೆಗಳನ್ನೂ ತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು , ಬಬ್ಬಳಮೇಲೆ ಬಬ್ಬಳು ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವಳಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾವಿರಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನನುಕರಿಸಿದ್ದರು ' ಮತ್ತೂ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಮರಗಳ ಕೊಂಬುಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತುಂಬಿ ಹಿಂಡಿನಿಂದ ರೋಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪಗಳ ತೊಡೊಂಬುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವನದಂತೆ ಬಪ್ಪತ್ತಿದ್ದರು ! ಅವರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳು ಉಚಿತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೆಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅನೇಕಗಳಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇವರವು-ಅವರವು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೂಡವಾಗಿದ್ದವು. ದೇವರ್ಷಿ ನಾಗ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ರಾವಣನನ್ನು ಮದಿವೆಯಾದರು , ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅವರ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಾವಣನು ಹಿಡಿತದವರಾಗಿಯೂ ಅನೇಕರು ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಮದನ ಕದನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಾವೇ ಬಂದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು ರಾವಣನು ತಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಬಬ್ಬಳು ಹೊರ್ತಾಗಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದವಳಾದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೆಯುಳ್ಳವಳಾದರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಲ್ಲ ; ಬಬ್ಬಳಾದರು ಹೀನಜಾತಿಯವಳಲ್ಲ , ರೂಪ ಹೀನವಾದವಳಲ್ಲ , ಪ್ರಾಥಮ್ಯವಲ್ಲದವಳಲ್ಲ , ವಿನಯಾದಿ ಗುಣವಿಲ್ಲದವಳಲ್ಲ , ಬಲಕ್ಷೀಣವಾದವಳಲ್ಲ , ಪುರುಷನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷಮಾಡದ ಸ್ತ್ರೀಯಿಲ್ಲ ! ಅವರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳುಂಟಾದವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜ್ಞೇಮವಾಗುವದು ! ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯು , ರಾವಣನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಬಳಗಾದಳು , ಆಕೆಯು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಧಾಳೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಗಂ ನೇ ಆ ಧ್ಯಾಯ

ರಾ ವ ಣ ನ ಅಂ ಗ ವರ್ಣನೆ.

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಸುಯವಾದ ಭಿತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಮಯವಾದ ಕಂಭ ಬೋದಿಗೆ ಲೋವೆ ಮದನಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ನೈಡೂರ್ಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಭದ್ರಪೀಠಗಳಿಂದಲೂ ಗಜದಂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭದ್ರಪೀಠಗಳಿಂದಲೂ ಹಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಮಂಚಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣ

ಮಯವಾದ ಮಂಚಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ಆಶೋಕ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿ ಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಳಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ರಭಾಗವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಆತಿ ರಮ್ಯವಾಗಿ ನುನಾವಿಧವಾದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಮೋಹನ ಧೂಪದಿಂದ ಘನುಘನಿಸುತ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುವಾದ ರತ್ನಗಂಭೀರಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪರಿಮಳವಾದ ಪುಷ್ಪಸರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರಿದು ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ ವಿಮಾನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಮಯವಾದ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಕಾಮುಗಿನಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಕೆಂಗಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮೋಣಕಾಲುಪರಿಯಂತೆ ಬೀಳುವ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಕುಂಕುಮಗಂಧಾನುಲೇಪನದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಕಾಮರೂಪಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಾಂತಾಮಣಿಗಳ ಭೋಗದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿ ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದ ರಾವಣನು ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಂದರಗಿರಿ ಪರ್ವತಗಂಠೆಯೂ ಕನಕಗಿರಿಯಮೇಲೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾ ಶೇಷನಂತೆಯೂ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು ! ಹನುಮಂತನು ಆತನ ವಿಮಾನ ಸೋಪಾನವಾರ್ಗದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಜಗಲಿಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಉತ್ತಮವಾದ ಮದ್ದಾನೆಯುಳ್ಳ ಕಾಂಚನಗಿರಿಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ಆ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾವಣನ ಭುಜಗಳು ಐರಾವತದೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದಾಗ ಅದರ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ದುಂಟಾದ ಗಾಯಗಳ ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಇಂದ್ರಚಾಪದಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಅನೇಕಸಾರಿ ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಜಗಳ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಮುಡುಹುಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ನಾರಾಯಣನ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರಹತಿಯ ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಉದ್ಭವವಾದವಾಗಿ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿ ಶೋಭನವಾದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರಗಳಾದ ಹಸ್ತಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಲಾಳಮುಂಡಿಗೆಗಳಂತೆಯೂ ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲಂತೆಯೂ ಮನೋಹರಗಳಾಗಿ ಮಲಗಿರುವ ಐದು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮೊಲದ ಕರದಂತೆ ಎಳಗೊಂಪಾಗಿ ಶೈತ್ಯವಾದ ಕುಂಕುಮ ಗಂಧದಿಂದ ಅನುಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತ್ರೀಸುರನ್ನು ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಳ್ಳುವವಾಗಿ ದೇವ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ಪನ್ನಿ ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸುವವಾಗಿ ಮಂದರ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು ! ಅಂಥಾ ಭುಜಗಳುಳ್ಳ ರಾವಣನು ಕೊಡುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಅಂಜನಪರ್ವತದಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರಲು ಆತನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಯುಗ್ಮಾಳಯು ಮಾಂಡಳರು ಸುರಹೊನ್ನೆ ವಕುಳಪುಷ್ಪಗಳ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮಧ್ಯ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನ ರಸಗಂಧದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ! ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಕುಟದಿಂದಲೂ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕದಂಬ ಗಂಧದಿಂದ ಅನುಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲುಬಾಹ್ಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಕಟ್ಟುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಡಲಿದ ಬಿಳಿ ಪಟ್ಟಿಯ ವಸ್ತ್ರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪನಂತೆಯೂ ಗಂಗೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆಯೂ ಬಪ್ಪುತ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ದೀವಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಫಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಾಭಾಗ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಾವಣನು ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆಯಿಂದ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಆತನ ಕಾಲದಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರತ್ನಾಭರಣ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಅವರ ಮುಖಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆ ವಿಮಾನವು ನಕ್ಷತ್ರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಗನಮಂಡಲದಂತೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು !

ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವೀಣೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಆವುಗಳಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಟ್ಟ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸದೆ ಮಲಗಿದ್ದರು ;

ಕೆಲವರು ಡಿಂಡಿಮ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ಆ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕುಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಲಕರನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಪಿಕ್ಕೊಂಡು ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಕಾಂತನ ಕೂಟವನ್ನು ಪಡೆದು ಆತನನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ವಿಪಚ್ಚಿಮೆಂಬ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿ ಕಾಮುಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸ್ತನಗಳಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪತೋಡಂಬಗಳಮೇಲೆ ಕವುಚಿರುವ ಎಳದಳುರಳ್ಳ ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಕಂಠಮಾಲೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾಗಿ ತನುಸೊಬ್ಬುವಳಾದ ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹನು ಮಂತನು ಆಕೆಯು ಸೀತಾದೇವಿಯೆಂದೆಣಿಸಿ ಹರ್ಷಯುಕ್ತನಾಗಿ “ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾಗರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನಲ್ಲಾ ! ” ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

೧೧ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನು ಮಂತನು ರಾಮನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದ.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸುಂದರಿಯಾದ ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆಯು ಸೀತಾದೇವಿಯೆಂದೆಣಿಸಿ ಹರ್ಷಬಟ್ಟು ಆ ಬಳಿಕ ಸಂಶಯದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಈಕೆಯು ಸೀತಾದೇವಿಯಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡಿ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಮಧುಪಾನಮಾಡಿ ಸೊಕ್ಕಿ ಮಲಗಳು; ಅದಲ್ಲದೆ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದಂಥಾವನಾದರೂ ಪರಪುರುಷನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಸೇರಳು; ಆದಕಾರಣ ಇವಳು ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರಬೇಕು ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ರಾಮನ ಮಧುಪಾನಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಂಭೋಗದಿಂದ ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ನೃತ್ಯಗೀತಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ದಣಿದು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಕಂಡನು; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಸುರಿದಿದ್ದ ಮೃಗಮಾನಸಗಳೂ ಕಾಡುವರಾಹ ಮಾನಸಗಳೂ ಕಾಡು ಕೋಣಗಳ ಮಾನಸಗಳೂ ಸೀಕರಣೆ ಪಮಾನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಲೇವ್ಯವಸ್ತುಗಳೂ ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕ ಮೊದಲಾದ ಪಾನದ್ರವ್ಯಗಳೂ ಕಜ್ಜಾಯ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳೂ ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಫೋಜ್ಯವಸ್ತುಗಳೂ ಮಧುರ ಅಮ್ಲ ಲವಣ ಖಾರ ಕಹಿ ತೊಗರಣಗಳಾದ ಷಡ್ರಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸುವರ್ಣ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಮಾವುನೇರಲು ಮೊದಲಾದ ಮಧುರ ಫಲಗಳ ರಾಶಿಗಳೂ ಪರಿಮಳ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮುಡಿಸರಗಳೂ ಮಧುಪಾನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿರಿಸಿದ ರತ್ನ ಪೀಠಗಳೂ ಭೋಜನಾರ್ಥವಾಗಿರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿ ಆ ಮಧುಪಾನ ಶಾಲೆಯು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಧುನಿನಿಂದಲೂ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪರಸದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗುಡಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗಿಂಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಮಯವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪಾನಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅರ್ಧಮಾನ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮಧ್ಯವುಳಿದಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಮಧ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡದೆ ಇದ್ದಂಥವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಮಧ್ಯವೆಲ್ಲವು ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಬರಿಯಾಗಿದ್ದಂಥವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಪಾನಮಾಡಿದವರು ಮದನೊಕ್ಕಿ ಇಟ್ಟುಡುವವರಿಂದ ಬಡೆದಂಥವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಪರಿಮಳ ಕಟ್ಟಿ ತುಂಬಿದ ಗುಡಾಣಗಳಿಂದ

ತುಂಬಲ್ಪಟ್ಟಂಥವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವು ಮಧುಪಾನಮಾಡಿ ಮೈಮರತು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ವರೂ ಬಬ್ಬರ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೊಬ್ಬರು ತೆಗೆದು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಮೈಮರತು ಮಲಗಿದ್ದವರೂ ಉಟ್ಟು ಹೊದಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಗಳೂ ಅವರ ಸುಯ್ಯ ಮುಂದಮಾರುತದಿಂದ ಚರಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉತ್ಯಾಸಗಳಿಂದೊಡಗೂಡುವ ಪರಿಮಳವು ಶ್ರೀಗಂಧ ಪರಿಮಳದಿಂದಲೂ ನಾನಾಸ್ರಕಾರವಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ ಗಳ ಪರಿಮಳಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ತಂಗಾಳಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ! ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವ ರಾಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚೆನ್ನದಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಾ ಗಿಯೂ ಇದ್ದರು !

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ ಹನು ಮಂತನು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಚಿಂತಿಸಿ “ ಕಟಕಟಾ ! ಈ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ನೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಣಬರ ಲಿಲ್ಲ ; ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನನಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಪಾಪವು ಸಂಭವಿಸಿತು , ಮಲಗಿರುವ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ದರ್ಶನಮಾ ಡಿದರೆ ಪುರುಷನಿಗೆ ದೋಷವು ಬರುವದೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವುಂಟು ; ನನಿಗೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯಿ ಳ್ಲ , ಆದರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾದ ರಾವಣನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪಾಪವು ಸಂಭವಿಸುವದು ; ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮಲ ಗಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ನನಿಗೆ ಚಿತ್ತವಿಕಾರ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವಿಕಾರ ವೇ ಪಾಪಸಾಧನವಲ್ಲದೆ ದರ್ಶನಮಾತ್ರವು ಪಾಪಸಾಧನವಲ್ಲ ; ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಿಷಯಗಳ ಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವದು ಸ್ವಭಾವವು ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹು ಡುಕಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ಯಾವದು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋ ಗ್ಯವೋ ಅಲ್ಲೇ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಲಾರದು , ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿರುವಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡು ಕಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮೃಗಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ; ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದೇವಗಂಧರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡೆನು , ಆದರೂ ಇದರೊ ಳಗೆ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹನು ಮಂತನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ಮೊದಲಾಗಿ ಗೃಹ ವುಷ್ಪಕವೆಂಬ ವಿಮಾನ ತೊಟ್ಟುಕಟ್ಟು ಮೇಲುಮಚ್ಚು ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮಧುಪಾನಶಾಲೆ ಏಕಾಂತಶಾಲೆ ಲತಾಗೃಹ ಘಾಳಮಂಟಪ ಮೊದಲಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಡಿಕಿ ಕಾಣದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಕಟಕಟಾ ! ನೀತಾದೇವಿಯು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದ್ದರಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರ ಬೇಕು , ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂತಯವಿಲ್ಲ , ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ಮಹಾಬಲವಂತರು ; ನೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ ; ದುಷ್ಕರಾವಣನು ಶೀಲವತಿಯಾದ ಶೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿರಬೇಕು ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೋರಿದಾಡೆಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶರೀರಾಕಾರವುಳ್ಳ ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನೀತಾದೇವಿಯು ಲೋಕಾಂತವನ್ನೈದಿರಬೇಕು ! ಕಟಕಟಾ ! ಅಷ್ಟಮುಂದಿ ಕಪಿನಾಯಕರಮುಂದೆ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬರುವದಾಗಿ ರಾಜನಾದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಹೇಳಬಂದು ಈಗ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇಹೋದರೆ ನನ್ನ ಪುರುಷವು ಏನಾಗುವದು ! ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಿಗೆ ಹಾಗೆ

ವೆನು, ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡುವನು! ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದವೋಲೆ ಇಷ್ಟುದಿವಸಗಳು ಬೆಟ್ಟಗುಟ್ಟು, ಶಿಖರಾವಳ ವನಾಂತರ ದ್ವೀಪಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆರಸಿ ನೋಡಿದ್ದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದ್ದೂ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗೋಚರವಾದ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ್ದೂ—ಈ ಪ್ರಯಾಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೈದ್ಯವಾಗುವವು, ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ ಜಾಂಬವನು ಏನನ್ನುವನು! ಆದ ಕಾರಣ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟುದರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಡುಕಿ ಕಾಣಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗಬಾರದು; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಸಪಡದೆ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಯಾಸವುಪೋರತಾಗಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ನಾನು ಇನ್ನು ನನ್ನ ಶರೀರ ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ಗಣಿಸದೆ ಈ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಇದುವರಿಗೂ ನೋಡದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹುಡುಕಿ ನೋಡುವೆನು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಯತ್ನವು ಕಾರ್ಯಸಾಧಕವಾಗುವದು, ಆದಕಾರಣ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಾನು ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಈ ರಾವಣನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನು ಅರಸಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದುನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದುಹೋಗಿ ನೋಡುತ ಮುಚ್ಚಿದ ಮನೆಗಳ ಬಾಗಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡುತ ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆ ಬೀಗಮುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸತುವಾದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬದ್ದು ಕೆಡಹಿ ಮುರಿದು ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ ಗುರಿಕಾರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಯಾನ ವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರೀಡಾಕೊಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟಿಕೊತ್ತಳ ಆಳುವೇರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೌಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಗೋಷ್ಠಿ ಚಾವಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾವಣನ ಬೊಕ್ಕಸ ಭಂಡಾರದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಾಗಿ ತಾನು ಹುಡುಕದ ಸ್ಥಳವು ನಾಲ್ಕು ಬೆಟ್ಟಪ್ರಾದರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿ ಮತ್ತು ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಘೋರಾಕಾರರಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿತಂದು ಶರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವಗಂಧರ್ವ ನಾಗ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಕೆಂಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೂ ಅರಸಿನೋಡಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವೆಲ್ಲವು ವೈದ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಮೇಘಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತನ್ನ ತನುಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ ತ್ರಿಕೂಟ ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟುಬರುತ “ಕಟಕಟಾ! ನಾನು ಅತಿಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದೆನು; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ಕೋಳಗಳನ್ನೂ ನದಿಗಳನ್ನೂ ಹಳ್ಳಗಳನ್ನೂ ಗುಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ ಶಿಖರಾವಳಗಳನ್ನೂ ಅರಸಿನೋಡಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋದೆನು; ಗೃಧ್ರರಾಜನಾದ ಸಂಪಾತಿಯು ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿದೆನು; ಆ ದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಪ್ರಸಾದ ರಾವಣನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವವಳಲ್ಲ; ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ರಾಮನ ಬಾಣವನ್ನು ನೆನೆದು ಬೆದರಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳೋ ಏನೋ ಅರಿಯಲಾಗದು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳೋ ಹ್ಯಾಗೋ! ಅಲ್ಲವೇ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ವೇಗಾತಿಶಯದಿಂದ ಮೈಕ

ಲುಕಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳೋ ! ಅಲ್ಲದೆ ಶೀಲವತಿಯಾದ ಆ ದೇವಿಯು ಹೃದ್ರಾವಣನು ಬಲಾತ್ಕಾರಮಾಡಲು ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮರಣವನ್ನೈದಿದಳೋ ! ಈ ದುಷ್ಟಾಚಾರನಾದ ರಾವಣನಾದರೂ ದುಷ್ಟೈಯರಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರಾದರು ಆಕೆಯನ್ನು ನುಂಗಿರಬೇಕು ! ತಾವರೆ ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಂಟಾಗಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮುಖವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನಾಲಯದಿಂದ ಲಯವನ್ನೈದಿದಳೋ ! ‘ಹಾ ರಾಮಾ ! ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ! ಹಾ ಅಮೋಘಾಭ್ಯಾಪಟ್ಟಣವೇ !’ ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳೋ ! ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾವಣನ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮೃತಿಯನ್ನೈದಿದಳೋ ! ಅಲ್ಲವೇ ರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶರೆಯಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಂಜರದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಗಿಣಿಯಂತೆ ಹಂಬಲಿಸಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳೋ ! ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜನಕರಾಯನ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇಹ್ಲಾಸಕುವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಸುಕುಮಾರಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕರಿನಹೃದಯನಾದ ರಾವಣನ ವಶದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೋ—ತಪ್ಪಿ ಹೋದಳೋ—ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೈದಿದಳೋ !” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಮತ್ತೂ “ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೂಡ ಏನೆಂದು ಹೇಳುವೆನು ! ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಏನಾದರೂ ಬಂದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು , ಹೇಳಿದರೂ ದೋಷ—ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ದೋಷ ! ಇಂಥಾ ವಿಷಮಕಾರ್ಯ ಬಂದಲ್ಲಿ ಏನುಮಾಡಬೇಕು ! ಈಗ ಕಾಲೋಚಿತಕಾರ್ಯವೇನು ! ಕಟಕಟಾ ! ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನು ! ಹಾಗೆ ಹೋದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ್ದೆಲ್ಲವು ವೃಥಾವಾಗುವದು ; ಸುಗ್ರೀವನು ಏನುಹೇಳುವನೋ ! ಕಪಿನಾಯಕರು ಕೂಡಿ ಏನುಹೇಳುವರೋ ! ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಶರಥರಾಯನ ಕುಮಾರರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಿಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಿ ; ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವನು , ಅತಿ ನಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಅತಿ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಅತಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕರ್ನಕರೋರವಾದ ಅದೂರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಆತನು ಶರೀರದಿಂದಿರನು ; ಆತನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಕಂಡು ತಾನೂ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವನು , ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಭರತನು ಪಂಚತ್ಯವನ್ನೈದುವನು ; ಆತನ ಮರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶತ್ರುಘ್ನನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವನು , ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ದೇಹತ್ಯಾಗವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೈಕೆಯಾದೇವಿ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ ಕಾಸಲಯಾದೇವಿಗಳು ಮೃತಿಯನ್ನೈದುವರು , ಇಷ್ಟುಮಂದಿಯ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಲೋಕಾಂತರವನ್ನೈದುವನು ; ಆತನ ಶರೀರತ್ಯಾಗ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ರುಮಾದೇವಿಯು ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು , ಅಮೇಲೆ ವಾಲಿಯ ಮರಣಶೋಕದಿಂದ ಕೃಶಳಾಗಿರುವ ತಾರಾದೇವಿಯು ನಿಲ್ಲಲರಿಯಳು ; ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಗದನು ಜೀವಿಸಲಾರನು ; ಸುಗ್ರೀವನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನಿಂದ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಣ ಭೋಜನಾದಿ ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂಥಾ ಕಪಿನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಿಗಳಿಂದಲೂ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ತಲೆಗಳನ್ನು ಬಡದು ಕೊಂಡು ಪರಲೋಕವನ್ನೈದುವರು ; ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಹಾರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿರುವ ಕಪಿಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀವೃತ್ತರಸಮೇತರಾಗಿ ಕಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವರು ; ಇಲ್ಲವೇ ವಿಷಪ್ರಯೋಗ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಉಪವಾಸ ಆಯುಧಗಳ ಅಲಗು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವರು ! ನಾನು ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಅನರ್ಥಗಳುಂಟಾಗಿ ಇಹ್ಲಾಸಕುವಂಶವೂ ಕಪಿವಂಶವೂ ನಾಶವನ್ನೈದುವವು ! ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇಲ್ಲೆನು—ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಲ್ಲೆನು ! ನಾನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುಗ್ರೀವಾದಿಗಳು ನಾನು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಮಾಡಿ ಇಂ

ಬೋ ನಾಳೆಯೋ ಬರವೆನೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರಾದರೂ ತಾವೇ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕಬಳವನ್ನು ಕೃತಕೊಂಡು ಆ ಹಾರಸಿಯವನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಗ್ಗು ಬಂದು ಮರಣದಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನೆಲ್ಲದೆ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗೇನು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ನೀರುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾದಿಗಳುಳ್ಳ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆನು, ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು! ತಪಸ್ವಿನಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಾನು ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಯೋಗವೇಶಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನರಿ ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳು ಭಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ! ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಬದದಲ್ಲಿ ಭೃತ್ಯನಾದವನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಿಲವಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುವರು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗಂಗಾಪ್ರವೇಶವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುವೆನು. ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಬೇಕೆಂದು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಈ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆಯಿತು, ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಲಂಕಾದೇವತೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದಾಗ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಗಿ ಶುಭಸೂಚಕವಾಯಿತು, ಈ ರಾತ್ರಿಯು ನಾನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೀರ್ತಿಪ್ರಾಧಾನವಾಗಿ ನಾನು ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ರಾಜಾಧಿಗಳ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು ಇಂಥಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ತಿರಿಗಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಅಂಗದನಿಗೂ ಆತನ ಕೂಡೆ ಬಂದ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೂ ವಿಪತ್ತು ಒರುವದು, ಅವರಿಗೆ ವಿಪತ್ತು ಬಂದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಬಹುವಾಪವು ಸಂಭವಿಸುವದು; ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುನಾಡರೆ ಅವರು ಬೇಸವಂತರಾಗಿರರು!” ಎಂದು ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ದುಃಖವನ್ನು ಕಡೆಗಾಣದೆ “ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದವೇಳೆ ಮಹಾಬಲವಂತನಾಗಿ ದಶಗ್ರೀವನಾದ ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ಕೊಂದು ಹೋಗುವೆನು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರುದ್ರನಿಗೆ ಪಶುಭಾಗದಂತೆ ಆತನನ್ನು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಡುಪೆನು” ಎಂದು ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು “ಇನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿಯಂತರ ಸಂವಧಾನವಾಗಿ ಅರಸಿ ನೋಡುವೆನು; ಸಂಪಾತಿಯೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾಜನು ಇಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಇಥಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸ ಕಾಣದೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆತನೂ ಸುಗ್ರೀವನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರೂ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆಹಾರನಿಯಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಇಲ್ಲೇ ಇರುವೆನು, ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಗಳಿಗೂ ಹಾನಿ ಒರುವದು, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು; ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಅಶೋಕವನವಿದೆ, ಆ ವನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಪ್ಪುವಸುಗಳಿಗೂ ಏಕಾದಶರುದ್ರರಿಗೂ ಅಪ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮರುತ್ತಿಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಇಷ್ಟೇ ಕುಮಂತವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸುವ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ತಪಸ್ವಿಗೆ ತಪಸಿದ್ಧಿಯಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸವೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೂ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಿಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ರಮಣೀಯವಾದ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಬಲವಂತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವರು; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ; ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ರಾಮನ ಭಯದಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಸಂಕೋಚಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ನನಗೆ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು

ನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವರೆಲ್ಲರೇ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವರೆಲ್ಲರೇ ಪ್ರತಿಕೂಲಮಾಡರು ತಾವರೇ ಯಸಳನಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಎಂದಿಗೆ ಕಂಡೇನು! ಕಟಕಟಾ' ಹ್ಲಾದ್ರನಾದ ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನಲ್ಲ! ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೆ ಕಂಡೇನು!'' ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು.

೧೪ ನೇ ಅ ಧ್ಯಾಯ .

ಅ ಶೋ ಕ ವ ನ ವರ್ಣ ನೆ .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆ ವನದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ವಸಂತಕಾಲ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಅಗ್ರಭಾಗಗಳುಳ್ಳ ಅಶೋಕ ಕಂಚಿವಾಳ ಪಾದರಿ ಕಡಬ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಗೋರಂಟಿ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇರುವಂತಿಗೆ ಅದರುಗಂಚಿ ಸುರಗಿ ಜಾಜಿ ಮೊದಲಾದ ಲತಾವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸುರ್ವಣ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಚಕಚಕಾಯಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಮದಸೊಕ್ಕಿ ಸ್ವರಗೃಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೃಗಜಾತಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಬಿನಂತೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ನೆಗೆದುಹೋದನು ಆ ವನವು ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಪುಷ್ಪ ತೋಡಂಬೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾದುವಾದ ಫಲಗಳಿಂದಲೂ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಸ್ವರಗೃಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ ದುಂಬಿ ಹಿಂಡುಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು ! ಆ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಂಬಿಂದಾ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಂಬಿಗೆ ನೆಗೆದು ಹೋಗಲು ಆ ಕೊಂಬುಗಳು ಚಲಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಹಿಕೊಂಡು ಏಳುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೂ ಆ ಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಆತನಮೇಲೆ ಉದುರುವದರಿಂದಲೂ ಆ ವನದೇವತೆಯು ಹನುಮಂತನ ಬಲವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಆತನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗರಿಗಳೆಂಬ ಕೈಚಕ್ರವುಳ್ಳ ನ್ನಾಕುತ ಕೊಂಬುಗಳು ಕದಲುಫ ನೆವದಿಂದ ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರಲು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಪುಷ್ಪಮಯವಾದ ಪರ್ವತದಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರ್ದನು ! ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಕೊಂಬಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡಂಥಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಸಂತನೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ ಪುಷ್ಪಮಯವಾಗಿ ಬಪ್ಪುತಿರ್ದ ಹನುಮಂತನಿಂದ ಅಶೋಕವನದ ಭೂಮಿಯು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿತ್ತು ! ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನ ವೇಗದಿಂದ ಚಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೃಕ್ಷಗಳು ಮಳೆಸುರಿದಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಉದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ! ಆಗ ಆತನ ಸಂಚಾರ ವೇಗದಿಂದ ಉದುರಿದ ಪುಷ್ಪ ಫಲ ತಳುರುಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳು ಭೂವಣ ವಸ್ತುಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೇವಕ ಜನರಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರ್ದವು ! ಸ್ವರಗೃವ ಪಕ್ಷಿಸಮೂಹವು ಪುಷ್ಪಫಲ ತಳುರು ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುವೊಡನೆ ಶಿಣಿಸಿ ವಾಯುವಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಸಮರಸನ್ನಾಹವಾಗಿ ನಿಂತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿರ್ದವು ! ಆತನ ಬಾಲ ಕೈಕಾಲುಗಳ ವೇಗದಿಂದ ಕೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ವನವು ಕಾಮುಕ ಪುರುಷನಿಂದ ಮುಂಗುರುಳಿಡಿದು ಕಪೋಲವನ್ನೂ ಅಧರಗಳನ್ನೂ ಚುಂಬಿಸಿ ದಂತಾಕ್ಷತ ನವಕ್ಷತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿರಹವೇದನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿತ್ತು ! ಮತ್ತುತ್ತಿರುಗಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲತೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಘಾಳಿಯಿಂದ ಕದಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘಮಂಡಲದಂತೆಯೂ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಂತೆಯೂ ಬಪ್ಪುತಿತ್ತು ! ಆ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಭೂಮಿಗಳೂ ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಭೂಮಿಗಳೂ ಬೆಳ್ಳಿಮಯವಾದ ಭೂಮಿ

ಗಳೂ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟವು, ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಉದಕಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸೋಪಾನಗಳುಳ್ಳ ಕೊಳಗಳೂ ಮುತ್ತಿನಮಣಿ ಹವಳಮಣಿಮಯವಾದ ಮಳಲೊಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ತೀರಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವಾಗಿ ವಿಹಸಿತವಾದ ಕಮಲ ಕನ್ನೆ, ದಿಲಿ ಪುಷ್ಪಗಳಾದಲೂ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಜಲಚರ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಹವಳದ ತಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿ ರಮಣೀಯವಾದ ತೀರಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣಿಗಿಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಗಡಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾದೋದಕವುಳ್ಳ ನೆಲೆಗಳೂ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟವು! ಮತ್ತು ಆ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಮಯವಾಗಿ ಕಾಮುಗಿಲಂತೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮೂರು ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲಾಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ಮಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಮಿಳಿತವಾದ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಒಂದು ಕ್ರೀಡಾಸರ್ವತವು ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಅದು ತನ್ನ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಯನ್ನು ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಮುಕನಂತೆ ಬಸ್ತುತಿತ್ತು! ತನ್ನ ತೀರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಬೀಳುಗೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಕುತುಕಲ್ಪಟ್ಟ ಉದಕಪ್ರವಾಹವುಳ್ಳ ಆ ನದಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನೊಡನೆ ಪ್ರಣಯಕಲಹದಿಂದ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಖಿಯರಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮರಾಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿತ್ತು! ಹನುಮಂತನು ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಪರಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಜಗಲಿಗಳನ್ನೂ ಜೈಞೀತಿ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ವಜ್ರಗಳುಳ್ಳ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಆ ವೃಕ್ಷಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರವು ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿ ಮಹಾಮೋರುಪರ್ವತದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದನು! ಆ ವೃಕ್ಷಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸುವರ್ಣದ ಕಿರುಘಂಟೆಗಳು ವಾಯುವಿನಿಂದ ಚಲಿಸಿ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಿದ್ದವು! ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಪಲ್ಲವಿತವಾಗಿ ಕೋರಕಿತವಾಗಿ ಫಲಿತವಾಗಿ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿ ಅತಿಮನೋಹರವಾದ ಒಂದು ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ವನಸ್ಥಿನಲ್ಲಿ “ಈ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಳು, ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಅತಿವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಈ ವನವು ರಾಮನ ಅಶೋಕವನವಾಗಿರಬಹುದು, ವನಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳ ಜಗದೇಕವೀರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು, ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೊತ್ತುಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವನವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಖಮೆಜ್ಜನೆ ಸ್ನಾನ ದೇವತಾರ್ಚನೆ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಲಾದರೂ ಬರಬಹುದು; ಈ ವನವು ಆ ದೇವಿಯ ತನುಕಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ; ಅಕೆಯು ಜೀವದಿಂದಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಇರಲು!” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷವನ್ನೇರಿ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಲತೆಗಳುಳ್ಳ ಕೊಂಬುಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು,

೧೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದು .

ಈ ಮರಾಧೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿನೋಡಿ ದರೂ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ದಿವ್ಯಪರಿಮಳವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ನಂದನವನದಂತೆಯೂ ಕುಬೇರನ ಉದ್ಯಾನವನವಾದ ಚೈತ್ರರಥದಂತೆಯೂ ಬಹುತ ಹೊಂದಾವರೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣಮಯವೂ

ಯವಾದ ನೈದಿಲಪುಷ್ಪಗಳಾದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವಕ್ರಣಿ ಭಾವಿಗಳಲ್ಲದಾಗಿ ಅನೇಕ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ಮಧ್ಯ ತುಂಬಿದ ನೆಲಮುಳಗೆಗಳುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಘನಸಾರ ಗಂಧೋದಕ ಚಯಗಳಿಲ್ಲಂಥಾದ್ದಾಗಿ ನಾನಾಖುತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಷ್ಪಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ರಸವತ್ತಾದ ಫಲಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಗಾಢಮಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪ ಲತೆಗಳ ಭಾರಾತಿತಯದಿಂದ ಬೋಗ್ಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಟ್ಟದಾಸರೆ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಸುರಯೋನ್ನೇ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಕರ್ಪೂರವಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಚುನಾಳದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳಂಥವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನ ಕಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳಂಥವಾಗಿಯೂ ಮತಿಯಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ನೀಲವರ್ಣವುಳ್ಳಂಥವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ಇಂದ್ರ ಯಮ ವರುಣ ಕುಬೇರರ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದನೆ ಪಟ್ಟಣದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ ಸಮಸ್ತ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನಾಸ್ವದಿಸಿ ಸ್ವರಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪ ಗಂಧಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಚೌದನವೃಕ್ಷಗಳ ಪರಿಮಳಗಳಿಂದ ಘನುಘನಿಸುತ್ತ ಎರಡನೆ ಮಂದರಪರ್ವತದಂತೆ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದ ಆ ವನದ ಚೌಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಾವಿರ ಕಂಠಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಂತೆ ಅತಿಬಿಳುಪಾಗಿ ಹವಳದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೋಪಾನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಜಗಲಿಗಳ ತಳವಿನಿಂದ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿಲಯದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಕುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲುಸ್ವರಿಗೆವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾದ ಕೋಟೆಯುಳ್ಳಂಥಾ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನೂ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನೂ ಕಂಡನು ! ಆ ದೇವಿಯು ಉಪವಾಸಗಳಿಂದ ಕೃತವಾಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಸುರಾಬಿಡುತ್ತ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೀವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂತೆಯೂ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿ ಜ್ಯಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಅಲ್ಪವಾದ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮಾಸಿದ ಬಂಟೆ ಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ನೀರೆಯನ್ನೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ತರೀರವು ಕೆಂಧೂಳ ಮಸಗಿ ಅಲಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ತಾವರೆ ಕಮಲ ಹೊರತಾದ ಕೊಳದಂತೆ ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ಮುಖಕಾಂತಿ ಗುಂದಿ ತಪೋವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂಗಳನಿಂದ ವತ್ತ ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಶೋಕಾತಿಶಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಮೃಗಸಮೂಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಶ್ಯಾನಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಕಮಾಡುತ್ತ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಲವರ್ಣವಾದ ವನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಬಪ್ಪುತಿದ್ದ ಭೂದೇವತೆಯನ್ನು ಬಪ್ಪುತ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನೀಟವಾದ ಬಂಟೆ ಜಡೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು, ಬಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ದುಃಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದವಳಾದರೂ ದುಷ್ಪ್ರಸಾದ ರಾವಣನು ಹಿಡಿತದದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹ ದುಃಖದಿಂದ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ತನಮಂಡಲವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತನ್ನ ತನುಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ ನೀಲವರ್ಣವಾದ ಕುರಳು ಕೂದಲುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತೊಂಡೇಹಣ್ಣನ್ನು ಹೊಲುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತಾವರೇ ಕಮಲದ ಯಸಳನಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳಂಥವಳಾಗಿ ಮನ್ಮಥನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ರತಿದೇವಿಯಂತೆ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಪ್ರಭೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಹಾರನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತ ಮಹಾವೇಷನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನಾಗಾಂಗನೆಯನ್ನು ಬಪ್ಪುತಿದ್ದ ಆ ದೇವಿಯು ಸಂದಿಗ್ಧವಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಪರರ ನಿಷ್ಕಾರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಮುಖಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮಾನವತಿ

ಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಚಿಂತೆಮಾಡುತ ವಿಸ್ವತ್ತು ಸಹಿತವಾದ ಸಂಪತ್ತಿ ನಂತೆಯೂ ಕಳಂಕದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸದ್ಭು ದ್ಧಿಯಂತೆಯೂ ಅವನಾದದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆಯೂ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮನೋವೃಥೆಯಿಂದ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಳು ! ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿರುವದರಿಂದ ವಾರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನಾನಾ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವಳಾದರೂ ಭೂಷಣಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಮುಗಿಗಿರುವ ಸುತ್ತುವರಿಯ ಲ್ಲಟ್ಟು ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು

ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹುದ್ದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ಕೆಲವುಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸಿ ಅಲಂಕಾರವಿಹೀನಳಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿ ಯೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಹೇಳಿದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಆತನು ಹೇಳಿದ ಆಭರಣಗಳು ಆಕೆಯು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮರದ ಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಈ ಹಸ್ತಾಭರಣಗಳು ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೇಳಿದ ಕುರುಹಿನ ಆಭರಣಗಳಾಗಿರಬೇಕು, ಈ ದೇವಿಯು ಮುರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಡಲಿಸಿ ಹಾಕಿದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಕೂಡಾದರೂ ಈ ಕುರುಹಿನ ಆಭ ರಣಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು ; ಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲುಹೊದಕೆ ವಸ್ತ್ರದ ಶರಗನ್ನು ಹರಿದು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ಚಂದ್ರಾ ಭರಣ ಬಡ್ಭುಣ ಚಿಂತಾಕ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳ ಗಂಟು ಮರದಮೇಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಚವಾನರರು ಕಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು, ಈ ಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ವಸ್ತ್ರವು ಉಟ್ಟು ಬಹಳದಿವಸವಾದ್ದರಿಂದ ಮುಸಿದ ; ಇಂಥಾ ಹೊಂಬಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಲಾರದು, ಪುಟವಿ ಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಣಲ್ಪಡದೆ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮನ ಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ ; ಈಕೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವೃಥೆಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಶ್ರೀರಾಮನು ದುಃಖದಿಂದ ಸೀ ತಾದೇವಿ ಏನಾದಳೋಯೆಂದು ವೃಥೆಪಡುವಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪರಮಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶಾ ವತಾರವಾದ ಈ ದೇವಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ, ಶ್ರೀರಾಮನ ರೂಪುಸಾಂದರ್ಭಾದಿಗಳಿಗೂ ವಿನಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪುಲಾವಣ್ಯ ಸಾಂದರ್ಭ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಾದಿ ಗುಣಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಈ ದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಈಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎರಕವಾಗಿವೆ, ಇವರು ಬಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಬ್ಬರು ಜೀವಿಸಲಾರರು ; ರಾಮನು ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನಾದರೂ ಈಕೆಯ ವಿರಹಶೋಕಾತಿಶಯದಿಂದ ಶರೀ ರವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರನು, ಈ ದೇವಿಯು ಆತನನ್ನು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಶರೀರವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರಳು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಕಥನಗಳನ್ನೂ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಗುಣಕಥನಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿ ಗಾ ಗಿ ಪ್ರ ಲಾ ಪಿಸಿ ದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ದೈನ್ಯಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಹಂಬಲಿಸುತ “ಕಟಕಟಾ! ಸೀತಾದೇವಿಯು ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಲೋಕನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾ ಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜ್ಯಳಾಗಿ ವಿನಯಾದಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವ ಳಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳು ; ಇಂಥಾ ದೇವಿಗೆ ದುಃಖಬಂದು ಸಂಭವಿಸಿದಮೇಲೆ ಕಾಲದ ಮುಹುರ್ಮುಹುರನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ! ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುತ ವರ್ಷಾಕಾ ಲದ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಂಭೀರ್ಯಗುಣವುಳ್ಳ ಈ ದೇವಿಯ ಗುಣಶೀಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಸಲ್ಲುವ

ನು, ಆತನ ಗುಣಶೀಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಈಕೆಯೇ ಸಲ್ಲುವಳು!” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ ಲೋಕನಾಯಕಿಯಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ “ನೀತಾ ದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ಮಹಾ ಬಲವಂತನಾದ ವಾಲಿಯು ಮಡಿದನು, ಅದಲ್ಲದೆ ಈ ದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ರಾವಣನ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನನಾದ ಕಬಂಧನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಹತನಾದನು, ಮತ್ತು ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ದೂಷಣನು ಪಂಚತ್ವವನ್ನೈದಿದನು! ಈ ದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ವಾಸರ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ಬಂತು, ನಾನು ಈಕೆಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ನದಿಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ದುರ್ಘಟವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದೆನು, ಇನ್ನು ನಾನೂ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ದೊರೆಯುವದು ನೀತಾದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತಲಿಧೆ, ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನೀತಾದೇವಿಯಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತ್ರೈಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು; ಅದಂತೆನೆ. ಈ ತ್ರೈಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿದರೂ ನೀತಾದೇವಿ ಮುಲಾಭದ ಬಂದು ಕಲಾಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಬಾರದು, ಈಕೆಯು ಧರ್ಮಶೀಲನಾದ ಜನಕ ಮಹಾರಾಯನ ಕುಮಾರತಿಯು, ಲೋಕನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯು, ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವತರಿಸುವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಕಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯನ್ನುಳುವಾಗ ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಪರಾಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಕಂಠೂಳು ಮಸಗಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನೇಗಿಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವಳು, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದೆ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುವಂಥಾ ಮಹಾ ಬಲವಂತನಾದ ದಶರಥೇಶ್ವರನ ಸೊಸೆಯು, ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯದ ಸತ್ಯಸಂಧನಾಗಿ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಈ ದೇವಿಯು ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೆ ಬಳಗಾದಳು! ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಧ್ಯಾನ ಬಲದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಕಾಲುನಡೆ ದುಃಖವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾಹಾರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟ ಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಪತಿಯೊಡನೆ ವನವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ದೇವಿಗೆ ಇಂಥಾ ಅನಸ್ಥೆಯು ಬಂತು! ಪುಟವಿಕ್ರಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮುಗುಳು ನಗೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮೃದು ನುಡಿಯುಳ್ಳ ನೀತಾದೇವಿಯು ಇಂಥಾ ಅನರ್ಥವಾದ ವೇದನೆಗೊಳಗಾಗಬಹುದೇ! ಶ್ರೀರಾಮನು ಶೀಲವತಿಯಾದ ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ರಾವಣನು ಮೋಸಮಾಡಿ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ತಿರಿಗೂ ಕಂಡನಾದರೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ರಾಯನು ತಿರಿಗಿಬಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಡುವನು! ಈ ದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಶರೀರವಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು—ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕು—ಎಂದಿರುವವಳಲ್ಲ! ತನ್ನ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಾಳೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭೂಷಣಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪುರುಷನೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭೂಷಣವು! ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳಾದ ಈ ದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಹೊರ್ತಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ! ಇಂಥಾ ದೇವಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖಪಡುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏನು ಪಾಪಮಾಡಿದನೋ ಅರಿಯಲಾಗದು, ತಾವರೇಪ್ರಸದ ಯೆಸಳಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಭೃಂಗಕುಂತಳೆಯಾದ ನೀತಾದೇವಿಯು ದೈನ್ಯಪಡುವದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ; ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ರಕ್ಷಣಹೊರ್ತಾಗಿ ಘೋರರೂಪರಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಇಬ್ಬನಿಯಿಂದ ಧಾತುಗೆಟ್ಟ ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖಕಾಂತಿ ಗುಂದಿ ದುಃಖಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನೊಂದು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮರದಡಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಗಂಡು ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ

ಲಿಥಾಳೆ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶೋಕಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳು ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೃಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಲ್ಲದೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು” ಎಂದು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗಿ ವೃಥಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೭ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ನೀತಾದೇವಿಯು ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತವಾದ ನೈದಿಲು ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ನಿರ್ಮಲೋದಕವುಳ್ಳ ಸರಸ್ಸಿಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗರಿಗಳುಳ್ಳ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಬರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಬಂದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಉದಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು ! ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ದುಃಖಾಕಾರದಿಂದ ವೃಥಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ನೀತಾದೇವಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡನು, ಬಂದು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೂ ಬಂದು ಕಿವಿಯವಳೂ ಮುಖದಮೇಲೆ ಕವುಚದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಕಿವಿಗಳಿಲ್ಲದವಳೂ ದಶಿಯಂತೆ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಎದೆಯಮೇಲೆ ತಲೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಅತಿ ಉದ್ದವಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವಳೂ ಬೋಳಾದ ಮಂಡೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಉದ್ದವಾದ ತುಟಿಗಳೂ ಕುಚಾಗ್ರಗಳೂ ಉಳ್ಳವಳೂ ಜೋಲುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಗಡ್ಡದಲ್ಲಿ ತುಟಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಉದ್ದವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ನೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಳಕಾಲು ಚಿಪ್ಪುಗಳುಳ್ಳವಳೂ ಅತಿ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದವಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ದವಾದವಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಗಿಡ್ಡಾದವಳೂ ಡೊಂಕಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳೂ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದವಳೂ ಹಿಂಬಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳೂ ವಿಕಟ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಂಪಾದವಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಕಪ್ಪಾದವಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಿಯಾದವಳೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡವರಕೂಡೆ ಕಲಹಮಾಡುವವಳೂ ತ್ರಿಶೂಲ ಇಡುಗಡ್ಡಿಗೆ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದವರೂ ಹಂದಿಮುಖ ಸಿಂಹಮುಖ ಹುಲಿಮುಖ ಕೋಣನಮುಖ ನೆರಿಮುಖ ಆನೆಯಮುಖ ಬಂಟಿಯಮುಖ ಕುದುರೆಯ ಮುಖವುಳ್ಳವರೂ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಗಳುಳ್ಳವರೂ ಬಂದುಕ್ಕೆ ಬಂದುಕಾಲುಳ್ಳವರೂ ಕತ್ತೆಕಿವಿ ಕುದುರೆಕಿವಿ ಗೋವುಕಿವಿ ಆನೆಯಕಿವಿ ಸಿಂಹದಕಿವಿಯುಳ್ಳವರೂ ಮೂಗಿಲ್ಲದವರೂ ಅತಿ ಉದ್ದವಾದ ಮೂಗುಳ್ಳವರೂ ಅಡ್ಡಲಾದ ಮೂಗುಳ್ಳವರೂ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಂತೆ ಮೂಗುಳ್ಳವರೂ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗುಳ್ಳವರೂ ಆನೆಯ ಕಾಲಂತೆ ಕಾಲುಳ್ಳವರೂ ಅತಿ ಉದ್ದವಾದ ಕಾಲುಳ್ಳವರೂ ಗೋವುಗಳ ಕಾಲಂತೆ ಕಾಲುಳ್ಳವರೂ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ವೆಗಳವಾದ ರೋಮವುಳ್ಳವರೂ ದೀರ್ಘವಾದ ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳವರೂ ಧೂಮ್ರವರ್ಣವಾದ ಮಂಡೆಯುಳ್ಳವರೂ ಮಾಂಸದಿಂದಲೂ ರಕ್ತದಿಂದಲೂ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಂಸ ರಕ್ತ ಮಧುಗಳನ್ನೇ ಆಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀತಾದೇವಿಯಿದ್ದ ವೃಕ್ಷದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು ! ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಹನುಮಂತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಪಟ್ಟನು ನೀತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಮುಖಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಧೂಳುಮಸಗಿ ಭೋಗಕ್ಷಯವಾದ ಮೇಲೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲದಿಂದ ಬೀಳುವ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ತನ್ನ ಸದ್ವರ್ತನದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಸಮಸ್ತ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಸಡಲಿಸಿ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹಿಂಡಿನಿಂದ ತೊಲಗಿ ಮಹಾ ಬಲವುಳ್ಳ ಸಿಂಹಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಂತೆ ರಾಮನಿಗೆ ಶರಿಸಿಕ್ಕಿ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಮೇಘಮುಚ್ಚಿದ ಚಂದ್ರಕಳೆಯಂತೆ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ತಂತಿಹರಿದ ವೀಣೆಯಂತೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಶೋಕ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮಂಗಳ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ

ಬತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆಯೂ ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದ ಲತೆಯಂತೆಯೂ ಧೂಳು ಮಸಗಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಾಗಿ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳಾದರೂ ಕೆಸರು ಹತ್ತಿದ ತಾವರೆಯಂತೆ ಮಲಿನವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಶೀಲವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಧೈರ್ಯವಿಡಿದು ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಬೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ನಡುಗುತ್ತ ತಳರು ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಿಶ್ವಾಸ ಮಾರುತ್ತನಿಂದ ವಹಿಸಿದಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಸುಟ್ಟುಸುರುಬಿಡುತ್ತ ಶೋಕಗಳ ರಾಶಿಯೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ದುಃಖಗಳೆಂಬ ತೆರೆಯ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು ಹನುಮಂತನು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿಹರ್ಷಬಟ್ಟು ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಆಕೆಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನಾಹಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾ ವಣ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ; ಆಗ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತರಾಗಿ ಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾವಿಚಕ್ಷಣರಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಅಪರರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೇಳುವ ವೇದಪಾರಾಯಣ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನ ಸರಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೆನದು ಮದನಬಾಣ ಕೊಳ್ಳಗಳಾಗಿ ಮನ್ಮಥೋದ್ರೇಕವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗಂಧಾನುಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನಾಪುಷ್ಪ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸುತ್ತು ಆವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕೊಳಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮದಿಸಿದ ಕ್ರೀಡಾವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಕಿರುಘಂಟೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೋರಣಗಳುಳ್ಳ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು , ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟರಲು ; ಕೆಲವರು ಆತನ ಮುಂದೆ ಚಿನ್ನದ ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು , ಕೆಲವರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು ; ಕೆಲವರು ಆಲವಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಳಂಬೆ ಗಿಂಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು , ಕೆಲವರು ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಚಡ್ಗಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ; ಕೆಲವರು ಮಧ್ಯತುಂಬಿದ ರತ್ನಕೊಡಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ರತ್ನಖಚಿತಗಳಾದ ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಚಿನ್ನದ ಕಾವಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಬೆಳ್ಳಿಯಕಾವಿನ ಚಿನ್ನದ ಸತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ; ಕೆಲವರು ನಿದ್ರೆಯು ಸೊಕ್ಕಿ ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಮಿಂಚುಗಳು ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಬೆನ್ನಿಡಿದು ಬರುವಂತೆ ಆತನ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ತೋಳಬಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬೆವರಿನಿಂದ ಕರಗಿದ ಕಸೂರಿ ತಿಲಕವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಡಲಿದ ಮುಡಿಗಂಟುಳ್ಳವರಾಗಿ ಬೆವರಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಿದ್ರಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿರಿಡಾಲೆಗಳನ್ನು ತಿರಿಗಿಸುತ್ತ ಮುಡಿದ ಮುಡಿಸರ ಸಡಲುವದನ್ನರಿಯದೆ ರಾವಣನಿಂದ ಲಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ! ಅಪ್ಪುಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಪತಿಯಾದ ರಾವಣನು ಕಾಮವಶನಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತ ಕಾಮಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಂಚೇಧಾಮ ಕಾಲದಿಗೆ ಘಂಟೆ ಸರಪಣಿ ಬಾಹುಪುರಿ ಮೊದಲಾದ ಭೂಷಣಗಳ ಝುಣುಝುಣಾರವಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಲಿಗೆ ಬಂದನು ; ಹಾಗೆ ಗಂಧತೈಲದಿಂದ ನೆನೆಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮುಂದುಗಡೆಯ

ಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ದೀವಟಗೆಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಕಾಮಮದಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನಿಡಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನ್ಮಥನೋ ಎಂಬಂತೆ ಲಾವಣ್ಯಾತಿಶಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಒಮ್ಮತದ ನೋರೆಯಂತೆ ಅತಿಬಿಳುಪಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಹನುಮಂತನು ತಳುಕುಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಫಲಿತವಾದ ಕೊಂಬುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಮರಸಿಕೊಂಡು ರೂಪ ಉವಣ್ಯ ಸುಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯ ರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮದನೋಕ್ತಿದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದ ಆಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರನಂತೆ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ಮರದಿಂದಿಳಿದು ಮತ್ತೊಂದು ಮರದ ಶಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಉನ್ನತವಾಗಿ ಏಕವಾಗಿ ಕರಿಣವಾಗಿ ಬಂದರಿಂದ ಬಂದು ಬತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಪೂರವಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಬೃಂಗಕುಂತಳೆಯಾಗಿ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳವಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯು .

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ರೂಪು ಯಾವನ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡು ಬಿರುಕುಳಿಯ ಹೊಯಿಲಿಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಬಾಳೆ ಕಂಭದಂತೆ ನಡಗುತ್ತ ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮರಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಸ್ತನಗಳನ್ನು ಮರಸಿಕೊಂಡು ರೋದನಮಾಡುತ್ತ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಅತಿ ಭಾರದಿಂದ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಓಡೆಯಮರಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತರಿದುಬಿದ್ದ ಮರದ ಕೊಂಬಿನಂತೆಯೂ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಭೂಷಣಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂಥಾವಳಾದರೂ ಭೂಷಣಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶರೀರವೆಲ್ಲವು ಧೂಳುಮಸಗಿ ಕೆಸರು ಹತ್ತಿದ ತಾವರೇ ಕಮಲದಂತೆ ರಾಜಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಬಹುದೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ಮನೋರಥದಿಂದ ಶರೀರಮಾತ್ರವನ್ನು ಒಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ನಾಗಾಂಗನೆಯಂತೆ ಹೊರಳುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸುರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ಧೂಮಕೇತುವಿನಿಂದ ಬತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಗುಂದಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು, ಸದ್ವರ್ತನ ವಿನಯ ಧರ್ಮಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಜನಕರಾಯನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳಾದರೂ ಬೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ಜನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆಯೂ ಮನ್ನಣೆತಪ್ಪಿದ ವಿಶ್ವಾಸದಂತೆಯೂ ಮರವೆ ಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯಂತೆಯೂ ಮರೆಗೆ ತಪ್ಪಿದ ಆಸೆಯಂತೆಯೂ ಕೆಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ಭಂಗವನ್ನೊದ್ದಿದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆಯೂ ಕಂಠಾಳುಮಸಗಿದ ದಿಕ್ಕಿನಂತೆಯೂ ಪರಿಹರಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಾಲಂಕಾರದಂತೆಯೂ ಕಲಕಿದ ತಾವರೇಕೊಳದಂತೆಯೂ ಘಾಯಪಡೆದ ಸೇನೆಯಂತೆಯೂ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವಿಡಿದ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೂ ಬತ್ತಿದ ನದಿಯಂತೆಯೂ ಈಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಜಗತಿಯಂತೆಯೂ ಕೆಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆಯೂ ರಾಹುತುಡುಕಿದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವುಳ್ಳ ಪಾರ್ಣವೀರಾತ್ರಿಯಂತೆಯೂ ಕೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ಸರೋವರದಂತೆಯೂ ಬೆದರಿ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷದಂತೆಯೂ ಮದ್ದಾನೆಯು ಕಲಕಿದ ಉದಕವುಳ್ಳ ಕೊಳದಂತೆಯೂ ಕಾಂತಿಯಿಲ್ಲದ ಕೃಷ್ಣವೃಕ್ಷದ ರಾತ್ರಿಯಂತೆಯೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ತೊಲಗಿದ ಎಳದಾವರೆಯಂತೆಯೂ ಹಿಡಿನಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆಯೂ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತ ಶೋಕದಿಂದಲೂ ಭಯದಿಂದಲೂ ಉಪವಾಸದಿಂದಲೂ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ರಾವಣನು ಮಾಡಿದ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಅಡಗಡಿಗೆ ನೆನೆಯುತ್ತ ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ಹಂಬಲಿಸಿ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕೈಮುಗಿದು ದೇವತಾಪಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

೨೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾವಣನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ರಾವಣನು ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿ ಶೋಕಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಧುರವಚನಗಳಿಂದ ಸಂತಸಗುತ “ ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲಂತೆ ಕ್ರಮ ವರ್ತುಳವಾಗಿ ಕೋಮಲವಾದ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳ ತೊಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ ಕೇಳು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಂಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತಿದ್ದೀ ; ಭಯ ಸಂಕೋಚಗಳನ್ನು ಬಿಡು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸುಮಾನ್ಯನೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ, ನೀನು ಸರ್ವಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆಯು, ಸರ್ವಜನ ಮನೋಹರೆಯು, ನೀನು ನನಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಡ, ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಮರೂಪಿಗಳೆಂದು ಭಯಪಡಬೇಡ ; ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸರಾದ ನನಿಗೆ ಪರರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವದು ಜಾತಿ ಧರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಲು ಮನ್ಯಧನು ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿ ! ನನ್ನಿಂದಾ ನಿನಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ ; ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ವಿರಹ ಶೋಕದಿಂದ ನೊಂದು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಂಟಿ ಜಡೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಭೂಶಯನಮಾಡುತ ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿರುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ, ನಾನಾ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಗಂಧಾನು ಲೇಪನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂಚ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ವೀಣೆ ಸ್ವರ ಮಧ್ಯಗಳ ಗೀತಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ ಆನಂದವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವಾಗಿರದೇ ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿಂದಿರಬಹುದೇ ! ಈ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಡು, ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಬಳಿಕ ಹೀಗೆ ಅಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ ; ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹೋದ ನೀರು ತಿರುಗಿ ಬಾರದಂತೆ ನಿನ್ನ ಯವ್ಯನವು ಕಳೆದರೆ ಬರಲಾರದು ; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ರೂಪವತೀಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬೇಸತ್ತು ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ‘ ಇನ್ನು ಈ ಸ್ತ್ರೀಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ರೂಪವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲಾ ! ’ ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವದನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿದನು ! ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಿಲ್ಲ ! ರೂಪು ಯವ್ಯನ ಸಾಂದರ್ಭ್ಯತೀತಯಗಳಿಂದ ತನುಸೊಬಗುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾದರೂ ಬಿಡಲಾರನು ! ಓ ಇಂದುಮುಖಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಚರಣಾದಿ ಅವಯಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನದೃಷ್ಟಿಯೂ ಮನಸ್ಸೂ ಎರಕವಾಗಿವೆಯಲ್ಲದೆ ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವದಿಲ್ಲ ! ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿ ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗು ! ನಾನು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತಂದ ರತ್ನರಾಸಿಗಳನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಜನಕರಾಯನಿಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ ವಸ್ತುವಾಹನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನು ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಲವಂತನಿಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು : ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದನಾದರೆ ನನಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ಇಲ್ಲ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ತತ್ತು ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುರಿದೆನು ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊ ; ಏನನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡುವೆನು ; ನನ್ನಿಂದ ಲಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುಗಳೂ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ! ನನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನೂ ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡು ! ಅಲ್ಪದಿನ ಬದುಕುವ ರಾಮನಿಂದ ನಿನಗಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ! ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಕುಂದಿತು ; ಐಶ್ವರ್ಯವು ತೊಲಗಿ ವನವಾಸಿಯಾಗಿ ಭೂಶಯನಮಾಡಿಕೊಂ

ಡಿರುವ ರಾಮನು ಜೀವವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ! ನೀನು ಆತನನ್ನು ಕಾಣುವದಕ್ಕೆಲ್ಲ, ಮೇಘಗಳಿಂದ ಮರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ ನಿನಗಿನ್ನು ರಾಮದರ್ಶನವು ದರ್ಶನವು, ಪಂಡನಾದವನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪದವಿ ಅಳುತಿನೆ ಯಾದಂತೆ ರಾಮದರ್ಶನವು ನಿನಗೆ ಬದಗಲರಿಯದು; ಮನೋಹರವಾದ ಮುಗುಳುನಗೆಯೂ ಶೋಭನವಾದ ದಂತಗಳೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಗರುಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಕಬಳವಾಗಿ ನುಂಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ನೋಟವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಬಳವಾಗಿ ನುಂಗುತ್ತಿದೆ! ಮಲಿನವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಅಲಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರು ನೀನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು! ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ವಶವಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು! ಕುಬೇರನನ್ನು ಜಯಿಸಿತಂದ ಉತ್ತಮ ರತ್ನಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು! ರಾಮನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಬಲದಿಂದಲಾದರೂ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲಾದರೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದವನಲ್ಲ! ಆದಕಾರಣ ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾನಮಾಡು! ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಮರಗಳೂ ಮನೋಹರವಾದ ಲತೆಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ನನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖದಲ್ಲಿರು” ಎಂದು ಬಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

— — — — —
೨೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ರಾಮನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದು .

ಈಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮದನಬಾಣಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೊಡಂಬಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯಾದ ಆತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದವಳು ಪರಪುರುಷನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೃಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ತೃಣದೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಪರಪುರುಷನಿಗೆದಿರಾಗಿ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದೆಂಬ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವಳಾದ್ದರಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೃಣವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಾಮನಿಗೆ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಮೊಲ್ಲನೆ “ ಎಲೇ ರಾಕ್ಷಸತೃಣವೇ, ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಡಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರು, ಪಾಪಾತ್ಮನಾದವನು ಪುಣ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ, ನಾನು ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಳು, ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯು, ಅಂಥಾ ನಾನು ಲೋಕನಿಂದಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವವಳಲ್ಲ, ನೀನು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ದುರಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ, ನೀನು ವಿವೇಕಿಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಪರರ ವಧುಗಳನ್ನು ಹಾನಿಬಾರದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರು! ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿದೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರಿಲ್ಲವೇ! ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಕೇಳಿಯಾದರೂ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಹಿರಿಯರ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳು, ವೃಧಾ ಯಾತಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ವಿಪತ್ತು ಬರುವಂತೆ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ! ಅರಸನು ದುರ್ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪಟ್ಟಣ ದುರ್ಗ ಸಹಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವು ಲಯವನ್ನೈದುಮದು, ನಿನ್ನ ದುರ್ನೀತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಕಡುವುದು; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಜನನಾದವನು ಕಟ್ಟಿರೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತನ್ನ

ದುರ್ನೀತಿಯಿಂದ ತಾನೇ ಕೆಟ್ಟನೆಂದು ಸಂತೋಷಪಡುವರು, ನೀನು ಈ ದುರ್ನೀತಿಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟೆಯಾದರೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ 'ದುರ್ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ತಾನೇ ಕೆಟ್ಟನು' ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಡುವರು ! ನೀನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ರತ್ನಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡುವದೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ; ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರದಂತೆ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವವಳಲ್ಲ ! ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಐಕ್ಯವಾದವಳು ; ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಐಕ್ಯವಾಗೆನು ! ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಲ್ಲ ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ ; ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದಿಡಿಯುವಹಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿತಂದೆ ; ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾಗಿ ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಕೂಡೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯತ್ನವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನನ್ನನ್ನು ಆತನ ವಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಲೇಸಾಗುವದು , ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ವೃಥೆ ತಪ್ಪದು ! ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ; ಕಾಲಯಮನನ್ನಾದರೂ ತಡೆಯಬಹುದು ; ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೋಪಿಸಿದರೆ ಆತನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ! ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಡಿಲ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಅತಿಘೋರವಾದ ಕೋದಂಡ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುವೆ ; ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ನಾವೂಂಕಿತವುಳ್ಳ ಅಂಬುಗಳು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವು ; ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಾಣಗಳು ಗಿರಿ ಸಮೇತವಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲದೇ ಬಿಡವು , ಆತನು ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಆದಿಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಆತನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡರಿಸಿದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಲುಳ್ಳವನು ; ಜನಸೌಧದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲವೂ ಆತನಿಂದ ಹತವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಕೂಡಿ ಪ್ರತಿಕರಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಲ್ಲದೆ ಇಂಥಾ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ; ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋಸಮಾಡಿ ನನ್ನ ನ್ನೈತ್ತಿ ಕೊಂಡುಬಂದೆ ! ಎಲೇ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನೆ, ಹುಲಿಗಳಮುಂದೆ ಚತುಷ್ಟಾದಿಗಳು ನಿಲ್ಲಲಾರವು ; ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಗಂಧಗಾಳಗಾಧರೂ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ ; ನಿನಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವು ಬಂದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಕೂಡೆ ಸೆಣೆಸಿದ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಜಯದಂತೆ ಘಟಿಸುವದು, ನನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಅಲ್ಲೋದಕವುಳ್ಳ ನದಿಗಳನ್ನು ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಹೀರಿ ಬಣಗಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತನ್ನ ಶರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪಹರಿಸುವನು ; ನೀನು ಕುಬೇರನ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೂ ಸಿಡಿಲುಹೊಡೆದ ಮರದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಶರಹತಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರೆ ! ಆದಕಾರಣ ನನ್ನನ್ನು ಆತನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಆತನ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕುವದು ನಿನಗೆ ಕಾರ್ಯವು" ಅಂದಳು.

೨೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾವಣನು ನೀತೆಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಹೋದದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ರಾವಣನು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ " ಕಟಕಟಾ ! ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಹಸವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ನಾನೆಷ್ಟು ಶಾಂತವಾಗಿ ಪ್ರಿಯವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿದರು ಅಷ್ಟೂ ವೆಗಳವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಜರಿದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೀ ; ನಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಮಬುದ್ಧಿಯೆಂಬುದು ಓಡುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಾರಧಿಯು ತಡೆಯುವಂತೆ ನನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಲಿಧೆ ; ಕಾಮನ ಚಾರಿತ್ರವ್ಯಾಮೋಹವು ಕುಟಲವು ; ಪುರುಷನು ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀ

ಯಲ್ಲಿ ಮನಸಿಟ್ಟರೂ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮತ್ತೂ ಕಾಮವು ಹೆಚ್ಚಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವದಲ್ಲದೆ ತಗ್ಗುವದಿಲ್ಲ, ಅದಕಾರಣ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಇದೇನೆ ಕಪಟವ್ರತವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಆಡಬಾರದ ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿ, ನೀನಾಡುವ ಬಂದೊಂದು ನಿಷ್ಕರವಚನಕ್ಕೂ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ನೀನು ಅತಿ ನಿಷ್ಕರವಾದ ಕೊಲೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವಳಲ್ಲ, ಮನ್ನಣೆಗೂ ಯೋಗ್ಯವಾದವಳಲ್ಲ!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ “ಮೊದಲು ನೀನು ವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಾಗಿ ನುಡಿದದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಗಡುವು ಕೊಟ್ಟೆನು, ಆ ಎರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ನನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ಮಾರನೇದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಪಾಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣಸಿಗಳ ಕೈಗೊಳಗಾಗುವೆ!” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಗ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಭಯಪಡಲು ರಾವಣನಕೂಡ ಬಂದ ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಗಳಿಂದಲೂ ಶಿರಃಕಂಪನಗಳಿಂದಲೂ ಕೈಸನ್ನೆಗಳಿಂದಲೂ ಔಡುಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂಡೂ ಆತನ ಕೂಡೆ ಎದುರುಮಾತಾಡಬಾರದೆಂದು ಸಂತವಿಟ್ಟರು, ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸದ್ವೃತ್ತನಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ನಿನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸಿ ಇಂಥಾ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಹುಟ್ಟಿದಹಾಗೆ ಬೋಧಿಸುವಂಥಾವರೃರೂಯಿಲ್ಲವೆ! ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಶಚಿದೇವಿಯನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸರಮಪುರುಷನಾಗಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸುವೆಯೇ! ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆತನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೀನು ಹೊರ್ತಾಗಿ ಮತ್ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ಬಯಸನು; ನೀನು ಎಲ್ಲಿಗೆಹೋಗಿ ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ! ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಂತರವೆತ್ತಣದು-ನಿನ್ನ ಅಂತರವೆತ್ತಣದು! ವನದಲ್ಲಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಗೂ ಹ್ವದ್ರ ಮೃಗವಾದ ಮೊಲಕ್ಕೂ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟಾಗಿರುವದು; ಮೊಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನನಾದ ನೀನು ಮದ್ದಾನೆಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಇಹ್ವಾಕುನಾಥನಕೂಡೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀ; ನನ್ನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ಕ್ರೂರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾದೆಯಾದರೆ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆ! ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ! ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಜ್ವಯವಾಗುವದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಅಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡುವೆನು, ನೀನು ವನಾಂತರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು; ಹಾಗಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಲಾರದು” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಸಮುದ್ರಮಥನ ಮಾಡಿದಾಗ ವಿಷಗಳನ್ನು ಕಾರುತಿದ್ದ ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯಂತೆ ನಿಟ್ಟುಸುರಾ ಬಿಡುತ್ತ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಗುರ್ನೀತಿಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ವಿನೀತನಲ್ಲದೆ ಅರ್ಧಹೀನನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕೋಡಾಡುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಜರಿದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೀ, ಅದರೇನಾಯಿತು! ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರೆದು “ಈಕೆಯು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನನ್ನ ವಶವಾಗುವಳೋ ಅಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮ ದಾನ ಭೇದ ದಂಡಗಳೆಂಬ ಚತುರೋಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಯತ್ನ ಮಾಡಿ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಾವಣನು ಬಂದು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು ಬಂದು ಕಿವಿಯುಳ್ಳವಳು ಕಿವಿಯನ್ನೇ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಕೊಂಡವಳು ಗೋವಿನ ಕಿವಿಯಂತೆ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವಳು ಆನೆಯ ಕಿವಿಯಂತೆ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವಳು ಚಲಿಸುವ ಕಿವಿಗಳು ಉಳ್ಳವಳು ಆನೆಯ ಕಾಲುಗಳಂತೆ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವಳು ಕುದುರೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳವಳು ಹಸುವಿನ ಕಾಲಂತೆ ಕಾಲುಳ್ಳವಳು ಮೊನಚೆಯಾದ ಕಾಲುಳ್ಳವಳು ಅತ್ಯಂತ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಕಾಲುಳ್ಳವಳು ಕಾಲಿಲ್ಲದವಳು ಅತಿ ಗಾತ್ರವಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವಳು ಹೊಟ್ಟೆಯು ಗಾತ್ರವಾಗಿಯೂ ಸ್ತನಗಳು ಗಾತ್ರವಾಗಿಯೂ ಬಲವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು ಉದ್ದವಾದ ಮುಖವೂ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಉಳ್ಳವಳು ಮೂಗಿಲ್ಲದವಳು ಸಿಂಹದ ಮುಖದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು ಹಂದಿ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು ಮೊದಲಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ತಾನೂ ಬಹಳ ವಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ವಿಕಾರಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಹೆದರಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಧಾನ್ಯ ಮಾಲಿನೀ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯು ನುಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕೊಡಹಿಕ್ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ಸ್ತ್ರೀ ಯರನ್ನು ಕೂಡಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

೨೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಬಡಂಬಡಿಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು.

ಆ ಬಳಿಕ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆದರಿಸಿ ಅತಿಕೋಪದಿಂದ ನಿಷ್ಕರವ ಚೆನ್ನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು—ಅದಂತೆನೆ : ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಏಕಜಡೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೆ, ರಾವಣನು ನಾಡಾಡಿಯ ಪುರುಷನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ; ಆತನು ಮಹಾತ್ಮನು ; ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದಿ ಆರುಮಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮರಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬವನು ನಾಲ್ಕನೇಯವನು ; ಪುಲಸ್ತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರನು ವಿಶ್ವವಸುವೆಂಬ ಋಷೀಶ್ವರನು, ವಿಶ್ವವಸುವಿನ ಮಗನು ರಾವಣಾಸುರನು ; ಅಂಧಾವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದೆ ಏನುಕಾರಣ ಭ್ರಮೆಪಟ್ಟು ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದೀ ! ರಾವಣಾಸುರನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗು , ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಲ್ಲಂಘಿಸಬೇಡ ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆಮೇಲೆ ಹರಿಜಡೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕಣ್ಣುಗಳಹಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೆ, ರಾವಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೀನರಿತವಲ್ಲ ; ಈತನೊಬ್ಬನೇ ಮೂವತ್ತು ಮೂರುಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದನು ; ನಾಗ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳೊಬ್ಬರೂ ಈತನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಾರರು ; ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದವನಲ್ಲ ; ಅಂಧಾವನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಆತನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ಆತನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾದರೆ ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಆಳುವವಳಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಾಂಬರಾನುಲೇಪನಗಳಿಂದ ದೇಹಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದು ; ತ್ರಿಕೂಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳು ಈತನಮೇಲೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆಯುವವು ; ಈತನು ಇಚ್ಛಿಸಿದಾಗ ಮೇಘಗಳು ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಯುವವು ; ಇಂಥಾ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ನೀನು ಏನುಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೋ ! ಇನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಂಬಲಿಸುವದನ್ನು ಬಿಡು ; ನಿನಗಿನ್ನು ಆತನ ಸಂಬಂಧವಾಗಲಾರದು ; ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹಿತವೆಂದು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಸ್ತಮಾಡಿಕೊ ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದಳು.

೨೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು ಪಕ್ರಮಿಸಿದ್ದು .

ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಕರವಾದ ವಚನಗಳಿಂದ “ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದು ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯಾದರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇನು ! ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗು ! ಶ್ರೀರಾಮನ ಜ್ಞಾಪಕವನ್ನು ಬಿಡು ; ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಆತನ ದರ್ಶನವಾಗುವದೆಂಬ ಆಶೆಯು ಬೇಡ, ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಲೋಕತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ರಾವಣನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದು ; ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ದಾರಿದ್ರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನಿಂದ ನಿನಗೇನು ಕಾರ್ಯವು ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀತಾದೇವಿಯು ದುಃಖಾತಿತಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೀರುತುಂಬಲು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳರಾ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇಂಥಾ ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡಬಹುದೇ ! ನೀವು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ; ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯಾದವಳು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾದಾಳು ! ಅದು ಕೂಡದು ; ಬೇಕಾದರೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪುರುಷನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದರೂ ದೀನನಾದರೂ ಹೀನನಾದರೂ ಆತನು ದೇವತಾಸ್ವರೂಪನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೇ ಎರಕವಾಗಿರುವಂತೆ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿಯೇ ಧ್ಯಾನಾಸನವುಳ್ಳವಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳಲ್ಲ ; ಶರೀರದೇವಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ಅರುಂಧತಿಯು ವಶಿಷ್ಠ ಮುನೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂಬ ಪತಿವ್ರತೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಸತ್ಯವಂತನಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಕಪಿಲ ಮಹಾಮುನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮದಯಂತಿಯು ಸುದಾಸನಲ್ಲಿಯೂ ದಮಯಂತಿಯು ನಿಷಧದೇಶದ ರಾಯನಾದ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಪತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ನಿಷ್ಕರ ವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪ ವೃಕ್ಷವನ್ನೇರಿ ಕೊಂಬುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ನೀತಾದೇವಿಯ ಕೂಡೆ ನಿಷ್ಕರ ವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಲಂಬಾಯಮಾನವಾದ ತುಟಗಳನ್ನು ಉದ್ದವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ನೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರಶು ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇತ್ತಿ ಹೆದರಿಸುತ್ತ “ ನಾವೆಷ್ಟು ಹೆದರಿಸಿದರೂ ಈಕೆಯು ರಾವಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವವಳಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಬಹು ನಿಷ್ಕರದಿಂದ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಿದ್ದ ಶಿಶುಪ ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಿನಾಂಬರವನ್ನು ಟ್ಟು ಮುಖ ಕಾಂತಿಗೂದಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿನತೆಯೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ ಕೇಳು ; ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ ; ಆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಕುವಾಡು ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ

ಸ್ನೇಹವೆಂಬುದು ದುಃಖಸಂಧನವಾಗುವುದು, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಮಿಗೆ ಮಹಾಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಆ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ! ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಿನಗೊಂದು ಹಿತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವಂತೆ ರಾವಣನು ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಒಡೆಯನು; ಮಹಾ ಬಲವಂತನು; ದಕ್ಷಿಣ ನಾಯಕನು, ಮಹಾ ತ್ಯಾಗಶೀಲನು; ಸರ್ವಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುವವನು; ಅರ್ಧಾ ರಾವಣನನ್ನು ವರಿಸು; ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಕೃಪಣನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಡು, ಇಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಗಂಧಾನುಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಮುಡಿಸುಕೊಂಡು ರಾವಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಒಡತಿಯಾಗು; ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯಂತೆಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಶರೀರೇವಿಯಂತೆಯೂ ಸುಖವಾಗಿರು; ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ರಾಮನಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವು! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹಿತವೆಂದು ಕೇಳು; ಕೇಳದಿದ್ದೆಯಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡುವೆವು!” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಮೇಲೆ ಲಂಬಾಯಮಾನವಾದ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಾತ್ರವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳ ವಿಕಟೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಜಡೆಗೆಟ್ಟ ಮುಖ್ಯಗೊಂಡು ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಹೆದರಿಸುತ್ತ ಘರ್ಜಿಸುತ್ತ “ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಮಹಾ ಅಜ್ಞಾನಿಯು; ರಾವಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟು ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ದುರ್ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿದೆ; ನಾವು ಮೃದುವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ದಯೆಯಿಂದಲೂ ಸಹಿಸಿದವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ; ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡುಬಂದು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಆತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಕಾವಲಿಗೊಳಗುಮಾಡಿದನು; ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಭಯಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಬಾಧೆಪಡುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹಿತವೆಂದು ಕೇಳು; ಅನರ್ಥಸಾಧನವಾದ ಶೋಕವನ್ನೂ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುವದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ತಾಳಿ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸಿಕೊಂಡಿರು; ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯವ್ಯನವೆಂಬುದು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಯವ್ಯನವು ಕಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶರೀರ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊ; ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಉಪವನ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತಗಳು ಕ್ರೀಡಾ ಕೊಳಗಳು ಮೊದಲಾದ ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ; ನೀನು ರಾವಣನನ್ನು ವರಿಸಿ ಆ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸು; ನಿನಗೆ ಏಳುಸಾವಿರಮಂದಿ ಕೆಳದಿಯರನ್ನು ಕೊಡಿಸುವೆನು; ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸನಾಯಕನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಪತಿಯಾಗಿ ವರಿಸು; ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ನೀಳ ರಕ್ತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಚಂಡೋದರಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯೂ ಪ್ರಘಟೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯೂ ಮಿಕ್ಕವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಈ ಸೀತಾದೇವಿಯು ರಾವಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗದಿದ್ದಮೇಲೆ ಇವಳದ್ದು ಫಲವೇನು; ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಈ ದೇವಿಯು ಮೃತವಾದಳೆಂದು ರಾವಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಆತನು ಇವಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವನು; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಆಮೇಲೆ ಅಜಾಮುಖಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು “ಇವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವದೇನು! ಇವಳ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂದುಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮಾಂಸಬಂಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಭಾಗವಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ಷಣವಮಾಡೋಣ; ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬನ್ನೀ; ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬನ್ನೀ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು!

ಆಮೇಲೆ ಶೂರ್ಪನಖಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು “ ಅಜಾನುಖಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವು, ಈ ಮಾತು ನಮಿಗೊಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವು; ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಆನಂದಕರವಾದ ಮದ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡುಬನ್ನಿ, ಮನುಷ್ಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಿ ಮದ್ಯಪಾನಮಾಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಈ ಮರ್ಯಾದೆ ಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಹೆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೀತಾವೇದಿಯು ಧೈರ್ಯಗುಂದಿ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ನೆಲೆ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದ್ದು.

ಆ ಬಳಿಕ ನೀತಾದೇನಿಯು ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುತ್ತ ರೋದನಮಾಡುತ್ತ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಕೇಳೇ : ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಾದವಳು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲಾರಳು ; ನೀವೆಲ್ಲರು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದರೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವವಳಲ್ಲ, ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಣ್ಯಾತ್ಮರೇ ಧನ್ಯರು, ಆತನನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ನನಿಗೆ ವಿಷಪಾನಮಾಡುವದೇ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರನಿರದಿರುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ; ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪಾಪಮಾಡಿದೆನೋ ! ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂಥಾ ಘೋರವಾದ ದುಃಖವು ಬರಲಾರದು ; ನನ್ನ ಎದೆಯು ಕಗ್ಗಲಾಗಿರಬೇಕು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬಂದು ಹೋದಲ್ಲಿ ಜರ್ಘ್ಯರಿತವಾಗಿ ಬಡದುಹೋಗುವದು ! ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನನ್ನು ಕಾಣದೆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿ ಗೊಳಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜೀವನವನ್ನು ತೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಉತ್ತಮವು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು; ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಾಧೀನವಾಗಿರುವ ಜನ್ಮವನ್ನೇನುಮಾಡಬೇಕು ! ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಬಿಡುವ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು ! ” ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

೧೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿದ್ದು.

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ನೀತಾದೇವಿಯು ಮುಖವಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಹಂಬಲಿಸುತ ಚಿತ್ತವಿಕಳಿತವಾಗಿ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡವಳಂತೆಯೂ ಧಾತುವಿಕಳಿತವಾದ ವೃಕ್ಷದಂತೆಯೂ ಬಲೆಗೆ ಶಿಕ್ಕಿದ ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯಂತೆಯೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ “ ಕಟಕಟಾ ! ದುರುಳರಾವಣನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ದುರಾಗತದಿಂದಿತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರೆಯಿಟ್ಟು ಇಂಥಾ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಬಳಗಮಾಡಿದಮೇಲೆ ನನಿಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ! ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೇ ಹಂಬಲಿಸುತ ಜೀವವಿಡಿದಿರುವ ನನ್ನ ಹೀನಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು ; ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಲ್ಲದೆ ನನಿಗೆ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ; ಬಹುಕಾಲವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಎದೆಯು ಸಾವಿರ ಹೋಳಾಗಿ ಬಡದುಹೋಗಲೇ ! ನಾನು ನನ್ನ ಎಡದಕಾ ಲಿನಿಂದಲಾದರೂ ನೀಚ ರಾವಣನ ಶರೀರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೊಲ್ಲೆನು ; ನಾನು ಬಂದು ದಿನವಾದರೂ ದುರ್ವಾರ್ತೆ ಗೊಳಗಾದವಳಲ್ಲ ; ನನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಬೆರಳನ್ನಾದರೂ ಪರಪುರುಷರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ ; ಅಂಥಾ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಪಿಯಾದ ರಾವಣನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಇನ್ನು ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ! ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಛನ್ನಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಡಿದು ಛನ್ನಾ ಭಿನ್ನಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುವ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು

ಹಾಕಿದರೂ ನಾನು ಶಾಪನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುವವಳಲ್ಲ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಹಾ ಪ್ರಾಜ್ಞನು, ದಯಾಶೀಲನು; ಸತ್ಯಸಂಧನು, ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವವನಲ್ಲ; ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನು, ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ವಿರಾಟನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು, ಅಂಧಾ ರಘುನಾಥನು ನನ್ನ ನ್ನೇನುಕಾರಣದಿಂದ ನೆನೆಸದೆ ಇದ್ದಾನೆಯೋ!—ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು ಮೋಸದಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾ ನನ್ನನ್ನೇನುಕಾರಣ ನೆನೆಯದೆ ಇದ್ದಾನೆಯೋ ಅರಿಯಬಾರದು! ರಾಮನು ಹ್ವೇಣರು ಇಲ್ಲಿರುವಂಥಾ ನನ್ನನ್ನು ಅರಿತು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೋ! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಜಟಾಯುವು ನನ್ನನ್ನು ರಾವಣನು ಕೊಂಡುಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲವೋ! ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಜಟಾಯುವು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾವಣನಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನೋ! ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳದಿರುವೆ! ಆ ಪಕ್ಷಿರಾಜನು ಶರೀರವನ್ನಿಡಿದು ನನ್ನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸಿದನಾದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ವಂಶವಾಗಿ ಮಾಡುವನು, ಸಮುದ್ರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಣಗಿಸಿ ಈ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ನೀಚಾವಳಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವನು; ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಗೋಳುಟ್ಟು ಹಂಬಲಿಸಿ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವನು! ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ; ರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡರೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರಗಿಂದಲೇ ಸಂಹರಿಸಿ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಚಿತಾಧೂನಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹದ್ದುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ತುಶಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುವದು, ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನಾಥೆಯರಾಗಿ ನನ್ನಂತೆ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವರು; ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೆ ಪಡೆದೇನು! ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಮಹಾ ದುಷ್ಪ್ರಸನ್ನವು, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಡುಬರುವದೆಂದು ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಶುಭಗಳು ಆಗುತ್ತಿವೆ, ರಾವಣನು ಮಡಿದಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಧವೆಯಾದಂತೆ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಅನಾಯಕವಾಗಲಿಲ್ಲದ್ದು! ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯೋತ್ಸವಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಮಾಂಗಲ್ಯವತಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಾಗಿದ್ದು ವಿಧವೆಯದಾಗಲಿಲ್ಲದ್ದು! ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಾಣಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ದಗ್ಧನಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಪ್ರಭೆಗುಂದಿ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಕವಿಯಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲದ್ದು! ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರೋದನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವೆನು! ಅತಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ರಘುನಾಥನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿರುವ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಮಯವಾಯಿತು! ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಾರದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿಧಾರೆ; ಈ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉತ್ಪಾತಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ; ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ರಿಯದೆ ನಾಳೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಆಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಣಿಸಿಧಾರೆ; ಶ್ರೀರಾಮನು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ನಾನೇನುಮಾಡಲಿ! ಕೆಂದಾವರೇ ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಪಡುವ ನನಿಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದರೂ ವಿಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಮರತು ಯಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವೆನು; ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ರಘುನಾಥನು ನಾನು ಜೀವದಿಂದಿರುವದನ್ನರಿಯನೋ! ಅರಿತರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕದೆ ಇದ್ದಾನೆಯೋ! ಹಾಗಿದ್ದಮೇಲೆ ನಾನು ರಾವಣನಿಗೆ ವಶವಾದೆನೆಂದು ನನ್ನ ವಿರಹ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವಲೋಕ ಯಾತ್ರಿಮಾಡಿದನೋ! ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವ ಗಂಧರ್ವ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯಾದಿಗಳು ಆತನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವರು! ರಾಜರ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು! ಕೃತಘ್ನರಾದ ಪಾಪಿಗಳು ಆತನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಕೆಡುವಂತೆ ಭೇದತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೋ! ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭೋಗಾದ್ಯಪ್ಪ ಸದ್ಗುಣವಿಲ್ಲವೋ! ನನ್ನ ಭೋಗಾದ್ಯಪ್ಪವು ತೀರಿತೋ! ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರು ಸಂಹಾರಕನಾಗಿ

ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಜೀವಿಸಿರುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮರಣವನ್ನೈದುವದೇ ಉತ್ತಮವು ; ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದೆ ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ! ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾವಣನು ಯಾರಕ್ಕೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನೋ ! ನಾನು ಇಂದು ಬಂದಾರೂ ನಾಳೇ ಬಂದಾರೂ ಎಂದು ಇ ದುಪರ್ಯಂತರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು , ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಜೀವನಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು ! ಇಂಥಾ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ನನಿಗೆ ಮರಣವು ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ , ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವೂ ಅಪ್ರಿಯವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೂ ಈ ವಸ್ತುವು ನನ್ನದು ಇವರು ನನ್ನವರು ಎಂಬ ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಋಷಿಗಳೇ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು, ಸುಖದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗದೇ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನೋಯದೆ ಇರುವ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ! ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ವಶವಾಗಿರುವ ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು.” ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

೨೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ತ್ರಿ ಜಟೆಯು ರಾವಣನಿಗೆ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತವಾದ ಕನಸು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ನುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದರು.

ಆಗ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾದ ತ್ರಿಜಟೆಯೆಂಬವಳು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೇ ದುಷ್ಕೃ ಸ್ತ್ರೀಯರಿರಾ, ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣವಂ ಮಾಡಿ ; ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡಿ ; ನೀವು ಈ ದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ, ಈ ದೇವಿಯು ಜನಕಮಹಾರಾಯನ ಮಗಳು ; ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸೆಯು , ಈ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಕನಸು ಕಂಡೆನು ; ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರು ನಾಶವಾಗುವದನ್ನೂ ಈಕೆಯ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಕಂಡೆನು ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತರಾಗಿ ಭೀತಿಯಿಂದ ತ್ರಿಜಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ತ್ರಿಜಟೆಯೇ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಂಡ ಕನಸು ಎಂಥಾದ್ದು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ತ್ರಿಜಟೆಯು “ ಎಲೇ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿರಾ ಕೇಳಿ : ನನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ರಘುನಾಥನು ಗಜದಂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅತಿರಮ್ಯವಾದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದು ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಬಿಳಿ ಪುಷ್ಪ ಸರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವದನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ರಘುನಾಥನು ನಾಲ್ಕುದಂತಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಪರ್ವತಾಕಾರವಾದ ಬಿಳಿ ಆನೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಆ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದು ಆನೆಯಮೇಲೆ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕುಳಿತಿರುವದಾಗಿ ಕಂಡೆನು ; ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವದಾಗಿ ಕಂಡೆನು ; ಆ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ರಘುನಾಥನು ಇರುವದಾಗಿ ಕಂಡೆನು ; ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇ

ಶ್ರೀರಾಮನು ಪುಷ್ಪಕದಲಿರುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು, ಪುಷ್ಪಕದಮೇಲಿದ್ದ ರಘುನಾಥನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾ ಬಡಗಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ; ಆ ಬಳಿಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಘುನಾಥನಿಗೆ ಜಯವಾದಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ! ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಂಪಿನ ಕಣಿಗಲ ಪುಷ್ಪಸರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುರಾಪಾನಮಾಡುತ್ತ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಪುಷ್ಪಕದಿಂದ ಬೀಳುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ; ಕಪ್ಪುವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಪ್ಪು ಗಂಧಾನುಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟು ಬಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಮುಂಗುರುಳಿಡಿದು ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಗರ್ವಭಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಥವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಸರಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ; ಆ ಬಳಿಕ ಬಟ್ಟ ಕಪ್ಪಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟು ರಾವಣನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಿ ಶೆಳೆದುಕೊಂಡು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ಕಂಡೆನು, ರಾವಣನು ಹಂದಿಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡೂ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ್ನು ನೇಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡೂ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬಂಟೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡೂ ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ! ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನೊಬ್ಬನೇ ಶ್ವೇತಭದ್ರವನ್ನಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು, ವಿಭೀಷಣನು ಹೊರ್ತಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಮೆದ್ಯಪಾನಮಾಡುತ್ತ ಕೆಂಪುಮುಡಿಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ಗೀತವಾದ್ಯಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿರುವ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಗೋಪುರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು, ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ತೈಲಪಾನಮಾಡುತ್ತಲೂ ಮರಳುಗೊಂಡಂತೆ ನಗುತ್ತಲೂ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಲೂ ಪಟ್ಟಣಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯಾದ ಭಸ್ಮರಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ; ಕುಂಭಕರ್ಣಾದಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾನಾಯಕರೂ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಟ್ಟು ಗೋಮಯದ ಕೆಸರನ್ನು ಉಣ್ಣುವಹಾಗೆ ಕಂಡೆನು ! ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿ ನಾಶವನ್ನೈದಲೂ ರಘುನಾಯಕನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಡೆನು ; ತನ್ನ ಕೂಡೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನೀವೆಷ್ಟು ಬೆದರಿಸಿ ಕಂಗೆಡಿಸಿದರೂ ಬಿಡಲಾರನು ; ನೀವಿನ್ನು ಕಠಿಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತವಿಡೀ, ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿಯುವನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಪ್ಪದು ; ಈಕೆಗೆ ಇಂಥಾ ದುಃಖಬಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ಇಂಥಾ ಕನಸು ಕಾಣಬಂದದ್ದರಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಲುಳ್ಳದ್ದು ! ಇಷ್ಟಾದಿವಸಗಳು ಬೆದರಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ, ಇನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಿಯವಚನಗಳಿಂದ ಸಂತವಿಡೀ ! ರಘುನಾಥನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಭಯವುಂಟಾಗುವದು ; ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮನ್ನಣೆಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗುವಳು ! ಎಲೇ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಿರಾ, ನೀವಿನ್ನು ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಕಾಣಬೇಡೀ, ಈ ದೇವಿಯು ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಿಂಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಅವಗುಣವಿಲ್ಲ, ಲೇಶಮಾತ್ರವಾದರೂ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ಈ ದೇವಿಗೆ ಇಂಥಾ ದುಃಖವು ಬಂದ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ; ಸೀತಾದೇವಿಯು ಇಂಥಾ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೂ ಈಕೆಗೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂತು ; ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನ ಆಪಜಯವನ್ನೂ ರಘುನಾಥನ ಜಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಕೆಲವು ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ : ತಾವರೆಯಸುಳಿನಂತೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವ ಎಡಗಣ್ಣು ಹಾರುತ್ತಿದೆ ; ಆಕ ಸ್ತಿಕವಾಗಿ ಎಡದೋಳು ಹಾರುತ್ತಿದೆ ; ಆನೆಯಸುಂಡಿಲಂತೆ ಉದ್ದವಾಗಿ ಕೋಮಲವಾದ ವಾಮಭಾಗದ ತೊಡೆಯು ರಘುನಾಥನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಶೇರಿದ್ದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ ; ಆ ಹಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ಗೂಡಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪಟ್ಟಣಪ್ರವೇಶ ಸೂಚಕವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು

೨೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪ್ರಳಾಪನೆ .

ಆ ಬಳಿಕ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಠಿಣ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಂತೆ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಕಠಿಣವಚನಗಳಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಅನಾಥೆಯಾಗಿ “ ಕಟಕಟಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವು ಕೊಲ್ಲದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂತು ಸತ್ಯವಾಯಿತು, ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನ ಎದೆಯು ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಠಿಣ ವಚನಗಳಿಂದ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಡೆಯದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಲ್ಲೆದೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ರಾವಣನಿಗೆ ವಶವಾಗದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ದೂಷವಿಲ್ಲ ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಮಂತ್ರಗ್ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದಂತೆ ನಾನು ದುಷ್ಪ್ರವಾಣನಿಗೆ ಮನಗೊಡಬಾರದು ! ಹ್ಯಾಗೂ ರಾವಣನು ನಿತಿತವಾದ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿ ಭಕ್ಷಣಮಾಡದೆ ಬಿಡನು, ಈಗ ನನಗೆ ಆತನು ಗಡುವುಕಟ್ಟಿದ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದವು, ನನಗೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಭಯ ಬಂದು—ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಗಡುವು ತೀರಿದಮೇಲೆ ರಾವಣನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಭಯ ಬಂದು—ಈ ಎರಡು ಭಯಗಳುಂಟಾಗಿವೆ ; ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಬಂಧನ ಕೊಲೆ ಎರಡೂ ಬರುವದಾಗಿ ನನಗೆ ಶರೇ ಕೊಲೆ—ಎರಡೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು ! ಎಲೈ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ! ಎಲೈ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ! ಎಲೈ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವೀ ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇರಲು ನಾನು ಬಬ್ಬಳೇ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಓಡೆಯಂತೆ ಶೋಕಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆನು ! ಕಟಕಟಾ ! ಮಾಯಾಮೃಗವು ಬಂದು ನನಗೆ ಶನಿಯಾಯಿತು ; ಮಾಯಾಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೋದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೇನಾದರೋ ! ಕಾಲಯಮನೇ ಮೃಗರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ಭಾಗ್ಯಹೀನೆಯಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನೋ ! ಅಷ್ಟಾನಿಯಾದ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನರಕ್ಷಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಇಂಥಾ ಅವಸ್ಥೆಗೊಳಗಾದೆನು ! ಹಾ ರಾಮಾ ! ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ! ದೀರ್ಘವಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳ ದೇವನೇ ! ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೇ ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವ ದೇವನೇ ! ರಾಕ್ಷಸರ ಕೊಲೆಗೊಳಗಾದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಕಾರಣ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ ! ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ನೀನು ಧರ್ಮವೇ ಶರಣೆಂದು ಭೂಶಯನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರದಂತೆ ನನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮವು ವೈಧವಾಯಿತು ! ಆ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮದಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಜೀವನವೂ ವೈಧವಾಯಿತು ; ನಿನ್ನನ್ನಗಲಿ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಕಾಣದೆ ನಿನ್ನ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಆಶೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ; ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥರಾಯನ ಆಗ್ನೆಯಂತೆ ವ್ರತ ನೇಮಗಳನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಮಾಡಿ ವನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೂಡೆ ರವಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತೆಯೋ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಮನೋರಂಧವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ವೈಧವಶರೀರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ; ವಿಷಪಾನಮಾಡಿಯಾದರೂ ಕೂರಲಗುಳ್ಳ ಆಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡಾದರೂ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇನಂದರೆ ವಿಷವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವವರನ್ನು ಕಾಣೆನು ; ಆಯುಧವನ್ನೂ ಕಾಣೆನು ! ” ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತ ಮುಖಕಾಂತಿ ಗುಂದಿ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಿತವಾದ ಮರದಡಿಯನ್ನು ಶೇರಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಚೀಂತಿಸುತ್ತ ಸಡಲಿದ ಜಡೆಮುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆ ಮರದ ಕೊಂಬನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿ ತುಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುವಂಥಾ ಸೂಚಕವಾದ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು.

೨೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳಾದದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥೆಯಾಗಿ ಹರ್ಷಗಟ್ಟು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಅರಸಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇವಕರು ಬದಗುವಂತೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು ; ಆ ದೇವಿಯ ಶೋಭನವಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕರಿಯಾಚೆಕಂಪಿನ ಧಾರೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಬಿಳಿಯಾಲೆಯುಳ್ಳ ಎಣ್ಣೆಗನ್ನೆ ಯವೆಯು ಮತ್ಸ್ಯಗಳ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಚರಿಸುವ ಕೆಂದಾವೆಯಂತೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು ; ನುಣುಪಾಗಿ ಕ್ರಮಾವೃತವಾಗಿ ಗಾತ್ರವಾಗಿ ಕರಿಯಗಿಲು ಶ್ರೀಗಂಧ ಮೊದಲಾದ ಅನುಲೇಪನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಎಡಭುಜವು ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು, ಮದ್ದಾನೆಯ ಸುಂಡಿಲಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಮಭಾಗದ ತೊಡೆಯು ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನೆಂಬುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು ; ಧೂಳುಮಸಗಿದ್ದರೂ ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಸೀತಾದೇವಿಯ ವಸ್ತ್ರದುದುಡಿಗೆಯು ಸಡಬುತಿತ್ತು ! ಈ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮುಖಕಾಂತಿಯು ಘಳ ಬಿಸಲುಗಳಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಪೈರಿಗೆ ಮಳೆಯಾದಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು, ತೊಂಡೇಹಣ್ಣನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ತುಟಿಯೂ ಸಿಂಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಹುಬ್ಬುಗಳೂ ಹಂಸತಲ್ಲಗಳಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿ ನಯವಾದ ಯವೆಗಳೂ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಿಳೀದಂತಪದ್ಧಿಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮುಖವು ರಾಹುತುಡುಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೂ ಕಾಂತಿಯೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದೇವಿಯ ಶೋಕವು ತಗ್ಗಿ ಛಾಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ ವಿರಹವ್ಯಸ್ರವು ತಗ್ಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವು ಹುಟ್ಟಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೋದಯದಿಂದೊಪ್ಪುವ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಮುಖಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು !

೨೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸೀತಾದೇವಿಯು ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದಾಗ ತ್ರಿಜಟೆಯು ತಾನು ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಹನುಮಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವನದೇವತೆಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಕಟಕಟಾ ! ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಇಂಥಾ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬರಬಹುದೆ ! ಬಹುಮಂದಿ ಕಪಿಗಳು ಅರಸಿ ಕಾಣದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನಲ್ಲ ! ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ರಾವಣನನ್ನೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೆನಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ತ್ವರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಡಲೆಣಿಸಿ “ ಈ ದೇವಿಯು ಮೊದಲು ಬಂದುದಿವಸವಾದರೂ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡವಳಲ್ಲ ; ಹೀಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವಾಗ ಸಂತವಿಡಿದ್ದೆನಾದರೆ ನನಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ದೋಷವು ಸಂಭವಿಸುವದು ; ನಾನು ಈಕೆಯನ್ನು ಸಂತವಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಹು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರತಿವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋದಿನಾದರೆ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರುವದು ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ದೇವಿಯು ಜೀವವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರಳು ; ಈಕೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಪಡುವ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈ ದೇವಿಯು ಕೊಡುವ ಕುರುಹನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಈಕೆಯು ಹೇಳುವ ಕುರುಹಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆತನನ್ನು ಸಂತವಿಡಬೇಕು ; ಇದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ; ಇಲ್ಲಿ ಕಾವಲಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂದೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಬಾರದು ; ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯುಕೂಡ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಹನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಂತವಿಡದಿದ್ದರೆ ಶರೀರ ತ್ಯಾ

ಗವನ್ನು ಮಾಡುವಳು, ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ; ಅದಲ್ಲದೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡದೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಆತನು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಏನುಹೇಳಿದಳೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳುವದು; ಸೀತಾದೇವಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವ ಕುರುಹಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲದೆ ಆತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕೋಪದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಹಿಸುವನು, ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಆತನಿಗೆ ಬಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಬಹು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿದ ಸೇನಾಸನ್ನಾಹವು ವೈಫಲ್ಯವಾಗುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿಲ್ಲದ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಡಬೇಕು, ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಶರೀರವುಳ್ಳ ವಾನರನು, ಮನುಷ್ಯರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ರಾವಣನೆಂದೆಣಿಸಿ ಭೀತಪಡುವಳು; ಹಾಗಾದರೂ ಮನುಷ್ಯಭಾಷೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದನಾದರೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟಿರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ರಾವಣನೆಂದೆಣಿಸಿ ಮೋರೆಯಿಟ್ಟು ಕೂಗುವಳು; ಆಗ ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅಟ್ಟಬಂದು ನನ್ನನ್ನಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡುವರು; ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಕೊಂಬಿಂದ ಕೊಂಬಿಗೂ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೂ ನೆಗೆದೋಡಿದನಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಸಂತಯದಿಂದ ಹುಯಿಲ್ಲಟ್ಟು ಕೂಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕರೆಯುವರು, ಆ ಹುಯಿಲ್ಲ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು; ಅವರು ತ್ರಿಶೂಲ ಮೊದಲಾದ ಕೂರಲಗುಳ್ಳ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವರು; ಆಗ ನಾನು ಆ ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡೆ ಜಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು; ಹಾಗೆ ರಾವಣನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ದೊರೆಯದೆ ಅವನು ಮೊದಲೇ ಶರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ನನ್ನನ್ನೂ ಕೊಂದುಹಾಕುವನು! ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬಂದೆನು, ಈ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವದು; ನಾನು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಕಪಿನಾಯಕರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಾರರು; ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೂ ಕೊಂದುಹಾಕಿದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಹೋದಮೇಲೆ ಆತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಕಪಿನಾಯಕರು ಬಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ; ನೂರು ಗಾವುದ್ದಾರಿ ಅಗಲವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬಂದೆನು; ಅನೇಕಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಮರ್ಥನು; ಹಾಗಾದರೂ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಿರುಗೂ ದಾಟಿಹೋಗುವೆನೋ ಹೋಗೇನೋ ತಿಳಿಯಕೂಡದು; ಇಷ್ಟಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಜಯಿಸುವದು ಸಂಶಯವು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ನಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸಂಶಯವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು; ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇಷ್ಟು ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು; ನನಗೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ ದೋಷವು ಸಂಭವಿಸುವದು; ದೇಶಕಾಲವಿಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ಮೊದಲು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲವು ವೈಫಲ್ಯವಾಗುವದು; ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದರೆ ಅಂಧಕಾರವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಅಥವಾನಾದ ದೂತ ನನ್ನ ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವದು; ಕೃತೃಕೃತ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನುರಿಯದೆ ತಾವೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಂದು ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ದೂತರು ಕಾರ್ಯಘಾತಕರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಡದಿರುವದೋ—ನನಗೆ ಪಂಡತ್ಯವು ಬಾರದಿರುವದೋ—ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬಂದದ್ದು ವೈಫಲ್ಯವಾಗಿದಿರುವದೋ—ಸೀತಾದೇವಿಯು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವಳೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು; ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಡೆಯನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಶಯ ಹುಟ್ಟದಹಾಗೆ ಆತನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಶುಭವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಮೃದುನುಡಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ ವಿಶ್ವಾಸಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.

೩೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನ ದರ್ಶನಮಾಡಿದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದು ಮಧುರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ “ಎಲೈ ತಾಯೇ ಕೇಳು : ದಶರಥರಾಯನೊಬ್ಬ ಒಬ್ಬ ರಾಯನಿದ್ದನು ; ಆತನು ಅಪರಿಮಿತ ವಾದ ರಥ ಗಜ ತುರಗ ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗಬಲವುಳ್ಳವನು, ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಶೀಲನು ; ಕೀರ್ತಿವಂತನು, ರು ಜುಮಾರ್ಗವುಳ್ಳವನು, ಸಮಸ್ತ ರಾಜರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ; ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದವನು, ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಲ್ಲದವನು ; ಮಹಾ ದಯಾ ಶೀಲನು, ಸತ್ಯಸಂವನು, ಇಹ್ಲಾಸ್ಕಾಮಂಶದ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ರಾಜಲಕ್ಷಣ ವುಳ್ಳವನು, ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತವಾದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನು ; ಅಂಥಾ ರಾಯನ ಹಿರಿಯಮಗ ನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧನು ; ಸರ್ವಜ್ಞನು ; ಸಮಸ್ತ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು ; ಹೃತ್ತಿ ಯಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನು ; ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವನು ; ಸಮಸ್ತ ಲೋಕನಾ ಯಕನಾದವನು, ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲಕನು ; ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನು ; ಅಂಥಾ ರಘುನಾಯಕನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರ ಥರಾಯನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದೇವಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಸ್ಥಾನವೆಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಪರದಾಷಣ ರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು, ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ವಧೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅ ತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮತ್ಸರದಿಂದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಮೋಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು, ರಘುನಾಥನು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಹುಕುಂಟು ಮಾಡಿ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂ ಚರಿಸುವಾಗ ಮೃಗತಿಯಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನಕೂಡೆ ಮಿತ್ರತ್ವವಾಯಿತು, ಆತನು ಸುಗ್ರೀವನ ಬಡಹುಟ್ಟಿದ ವಾಲಿಯ ನ್ನು ಕೊಂದು ಆತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ; ಸುಗ್ರೀವನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಮಂದಿ ಕಪಿನಾಯಕರ ನ್ನು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಅವರು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ತೆಂಕಣ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಂಪಾತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆತನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಾಮನು ಕೊಂಡುಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದನು ; ಆತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ನೊರುಗುವುದದಾರಿಯಗಲವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೇಳಿದ ಅಂಗ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಳಗೆ ಯೂ ನೋಡುತ್ತ ಶಿಶುಪಾವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಹರ್ಷಪಟ್ಟು ರಾಮಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಉದಯಸರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮ ಹಾ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡಳು.

೩೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸಂಶಯಪಟ್ಟಿದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಶಿಶುಪಾವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬಿನಮೇಲೆ ಬಿಳೀವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಿಂ ಚುಗಳಸಮೂಹದಂತೆ ಹೊಂಟು ವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಿಯವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿ ಯುವಂಥವನಾಗಿ ವಿಕಸಿತವಾದ ಅಶೋಕಪುಷ್ಪಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನ

ಕೈ ಸಮಾನವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಡಾಳವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡವಳಂತೆ ವಿಸ್ಮಯವನ್ನೈದಿ ಮೂರ್ಛೆಬಿದ್ದು ಬಂದುಹ್ವಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಕಟಕಟಾ! ಇದೇನು ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯೋ! ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಪ್ನವೋ! ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದು ದುಸ್ವಪ್ನವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವು; ಲಕ್ಷ್ಯಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಜನಕರಾಯನಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಿಷತುಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮೂಗಲ್ಯವಾಗಲಿ! ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಸ್ವಪ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಯಾಕಂದರೆ ನಾನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ದುಃಖಾತಿಸಯದಿಂದ ನೊಂದು ವಿಷಯಾದಿ ಸುಖಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಮಾ ರಾಮಾ ಎಂದು ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು, ಆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೊಂದ ಆತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟನೋ! ಮನುಷ್ಯಭಾಷೆಯಿಂದ ನುಡಿಯುವ ಈ ಜಂತುವಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ; ಈ ಕಪಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನುಷ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ; ಇದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವೇ ಶರಣು! ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಸ್ತಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ! ಈ ಕಪಿಯು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಯಾವ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಿತೋ ಆ ವಾಕ್ಯವು ನಿಮ್ಮಿಲ್ಲರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಲಿ!” ಎಂದು ದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

೩೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿ ಯೋ ಡ ನೆ ಸಂ ಭಾಷಿಸಿದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನ ವಚನ ಸತ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ದೇವತಾಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಹನುಮಂತನು ಶಿಂಶುಪಾವೈಷ್ಣವ ತುಡಿಗೆಂಬಿನಿಂದ ಕಿರುಗೊಂಬಿಗೆ ಇಳಿದುಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಭ್ರಾತೃಭಾವದಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಮಧುರವಚನದಿಂದ “ಎಲೈ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಯೇ, ನಿನ್ಯಾರು! ಮಾಸಿದ ಬಿಳೀ ಪಟ್ಟೇಶೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಮರದ ಕೊಂಬನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೀ; ತಾವರೇ ಎಸಳುಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬನಿಯು ಬೀಳುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಂಬನಿಗಳು ಬೀಳುವ ಕಾರಣವೇನು? ನೀನು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯೋ—ಅಸುರ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ನಾಗ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ಗಂಧರ್ವ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ಯಕ್ಷ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ಕಿನ್ನರ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ರುದ್ರ ಕನ್ನಿಕೆಯೋ—ನೀನ್ಯಾರು? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೀ! ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬಂದ ರೋಹಿಣಿದೇವಿಯೋ—ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಅಧಿದೇವತೆಯೋ—ನೀನ್ಯಾರು? ಕೋಪದಿಂದ ವಶಿಷ್ಠಮುನೀಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಅರುಂಧತಿದೇವಿಯೋ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾರು? ಬಡಹುಟ್ಟಿದವರಾರು? ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾರು? ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾರು? ಯಾವ ಲೋಕದಿಂದ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶೋಕಪಡುತ್ತಿದ್ದೀ? ನಿನ್ನ ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲಿದೋವು? ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಕುಮಾರತಿಯಾಗಿದ್ದೀ; ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯಾಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೀ; ನೀನು ಜನಸ್ಥಾನದಿಂದ ರಾವಣನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ; ನಿನಗೆ ಬಹು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವದು; ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳು; ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲಿದೆ; ನಿನ್ನ ದೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಪ್ಪು ಅಷ್ಟೈಂದು ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ; ನೀನು ತಪೋವೇಷವನ್ನು ತಾಳುವವರಿಂದ ರಘುನಾಥನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾಗಿರಬೇಕು; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಟ್ಟು ಕೊಂಬಿನಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ನಾನ್ಯಾರೊಂದು ಕೇಳದೆಯಲ್ಲ, ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ; ನಾನು ಲೋಕಾದ್ವಾರವ ರಾಜರ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸೆಯು, ಮಹಾಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನಾದ ಜನಕಮಹಾರಾಯನ ಮಗಳು, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯು ; ನಾನು ದಶರಥರಾಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆನು ; ಹದಿಮೂರನೇ ವರುಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾವನಾದ ದಶರಥರಾಯನು ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಮಾಡಿದನು ; ನನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠಿಯಾದ ಕೈಕಯಿದೇವಿಯು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ದಶರಥರಾಯನಿಂದ ವಾಗ್ದತ್ತಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡು ವರುಷಗಳನ್ನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ವರದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವವಾಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ವರದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವವಾಗೂ ಮಾಡಿದಳು ; ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ದಶರಥರಾಯನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಬಾರದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಆತನು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದಂಗೀಕರಿಸಿ ಮೊದಲುಟ್ಟು ತೊಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಿ ನಾರಶೀಲೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು ; ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತಾನೂ ನಾರಶೀಲೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿ ಹೊರಟನು ; ಆಮೇಲೆ ನಾನೂ ನನ್ನ ಅತ್ತೆಮಾವಂದರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪತಿಯಕೂಡೆ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನು ; ಆತನು ಬಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡುವದಲ್ಲದೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ ; ಬಬ್ಬರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿಯುವವನಲ್ಲ ; ಪ್ರಾಣಾವಸಾನಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದರೂ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವವನಲ್ಲ ; ಅಂಥಾ ಶ್ರೀರಾಮನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಮೇಲೆ ನನಿಗೆ ಆತನಿಲ್ಲದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವಾದರೂ ಬಂದು ತ್ರುಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಹಿಂದೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನಾರಶೀಲೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಬರಲು ನಾವು ಮೂವರೂ ಬಡೆಯನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬಾರದೆಂದು ಕಂದಮೂಲಫಲಾಹಾರ ನಿಯಮ ವ್ರತದಿಂದ ಅತಿ ಘೋರವಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಶೇರಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಮೋಸಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಶರೆಯಿಟ್ಟು ರಾಜಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಾವಲಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಗಡುವುಕೊಟ್ಟಧಾನೆ ; ಆ ಗಡುವು ತೀರಿದಮೇಲೆ ನಾನು ಶರೀರವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

೩೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಪಟ್ಟಿದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ದುಃಖದಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತವಿಟ್ಟು “ ಎಲೈ ತಾಯೀ ಕೇಳು : ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಕುರುಹು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕುರುಹು ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಲು ಆತನ ದೂತನಾಗಿ ಬಂದೆನು ; ಆತನು ತಾನು ಚನ್ನಾಗಿರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಬರಲು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ರಘುನಾಯಕನು ಸಮಸ್ತ ವೇದವೇತ್ಸುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಧಾನನಾದವನು ; ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗ ಕುಶಲವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ; ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹಾಗೆ ಹನುಮಂತನ ಮುಖವಾರ್ತೆಯಿಂದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಪರಿಣಾಮವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಬಹಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹನುಮಂತನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆ ದೇವಿಯು ಆತನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸಮೀಪವೇರಿದನೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಭಯಪಟ್ಟು ಆತನ ರಾವಣನೆಂದು ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ಆತನ ಸಂಭಾಷಣವು ಸಾಕಂತಲೂ ರಾವಣನು ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂತಲೂ ಕಂಗೆಡುತ್ತ ಆ ಮೊದಲ ಕೊಂಬನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪವನ್ನು ಶೇರಿ ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ; ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮತ್ತೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಹನುಮಂತನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡದೆ ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸುಬಿಡುತ್ತ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಯೇ, ನೀನು ಕಪಿಯೋ—ಮಾಯಾವಿಯಾದ ರಾವಣನೋ ! ಕಪಟವೇಷದಿಂದ ಇಂಥಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೋ ! ನನಿಗೆ ಸಂಶಯದಿಂದ ದುಃಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಲಕ್ಷವಾಗಿ ಲಿಲ್ಲ ; ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸನ್ಯಾಸವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಮಾಡಿದ ರಾವಣನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ಬರಬಹುದು ; ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನು ಉಪವಾಸ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅನಾಥಿಯಾದ ನನಿಗೆ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಬಾಳೈದಲ್ಲ. ನೀನು ಕಪಟವುಳ್ಳವನಲ್ಲ ; ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಶಯಹುಟ್ಟಿತೋ ಏನೋ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವು ಹುಟ್ಟಿತು ! ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನೀನು ರಾಮದೂತನಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವದು ; ನನಗೆ ರಾಮಕಥೆಯು ಅತಿ ಸಂತೋಷಕರವಾದದ್ದು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಕಥನಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು ; ನದೀಪ್ರವಾಹವು ತಡಿಕರೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕರಗಿಸುತ್ತಿದೆ ; ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಕಾವಳಿಗಳಿಗಾಗಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ತ್ರಿಜಟೆಯು ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನೋಹರ್ಷದಿಂದಿದ್ದೆನು ; ಆಮೇಲೆ ರಾಮದೂತನಾಗಿ ಬಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಾದರೂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಂಡೆನಾದರೆ ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು, ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಳಿದ ತ್ರಿಜಟೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರವುಳ್ಳವಳು ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವಳ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿಲ್ಲ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಪಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ದುರ್ಭಟವು ; ನನಗೆ ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆಯೋ—ಅಲ್ಲದೆ ವಾತಸ್ರೋಪದಿಂಬುಟ್ಟಿದ ಉನ್ಮಾದವಿಕಾರವೋ ! ಉನ್ಮಾದವಿಕಾರವೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕೂ ನಾನು ಮೈಮರತು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಪಿಯೆಂದು ಹೇಳದಿರುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಹಳಹೊತ್ತು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದಕಾರಣ ಹನುಮಂತನು ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ರಾವಣನೆಂದೆಣಿಸಿ ಪ್ರತಿವಚನವನ್ನು ನುಡಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಳು.

ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನರಿತು ಮಧುರ ವಚನಗಳಿಂದ ಮನೋಹರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ “ ಎಲೈ ತಾಯೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಹ್ಯಾಗೇ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೋ—ಕುಬೇರನು ಹ್ಯಾಗೇ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೋ—ನಾರಾಯಣನು ಹ್ಯಾಗೇ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮಹಾ ಕೀರ್ತಿವಂತನೋ—ಸತ್ಯವಾದಿಯಾಗಿ ಮಧುರವಚನ ನುಡಿಚಾಣ್ಮೆಯುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿಯು ಹ್ಯಾಗೇ ಲೋಕೋತ್ತಮನೋ—ಹಾಗೆ ಲೋಕೋತ್ತಮನಾದವನು ರಘುನಾಯಕನು ; ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ನಮಾನಾದವನು ; ಲೋಕೋಚಿತವಾದ ಕೋಪವ್ರಸಾರವುಳ್ಳವನು, ಸಮಸ್ತ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕತ್ರಸಂಹಾರಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಭುಜಬಲಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನು ; ಆತನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾಯಾರೂಪದಿಂದ ಮೋಸಮಾಡಿ ರಾವಣನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆಣಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಆ ಮಾಯಾಮೃಗದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಯಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು

ತರಹೇಳಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆ ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರಾವಣನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಆಗತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡುವೇ ; ಅತಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಶತ್ರುಭಯಂಕರನಾದ ರಘುನಾಯಕನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ರಾಮಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು ; ಆದಕಾರಣ ರಘುನಾಯಕನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರಾಮದೂತನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು ; ನಿನ್ನ ವಿರಹದುಃಖದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ರಘುನಾಯಕನು ತಾನು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಲು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು , ಸುಗ್ರೀವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾದ ರಘುನಾಯಕನು ಅನವರತವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿಧಾನೆ. ಎಲೈ ತಾಯೇ, ಈ ರಾಕ್ಷಸರವಶವಾಗಿರುವ ನೀನು ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದ ಬೇವವಂತೆಯಾಗಿದ್ದೀ ; ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ವಾನರಸೇನೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರಲು ಅತಿಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುವೆ ; ಸುಗ್ರೀವನ ಪ್ರಧಾನನಲ್ಲದೆ ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲ ; ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನ ಶಿರಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪಾಂಡುಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆನು ; ನಾನು ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನೆಂದು ಎಣಿಸಬೇಡ ; ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಸ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿಣಿಸು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

೩೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಂಗಲಕ್ಷಣವರ್ಣನೆ .

ಹೀಗೆ ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಲು ನೀತಾದೇವಿಯು “ ಎಲೈ ವಾನರನೇ, ನಿನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವೆತ್ತೆ ಣದು ? ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಬಲ್ಲೆ ? ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಕಪಿಗಳಿಗೂ ಮಿತ್ರತ್ವವು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲುಂಟಾಗುವದು ? ಶ್ರೀರಾಮನ ಕುರುಹುಗಳೇನು ? ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕುರುಹುಗಳೇನು ? ಅವರ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ನೀನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಾದರೆ ಸಂಶಯವು ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಹಾ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು ; ಶ್ರೀರಾಮನ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾವುದು ! ಆತನ ಸ್ವರೂಪವಾವುದು ! ಆತನ ತೊಡೆಗಳು ಹ್ಯಾಗಿವೆ ? ಅವಯವಗಳು ಹ್ಯಾಗಿವೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಾನು ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದ ಬಲ್ಲೆನು ; ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ರಘುನಾಯಕನು ತಾವರೇ ಎಸಳುಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು ; ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾದವನು ; ರೂಪಲಾಕ್ಷಣಾದಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನನು ; ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನನು ; ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ವಿಾರದಾಣೆ ನಡೆಸುವವನು ; ಅಧಿಕ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದವನು ; ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪ್ರತದಲ್ಲಿರುವವನು ; ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನು, ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನು, ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರನು ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವವನು ; ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ; ವಿನಯಸಂಪನ್ನನು ; ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನು ; ಯಜುರ್ವೇದವಿದ್ಯಾವಿತಾರದನು ; ವೇದಾರ್ಥ ತತ್ವಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದವನು ; ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು ; ವಿಶಾಲವಾದ ಮುಡುಹುಳ್ಳವನು ; ಶಂಖದಂತೆ ಕೊರಳುಳ್ಳವನು ; ದೀರ್ಘವಾದ ಭುಜಗಳುಳ್ಳವನು ; ಶೋಭನವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನು ; ಕಾಣಬಾರದ ಎದೆಯುಳ್ಳವನು ; ಕೆಂಪಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು, ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು ; ಭೇರಿಧ್ವನಿಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವನು ; ಮನೋ

ಹರನಾದ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು, ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದವನು ! ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಅಜ್ಞತವಾದ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳುಳ್ಳವನು; ನಿಲನೀಳದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣನು; ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವನು ! ಮತ್ತೂ ಶ್ರೀರಾಮನು :-

“ ತ್ರಿಸ್ಥಿರಸ್ತ್ರಪ್ರಲಂಬಶ್ಚ | ತ್ರಿಸಮಸ್ತ್ರಪೂಜೋನ್ನತಃ ||
 ತ್ರಿತಾಮಸ್ತ್ರಪೂಜಸ್ಥಿಗ್ಧಿ | ಗಂಭೀರಸ್ತ್ರಪುನಿತ್ಯರಃ || ೧ ||
 “ ತ್ರಿವೇವಾಸ್ತ್ರವನತ | ಶ್ವತುರ್ವ್ಯಾಗ್ಯಸ್ತ್ರಶೀರ್ಷವಾಃ ||
 ಚತುಷ್ಕುಲಶ್ವತುರ್ಲೇಖಾ | ಶ್ವತುಷ್ಪಿಪ್ಪುಶ್ವತುಸ್ಸಮಃ || ೨ ||
 “ ಚತುರ್ದಶಸಮವ್ಯಂದ್ಯ | ಶ್ವತುರ್ದಂಷ್ಠಶ್ವತುರ್ಗತಃ ||
 ಮಹೋವೃಂಹನುನಾರಶ್ಚ | ಪಂಚಸ್ಥಿಗ್ಧಿಪ್ಪುಷ್ಪವಂಶವಾಃ || ೩ ||
 “ ದಶಪದ್ಮೋದರಬೃಹ | ತ್ರಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತೋದ್ವಿಸುಕ್ಲವಾಃ ||
 ಪಡುನ್ನತೋನವತನು | ಸ್ತುಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತೋತಿರಾಘವಃ || ೪ ||

“ ತ್ರಿಸ್ಥಿರಃ ಅಂದರೆ ಎದೆಕಟ್ಟುಮುಂಗೈ ಮುಟ್ಟು ಈ ಮೂರು ಘಟ್ಟಯಾಗುಳ್ಳವನು; ತ್ರಿಪ್ರಲಂಬಃ ಅಂದರೆ : ಎರಡು ತೋಳುಗಳು ವೃಷಣ ಹುಟ್ಟು ಈ ಮೂರೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವವನು; (ಅಂಧಾವನು ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳವನು) ತ್ರಿಸಮಃ ಅಂದರೆ : ಮಂಡೇ ಕೂದಲ ಅಗ್ರಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿಯೂ ವೃಷಣಗಳು ಒಂದು ಕೆಳಗೇ ಒಂದು ಮೇಲೆ ಇರದೆ ಸಮವಾಗಿಯೂ ಎರಡು ಮೊಳಕಾಲುಗಳೂ ಸಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು; (ಹಾಗಿರುವವನು ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು) ತ್ರಿಪೂಜೋನ್ನತಃ ಅಂದರೆ : ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಕ್ಕುಳು ಎದೆಕಟ್ಟು ಈ ಮೂರೂ ಮೇಲುಬ್ಬು ಗುಳ್ಳವನು. ತ್ರಿತಾಮ್ರಃ ಅಂದರೆ : ಕೈಬೆರಳುಗುರುಗಳು ಕಾಲುಬೆರಳುಗುರುಗಳು ಅಂಗಾಲ ರೇಖೆಗಳು ಈ ಮೂರೂ ಕೆಂಪಾಗಿರುವವನು. ತ್ರಿಪೂಜಸ್ಥಿಗ್ಧಃ ಅಂದರೆ : ಪಾದದರೇಖೆ ಶಿಶ್ನ ಕೇಶಪಾಶ ಈ ಮೂರೂ ನುಣುಪಾಗಿರುವವನು; ಗಂಭೀರಸ್ತ್ರಪುನಿತ್ಯರಃ ಅಂದರೆ : ಸ್ವರ ಸತ್ವ ಹೊಕ್ಕುಳಕುಳ ಈ ಮೂರೂ ಆಳವನ್ನು ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವವನು ತ್ರಿವೇಶವಾಃ ಅಂದರೆ : ಕಿಬ್ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೊರಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಮೂರು ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವನು; ತ್ರವನತಃ ಅಂದರೆ : ಸ್ತನಾಗ್ರಗಳು ಪಾದರೇಖೆಗಳು ಚುಬುಕ ಈ ಮೂರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದಿರುವವನು; (ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವರು ಗುರುವು ಇಷ್ಟಬೇವತೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಮೂವರನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ ತಲೆಯನ್ನು ಬೊಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು) ಚತುರ್ವ್ಯಾಗ್ಯಃ ಅಂದರೆ : ಕೊರಳು ಶಿಶ್ನ ವೃಷ್ಣ ಭಾಗ ಕಣ್ಣು ಕಾಲುಗಳು ಇವು ನಾಲ್ಕು ಗುಡ್ಡವಾಗುಳ್ಳವನು; ತ್ರಿಶೀರ್ಷವಾಃ ಅಂದರೆ : ಮೂರು ಸುಳಿಗಳುಳ್ಳ ತಲೆಯುಳ್ಳವನು; ಚತುಷ್ಕುಲಃ ಅಂದರೆ : ಹಸ್ತಾಂಗುಷ್ಠ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕಾದರೂ ಮೂರು ಮೂರಾದರೂ ಎರಡೆರಡಾದರೂ ಒಂದೊಂದಾದರೂ ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವನು; (ಹಾಗುಳ್ಳವನು ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು; ಈ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ರೇಖೆಗಳಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂರು ವರುಷಗಳು ಬದುಕುವನು; ಮೂರು ಮೂರು ರೇಖೆಗಳಿದ್ದರೆ ನೂರು ವರುಷಗಳೂ ಎರಡೆರಡು ರೇಖೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅರವತ್ತು ವರುಷಗಳೂ ಒಂದೊಂದು ರೇಖೆಯಿದ್ದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳೂ ಬದುಕುವನು). ಚತುರ್ಲೇಖಃ ಅಂದರೆ : ವಜ್ರ ರೇಖೆ ಧ್ವಜರೇಖೆ ಮತ್ಸ್ಯರೇಖೆ ಛತ್ರರೇಖೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳವನು. (ಅಂಧಾ ರೇಖೆಗಳುಳ್ಳ ಚತುಷ್ಕುಲನು ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು). ಚತುಷ್ಪಿಪ್ಪುಃ ಅಂದರೆ : ನಾಲ್ಕು ಕಿಪ್ಪುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳವನು; (ಕಿಪ್ಪು ಅಂದರೆ : ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲಗಳು; ಅಂಧಾ ಕಿಪ್ಪುಗಳು ನಾಲ್ಕಾದರೆ ತೊಂಭತ್ತಾರಂಗುಲಗಳಾಗುವವು, ಇಪ್ಪು ಉದ್ದವಾದವನು ಚತುಷ್ಪಿಪ್ಪುಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು). ಚತುಸ್ಸಮಃ ಅಂದರೆ : ಎರಡು ಮೊಣಕಾಲುಗಳೂ ಎರಡು ತೋಳುಗಳೂ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳೂ ಎರಡು ಕದಂಪುಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗುಳ್ಳವನು; ಚತುರ್ದಶಸಮವ್ಯಂದ್ಯಃ ಅಂದರೆ : ಎರಡೆರಡಾಗಿರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳೂ ಸಮವಾಗುಳ್ಳವನು; (ಹುಬ್ಬು

ಗಳು ಮೂಗಿನ ಹೊಳೆಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳು ರೆವ್ವೆಗಳು ತುಟಿಗಳು ಗಲ್ಲಗಳು ಕಿವಿಗಳು ಭುಜಗಳು ಮೊಳಕೈಗಳು ವೈಷಣಗಳು ಮೋಣಕಾಲುಗಳು ಪಾದಗಳು ಕೈಗಳು ತೊಡೆಗಳು ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದ್ವಂದ್ವಾಂಗಗಳು). ಚತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರ ಅಂದರೆ : ದಂತವೆಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೂ ಮೇಲೂ ಕೋರದಾಡೆಯಾಕಾರವಾದ ನಾಲ್ಕು ದಂತಗಳುಳ್ಳವನು ; (ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವನು ಮಹಾಪುರುಷನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು). ಚತುರ್ಗತಿ ಅಂದರೆ : ಸಿಂಹದಂತೆಯೂ ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆಯೂ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆಯೂ ವೃಷಭದಂತೆಯೂ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆಯುಂಟಾಗಿರುವವನು. ಮಹೋಷ್ಠಿ ಅಂದರೆ : ತೊಂಡೇಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಉರುಟಾದ ತುಟಿಯುಳ್ಳವನು. ಹನುನಾಶಶ್ಚ ಅಂದರೆ : ಮೇಲುಬ್ಬದ ಕದಂಪುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮುಂಬಾಗಿರುವ ತುದಿಮೂಗುಳ್ಳವನು ; ಸಂಚಸ್ತಿಗ್ಧ ಅಂದರೆ : ನುಡಿ ಮುಖ ಕುರುಳು ರೋಮ ಮೈಚರ್ಮ ಈ ಐದೂ ನಯವಾಗುಳ್ಳವನು. ಅಷ್ಟ್ಯವಂಶವಾ ಅಂದರೆ : ಬೆನ್ನಮೂಳೆ ವೈಷಣ ಹಸ್ತಪಾದ ಬೆರಳುಗಳು ಮೂಗು ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಕತ್ತು ಈ ಎಂಟೂ ನೀಟವಾಗುಳ್ಳವನು ; ದಶಪದ್ಮ ಅಂದರೆ : ಪದ್ಮಾಕಾರವಾದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವನು ; ಆವಾವನೆ (ಮುಖ ಕಣ್ಣು ಬಾಯಿ ನಾಲಿಗೆ ತುಟಿ ಅಂಗಗಳು ಸ್ತನ ಉಗುರು ಹಸ್ತ ಪಾದ ಈ ಹತ್ತೂ ಕಮಲಾಕಾರವಾಗುಳ್ಳವನು). ದಶಬೃಹತ ಅಂದರೆ : ಎದೆಕಟ್ಟು ಶಿರಸ್ಸು ಹಣೆ ಕೊರಳು ಭುಜಗಳು ಮುಡುಹು ಎರಡೆಳೆ ಪೊರವಾರ ಸ್ವರ ಈ ಹತ್ತೂ ದೊಡ್ಡವಾಗುಳ್ಳವನು ತ್ರಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಃ ಅಂದರೆ : ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದವನು. ದ್ವಿಶುಕ್ಲವಾ ಅಂದರೆ : ಮಾತೃಪಿತೃವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವನಾಗಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಥಿಯಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಕಲಾಪವನ್ನರಿತವನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು. ಷಡುನ್ನತಃ ಅಂದರೆ : ಕಂಕುಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಎದೆಕಟ್ಟು ಮೂಗು ರೆವ್ವೆ ಹೆಕ್ಕತ್ತು ಈ ಆರೂ ನೀಟವಾಗುಳ್ಳವನು. ನವತನುಃ ಅಂದರೆ : ಬೆರಳು ಮಂಡೆಯಕೂಡಲು ಗಡ್ಡ ಉಗುರು ಚರ್ಮ ಶಿಶ್ನ ಬುದ್ಧಿ ನೋಟ ಶರೀರ ರೋಮ ಈ ಒಂಭತ್ತೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗುಳ್ಳವನು. ತ್ರಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ನೀತಿ ಅಂದರೆ : ಪೂರ್ವಾಹ್ಲ ಅಪರಾಹ್ಲ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಗಳೆಂಬ ಕಾಲತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ರಯದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದವನು. ಇಂಥಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದವನು ! ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನು ; ದುಷ್ಕೃತಿ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು ; ದೇಶಕಾಲಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ; ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುವವನು ! ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರೂಪದಿಂದಲೂ ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಮಾನನು ! ಇಂಥಾ ಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಪಿನಾಯಕನಾದ ವಾಲಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಋಷ್ಯಮೂಕಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕಂಡರು ; ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ಪ್ರಧಾನನಾಗಿ ಆತನ ಸಂಗಡಲೇ ಇದ್ದೆನು ; ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಾರುಶೀರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ದೈವಗತಿಯಿಂದ ಋಷ್ಯಮೂಕಗಿರಿಗೆ ಬರಲು ಸುಗ್ರೀವನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಆ ಪರ್ವತದ ಕೋಡುಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ನೋಡಿ ನೆಗೆದು ಓಡಾಡಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವರು ಯಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ರೂಪಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು ; ನಾನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಗ್ರೀವನಿದ್ದ ಎಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನಿಗೆ ಅವರು ಬಂದಿರುವದನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿದೆನು ; ಆತನು ಬಳ್ಳೇದಾಯಿತೆಂದು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಎದಿರುಗೊಂಡು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಸಿದುದಿ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸುಖಸತ್ಕಥಾಲಾಪಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು ; ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ವಾಲಿಯು ತನ್ನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ

ನ್ನ ಪಹರಿಸಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿದನು ; ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ನೀವು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ರಾವಣನು ನಿನ್ನನ್ನ ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು , ಸುಗ್ರೀವನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಪಟ್ಟನು , ಆಮೇಲೆ ರಾವಣನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೇಲುಹೊದಕೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನ ರದು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಐದುಮಂದಿ ಕಪಿಗಳು ಕಂಡು ತಂದುದನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ವತಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವು ; ಆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತೊಡೆಯಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟ ನು , ಮತ್ತು ಆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ರಘುನಾಯಕನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿರಹಶೋಕಾ ಗ್ನಿಯು ಜ್ವಲಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು ; ನಾನು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಮನ್ನಣೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂತವಿಡ ಬು ಆತನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಮಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನ ವತಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು ; ಆ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ; ನಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಶೋಕ ಮಾಡುತ ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪಾಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿರಹಶೋಕಾ ಗ್ನಿಯು ತಪಿಸುತ್ತಿರಲು ರಘುನಾಯಕನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಂತೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು , ಭೂ ಕಂಪವಾದಲ್ಲಿ ಪರೈತಗಳು ಚಲಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದನು ; ಮನೋಹರವಾದ ವನಾಂತರಗ ಳ್ಲೆಯೂ ರಮ್ಯವಾದ ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಬಗಾದ ಜರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದ್ದ ರಿಂದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿಡುವದಿಲ್ಲ !

“ ರಘುನಾಯಕನು ಸಮಸ್ತ ಮಿತ್ರಬಾಂಧವಸಮೇತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಶಿಂಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮೊದಲು ಕಿಚ್ಚಿಂಧಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ವಾಲಿಯ ನ್ನು ಕೊಂದು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಸೇನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಕೇತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ; ಹಾಗೇ ವಾಲಿಯು ಮಡಿದು ಸಮಸ್ತ ವಾನರ ಸೇನೆಗಳು ಕೂಡಿದ ಬಳಿಕ ಅನೇಕ ಕಪಿನಾಯಕರ ಕೂಡೆ ನನ್ನ ನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ರಾಮದೂತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು ; ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಹೇಳಿ ದಡದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಲು ಮಹಾಪರಾ ಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿ ಪರ್ವತಾಕಾರವಾದ ಅನೇಕಮಂದಿ ಕಪಿನಾಯಕರು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾದ್ವೀಪಾಂತರಗ ಳಿಗೂ ಹೋದರು ; ನಾವು ಕೆಲವರು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಬಂದೆವು ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರನಾಗಿ ಬಂದವನು ಮಹಾಬಲ ವೆಂತನಾದ ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನು ; ಕಪಿರಾಜಕುಮಾರನಾದ ಅಂಗದನ ಕೂಡೆ ಬಂದ ನಾವು ನಾನಾದಿಕ್ಕು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಕಾಣದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ‘ ಇನ್ನ ನಮಿ ಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ ; ನಾವು ಸುಗ್ರೀವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಆಜ್ಞೆ ಗೊಳಗಾಗುವವೆಂದು ಹೇಳಬಂದೆವು ; ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಗಡಿಯು ಮೀರು ತಿದೆ ; ಗಿರಿದುರ್ಗಾರಣ್ಯ ದ್ವೀಪಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋದೆವು ; ನಾವು ಗಡಿಮಾರಿ ಸೀ ತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೇ ಹೋದರೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳು ನಿಲ್ಲಲಾರವು ; ಮೊದಲು ವಾಲಿಯು ಹೋದದ್ದು ಬಂದನರ್ಥ ; ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಆಜ್ಞೆ ಗೊಳಗಾಗಿ ಸಾಯುವ ಮತ್ತೊಂದನರ್ಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮರಣವನ್ನೈದು ವದು ಉತ್ತಮವು’ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈವಾದೀನದಿಂದ ಸಂಪಾತಿಯೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾ ಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ‘ ನೀವಾರು ? ಏನುಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಿ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ; ನಾವು ಜನಸಂಗದಲ್ಲ

ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಜಟಾಯುವು ನಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ರಾವಣನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ರಘುನಾಥನ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆವು ಸಂಪಾತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ರಾವಣನು ಜಟಾಯುವನ್ನು ಕೊಂದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಂಗದನ ಮುಖವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ದ್ವೇಷಹಿಂಸೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾವಣನು ಕೊಂದುಹೋದನೆಂದೂ ರಾವಣನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೂ ಆತನ ವಶದಲ್ಲಿ ನೀನಿದ್ದೀ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದನು, ನಾವು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ದಾಟಿಬರುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮಹತ್ತಾದ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸದಿಂದ ನೂರುಗಾವುದದಾರಿ ಅಗಲವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಈ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತೆಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡೆನು ! ಇದೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು ; ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡು ; ನಾನು ರಘುನಾಯಕನ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತನ ದೂತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು ; ನಾನು ವಾಯುವುತ್ರನು ; ಸುಗ್ರೀವನ ಪ್ರಧಾನನು ; ಹೀಗೆಂದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೋ ; ಸಮಸ್ತ ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಿಗೂ ಪ್ರಧಾನನಾದ ರಘುನಾಯಕನು ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ; ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಘುನಾಥನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಬಯಸಿಕೊಂಡು ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ; ಸುಗ್ರೀವನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು ; ನಾನು ಕಾಮರೂಪಿಯಾದವನು ; ಅಸಹಾಯಶೂರನು ; ಅಂಥಾ ನಾನು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ರಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೆನು ; ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಬೇಕು ; ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದ ಕಾರಣ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದದ್ದು ಸಫಲವಾಯಿತು ; ನನಿಗೆ 'ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದನು' ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು ; ರಘುನಾಥನು ಮಿತ್ರಬಂಧುವರ್ಗ ರಾಕ್ಷಸಬಲಸಮೇತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಸಫಲಮಾಡುವನು.

“ ಎಲೈ ದೇವಿಯೇ, ಇನ್ನು ನನ್ನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು : ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಕೇಸರಿಯೆಂಬ ಕಪಿನಾಯಕನು ಸಮಸ್ತ ಪರ್ವತಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮೂಲ್ಯವತ್ಸರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದನು ; ಬಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು ; ಅಲ್ಲಿ ನಾರದಮುನೀಶ್ವರನು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ' ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಭಸಾದನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪದ್ರಮಾಡುತ್ತಿಧಾನೆ ; ಅವನನ್ನು ಕೊಂದೆಯಾದರೆ ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪದ್ರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಆಗ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ತೀರ್ಥವಾಸಿಗಳು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಬರುವರು ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆತನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಅತಿಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶಂಭಸಾದನನನ್ನು ಲೀಲಾ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು ! ಅಂಥಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಕೇಸರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವನಿಂದ ನಾನು ಜನಿಸಿದೆನು ; ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತನು. ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು ; ಆತನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು ; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ; ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಡು ” ಅಂದನು.

“ ಆ ಬಳಿಕ ರಘುನಾಥನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ನೊಂದು ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದ ಕುರುಹುಗಳಿಂದ ಆತನು ರಾಮದೂತನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅತಿ ಹರ್ಷಪಟ್ಟು ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತಿರಲು ಕೆಂಪಿನ ಧಾರೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಬಿಳಿಯಾಲೆ ಕರಿಯಾಲೆಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಆ ದೇವಿಯು

ಮುಖವು ರಾಹುತುಡುಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಬಸ್ಪುತಿತ್ತು! ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ತಾಯೇ, ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆನು ; ನೀನು ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರು ; ನಾನು ತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ; ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು, ನಾನು ಬಲವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ; ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶಂಬಸಾದನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಕೇಸರಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೇಸರಿಯ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೂ ವಾಯುವಿನ ವೇಗಕ್ಕೂ ಸಮಾನನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೪೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿ ಗೆ ಶ್ರೀ ರಾ ಮ ನ ಮುದ್ರೆ ಉಂ ಗ ರ ವ ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು .

ಮತ್ತು ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಟ್ಟುಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯೇ, ಇಗೋ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾದ ರಘುನಾಥನ ನಾಮಾಂಕಿತವಾದ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗರವಿದೆ ನೋಡು ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಘುನಾಯಕನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲೀ ; ನಿನ್ನ ದುಃಖಸಾಧನೆ ವಾದ ಕರ್ಮವು ಜ್ಞಯವಾಗುವ ಸಮಯಬಂತು ! ” ಎಂದು ರಘುನಾಥನ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ರಘುನಾಥನ ಅಂಗುಲ್ಯಾಭರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬತ್ತಿಕೊಂಡು ರಘುನಾಥನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂತಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಪಟ್ಟಳು ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮುಖವು ರಾಹುತುಡುಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬಸ್ಪುತಿತ್ತು !

ಆ ಬಳಿಕ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪ್ರಿಯವಚನವೂ ವರ್ತವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ನೀನು ಮಹಾಪ್ರಜ್ಞನು ; ಅನೇಕ ಸತ್ವಸಾಹಸವುಳ್ಳವನು ; ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನೊರುಗಾವುದಾದರೂ ಅಗಲವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಗೋವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಕುಳಿಯನ್ನು ದಾಟುವಂತೆ ದಾಟಿದೆ ! ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ ; ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ರಾವಣನಿಗೆ ಭಯಪಡುವವನಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ಯೋಗ್ಯನು ; ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಘುನಾಯಕನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಳುಹಿಸಿದನೇ ಹೊರ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ ಕಳುಹಿಸಿದವನಲ್ಲ ; ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿ ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜ್ಞೇಮವಾಗಿಧಾನೆಯೇ ? ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಅಷ್ಟ್ರಾಣಸ್ವಾಮಿಯು ಚನ್ನಾಗಿಧಾನೆಯೇ ? ಕಂಗೆಟ್ಟು ಚಿತ್ತವಿಕಳತೆಯಿಂದ ಮೋಸಕಾರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗದಿಧಾರೆಯೇ ? ಸಾಮ ದಾನ ಭೇದ ದಂಡಗಳೆಂಬ ಚತುರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಎರಡುಪಾಲಮಾಡಿ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಾಮ ದಾನಗಳೆಂಬ ಪಾಲನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದದಂಡಗಳೆಂಬ ಪಾಲನ್ನು ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನರಿತು ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಕರವಿಲ್ಲದಹಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಕಪಟಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲರಾಗಿ ಮಿತ್ರರಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ ತಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರರು ಬರುವಹಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಯೇ ? ಮಿತ್ರರೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಕಪಟವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿಧಾರೆಯೇ ? ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ದೇವರ ಕೃಪೆಯುಂಟಾಗಿರುವದೇ ? ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದೇ ? ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಿಡದಿಧಾರೆಯೇ ? ನನ್ನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಬರುವರೇ ? ಬಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ದುಃಖವನ್ನು

ನುಭವಿಸದ ರಘುನಾಯಕನು ದುಃಖವನ್ನೈದಿದರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ತನ್ನ ತಾಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ವಾಮಿಯ ತಾಯಾದ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಯ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಭರತನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ? ತನ್ನ ಸ್ವಾಮ್ಯಾಧೀನನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಸ್ಥಾನದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಸಹಿತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಂಡನು? ಪುಟವಿಕ್ಕಿದ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಾವರೇಕಮಲದಂತೆ ಶೋಭನವಾದ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ರಘುನಾಥನ ಮುಖವು ನನ್ನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಜಲಶೂನ್ಯವಾದ ಕೊಳದಲ್ಲಿರುವ ತಾವರೆಯಂತೆ ಕಾಂತಿಗುಂದಿದೆಯೇ? ಭರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಾಲನಡೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವ ರಘುನಾಯಕನು ಶೋಕಪಡದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ? ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಇಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಾಯಿತಂದೆ ಮಿತ್ರವರ್ಗಗಳಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಹಾಗಾದರೂ ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಪರಿಯಂತರ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು! ” ಎಂದು ಆತ್ಮಗಂಭೀರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನುಡಿದು ಹನುಮಂತನ ಗಂಭೀರಾರ್ಥವುಳ್ಳವಾಗಿ ಕಿವಿಗಂಪಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚಾರಿತ್ರಯ ಕೃತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆತನ ಮುಖವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಳು.

ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಕಮಲನಯನನಾದ ರಘುನಾಥನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ಸವದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು; ನಾನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳದಕೂಡಲೇ ಆತನು ಸಮಸ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ಜಲವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡುವನು, ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುವನು; ಆತನು ಸಿಂಹದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಗಜರಾಜನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ನಿನ್ನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ತನುಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಮನೋಹರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾದ ರತ್ನ ಕುಂಡಲಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮುಖದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಆಗುವದು; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ! ಕುಟುಂಬಗಳಿಗಾರ್ತೆಯವಾದ ದುರ್ಧರ ಪರ್ವತದಾಣೇ!—ಮಲಯ ಪರ್ವತದಾಣೇ!—ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಾಣೇ!—ಮಂದರಗಿರಿ ಪರ್ವತದಾಣೇ!—ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಗಳಾಣೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವಾಗುವದು! ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ ರಘುನಾಥನು ವನದಲ್ಲಿರುವ ಮಧುರವಾದ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮರವಟ್ಟಂತೆ ತನ್ನ ಶರೀರದಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಕಾಡನೋಣ ಸೊಳ್ಳೆಹುಳ ಹಾವು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸದೆ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಂತಿರುತ್ತಿದ್ದನು; ನಿನ್ನ ವಿರಹದಿಂದ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಧೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಮಲಗಿದ್ದರೂ ನಿದ್ರೆಮಾಡದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಏಳುವಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿ! ಸೀತಾದೇವಿ! ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಕಂದಮೂಲಫಲ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ‘ಹಾ ಸೀತಾದೇವಿ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಬಂದವೆ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೀ! ಯಾಕೆ ಮುಖದೋರೆ!’ ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸುರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಎಲೈ ರಾಜಕುಮಾರಕಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ರಘುನಾಥನು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ‘ಹಾ ಸೀತಾದೇವಿ! ಹಾ ಸೀತಾದೇವಿ!’ ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಿಣಾಮ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಳಾದರೂ ಆತನು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಮರೆಯಾದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವುಳ್ಳ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು.

೩೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿಯ ನ್ನು ಹೊ ತ್ತು ಕೊಂ ಡು ಹೋ ಗು ವೆ ದಾ ಗಿ ಹೇಳ ದ್ದು

ಆ ಬಳಿಕ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ವಿಷದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅಮೃತದಂತಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ; ಆದರೂ ರಘುನಾಥನು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತ ನಾಗಿ ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ದುಃಖವಾರ್ತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆ ಶುಭವಾರ್ತೆಯು ವಿಷವಿರದ ಅ ಮೃತದಂತಾಗಿದೆ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವಲ್ಲ ; ಅವರವರು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಧಾತನು ಬಹಳವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲಾದರೂ ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖದಿಂದಲಾದರೂ ಉರುಳು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕೊರಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೆಡಹುವಂತೆ ಕೂಡಿಸುವನು ; ವಿಧಿಯನ್ನು ಮೀರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ನನ್ನ ವಿಧಿಯು ಶೋ ಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿತು ; ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ರಘುನಾಥನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಹಡಗನ್ನೆ ತ್ತುವಂತೆ ಈ ಶೋಕಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಎಂದಿಗೆ ಉದ್ಧರಿಸುವನೋ ತಿಳಿಯದು ; ರಘುನಾಥನು ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷ ಸಬಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನೆಂದಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ! ನೀನು ಆತನಕೂಡೆ—ಮೊದಲು ಮಿತಿಮಾಡಿದ ಹದಿನಾ ಲ್ಕನೇ ವರಪದದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಇನ್ನೆರಡುತಿಂಗಳ ಅವಧಿ ಇದ್ದೇ ಎಂತಲೂ ಆ ಅವಧಿಯ ಮಿತಿಯು ತುಂ ಬುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೇಳು ; ರಾವಣನು ಮಿತಿಯಿಟ್ಟ ಎರಡು ತಿಂಗಳೂ ಅಂದಿಗೆ ತುಂಬುವವು ; ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ ; ರಾವಣನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಡಂಬಡಿಕೆ ಹೇಳಿ ದನು ; ಹಾಗಾದರೂ ರಾವಣನು ಆತನ ಮಾತಿಗೆ ಬಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ ; ಈಗ ಕಾಲವೃತ್ತವು ರಾವಣನನ್ನು ಹುಡುಕು ತ್ತಿದೆ ; ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿಯುವದಲ್ಲದೆ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ ; ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನನಿಗೆ ವಿಭೀಷಣನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗಳಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವಾದ ಅನಲೆಯ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿದೆನು ; ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ರಘುನಾಥನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬ ಯಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ; ನನಗೆ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಶಯವಾಗಿಲ್ಲ ; ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವು ಪಾರುಷವು ಸತ್ಯವು ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದಿರುವದು ಪರರು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯದಿರುವದು ಪರಾಕ್ರಮವು ಪ್ರಭಾವವು ಮೊದಲಾದ ಅಪರಮಿತವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಶಾಶ್ವಿತವಾಗಿವೆ ; ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹದಿನಾಲ್ಕುಸಾವಿರಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು ; ಅಂಥಾ ಶ್ರೀರಾ ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರು ಕಂಗಡರು ! ಈಗ ಆತನಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದುಃಖವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ; ದೇವೇಂದ್ರನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಶಚೀದೇವಿಯು ಬಲ್ಲಂತೆ ಆತನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು ; ಶರಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳ ರಘುನಾಥನೆಂಬ ಸೂರ್ಯನು ರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ಉದಕವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹೀರುವನು ! ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ದುಃಖಾತಿಯ ದಿಂದ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹನುಮಂತನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ರಘುನಾಥನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಸೇನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು ; ಇಲ್ಲವೆಂಬಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಗಲಿನಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ರಾವಣನ ಸಹಿತವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುಹೋ ಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನಗಿಂಟು ; ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಪ್ರಸ್ತವಣಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಘುನಾಥನಿಗೆ

ಬುಟ್ಟಿಸುವೆನು ; ನಿನಗೆ ಈಹೊತ್ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವಾಗುವದು ; ದೈತ್ಯವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಈ ದಿವಸದಲ್ಲೇ ಕಾಣುವೆ. ಎಲೈ ತಾಯೇ, ನೀನು ಸಂಶಯಪಡದೆ ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊ ; ರೋಹಿಣಿದೇವಿಯು ಚಂದ್ರನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಿರುವಂತೆ ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಸೂರ್ಯನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ತೆರಳು ; ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡು, ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದೆನೋ ಅಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೇ ತಿರುಗೂ ದಾಟಿಹೋಗುವೆನು ; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ; ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವೆನು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವೆ ! ಈ ಮಾತಿಂದೆ ನೀನು ಕಪಿಯೆಂಬುದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು ; ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವುಳ್ಳ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ರಾಜ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗುವದೆ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಪವಾಗಿಣಿಸಿದಳೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಸತ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಕಾಮರೂಪಿಯಾಗಿರುವದನ್ನೂ ತಿಳಿದವಳಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡು ! ” ಎಂದು ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮುಂದರಿಗಿರಿಸರ್ಪತ ಮಹಾಮೇರುವರ್ಪತಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶರೀರಾಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಂಪಾದ ಮುಖಮಂಡಲವುಳ್ಳ ಪರ್ವತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಗೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪವಿರುವಹಾಗೆ ಬೆಳೆದು ವಜ್ರಾಯುಧದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಗುರು ಕೋರದಾಡೆಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ ! ವನಸಮೂಹ ಕೋಟಿ ಅಷ್ಟೇರಿ ಉಪರಿಗಳೆಲ್ಲ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನನಿಗೆ ಉಂಟು ; ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ಅವರ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪರ್ವತಾಕಾರನಾಗಿ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಅತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಸಾಹಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೆನು ; ನಿನಗೆ ವಾಯುವೇಗಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಂಟು ; ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಂಟು ; ನೀನುಹೊರ್ತಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಪಿನಾಯಕನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ ; ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಆದರೂ ಯಾವಬಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಬಾರದು ; ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಬರುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ, ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಗಮನವೇಗವು ನನ್ನನ್ನು ಮೃತ್ಯುಪಾಲಮಾಡುವದು ; ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುವೆನು ; ಆದಲ್ಲದೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಂಶಯವು ಹುಟ್ಟುವದು ; ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ನೀನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹುಯಿಟ್ಟು ಕೂಗುವರು ; ರಾವಣನು ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹಿಂದಟ್ಟಿ ಕಳುಹಿಸುವನು, ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶ್ರೀರಾಮನೆಂದು ದುಃಖವರು, ಹೀಗೆ ಸಂಶಯಹುಟ್ಟಿ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರೆ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ನಿರಾಯುಧನಾದ ನಿನಗೂ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ನೀನು ಅವರಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವದು ಹ್ಯಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಹ್ಯಾಗೆ ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಪರಾಕಿಂಪದ ಹೋದರೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವೆನು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು ; ನಿನ್ನನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದಾರು ! ನೀನು ಎಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಬಾರವು ; ನಾನು ರಾಕ್ಷಸರ ಭಯದಿಂದ ನಾಶವನ್ನೈದುವೆನು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವು ವೈರ್ಧವಾಗುವದು. ಇವೆಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಂಜಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ಸಂಭವಿಸುವದು ! ನೀನು ಸೋಲಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಶರೆಯಿಡುವರು, ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಸುಗ್ರೀವನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಮತ್ತು ದುಃಖ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುವರು ; ಶ್ರೀರಾಮನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದವೇಲೆ ನೀನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದದ್ದು ವೈರ್ಧವಾಗುವದು, ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ಬರುವದೇ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾರ್ಯವು, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೆಂಬುದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಧೀನವಾದಂಥಾದ್ದು ; ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಆತನ ಆಧೀನವಾದವನು ; ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕೃಶಾಂಗರಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಸೇನೆಗಳಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಪರಪುರುಷರ ಶರೀರವನ್ನು ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುವೆನು ! ನಾನು ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅನಾಥಿಯಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನಾದ ರಾವಣನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದೆತ್ತಿದಾಗ ಪರಿಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೆನಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡಿದವಳಲ್ಲ, ನಾನು ರಘುನಾಯಕನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿಯೂ ಇದೇನೆ ; ಸಮರದಲ್ಲಿ ದೇವ ಗಂಧರ್ವ ರಾಕ್ಷಸ ನಾಗರಲ್ಲಿಯೂ ಆತನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವವರಿಲ್ಲ ; ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನಾರು ! ಆತನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಹಿಂಸಾಕಂಡರೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವನು ; ಬಲದಲ್ಲಿ ಮದಸೊಕ್ಕಿದ ದಿಗ್ಗಜಕ್ಕೆ ಸಮಾನನಾದವನು ; ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶ್ರೀರಾಮನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸುವವನಾರು ! ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆತನ ವಿರಹಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ನೊಂದು ಆತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡತ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಆತನನ್ನು ತೋರಿ ನನ್ನ ಶೋಕಸಂತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

೨೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕುರುಹು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು .

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಟ್ಟು “ ಎಲೈ ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಸೀತಾ ದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾರ್ಥಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ನುಡಿದೆ ; ಸ್ತ್ರೀಯಾದವಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಳಲ್ಲ ; ನಿನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳೆಲ್ಲವು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟುಮಾಡುವವಲ್ಲದೆ ವಿರೋಧ

ಮಾಡುವವಲ್ಲ ; ನಾನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇಂಥಾ ಮಂದಿಮಾಳದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಮಹಾಸತ್ಯಸಾಹಸಗಳುಳ್ಳವರಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೂಡದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದನು ; ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನೆಂದು ನುಡಿದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರಬಾರದೆಂಬಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರುಹಿನ ಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕುರುಹನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನೀತಾದೇವಿಯು ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕನಿ, ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಕುರುಹಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳು. ಮೊದಲು ನಾನು ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಂತಪರ್ವತದ ಬಳಿ ಮಂದಾಕಿನೀತೀರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾದೋದಕವುಳ್ಳ ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಇಟ್ಟಣಿಸಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಳಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಒಂದು ವಾಯು ಸವು ಒಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕುಟಕಿತು ; ನಾನು ಒಂದು ಹೆಂಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ವಾಯುಸವನ್ನು ಆಟ್ಟಿ ಕಡೆ ಹಲು ಅದು ಮರೆಯಾಯಿತು ; ನಾನು ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಮಾಂಸಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ವಾಯುಸವು ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬರು ತಿತ್ತು ; ನಾನು ನನ್ನ ಕಾಂಚೀಧಾಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರದುದಿಗೆ ಸಡಲಿ ತು ; ಅದನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಕಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಲು ನಾನು ಲಜ್ಜಿತೆಯಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ವಾಯುಸಕ್ಕೆ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ಆತನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಶ್ರೀರಾಮನು ಅತಿಹರ್ಷದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತವಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ; ನಾನು ಬಳಲಿ ಆತನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಮಲಗಿದ್ದೆ ನು. ಆಮೇಲೆ ಆತನು ನನ್ನನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ನನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದನು. ಕೆಲವುಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ವಾಯುಸವು ಒಂದು ನನ್ನ ಸ್ತನಮಧ್ಯವನ್ನು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾರುತ ಬರುತ ಸೀಳುತ್ತಿರಲು ಸ್ತನ ಮಧ್ಯವು ಅದರ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಘಾಯಪಡದು ರಕ್ತಬಿಂದುಗಳು ಶ್ರೀರಾಮನಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು ; ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ನನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದೆನು ; ಆತನು ಸ್ತನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಘಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ‘ ಯಾರು ಹೀಗೆ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ? ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪವುಳ್ಳ ಐದುಹಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪವನ್ನು ತುಳಿದವನಂತೆ ಆದನಲ್ಲ !’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಾಯುಸನನ್ನು ಕಂಡು ಅದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಗರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಮನದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಕಾಕಾಸುರನೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಹಾ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದ್ದ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದರ್ಭೆಯ ಎಸಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ; ಆಗ ಆ ವಾಯುಸವು ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಗರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವೂ ಅದರ ಹಿಂದಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು ; ಮತ್ತೊ ಆ ವಾಯುಸವು ಲೋಕಾಂತರಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೋ ಎಂಬಂತೆ ನಾನಾಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹೋದರೂ ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವು ಹಿಂದಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಹೋಯಿತು ; ಆಮೇಲೆ ಕಾಕಾಸುರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಋಷಿಗಳೂ ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು, ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಕಾಸುರನು ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗಲು ನಾನಾಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತಿರಿಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮರೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೇಹೀ ಎಂದು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು ; ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನಾದ ರಘುನಾಥನು ಕಾಕಾಸುರನು ಕೊಲೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದಂಥಾವನಾದರೂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ ಎಲೈ ಕಾಕಾ

ಸುರನೆ; ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಸ್ತ್ರವು ನಿನ್ನ ಬಲಗಣ್ಣನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೃತಕೃತ್ಯವಾಗಿಲಿ! ' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಕಾಸುರನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ದಶರಥಕುಮಾರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಯ ಕುರುಹುಮಾತಾಗಿ ಹೇಳು. ನನಿಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದ ಬಂದು ಕಾಗೆಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಈಗ ಏನುಕಾರಣ ನನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ' ಎಲೈ ಶ್ರೀರಾಮನೆ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಾ; ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡು; ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪರೋಪಕಾರಾದಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು, ನಿನ್ನ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮ ಉತ್ತಮ ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪರೋಪಕಾರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಗಂಭೀರಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು; ನೀನು ಸಮುದ್ರಸರ್ಪಂತವಾದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೊಡೆಯನಾದವನು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತರಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವಾದವನು; ಸತ್ಯಬಲಸಂಪನ್ನನು; ಇಂಥಾ ಸ್ವಾಮಿಯು ನನ್ನನ್ನೇನುಕಾರಣ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದಾನೆ; ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋದಂಶವನ್ನಿಡಿದು ನಿಂತನಾದರೆ ನಾಗ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾಮೂಲತು ನಿಲ್ಲುವವರಾರು! ಅಂಥಾ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯುಂಟಾದರೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶರಗಳಿಂದ ರಾವಣಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸದಿರುವನೇ! ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದರೂ ಯಾವಕಾರಣ ನನ್ನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ! ಬೃಹಸ್ಪತಿ ದೇವೇಂದ್ರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನನ್ನಾಕೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿಧಾರೆ! ನಾನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಾನು ಬಿನ್ನವಿನಿದನೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸು" ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಹನುಮಂತನು " ಎಲೈ ದೇವಿಯೇ, ರಘುನಾಥನು ನಿನ್ನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ನೊಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆತನು ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಯುವ ಕಾಲವಾಯಿತು; ಅವು ಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ; ದಶರಥರಾಯನ ಕುಮಾರರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರೋತ್ಸಾಹಪುರುಷರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದಿಧಾರೆ, ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಪುತ್ರಮಿತ್ರಬಂಧುಸಹಿತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ; ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಕಳುಹಿಸಿದನಾದರೆ ಮಹಾಬಲವಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ರಾವಣನನ್ನು ವಧೆಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು; ಅದಲ್ಲದೆ ರಘುನಾಥನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನಾದರೂ ಆತನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವನು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನಾದರೆ ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವರು" ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಸೀತಾದೇವಿಯು " ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯ ಕುಮಾರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ' ಸೀತಾದೇವಿಯು ನಿನಗೆ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು' ಎಂದು ಹೇಳು; ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಂದೇವಿ ನಮಿಗೋ

ಸ್ವರ ಸಮಸ್ತ ಸುಖವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವನಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿ ಮಹಾಬಲವಂತನಾಗಿ ವೃದ್ಧ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿ ಬಹುಭಾಷೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಯದವನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥರಾಯನ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನು; ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳವನು; ಶ್ರೀರಾಮನು ತನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಬಂದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ನನಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು; ರಘುನಾಯಕನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ವಿನಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥರಾಯನನ್ನು ನೆನಸದಿದ್ದನು; ರಾವಣನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಎತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ಸಹಿಸನು; ಅಂಥಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಂಗಡ ನನ್ನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಆತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮಹಾ ಮೃಗುಭಾಷಿಯು; ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿಯಾದವನು; ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷನು; ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಿಯವಾದವನು; ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು; ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಮರ್ಥನು, ಶ್ರೀರಾಮನು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ರಾವಣನು ಗಡುವುಕಟ್ಟಿದ ಎರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು; ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ, ಆ ತಿಂಗಳೂ ಕಳೆದಮೇಲೆ ನಾನು ಜೀವವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಂಗಡ ಮತ್ತು ಮತ್ತೂ ಹೇಳು; ಈ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯದೋಷದಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತೊಲಗಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆದಿಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಲೋಕದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನಲ್ಲಿ ಶರಿಸಿಕ್ಕಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಶರಣಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಹನುಮಂತನು ಚೂಡಾಮಣಿ ರತ್ನ ಭೂಷಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪು ದೊಡ್ಡ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಭೂಷಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಬೆರಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಮನೋಹರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

೩೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನು ತಿರುಗಿ ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು .

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಶ್ರೀರಾಮನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಕಳುಹಿಸಿದ ಕುರುಹಿನ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷವಾಯಿತು; ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಆತನು ಕಂಡರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಜನಕರಾಯನನ್ನೂ ನನ್ನ ಮಾವನಾದ ದಶರಥರಾಯನನ್ನೂ ನೆನಸುವನು; ಯಾಕೆಂದರೆ; ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶರಥರಾಯನ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಜನಕರಾಯನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟನು; ಆದ್ದರಿಂದ ರಘುನಾಥನು ಇದನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೂವರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸುವನು; ನಾನು ಜೀವವಂತೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಂದಣ ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯತ್ನ ಮಾಡುವನು, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಮರ್ಥನು; ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿನ್ನ ಅಧೀನವಾದಂಥಾದ್ದು;

ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವದರಿಂದ ನಾನು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆನು ; ಆದಕಾರಣ ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿ ಆತನ ಮನೋದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ತನಿಗೆ ಸಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿ ಹೊರಡುವದನ್ನು ಕಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರ ಸಂಗಡ ನಾನು ಅವರ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳು, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಆತನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಧಾನರನ್ನೂ ಕಪಿಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳು ; ಶ್ರೀರಾಮನು ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಹೇಳು ; ನಿನಗೆ ವಾಕ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬಹುಧರ್ಮಗಳು ಬರುವವು, ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತನು ಉತ್ಸಾಹಗುಣಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು, ನನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಪಾರುವವು ಹೆಚ್ಚುವದಲ್ಲದೆ ತಗ್ಗುವದಿಲ್ಲ ; ನಾನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುವೆನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಹುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು, ರಘುನಾಥನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕೊಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲಮೇತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು ; ಶ್ರೀರಾಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶರಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದೇವಾಸುರ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರಾರು ! ಸೂರ್ಯ ಯಮ ವರುಣರಾದರೂ ಆತನ ಇದಿರಾಗಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು ! ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದೂ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೂ ನಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಪ್ರಯಾಣಸ್ಥನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನಾನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಾನು ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ; ನೀನು ಈ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಆಹಾರಮಾಡಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಹಾಗೆ ಬಂದು ರಾತ್ರಿಯು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಳೆ ಹೋಗು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯು ಶಾಂತವಾಯಿತು ; ನೀನು ಹೋಗಿಬರುವ ಪರ್ಯಂತವು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿರುವವೋ—ಇರುವೋ ! ನೀನು ಹೋಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ದುಃಖವು ಶಾಂತವಾದ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪುಟವಿಕ್ಕಿ ಎಬ್ಬಿಸುವದು, ಅದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂದೇಹವಿದೆ ; ನಿನಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಬರುವ ಕಪಿನಾಯಕರು ಈ ಅಪಾರವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ದಾಟುವರು ? ಕಪಿಸೇನೆಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಬರುವವು ; ಶ್ರೀರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹ್ಯಾಗೆ ದಾಟಿ ಬರುವರು ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬರುವದಕ್ಕೆ ಗರುಡನು ನೀನು ವಾಯುದೇವನು ಈ ಮೂವರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವರಿಲ್ಲ ; ಈ ಸಂಶಯಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೀನೇನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವೆ ? ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸರಿ ; ನೀನೇ ಬಲವಂತನು ; ಕೀರ್ತಿವಂತನು ; ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನಾದರೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವಿಲ್ಲ ; ಆತನು ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಿನಗೆ ಬಹಳವಾದ ಕೀರ್ತಿಯು ಸಂಭವಿಸು

ವುದು, ರಘುನಾಥನು ಶತ್ರುಬಲಸಂಹಾರಕನು ; ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಂದು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು, ಸಮುದ್ರಲಂಘನವೇ ಪ್ರಧಾನಕಾರ್ಯವು” ಅಂದಳು.

ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಗಳಿಗೂ ನಾಯಕನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಮಹಾ ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ನನು, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾವಿರಕೋಟಿ ಕಪಿಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದಾನೆ, ಆತನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುವನು ; ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೇನಾನಾಯಕರಿಧಾರೆ, ಅವರು ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳು, ಮಹಾಸತ್ಯಶೀಲ ಸಂಪನ್ನರು, ನೆನದತಾವಿಗೆ ಹೋಗುವಂಥವರು, ಅವರಿಗೆ ಕೆಳಗಾದರೂ ಮೇಲೆಯಾದರೂ ಆಡ್ಡಲಾಗಿಯಾದರೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಸಂಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ; ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕಾರ್ಯವಾದೀತು ಆಗದೊ ಎಂಬ ಸಂಶಯಪಡುವವರಲ್ಲ ; ಅವರು ನಾಯುವೇಗವುಳ್ಳವರು ; ಮಹತ್ವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿದಂಥವರು ; ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಪಿನಾಯಕರಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಬಲವಂತರಾದವರೂ ನನಗೆ ಸಮಾನರಾದವರೂ ಅಲ್ಲದೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಬಲಹೀನರಾದವರಲ್ಲ ; ನಾನೇ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದಮೇಲೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಬಲವಂತರಾದವರು ಬರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನು ! ಮಹಾಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಬಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವಂಥವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವವಲ್ಲದೆ ಕಂಡವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸನು ; ನಿನಗೆ ಸಂದೇಹವು ಬ್ಯಾಡ ; ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಡು ; ಆ ಕಪಿನಾಯಕರು ಬಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರು, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದು ತಮ್ಮ ಶರಸಂಧಾನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ಯಮನಪುರಿಯನ್ನೊದ್ದಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಆದಕಾರಣ ನೀನು ಕೆಲವುಕಾಲವು ಜ್ವರಿಸಿಕೊ, ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಾಕಾರ್ಯಗಳೂ ಲೇಸಾದೀತು, ನೀನು ಯಜ್ಞಪುರುಷನಂತೆ ಜ್ವರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವೆ ; ರಘುನಾಥನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪಾತ್ರ, ಬಂಧುವರ್ಗಸಹಿತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದಮೇಲೆ ರಾಹುತುಡುಕಿ ಬಿಟ್ಟ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯು ಕೂಡುವಂತೆ ನೀನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನೊಡನೆ ಕೂಡುವೆ ; ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ರಘುನಾಥನಿಂದ ಹತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ, ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಾಣುವೆ, ಉಗುರು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳೇ ಆಯುಧಗಳಾಗುತ್ತ ಸಿಂಹಶಾರಂಗಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪರ್ಮತದಂತೆ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನೀರುಂಡ ಮೇಘದಂತೆ ತನು ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೀನು ನೋಡುವೆ ; ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುವ ಮದಸೊಕ್ಕಿದ ಗಜಬಾಜನಂತೆ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮದನಬಾಣಗಳಿಂದ ತೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ರಘುನಾಥನು ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯವಾಗ ನೋಡುವದೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದಾನೆ ; ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರುವನು ; ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಬ್ಯಾಡ, ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡು ; ಶಚೀದೇವಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಾಣುವೆ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದವರುಂಟೇ ! ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದರೆ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿ ನೊಡನೆ ಘಾಳಿಯು ಕೂಡಿದಂತಾಗುವದು ; ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೇ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದಾರೆ ; ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ ; ಅವರು ಬರುವ ಪರಿಯಂತರ ನೀನು ಜ್ವರಿಸಿಕೊಂಡಿರು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

೫೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ನೀತಾದೇವಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು .

ನೀತಾದೇವಿಯು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಘಾಳಿಯಿಂದ ಬಣಗಿದ ಮೈರು ಮಳೆಯುಂಟಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ವಚನಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಹಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕುಂದಿದ ನನ್ನ ಕರಚರಣಾದಿ ಅಂಗಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ರಘುನಾಥನ ಅಂಗಸಂಗಸುಖವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗುವದೋ ಆಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಕುರುಹಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು; ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದ ಮುಖ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿತಲಕವು ಬೆವರು ಹನಿಗಳಿಂದ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಶ್ರೀರಾಮನು ಮತ್ತೊಂದು ತಲಕವನ್ನಿಟ್ಟನು! ಅಂಥಾ ಸ್ವಾಮಿಯು ರಾಕ್ಷಸರ ಶರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಾನೋ! ಇಷ್ಟುಪರಿಯಂತರ ಈ ಚೂಡಾಮುಖಿ ರತ್ನಭೂಷಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ ಕೆಲವುಹೊತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು ಹ್ಯಾಗಿರಲಿ! ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಮಲಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ನನ್ನ ಎದೆಯು ಉಬ್ಬಿ ಬಡೆಯುವಹಾಗೆ ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವರು; ಹಾಗಾದರೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಿಯವಚನಗಳಿಂದ ಬಂದು ತಿಂಗಳ ಪರಿಯಂತರ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು; ಆಮೇಲೆ ಜೀವವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು . ಮಹಾಘೋರಸ್ವರೂಪನಾದ ರಾಮನು ನೀನು ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಉಪದ್ರವಮಾಡಿದರೆ ಆ ದುಷ್ಕೃತ ಭಯದಿಂದ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ಬಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಜೀವವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು ” ಎಂದು ದೈನ್ಯವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿದಳು

ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ರಘುನಾಥನು ಹಂಬಲಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ದುಃಖಪಡುವನು; ಅವರೆಷ್ಟು ದುಃಖಪಟ್ಟರೂ ಕಾಲವು ಸಂಕೋಚವಡದು; ಇನ್ನು ಅಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ದುಃಖದ ಕಡೆಯನ್ನು ಕಾಣುವೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ವಿರಹವುಳ್ಳ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಬಂದು ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುವರ್ಗ ಸಹಿತನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಕೊಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು, ಯಾವ ಕುರುಹನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಡುವನೋ ಅಂಥಾ ಕುರುಹನ್ನು ಕೊಡು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನೀತಾದೇವಿಯು “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಚೂಡಾಮುಖಿ ಭೂಷಣವೇ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾದಂಥಾದ್ದು; ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ನನಿಗೆ ಶಿರೋಭೂಷಣವಾದ ಈ ಚೂಡಾಮುಖಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಆ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಭೂಷಣವನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಅತಿಹರ್ಷಪಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿಶ್ವಾಸಮಾಡುವನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು

ಹನುಮಂತನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಆ ಭೂಷಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀತಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹಿಂದುಗವನಕ್ಕೆ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ ಮನೋತ್ತಾಪದಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನೀತಾದೇವಿಯು ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕುತ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ಸಿಂಹರಾಜನಂತೆ ಮಹಾ ಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಧಾನರಸಹಿತನಾದ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳದೆನೆಂದು ಹೇಳು; ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಾನು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಬಾಧೆಪಡುವದನ್ನೂ ಆತನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಹಂಬಲಿಸುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿರಹಶೋಕಾಗ್ನಿಯು ಶಮನವಾಗುವದೋ ಆಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳು ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

೪೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅನೇಕ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಹನುಮಂತನು ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಹಾಗಾದರೂ ಬಂದು ಅಲ್ಪ ಕಾರ್ಯವು ಶೇಷವಾಗಿದೆ; ರಘುನಾಥನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದರೆ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದೂ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದೂ ಬಂದು ತೃಣಮಾತ್ರವಾಗುವವು; ಆದಕಾರಣ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಣಬಂದಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಇನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೇದಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದೇ ಕಾರ್ಯವು, ಸಂಧಿಯು ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಕೂಡದು, ದಾನೋಪಾಯವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಮಹಾದ್ರವ್ಯಸಂಪನ್ನರು; ಭೇದೋಪಾಯವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವರು ಬಲಗರ್ವಿತರು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ದಂಡೋಪಾಯವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದೇ ಕಾರ್ಯವು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮವು ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದುಪಾಯವಿಲ್ಲ, ರಾಕ್ಷಸರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಚಂಡರು, ಮೃದುಗತಿಯನ್ನೈದುವವರಲ್ಲ; ಹಾಗಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೋಡಿ ಮೊದಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಬಹುಸಾಧನಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವನೇ ಕಾರ್ಯಜ್ಞನು; ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವಾದರೂ ಬಂದು ಸಾಧನದಿಂದಲೇ ಆಗಲಾರದು, ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯದಂತೆ ನಡಿಸಲು ಪ್ರವತಿ-ಸುವವನು ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಸಾಧನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾಗುವನು; ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡು ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು; ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ದೂತನು ಸ್ವಬಲ ಪರಬಲಗಳನ್ನರಿತರೆ ಒಡೆಯನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನವಾಗುವದು; ನಾನು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಸಪಡದೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೂಡೆ ಕವನವನ್ನು ಮಾಡಿದನಾದರೆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸುವನು, ಆಗ ನಾನು ಆತನಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಆತನ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಆತನ ಬಲವನ್ನೂ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಕಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುವನು, ಈಗ ಫಲವುಷ್ಟುಗಳೂ ವೃಕ್ಷಲತೆಗಳೂ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಈ ವನವನ್ನು ಮುರಿದನಾದರೆ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳ ರಾವಣನು ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು; ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ತ್ರಿಶೂಲ ಪಟ್ಟಸ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಚಂಡವಿಕ್ರಮವಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಬಲವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾವಣನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಚಂಡಮಾರುತನಂತೆ ಅವರಿಮಿತ ಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ವೇಗದಿಂದ ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ ಮರಗಳನ್ನೂ ನಾನಾವ್ಯುಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ಮುರಿದು ಕೊಳಗಳನ್ನು ಕಲಕಿ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಬಡೆದು ಕ್ರೀಡಾರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಚೂರ್ಣಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕ್ರೀಡಾಕೊಳಗಳನ್ನು ಹೂಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು; ಆಗ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳೆಂದಲೂ ಮೊರೆಯುತಿರುವ ತೆರೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಡೆದ ಕೆರೆಗಳ ಉದಕಪ್ರವಾಹಗಳೆಂದಲೂ ಕಂದಿದ ಲತೆಗಳೆಂದಲೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿದ ತಳುಕುಗಳೆಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಗಳೆಂದಲೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ನಾಯುವಿನಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಅಶೋಕವನವು ಅತ್ಯಂತ ಅಮಂಗಳವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು! ಮುರಿದುಹಾಕಿದ ಲತಾಮಂಟಪಗಳೆಂದಲೂ ಚಿತ್ರಮಂ-

ಟಪಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರೀಡಾಗೃಹಗಳಿಂದಲೂ ಘಾಳವಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ ಆ ವನವು ಮೊದಲಿನ ಸಾಂದರ್ಭವಳಿದು ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು ! ಅಶೋಕಲತ ಕಿರುವಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ರಾವಣನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಮುಳ್ಳ ಆ ವನಭೂಮಿಯು ಶೋಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಲತೆಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ತು ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ರಾವಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹುವೃಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಬಬ್ಬನೇ ಬಹುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಆ ವನದ ತೋರಣವನ್ನು ಶ್ರಯಿಸಿಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

೪೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹನುಮಂತನು ಎಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು .

ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಆ ವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಲು ಆ ವನದಿಂದ ಬೆದರಿ ಓಡಿದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಭಯಪಟ್ಟು ಕಂಗೆಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳಾಗುವು, ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾದನೇಲಿ ಆ ವನಪಾಲಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿದ್ರೆತಿಳಿದಿದ್ದ ಮರಗಳು ಮುರಿದು ಕಡೆಹಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಾಲುವೆಗಳು ಬಡೆದೂ ಕ್ರೀಡಾಕೊಳಗಳು ಕಲಕಲ್ಪಟ್ಟು ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಆ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಚಂಡವಿಕ್ರಮನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾ ಭಯಪಟ್ಟರು, ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಆ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭಯವಾಗುವವಾಗೆ ಮಹತ್ವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತದಂತೆ ವಿರಾಡ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅದ್ಭುತಸ್ವರೂಪನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಇವನಾರು ? ಯಾರ ಮಗನು ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನು ? ಇವನು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ಇವನು ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾವಣೆಮಾಡಿದ ಮಾತೇನು ಹೇಳು ; ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಡ ; ನೀನು ಅವನಕೂಡೆ ಆಡಿದ ಮಾತೇನು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಸೀತಾದೇವಿಯು “ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳರಾ, ಇಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಮರೂಪಿಗಳು, ಅವರ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನನಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವರೂಪಿಬಂದಬಂದು ಏನುಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳು ; ಡಾವಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾವೇ ಬಲ್ಲದು ; ನಾನು ಈತನನ್ನು ಕಂಡು ಭೀತಿಪಟ್ಟೆನು ; ಈತನು ಕಾಮರೂಪಿಯಾದ ಬಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದಿದ್ದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನರಿಯೆನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೆಲವರನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರಿಸಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾವಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ “ ಎಲೈ ಜೇಯ, ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೇ, ಅಶೋಕವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಂದು ಕಪಿಯು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಕೂಡೆ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು ; ನಾವು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಕಪಿಯಾರೆಂದು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ಹೇಳದೆ ಹೋದಳು ; ಆ ಕಪಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನ ದೂತನೋ—ಕುಬೇರನ ದೂತನೋ—ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿಕ್ಕೊಂಡು ಬರಹೇಳ ಕಳುಹಿಸಲು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಮದೂತನೊ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ; ಅದ್ಭುತಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ಕಪಿಯು ನಾನಾವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಡಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ನಿನ್ನ ಆನಂದಕ್ರೀಡಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿಯಿತು ; ಆ ವನದೊಳಗಾಗಿ ಮುರಿಯದಿರುವ ಮರವು ಬಂದೂ ಇಲ್ಲ ; ಸೀತಾದೇವಿಯಿರುವ ಶಿಂಶುಪಾಮೃತ್ಯು ಬಂದುಮಾತ್ರ (ಶಿಂಶುಪಾಮೃತ್ಯುವೆಂದರೆ ಮುಳ್ಳುಬೂರುಗದಮರ) ಆಕೆಯ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಮುರಿಯದೇ ಉಳಿಸಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಉಳಿದಿದೆ ; ವನವೆಲ್ಲವೂ ಮುರಿದು ಬಯಲಾಗಲು ಬಂದು ಮರವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುರಿಯದೇ ಉಳಿಸಿತೋ

ಏನೋ ತಿಳಿಯಕೂಡಲಿಲ್ಲ; ಸಮಸ್ತ ವನವನ್ನು ಮುರಿದುಹಾಕಿದ ಕಹಿಗೆ ಆ ಮರವನ್ನು ಮುರಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಬಳಲಿಕೆಯೇನು ! ಆ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಇದ್ದಾಳೆ, ಆ ಮರವನ್ನು ಮುರಿದರೆ ಆ ದೇವಿಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗುವದೆಂದು ಮುರಿಯದೇ ಉಳಿಸಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ಮನೋಹರವಾದ ತಳಿರಲೆಗಳುಳ್ಳ ಆ ಶಿಶುಪಾಲವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿ ಇರುವದರಿಂದ ಅವಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆ ಮರವನ್ನು ಉಳಿಸಿತು, ಮಿಕ್ಕ ವನವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಮಾಡಿತು ; ಅಂಥಾ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಕಹಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದ ದಂಡನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಾಗುವದಿಲ್ಲ ; ಆ ಕಹಿಯು ಎರಡು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿತು, ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದದ್ದೊಂದು—ಸೀತಾದೇವಿಯಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡಿದ್ದೊಂದು ; ವನವನ್ನು ಮುರಿದದ್ದಕ್ಕಾದರೂ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು, ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತಃಪುರದ್ರೋಹವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನಿಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುವನೆಲ್ಲದೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುವನು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡನು” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ದೀಪದಿಂದೂರಿತು ಬೀಳುವ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳುದುರುತಿರಲು ಮಹಾಪಟುಭಟರಾಗಿ ತನಿಗೆ ಸರಿಬಲಸ್ಥರಾದ ಎಂಭತ್ತುಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿತರಬೇಕೆಂದು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಹನುಮಂತನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಪತಂಗದ ಹುಳುಗಳು ಯಜ್ಞಪುರುಷನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ! ಮಹತ್ತಾದ ಗದೆಗಳನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಗಳೂ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಈಟಿಗಳನ್ನೂ ದೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನೂ ಪಟ್ಟಸ ತ್ರಿಶೂಲ ತೋಮರ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರು, ಆಗ ಅತಿಶೇಷಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪರ್ವತಾಕಾರವಾದ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಬಾಲದಿಂದ ನೆಲವನ್ನೆಪ್ಪಳಿಸಿ ಹೊಡೆದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ತನ್ನ ಗರ್ಜನೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಬಾಲವನ್ನೆಲಕ್ಕೆಪ್ಪಳಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸುತ್ತ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದುರುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡೆಹುತ ಕಿಲಕಿಲಾರವಧ್ವನಿಯಿಂದ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ “ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ರಘುನಾಥನು ಜಯಶೀಲನಾಗಲೀ ! ರಘುನಾಥನಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಗ್ರೀವನು ಜಯಶೀಲನಾಗಲೀ ! ನಾನು ಕೋಸಲದೇಶದ ರಾಯನಾಗಿ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ದೂತನು ; ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುವ ಹನುಮಂತನು ನಾನು ! ರಾವಣನಂಧಾವರು ಸಾವಿರಮಂದಿಯಾದರು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನನಗಿರಿದಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು ! ನಾನು ಕಲ್ಲರೆಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರುಸಹಿತವಾದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಕೊಳ್ಳುವೆನು !” ಎಂದು ಹುಯಿಲಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಹುಯಿಲಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವೆಂದು ಸಂತಯಪಟ್ಟು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೇಘದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು “ನಮ್ಮ ಬಡೆಯನಾದ ರಾವಣನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮಹಾವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹುಯಿಲುಗಳಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಗುರುತನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದರು ; ಆಗ ಮಹಾಬಲವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲ ಕಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹತ್ತಾದ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ ಗರುಡನು ಹೊರಡುವಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗದುಹೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು ; ಹಾಗೆ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನು ಕಳುಹಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮತ್ತೂ ಬರುವ ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸಿ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ

ನಿಂತಿದ್ದನು ಆತನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ರಾಕ್ಷಸರು ರಾವಣನ ಸಂಗಡ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಒಂದು ಕ ಪಿಯಿಂದ ಮಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಲು ಆತನು ಮೊದಲು ಕಳುಹಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸಬಲವು ಮಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದವನಾಗಿ ಅತಿಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಮಗನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಬಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

೪೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ವ ನ ಕಿಂ ಕ ರ ರ ವ ಧ ಯು .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ತಾನು ಮುರಿದ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ ವನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುರಿದದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಮುರಿದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಆ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೇರುಪರ್ವತದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಉದಯಾಚಲವನ್ನೇರಿದ ಎರಡನೇ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರಿಯಾತ್ರಪರ್ವತವೋ ಎಂಬಂತೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ! ಹನುಮಂತನು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಭುಜಬಲಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಾಲದಿಂದ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ! ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಂಗೆಟ್ಟು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು ; ಮತ್ತೂ ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜಯಶೀಲನಾಗಲೀ ! ರಘುನಾಥನಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಗ್ರೀವನು ಜಯಶೀಲನಾಗಲೀ ! ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪನಾದವನು ! ಪರಮಪುರುಷಾವತಾರನಾದ ರಘುನಾಥನ ಭಟನು ; ಇಂಥಾ ರಾವಣನಂತೆ ಸಾವಿರಮಂದಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಾದರೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನನಗಿರಿದಿರಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು ; ನಾನು ಗುಂಡು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರುಸಹಿತವಾದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವೆನು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೂಗಿದನು ; ಆಗಲಾ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಕಾದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕಂಭವನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೂರುಸಾರಿ ತಿರುಗಿಸಲು ಆ ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ದಹಿಸಿತು , ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನೂರುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಆ ಉರಿಯುವ ಕಂಭದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರು ಕೇಳುವಹಾಗೆ “ ಸುಗ್ರೀವನ ಬಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥಾವರು ಅನೇಕಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಹಾ ಬಲವಂತರು ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿಧಾರೆ ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹತ್ತಾನೆಗಳ ಸತ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಕೆಲವರು ನೂರಾನೆಗಳ ಸತ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಕೆಲವರು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಬಲವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳವರೂ ಕೆಲವರು ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸತ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಕೆಲವರು ನಾಯುದೇವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಕೆಲವರು ಇಷ್ಟುಒಪ್ಪೆಂದು ಮಿತಿಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಇಧಾರೆ ; ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉಗುರು ಕೋರಿದಾಡೆ

ಗಳೇ ಆಯುಧಗಳಾಗುವರು ; ಇಂಥಾವರು ನೂರುಸಾವಿರದ ನೂರುಕೋಟಿಯಾಗಿಧಾರೆ ; ಇಷ್ಟು ಕಪಿಸೇನೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕಪಿನಾಯಕನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ವೈರದಿಂದ ಬರುವದರಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ನಿಲ್ಲಲಾರದು ; ನೀವೂ ನಿಲ್ಲಲಾರಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

೪೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಜಂಬುವಾಲಿಯ ವಧೆಯು .

ಆಗ ಹನುಮಂತನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ರಾವಣನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಮಗನಾಗಿ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಕೋರದಾಡೆಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾ ಮನೋಹರವಾದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೆಂಪುಗಂಧಾನುಲೇಪನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೆಂಪುಹುದ್ದಿನ ಸರಗಳನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ ವಟುವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದ ಚಂಡವಿಕ್ರಮನಾದ ಜಂಬುವಾಲಿಯು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಅದರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಕಂಗೆಡುತ್ತಿರಲು ಹೇಸರಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುವಾಡಿದ ರಥವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ; ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಅತಿಹರ್ಷದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಜಂಬುವಾಲಿಯು ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಲೋವೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕವಾದ ಕ್ರೂರ ಅಂಜುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಡಿ ಆತನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದನ್ನೂ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಚೆಲುಕಂಟನ್ನೂ ಆತನ ಭುಜಗಳಿಗೆ ಹತ್ತನ್ನೂ ಎಸೆಯಲು ಆ ಅಂಜುಗಳು ತತ್ತಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಾಕಿದವು ; ಹಾಗೆ ತಾಕಿದ ಬಾಣದಿಂದ ಘಾಯಪಡೆದ ಹನುಮಂತನ ಮುಖವು ಶರತ್ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆಯೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಿನ ಚಂದನಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತವಾದಹಾಗಿರುವ ಕೆಂದಾವರೇ ಕಮಲದಂತೆಯೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಂಬುವಾಲಿಯಮೇಲೆ ಹಾಕಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹೆತ್ತು ಅಂಜುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆ ಕಲ್ಲರೆಯು ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು ; ಆ ಕಲ್ಲರೆಯು ವೈರ್ಭವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿ ಎಸೆಯಲು ಜಂಬುವಾಲಿಯು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೇಸಾರಿ ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕುಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ಮರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಐದು ಅಂಜುಗಳಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಭುಜಗಳನ್ನು ನೋಯಿಸಿ ಬಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಆತನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟುಕ್ಕಿ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಆತನ ಸ್ತನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟದನು ; ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನೆಡಬಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮೊದಲು ಧರಿಸಿದ್ದ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ ಜಂಬುವಾಲಿಯ ಎದೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆತನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸು ತೋಳುಗಳೂ ಕಾಲುಗಳೂ ಬಿಲ್ಲೂ ರಥವೂ ಸಾರಧಿಯೂ ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕತ್ತಿಗಳೂ ಬಾಣಗಳೂ ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ಚೂರ್ಣವಾಗಿ ಯ ಮಲೋಕವನ್ನೈದಿದನು !

೪೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸಪ್ತಸೇನಾಪತಿಗಳ ವಧೆಯು .

ಜಂಬುವಾಲಿಯು ಹನುಮಂತನಿಂದ ಯಮಲೋಕವನ್ನೈದಿದ ಬಳಿಕ ರಾವಣನ ಆಪ್ತನೆಯಿಂದ ಮಹಾಬಲವಂತರಾಗಿ ಪ್ರಧಾನರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಏಳುಮಂದಿಯು ಹನುಮಂತನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಬಂದರು ; ಅವರು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದವರು ; ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಾದವರು ; ಮಹಾಬಲವಂತರಾದವರು ; ಅತ್ಯಂ

ತ ಸತ್ಯಸಾಹಸವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದಂಥವರು, ಅತ್ಯಂತ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರು, ಅಂಥಾ ರಾಕ್ಷಸಸೇನಾನಾಯಕರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಜಯಿಸುವರೆಂದು ಅನ್ಯೋನ್ಯವು ನುಡಿಯುತ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಜ್ಜುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘದ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಥಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಚಿನ್ನದ ಮುಲಾಮುಮಾಡಿದ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ ಮಿಂಚಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಮೇಘಗಳಂತೆ ರಮಣೀಯವಾದ ತನುಕಾಂತಿ ಮುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಹನುಮಂತನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರು ; ಅವರ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ ಬಂಧುಗಳೂ ಮೊದಲು ಹನುಮಂತನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು ಮುರಿದೊಡಿದ ರಾಕ್ಷಸರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಕಂಗೆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತಲಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರು ವರ್ಷ ಕಾಲದ ಮೇಘವಂಶ ಶರವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು ಹನುಮಂತನು ವೇಗದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ ಅವರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ತೊಲಗಿಸುತ ಆ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಕದರಿಸಿ ಅಂಗೈಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಪಾದಘಾತಗಳಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿ ಘಾತಗಳಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕೀಳಿ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಎದೆಯಿಂದ ನೂಕಿ ಕೆಲವರನ್ನೂ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಬತ್ತಿ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು, ಆತನ ಗರ್ಜನೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅನೇಕರು ಬಿದ್ದರು ; ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ಬೀಳಲು ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಾನಾದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹುಯಿಲ್ಪಟ್ಟು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ರಥ ಕುದುರೆಗಳು ಘಾಯಪಡಿದು ಬಿದ್ದವು, ಆತನ ಮುಟ್ಟಿಘಾತದಿಂದ ಮುರಿದ ರಥ ಭತ್ತ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ರಣಭೂಮಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು ! ರಕ್ತಪ್ರವಾಹಗಳು ನದಿಗಳಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು ! ಮಹಾ ಬಲವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನು ರಾಮನ ಪ್ರಧಾನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅನೇಕಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುವ ರಾಕ್ಷಸರಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಮುಂದೆಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೪೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪಂಚಸೇನಾಪತಿಗಳ ವಧೆಯು .

ಈಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಯೂಪಾಕ್ಷನು ದುರ್ದರ್ಷನು ಪ್ರಘೋಸನು ಭಾಸಕರ್ನನು ಎಂಬ ಐದನುಮಂದಿ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಸೇನಾನಾಯಕರಾ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾ ಬಲವಂತರು ; ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಹಿಡಿತರುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರು, ನೀವು ಚತುರಂಗ ಬಲಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಬಹುಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನರಿತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ತಕ್ಕ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ; ಆತನ ಯುದ್ಧಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆತನು ಕಪಿಯಲ್ಲ, ನೋಡಿದರೆ ಮಹಾ ಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ ; ಯಜ್ಞಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರಷ ನಾಗ ಸುರ ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ತವೋಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವದಾಗಿದೆ ; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ; ಆದಕಾರಣ ಕಪಿಯೆಂದು ಉದಾತ್ತೀನ ಮಾಡಬೇಡಿ ; ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಡಿತನ್ನೀ ; ನಾನು ಅನೇಕವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕಂಡಿರುವೆನು ; ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವ ಜಾಂಬವರಿಗೂ ಅವರ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ನೀಲನಿಗೂ ಇಂಥಾ ಬಲವೂ ಇಂಥಾ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇಂಥಾ ಬುದ್ಧಿಯೂ ರೂಪವೂ ಯುದ್ಧ ಚಾತುರ್ಯದಿ ಗುಣಗಳೂ ಇಲ್ಲ, ಇಂಥಾ

ಅದ್ಭುತವಾದ ಸತ್ಯಬಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ನೀವು ಬಹುಯತ್ನದಿಂದ ಈತನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಬೇಕೆಲ್ಲದೆ ಅಬ್ಬಯತೆ ದಿಂದ ಸೌಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ದೇವೇಂದ್ರನಸಮೇತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವಾಸುರ ಮಾನವರು ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತುಗಳಿಗೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಬಂದು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾ ರರು, ಹಾಗಾದರೂ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಬಹು ಸವನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ಭಂಟತನವಲ್ಲವೆಂಬ ರಾಜನೀತಿಯುಂಟು; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಏಧೀನವಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವಶ್ಯವರೂ ಯಜ್ಞಪುರಂಷನಂತೆ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ರಥ ಗಜ ತುರಗ ಪದಾತಿ ಚ ತುರಂಗಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಶಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಿರಣಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಉದಯಾಗುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾಭುಜಬಲಸರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಮುಂದಿದ್ದ ಚಾವಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಆ ಬಳಿಕ ದುರ್ಧರ್ಷನು ಐದು ಮೂವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಶರಗಳನ್ನು ಬಂದೇಸಾರಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಹನುಮಂತನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶಿರಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಘಾಯಪಡೆದ ಹನುಮಂತನು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಮತ್ತೂ ದುರ್ಧರ್ಷನು ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಯುವ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಬರುವ ಹನಿಗಳಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚಂಡಮಾರುತಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ತೊಲಗಿಸುತ್ತ ಮತ್ತೂ ದುರ್ಧರ್ಷನು ತನ್ನನ್ನು ಅಡ್ಡಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ನೆಗೆದುಹೋಗಿ ಸಿಡಿಲಸಮೂಹವು ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ದುರ್ಧರ್ಷನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊಡೆದು ಆಘಾತವು ದುರ್ಧರ್ಷನು ತನ್ನ ರಥವು ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಯಮಲೋಕವ ನ್ನೈದಿದನು; ಆಗ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೂ ಯೂಪಾಕ್ಷನೂ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಹನುಮಂತನ ಎದೆಗೆ ಸಂಧಾನಮಾಡಲಾಗಿ ಆತನು ಘಾಯಪಡೆದು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗರುಡನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಂಪನಮರವನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಯೂಪಾಕ್ಷರನ್ನು ಹೊಡೆದನು; ಅದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಘೋಸನು ಆ ಮೂವರು ಸೇನಾನಾಯಕರು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಕೊಂಡನು; ಭಾಸಕರ್ನನು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಕೊಂಡನು; ಪ್ರಘೋಸನು ಪಟ್ಟಸದಿಂದಲೂ ಭಾಸಕರ್ನನು ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದಲೂ ಹಾಕಲು ಹನುಮಂತನು ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ರಕ್ತದಿಂದ ನೆನೆದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬವ್ವುತ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮೈಗಪಕ್ಷಿ ಸರ್ಪ ಸಹಿತವಾದ ವರ್ವತದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಆ ರಾಕ್ಷಸರಮೇಲೆ ಹಾಕಲು ಅವರು ಚೂರ್ಣಾಕೃತವಾದ ಸರ್ವಾಂಗವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು; ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನು ಆ ಐದುಮಂದಿ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನೂ ಯಮಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯನ್ನು ಆನೆಯಿಂದ ಆನೆಯನ್ನೂ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಕಾಲಾಳುಗಳಿಂದ ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನೂ ರಥಗಳಿಂದ ರಥಗಳನ್ನೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಂತೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ರಥ ಗಜ ತುರಗ ಕಾಲಾಳುಗಳಿಂದಲೂ ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಆ ರಣಭೂಮಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲು ಹನುಮಂತನು ಪ್ರಜಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಜ್ವಯವಾಗಲು ಕಾಲವು ಬಂದೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಬಬ್ಬನೇ ಮೊದಲಹಾಗೆ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲ ತೋರಣವನ್ನೂ ಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

೪೭ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಅಕ್ಷಯನ ವಧೆ .

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹನುಮಂತನು ರಾಕ್ಷಸನೇನಾಪತಿಗಳೈದುಮಂದಿಯನ್ನು ಚತುರಂಗಬಲಸಹಿತವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮರೋತ್ಥತನಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನನ್ನು ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಲು ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ರಾವಣನ ದೃಷ್ಟಿಸಂಜ್ಞೆ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹನುಮಂತನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸುರ್ವಣಮಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹವಿಸ್ಸಿಗೆ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನು ಬದಗುವಂತೆ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಗವಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ್ದಾಗಿ ಏಕಕಾಲವು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ತಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ್ದಾಗಿ ವಾಯುವೇಗವುಳ್ಳಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವಂಥಾ ರಥವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಎಂಟು ಅಲಗುಗಳಿಂದ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ತೋಮರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುರ್ವಣಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಥಚಕ್ರಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಆನೆಗಳ ಬೃಹಿತಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಶ್ವಗಳ ಹೇಪಾರವಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಕೈಚವ್ವಳಾರವಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವು ಅಕಾಶವು ಕಂಗಡಲು ಚತುರಂಗಬಲಸಮೇತನಾಗಿ ಆಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಮುಂದೆ ಬಂದು ಜಗಲಿಯಮೇಲಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯವನ್ನೂ ಸಂಚಾರವೇಗವನ್ನೂ ಬಲಗವನನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಹೇಮಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಕೋಪಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಡೆಯಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುವ ಬಲಗವಿತನಾದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಕೂರಲಗುಗಳುಳ್ಳ ಮೂರು ಅಂಬುಗಳನ್ನೆಸೆದನು; ಆ ಬಾಣಗಳು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ತೊಲಗಿಸಿದನು; ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನೂ ಹನುಮಂತನೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪವಾಯಿತು; ಸೂರ್ಯನು ತಪಿಸಿದನು, ವಾಯುದೇವನು ಚರಿಸಲಂಜಿದನು, ಪರ್ವತಗಳು ಕಂಪಿಸಿದವು, ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಹುಟ್ಟಿತು; ಸಮುದ್ರವು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿ ನಡುಗಿತು; ಆ ಬಳಿಕ ಒತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಗುರಿತಪ್ಪದೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳವನಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ಮೂರು ಅಂಬುಗಳನ್ನು ಹನುಮಂತನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆತನು ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಘಾಯಪಡೆದು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು ತುಂಬಿ ಅಸ್ತಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಂತೆ ಬವ್ವುತ್ತಿದ್ದನು! ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ವಿಷವನ್ನು ಗುಳುವ ಸರ್ಪದಡಾಿಗೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆತನ ಹಸ್ತವೇಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಮರಕ್ಕಭಿಮುಖನಾಗಿ ತನ್ನ ಬಲವೀರೈಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೋಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಂದರಗಿರಿಪರ್ವತದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಬಲವಾಹನಸಹಿತನಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನನ್ನು ದಹಿಸುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮುಕವೆಂಬ ಗುಡುಗುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶರಗಳೆಂಬ ಮಳೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಾಲಮೇಘದಂತೊಪ್ಪುತ್ತ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ಹನುಮಂತನೆಂಬ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಶರವರ್ಷಗಳೆಂಬ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು, ಹನುಮಂತನು ತೇಜೋಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿಡಿದು ಚಂಡವಿಕ್ರಮನಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನನ್ನು

ನೋಡುತ ಆತನು ಪ್ರಳಯಕಾಲಮೇಳೈದ ಗುಡಿಗೆನಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ ಬಾಲ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧಗರ್ವಿತನಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮದ್ದಾನೆಯು ಹುಲ್ಲುಕಾಚಿನ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ತನ್ನ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದು ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೂ ಆತನು ಹಿಂದಟ್ಟ ಪರ್ವತದವೇಲೆ ಕಲ್ಲುಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವಂತ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಂದು ಚಂಡವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಬಾಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಯು ವಿನಂತೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನ ಹಸ್ತವೇಗಂನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ ಮತ್ತೂ ಆತನಿಂದ ಮೂರುಬುಗಳಿಂದ ಭುಜಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಘಟಪಡೆದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟಕಟಾ! ಈತನು ಬಾಲಕನಾದರೂ ಈತನ ಸಮರವು ದೊಡ್ಡದು, ಸುರ್ಮಸ್ತನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಶರಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಈತನು ಮಹಾ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಕುಶಲನು; ನಾಸಾಚಿತ್ರಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀಣನು, ಮಹಾಕವಿ, ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾವಧಾನವುಳ್ಳವನು, ಈತನ ಗುಣಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾಗ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರ ಪರಿಗೂ ಪುಂಜನು; ಪರಾಕ್ರಮೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವನು, ನನ್ನ ಸಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತಲಿದಾನೆ, ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಕಂಪವನ್ನು ದುಟ್ಟಿಸುವವನೇ ಧನ, ಈತನ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗಾದರೂ ನಾನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಜರಿದು ನುಡಿಯುವನು, ಅದಲ್ಲದೆ ಈತನಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೂ ಪರಾಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಉಳಿಸುವದು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಉಳಿಯಿಸಬಾರದು” ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಯುದ್ಧ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಜಯವಾಗ ವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನ ಮೇಲೆ ಶಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತೆ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಅವಳಿಸಿ ಹೊಡೆದನು; ಅದರಿಂದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ತನ್ನ ರಥದ ಅಂಕು ಮೂಕು ಭಂಡಿ ಆರೆಸಿಲುಗಳು ಮುರಿಯಲು ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲುಗಳು ಮುರಿದು ನುಗ್ಗು ನುಚ್ಚಾಗಲು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಎದ್ದು ಏಡ್ಗೆ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನೀಶ್ವರನಾದವನು ತಪೋಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಶೀಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಿವ್ಯ ಸೇವನನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಗಂಡ ವಾಯು ದೇವ ಸಿದ್ಧರು ಸಂಚರಿಸುವ ಅಂತ-ಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ-ನ್ನು ಕಂಡು ಹನು ಮಂತನು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಆತನ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಡಿದು ಗಂಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಅನೇಕಬಾರಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಸಿ ಹೊಡೆದನು, ಅದರಿಂದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ಕೈಕಾಲು ತೊಡೆಸಡುವು ಎದೆ ಕೊರಳು ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಾಂಗಗಳೂ ಮುರಿದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಯಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನೂ ಹನುಮಂತನೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡ-ತಿದ್ದ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರಪ ದೇವರ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವೃಂದಾರಕರೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಹನುಮಂತನನ್ನು “ಜಯಜಯಾ!” ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಹನುಮಂತನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಕುಮಾರನಿಗೂ ನಳಕೂಬರನಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಜಯಶೀಲನಾಗಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಶೋಕವನದ ಬಾಗಿಲಮುಂದೆ ಶಯನ ಮಾಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು!

೪೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ್ನು ಕರೆದು “ಎಲೈ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನೇ ಕೇಳು; ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು; ಪಟುಭಟರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮರ್ಥನಾದವನು;

ಸಮಸ್ತ ದೇವಾಸುರರೂ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲರು; ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಆರಾಧನೆಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀ, ಸುರಾಸುರ ಮುನವರಾದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತರಲ್ಲ; ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಿಮ ಸ್ಪರ್ಶವಲ್ಲ, ನೀನು ಅಸಹಾಯಶೂರನು, ನಿನ್ನ ಭುಜಬಲಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅರವು ಚ್ಚೇನಮಾಡುವದು, ನೀನು ಮುಕಾಬುದ್ಧಿವಂತನು, ದೇಶಕಾಲ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಶ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ; ಮುತ್ರಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಅರಿಯದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮೂರುಲೋಕದೊಳಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಬಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯನಾಹಸಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ನಿನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಬಲವೂ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸವ್ಯರ್ಥವೂ ಬಂದಿಹೊಂದು ಅನುಗುಣವಾದಂಥಾವು, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಗಿಡದು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯವು; ಈಗಿನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಮಸ್ತ ಸೇನೆಗಳೂ ಮಡಿಯುವಹಾಗಿದೆ, ಜಂಬುಮಾಲಿಯೂ ಪ್ರಧಾನರಕುಮಾರರೈದುಮಂದಿಯೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನೂ ಅವರ ಸಂಗಡ ಹೋದ ಚತುರಂಗಬಲಗಳೂ ಹನು ಮಂತನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು, ಅವರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದ ಸತ್ವಸಾಹಸಗಳಿಲ್ಲ; ಅಂಥಾ ಸತ್ವಸಾಹಸಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟು, ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಕಪಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಸತ್ಯಸಾಹಸಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಬಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡು, ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ನೀನು ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬಲಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಹಾಗೆ ಪರಾಜಯವಾಗುವದೋ ಹಾಗೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನೇ, ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ಶತ್ರುಬಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೊಡಗು; ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹುಲ್ಲೇಹಿಂದಿನಂತೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಹನುಮಂತನ ಕೂಡೆ ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧವು ಬಂದಲ್ಲಿ ಈ ಸೇನೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು; ನೀನು ಈ ಸ್ಥಳವಾದ ಆರು ಅಲಗುಗಳುಳ್ಳ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆತನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ; ಹನುಮಂತನ ಗತಿವೇಗವನ್ನು ಇಷ್ಟುಅವೈಯ್ಯೆಂದು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ, ಆತನು ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದವನು; ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದವನಲ್ಲ, ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಧನುಸ್ಸಿನ ಬಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವಹಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೊಡಗು, ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಬಲವು ಜ್ವಯವಾಗಿದೆ, ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ, ಆದರೂ ರಾಜನೀತಿಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ; ನೀನು ನಾನಾಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರಾಮನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಾವರೇ ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನು ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹುಣ್ಣುಮೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡ ಸಮುದ್ರರಾಜನಂತೆ ಮನೋಹರ್ಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗರುತ್ಮಂತನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋರದಾಡೆಗಳುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕು ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ರಥವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹನುಮಂತನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು, ಆತನ ರಥದ ಘೇಂಕಾರಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲಿನ ನಾರಿಯ ರೋಂಕಾರಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು, ರಣವಂಡಿತನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನು ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹನುಮಂತನಿಗಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಕಂಠಾಳುಕಾಚಿ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದವು; ಮೃಗಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಅವರಿಬ್ಬರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಸುರಾಸುರ ಗಂಧರ್ವ ಯಜ್ಞ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು; ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು ಗರ್ಜಿಸಲು ರಥದಮೇಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನು

ತಿಡಿಲಧ್ವನಿಯಂತೆ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು, ಆ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದೇವಾಸುರರಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ವೈರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಂಕಾತಂಕಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನೆದ್ದರಾಗಿರಲು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನು ಚೆನ್ನದ ಮುಲಾಮುಳ್ಳವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೂರಲಗುಳ್ಳ ಅಂಜುಗಳನ್ನು ಹನುಮಂತನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು, ಆತನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿನ ರಥಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಭೇರೀವೃದ್ಧಿಗಳ ನಿಸ್ವರಗಳ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳನ್ನೂ ಆತನ ಬಿಲ್ಲುನಾರಿಯ ಶೂರುಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆ ಅಂಜುಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ 'ಬಾಣಗಳ' ನ್ನಿಡಿದು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು, ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಯುದ್ಧಕಾಲದಿಂದ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು; ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಹನುಮಂತನಮೇಲೆ ಲಂಘಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಹನುಮಂತನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿನ ಶರಸಂಧಾನವೇಗವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ತಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಗುರಿತಪ್ಪಿ ವೃಥಾವಾಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದ ಮತ್ತೊಂದುಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲದೇ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೆಲವುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ವೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸಂಗಡ ಆತನ ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರೂಮುಕ್ಕಾಲು ಘಳಿಗೆಗಳು ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟಿರುವದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟೆನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬಾರದು; ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಬೇಕು!” ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ “ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟ ನನಿಗೆ ಲೋಕಗುರುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟು, ಹಾಗಾದರೂ ಆ ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಬಾರದು, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟುಗೊಳಗಾದರೂ ನನಿಗೆ ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟೆನೆಂಬ ಭಯವಿಲ್ಲ; ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡುವದಾದರೂ ಈಗ ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೇ ನನಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾರ್ಯವು, ಈ ನೆವದಿಂದ ಲಾಸರೂ ರಾವಣನ ಸಂಗಡ ಸಂಭಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದು; ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲೇ; ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ನನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಟಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಈ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವನಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವ್ಯರೂಳಾಗಿ ಮೂರೂಮುಕ್ಕಾಲು ಘಳಿಗೆಗಳು ತುಂಬಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಸಡಲಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟವನಹಾಗೆಯೇ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಲನಮಾಡದೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹನುಮಂತನು ಕೈಕಾಲಾಡಿಸದೇ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ವಿದನೆಂದೆಣಿಸಿ ನಾರಶೀರ ಸಣಬಿನ ಹಗ್ಗ ಆಚದನಾರೂ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಂದು ಹಡಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಿದರು ಹೀಗೆ ಯಾವಬಗೆಯಲ್ಲಾದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಕಟ್ಟುವ ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಬಳಗಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಸಡಲಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು “ಕಟಕಟಾ! ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದ್ದು ವೃಥಾವಾಯಿತು; ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಸಡಲಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೊಂದು ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕಟ್ಟೋಣವೆಂದರೆ ಮೊದಲಿನ ಅಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಏನಾಯಿತೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಶಯಪಡುವರು, ಹನುಮಂತನೂ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನರಿಯದೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ಕಟ್ಟುಗೊಳಗಾಗಿ ಇತ್ತಲಾ ಅತ್ತಲಾ ಎಳದರೂ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರಾನೆ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಆ ಬಳಿಕ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹೊಣೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲು ಮುಖ್ಯಗಳಿಂದ ಗುದ್ದುತ್ತಲೂ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆತನು ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಗೊಳಗಾಗಿ ಆಮೇಲೆ ಸಣಬು ಮೊದಲಾದ ಹೆಗ್ಗಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮದಸೊಕ್ಕಿನ ಲಸಯು ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟಂತೆ ಕಟ್ಟು ಗೊಳಗಾಗಿರಾನೆ ಎಂದು ರಾವಣನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಲು ಕಲವು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಂಡು ಜಯಸ್ತನಾಗಿ ನವಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಗುಂಪುಕೂಡಿ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ “ಇವನಾರು? ಎತ್ತ ಲಿಂದ ಬಂದನು? ಇವನಿಗಿಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನು?” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು “ಇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಭಕ್ಷಣಮಾಡೀ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ರಾಜಬೀದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಮಗಿದು ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟಿದ್ದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಆತನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಕಟ್ಟುಪಟ್ಟಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಅನೇಕ ತೇಜೋಬಲಯುಕ್ತನಾದ ಸೂರ್ಯನಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡನು ಆತನು ಕುಲಶೀಲ ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೂರಿತು “ಎಲೈ ಮಂತ್ರಿಗಳರಾ, ಈ ಕಪಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡಿಲ್ಲ, ಇವನಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನು? ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂರಿತು ಬಂದನು? ಇವನನ್ನು ಕೇಳಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಲು ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ತಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ದೂತನೆಂತಲೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುವದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದನು.

೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ರಾವಣನ ಬಡ್ಡೊಲಗವರ್ಣನೆ.

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದನು : ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು ಅನೇಕವಾದ ಮುತ್ತಿನಮಣಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕಾಂತಿಮತ್ತಾಗಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾಗಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನನಾಗಿ ಬಪ್ಪುತ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಅನರ್ಘ್ಯಗಳಾದ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಸರಗುಗಳೆಲ್ಲ ಪೀತಾಂಬರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಗಂಧಾನುಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಬಪ್ಪುತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ತುಟಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಗಳಾದ ದಶಶಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಸರ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ಕೋಡು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಮಂದರಗಿರಿ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಪ್ಪುತ ಅಂಜನಗಿರಿಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ತನುಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ! ಗಂಧದಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಹುಪುರಿಗಳಿಂದ ಘನಗಾತ್ರವಾಗಿ ಉರುಟಾಗಿ ಐದು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ರತ್ನ ಕಂಬಳಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಮಯವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಸಣಿಗೆ ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರತತ್ವಜ್ಞರಾಗಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪ್ರಹಸ್ತ ದುರ್ಧರ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವ ಸಿಕುಂಭರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪ್ರಧಾನರಿಂದ ಕೂಡಿ ನಾಲ್ಕು

ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರ್ತಿವತಾದ ಭೂಮಂಡಲಗಂತೆಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿ ಮಂತ್ರವಿಚಾರ ಕುಶಲರಾದ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಾರಾದ ಪ್ರಧಾನರಿಂದಲೂ ಸಂವಿಷಲ್ಪಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಮಹಾವೀರಪರ್ವತದ ಕೋಡುಕಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿರವು ನೀರುಂಟು ಮೇಘವಂತೆಯೂ ಒಪ್ಪುತ ಬಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿದ್ದನು ! ಏ ಹಾಸರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಹನುಮಂತನು ಇತ್ತಾ ಆತ್ತಾ ಎಳೆಯು ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರಬಾಧೆಗೊಳಗಾದವನಾದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯರ್ಥವಟ್ಟು ಆತನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತೇಜಸ್ವಿಲ್ಲವೆಂದೊಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಕಟಕಟಾ ! ಈ ರಾವಣನ ಆಕಾರವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ರಾಜೀಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಈತನಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವು ಬಹಳವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೂ ಬಡೆಯನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ರಕ್ಷಕನಾಗುವನು, ಈತನ ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾದ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳೂ ದೇವಾಸುರರೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವಾರೆ, ಈತನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವನು ! ” ಎಂದು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸತ್ಯಸಾಹಸಗಳುಳ್ಳ ರಾವಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿವಿಸ್ಮಯದಿಂದಿದ್ದನು.

೫೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾವಣನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದು

ಆ ಬಳಿಕ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಗೋಳಾಡಿಸುವಂಥಾ ರಾವಣನು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪುಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಯವಟ್ಟು ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನರನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಪ್ರಹಸ್ತನೇ, ಈತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಕಪಿವಾಯಕನಡಾಗಿಲ್ಲ ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಂದೀಶ್ವರನೇ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಬಂದಿರಬೇಕು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನು ಕಿತ್ತೆತ್ತ ಬೇಕೆಂದು ಅಲುಗಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಬೀರಿದಳು, ಆಗ ನಂದೀಶ್ವರನು ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದನು ; ಆತನೇ ಈ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರಬೇಕು ; ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈತನು ಬಾಣಾಸುರನಾಗಿರಬೇಕು. ಇವನಾರೂ ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದನು ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದುದರಿಂದ ಈತನಿಗಾದ ಲಾಭಕಾರ್ಯವೇನು ? ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಏನುಕಾರಣದಿಂದ ಬಿಡರಿಸಿದನು ? ಅತಿಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬಂದನು ? ಬಂದರೂ ಯಾಕೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವಾನರನನ್ನು ಕೇಳು ” ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಪ್ರಹಸ್ತನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ವಾನರನೇ, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಆಯಾಸವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳು ; ಅಂಜಬೇಡ ; ನಿನಗೆ ಬಳ್ಳೋದಾಗುವದು ; ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಳುಹಿಸಲು ಆತನ ದೂತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆಯೋ ! ಕುಬೇರನು ಕಳುಹಿಸಲು ಆತನ ದೂತನಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯೋ ? ನಿನ್ನ ರೂಪವು ವಾನರರೂಪಾಗಿದೆ ; ಯಮನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಬಂದೆಯೋ ? ವರೂಣನ ಬೇಹುಗಾರನಾಗಿ ಬಂದೆಯೋ ? ಬೇಹುಗಾರವೇಷದಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ನಾರಾಯಣನು ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಲು ನೀನು ಆತನ ಬೇಹುಗಾರನಾಗಿ ಬಂದೆಯೋ ? ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದಿವ್ಯಪುರುಷನಾದವನಲ್ಲದೆ ವಾನರನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ; ಯತಾರ್ಥವಾಗಿ ನೀನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೆನು ; ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಬರುವದು ; ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವೇನಿದ್ದರೂ ಹೇಳು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ರಾವಣನೇ, ನಾನು ದೇವೇಂದ್ರನ ದೂತನೂ ಅಲ್ಲ—ಯಮನ ದೂತನೂ ಅಲ್ಲ—ವರೂಣನ ದೂತನೂ ಅಲ್ಲ—ಕುಬೇರನ ದೂತನೂ ಅಲ್ಲ—ನಾರಾ

ಯುನು ಕಳುಹಿಸಿದ ದೂತನೂ ಅಲ್ಲ! ನನ್ನ ಜಾತಿಯು ವಾನರಜಾತಿಯು, ಅರೋಹಣವನವನ್ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಮುರಿದೆನಂದರೆ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಮಹಾ ದುರ್ಘಟವಾದ್ದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಬಂದು ದುರ್ಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸುವೆಯೆಂಬ ನೆಪದಿಂದ ಮುರಿದನು, ಆಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಬರಲು ನಾನು ನನ್ನ ಶರೀರರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಅವರ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು, ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ವರುಣಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳಿಗಾಗುವವನಲ್ಲ, ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರವುಂಟು, ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಈ ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಲಂಕಾವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದೆನು, ನಾನು ರಘುನಾಥನ ದೂತನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು

೫೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ರಾ ವಣ ನಿ ಗೆ ತಾ ನು ಬಂ ದ ಕಾರ್ಯ ವ ನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು

“ಎಲೈ ರಾವಣನೆ ಕೇಳು. ನನ್ನನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿ ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು, ನಿನ್ನ ಬಡಪುಟ್ಟಿದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬರಹೇಳಿದನು; ಆತನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ ಸಾಧನವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ದಶರಥಮಹಾರಾಯನೊಬ್ಬ ರಾಯನಿದ್ದನು, ಆತನಿಗೆ ಹೇರಳವಾದ ಗಜತುರಗ ರಥಸದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಬಲವಿದ್ದವು, ಆತನು ತಂದೆಯಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು, ಆತನಿಗೆ ಮಹಾ ಭುಜಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಜೀವಂಪುತ್ರನಾದ ರಘುನಾಥನೊಬ್ಬ ಕುಮಾರನಾದನು; ಆತನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಹಾರನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಮೋಸಮಾಡಿ ಅವಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು, ಆ ದೇವಿಯು ವಿದೇಹರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಜನಕರಾಯನವುಗಳು, ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿಕೊಂಡು ಋಷ್ಯಮೂಕಸರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತನ ಶತ್ರುವಾದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು, ಸುಗ್ರೀವನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿ ತಂದುಕೊಡುವದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು, ವಾಲಿಯನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ; ಅಂಥಾ ವಾಲಿಯನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೊಂದನು, ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅನೇಕಸಾವಿರಮಂದಿ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು, ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾದ್ವೀಪಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗರುಡನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವರು; ಕೆಲವರು ವಾಯುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವರು, ನಾನು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಮಹಾಬಲವಂತನಾದ ವಾಯುವಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನು, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನೂರುಗಾವುದದಾರಿ ಅಗಲವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು; ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿ ಅಲೋಕವನದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನು; ನೀನು ಧರ್ಮವೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿರಂಜೀವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದೆ; ಹಾಗೆ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಪರಸ್ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಡುವುದು ಬಳ್ಮೆದಲ್ಲ, ನಿನ್ನಂಥಾ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಮೂಲಜ್ಞೇದನಮಾಡುವ ಸರ್ವಜನವಿರುದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರವರ್ತಿಸರು, ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೋಪಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಎಸೆಯಲ್ಪಡುವ ಬಾಣಗಳಿಗೆದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರಾರು ! ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವವರಾರು ! ನನ್ನ ಮಾತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದಂಥಾದ್ದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸು, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿ ದುರ್ಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದೆನು ; ಇನ್ನು ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಮಾಡುವನು, ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಆ ದೇವಿಯು ಐದು ಹಡೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಶರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದೀ, ವಿಷದೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡುವವನೆಂತೆ ದೇವಾಸುರರೊಳಗಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನಪಹರಿಸಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮರ್ಥನಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಬರುವಹಾಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ವೈರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವಾಸುರರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಲಯವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ ; ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವಾದವನು, ನೀನು ದೇವಾಸುರಸಮೂಹದಿಂದ ಸಾವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ, ಸುಗ್ರೀವನು ದೇವಾಸುರ ಮಾನವರೊಳಗೆ ಬಬ್ಬನಲ್ಲ, ಅಂಥಾವನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವೇನು ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮವು ಈಗ ಮಾಡುವ ಅಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಕಡಿಸುವದೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ, ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಹಾಗೆಯೇ ಅಧರ್ಮವೂ ತನ್ನ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಮಾಡಿಸದೆ ಬಿಡದು, ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ ; ಈಗ ಮಾಡಿದ ಅಧರ್ಮಫಲವನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಲುಳ್ಳವನು ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ; ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸು ; ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ವಾಲಿಯನ್ನೂ ಕೊಂದು ರಘುನಾಥನು ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಮಿತ್ರತ್ವಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸು, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ಅನೇಕ ಕುದುರೆ ರಥ ಸಹಿತವಾದ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಪ್ತವೆನು ; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವು, ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇವಿಯನ್ನಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸದೇ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಥಾನೆ ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಂದ್ರನಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಜೀವವಂತನಾಗಿ ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ ; ಇನ್ನು ನಿನ್ನಂಥಾವರಪಾಡೇನು ! ಈಗ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಶರೆಯಿರುವ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ, ಆಕೆಯು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಿನಾಶಮಾಡುವ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೆಂದು ತಿಳಿ ! ಇನ್ನು ಬಹುಮಾತುಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮಪಾಶವೇ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಕೊಠಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಕ್ಕದಾಗೆ ನಡೆ ; ಸೀತಾದೇವಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಅರಮನೆ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ಮೊದಲಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ದಹನವಾಗುವದು, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಬಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನೂ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ನಾಶವನ್ನೈದಿಸಬೇಡ ! ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೆ, ಶ್ರೀರಾಮನ ದೂತನಾದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿ ; ಪರಮಪುರುಷಾವತಾರನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಘುನಾಥನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ತಿರಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವದಕ್ಕ ಸಮರ್ಥನು ; ದೇವಾಸುರ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ ನಾಗಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಮೊದಲು ಇದ್ದವರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ; ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಪುರುಷ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕನಾಯಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೂಡೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿನಗೆ ಜೀವವಿರುವುದು ದುರ್ಲಭವು ! ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೆ, ದೇವ ದಾನವ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷಾದಿಗಳಲ್ಲಿ

ಯಾರೂ ಆತನ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರಿಲ್ಲ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆಣಿಸಿದಾಗ ದೇವಾಸುರರಾದರೂ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ; ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ.

“ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಯಂಭೂಶ್ಚ ತುರಾನನೋವಾ | ರುದ್ರಸ್ತ್ರೀಶೇತ್ರಸ್ತಿ ಪುರಾಂತಕೋವಾ ||
ಇಂದ್ರೋಮಹೇಂದ್ರಸ್ಸುರನಾಯಕೋವಾ | ತ್ರಾತುನಶಕ್ತಾಯುಧಿರಾಮವಧ್ಯಂ ||

“ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಯಂಭೂಶ್ಚ ತುರಾನನೋವಾ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚಕವಾದ ಮೂರು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಅಂದರೆ : ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನು; ಸ್ವಯಂಭೂ ಅಂದರೆ : ಕಾರಣಾಂತರರಹಿತನು, ಚತುರಾನನ ಅಂದರೆ . ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಮಾಡುವನು! ರುದ್ರಸ್ತ್ರೀಶೇತ್ರ ಸ್ತಿಪುರಾಂತಕೋವಾ ಎಂಬ ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಅಂದರೆ , ಭಕ್ತಜನರ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನು; ತ್ರೀಶೇತ್ರ ಅಂದರೆ . ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿರೂಪಗಳಾದ ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನು, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಅಂದರೆ . ತ್ರಿಪುರರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕನು! ಇಂದ್ರೋಮಹೇಂದ್ರ ಸ್ಸುರನಾಯಕೋವಾ ಎಂಬ ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಅಂದರೆ . ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನು, ಮಹೇಂದ್ರ ಅಂದರೆ : ದುರ್ಘಟವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ವೈತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದವನು, ಸುರನಾಯಕ ಅಂದರೆ : ಸಮಸ್ತ ದೇವ ತಾಧಿಪತಿಯಾದ ವಜ್ರಾಯುಧಪಾಣಿಯು! ತ್ರಾತುನಶಕ್ತಾಯುಧಿರಾಮವಧ್ಯಂ ಅಂದರೆ : ಇಂಥಾ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಾದರೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ!” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

೫೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ವಿಭೀಷಣನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ರಾವಣನಿಗೆ ನೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ದೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿಯಲು ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನರನ್ನು ಕರೆದು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಕಾರ್ಯಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹುದುರಾಗತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹನುಮಂತನಮೇಲೆ ರಾವಣನು ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸಮಯವಲ್ಲವೆಂದು ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಕಾರ್ಯಗಳ ಗುರು ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ರಾವಣನ ಕೋಪವು ತಗ್ಗಾಗುವಾಗ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬಡಂಬಡಿಕೆ ಹೇಳುವದೇ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂತವಿಡುತ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ನುಡಿಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ “ ಎಲೈ ರಾವಣೇಶ್ವರಾ, ಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹ್ವಮಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು, ಮುಖ ತಿರುಗಿ ನೋಡು; ನನ್ನ ದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳು; ಸತ್ಪುರುಷರಾದ ಧೀರಗಳು ಪರಸ್ಪರದಿಂದ ಬಂದ ದೂತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲರು; ದೂತರನ್ನು ಹಿಂಸೆಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದೆ ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು; ಈ ಕಟಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ನಿನಗೆ ಉಚಿತವಲ್ಲ, ನೀನು ಧರ್ಮಜ್ಞನು; ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನು; ಪರರು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯದವನು; ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನು, ನಿನ್ನಂಥಾವನು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ದೋಷಕ್ಕೊಳಗಾದರೆ ಕೀರ್ತಿಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವದು; ಆದಕಾರಣ, ಎಲೈ ರಾಜ್ಯಸೇತ್ಸರನೆ, ನೀನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಈ ದೂತನಿಗೆ ದಂಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ರೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ “ ಎಲೈ ವಿಭೀಷಣನೇ ಕೇಳು; ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದವರಿಗೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ; ಆದಕಾರಣ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೇ ಬಿಡಿಸು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ದುರ್ಜನರಿಂದ ನುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಬಹುದೋಷಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ ಅಧರ್ಮಸಾಧನವಾದ ರಾವಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಿಗೂ ಉತ್ತಮನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ಪರಮಾರ್ಥ ತತ್ವ ವಿಚಾರಸಾಧನವಾದ ಮಧುರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ “ಎಲೈ ಲಂಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ರಾವಣೇಶ್ವರನೆ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಾಧನವಾದ ನನ್ನದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು: ಸತ್ಪುರುಷರಾದವರು ಪರರಾಜ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ದೂತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಸಂಗಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆ, ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈತನು ನಮಿಗೆ ಬಲವಂತನಾದ ಶತ್ರುವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಈತನು ನಮಿಗೆ ಮತ್ಯಾರೂ ಮಾಡದ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು, ಹಾಗಾದರೂ ದೂತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು; ಅವರ ಅಪರಾಧಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರವಾದ ದಂಡನೆಗಳುಂಟು ಅಂಗವಿಕಾರಮಾಡುವದೊಂದು, ಚಕುಕಿನಿಂದ ಹೊಡಿಸುವದೊಂದು, ಮುಂಡನಮಾಡುವದೊಂದು, ಸುದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿವಿಯಿ ಸುವದೊಂದು—ಇವು ಮೊದಲಾದ ದಂಡನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವದನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡದಿಲ್ಲ! ಎಲೈ ರಾವಣೇಶ್ವರಾ, ಧರ್ಮಾರ್ಥರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನ್ನಂಥಾನು ದೂತರನ್ನೇಲೆ ಕೊಲಿಸುವದ್ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು! ಸತ್ಪುಲಸಂಪನ್ನರಾದರೂ ಹೃದ್ರವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಪಮಾಡರು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವೀಣರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದವರಾರು! ಸಮಸ್ತ ದೇವಾಸುರಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗಾದರೂ ಉತ್ತಮರಿಲ್ಲ, ಈ ಕಪಿಯನ್ನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು! ಈತನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದವನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಈತನ ಗುಣಾಗುಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ, ಬಂದಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯತಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ದೂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು; ಈತನು ಹೊರ್ತಾಗಿ ಖೇಚರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸಮರ್ಥರು ಅವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲದರಿಂದ ಈತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು; ಈಗ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು; ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಮಹಾ ದುರುಳರಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಹುಯತ್ನಮಾಡಿಕೊಂಡಿಧಾರೆ, ಹನುಮಂತನಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಲಾರರು, ಅವರಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅವರಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಶತ್ರುಕ್ಷಯವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ; ಆದಕಾರಣ ಈ ಕಪಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು, ಈ ಕಪಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನಮಿಗೆ ಯಾವಕಾರ್ಯವೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕೀರ್ತಿಯು ಬರುವದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಲೋಕಾಸವಾದ ಒಂದೇ ಬರುವುದು; ನೀನು ಪರಾಕ್ರಮೋತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು; ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ವೀರರಾಕ್ಷಸಭಟರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದು ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಟುಭಟರು ರಾಜಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರು; ಮಹಾಶೂರರು, ಅನೇಕ ಶೂರ್ಯಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು; ಮನೋಹರವುಳ್ಳವರು; ಸಮಸ್ತ ಆಯುಧಪೂರ್ಣಿಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮರಾದವರು; ಇಂಥಾ ಪಟುಭಟರು ನಿನ್ನ ಪಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೊಲಿಸುಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ! ಎಲೈ ರಾವಣೇಶ್ವರನೆ, ಇಂಥಾ ನಿನ್ನ ಪಟುಭಟರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅವರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ಮೂಢರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಹಿಡಿತರುವರು” ಎಂದು ಬಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

೫೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾ ವ ಣ ನು ಹ ನು ಮಂ ತ ನ ಬಾ ಲ ಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಸಿದ್ಧ .

ಆ ಬಳಿಕ ರಾವಣನು ವಿಭೀಷಣನು ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ರಿತು ತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನೆಂದೂ ಅದು ತನಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲವೆಂದೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ವಿಭೀಷಣನೆ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವು; ದೂತರ ಕೊಲೆಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧವು, ಈ ಕಪಿಗೆ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆ ಹೊರ್ತಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು; ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲವೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭೂಷಣವು; ಆದ್ದ

ರಂದು ಇವರ ಬಾಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಮೋಳುಬಾಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಉರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಒಂಧುವರ್ಗ ಮಿತ್ರವರ್ಗ ಸಮೃದ್ಧಿ ಜ್ಞಾತಿ ಮೊದಲಾದವರು ನೋಡಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆಹುಯಿದು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿ ತೋಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಕೂಂಡು ಕೇರಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಕಲವು ರಾಕ್ಷಸರು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಆ ಬಾಲವು ಬಣಗಿದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಹಿಸುವ ಯಜ್ಞೋತ್ಸವನಂತೆ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ತ್ತಿರಲು ಮತ್ತು ಆರೂಢಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಸುತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ನೆನೆಯಿಸಿ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿಸಿದರು, ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲದಿಂದ ಸಮಿಪದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೆಡಹಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಎಳೆ ಬಿಸಲುಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬಹುದ್ದನು! ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತತ್ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ “ಈಗ ಕಟ್ಟುವಟ್ಟಿದ್ದರೂ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧೆಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ, ಈ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಗೆದು ಹೋಗಿ ಈ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ರಘುನಾಥನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು ಕೊಲ್ಲಲು ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನಾದರೆ ನನಗೆ ಪುಣ್ಯಲೋಕವುಂಟಾಗುವದು; ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲೆನು, ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಸಶೇಷವಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಲಿ, ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರವು ಬಂದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲಿ, ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಸುಡಲಿ, ಇವರು ನನಗೆಪ್ಪು ಬಾಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಲೇಖಮಾತ್ರವಾದರೂ ಬಳಲಿಕೆ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತ ರಾಕ್ಷಸರು ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಭೇರಿ ನಿಸ್ಸೃಗ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ಕುಣಿಯಿಸುತ್ತ ಕೇರಿಕೇರಿಗೂ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೇದನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಮಾನಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟುಗೂಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಿದ್ದ ಚೌಬೀದಿಗಳನ್ನೂ ರಾಜಬೀದಿಗಳನ್ನೂ ಶೃಂಗಾರಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಆತನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು “ರಾಮದಾಸನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ದಂಡನೆಮಾಡಿ ಕೇರಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮರಗಣೆಮಾಡುತ್ತಿರೇವ!” ಎಂದು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇತ್ತಲೆ ಆಶೋಕನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಕೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ “ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಮಾತನಾಡಿಹೋದ ಹನುಮಂತನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ ಕೇರಿಕೇರಿಗೂ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕರ್ನಕರೋರವಾದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲವು ಸುಡದೆ ಇರುವಹಾಗೆ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಪುರುಷನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ “ನಾನು ಪತಿಶೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಹಾರನಿಯಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಳಾಗಿರುವದೂ ಶ್ರೀರಾಮನು ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವದೂ ಸತ್ಯವಾದರೆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶೈಲ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿ! ದೈರ್ಯಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೃಪೆಯು ನನಗುಂಟಾಗಿ ಆತನಿಂದ ನನಗಿನ್ನೂ ಭೋಗಾದ್ಯಪ್ಪವಿದ್ದರೆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶೈಲ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿ! ನನ್ನ ಶೀಲಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನಭಾಗ್ಯವುಂಟಾಗುವದೆಂಬ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶೈಲ್ಯವಾಗಿರಲಿ! ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನನ್ನನ್ನು ಈ ದುಃಖಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವದು ಯತಾರ್ಥವಾದರೆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶೈಲ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಶುಭವಾಗುವದೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಸೂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನು ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಹಿಮಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು ! ಆಗ ಹನುಮಂತನು “ ನನ್ನ ಬಾಲವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನನಿಗೆ ನುಕಾರಣ ಉರಿಹತ್ತದೆ ! ಬಾಲವು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುವ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ನನಿಗೆ ಹಿಮಬಂದಂತೆ ಶೈತ್ಯವಾಗಿದೆ ; ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ದಾಟಬರುವಾಗ ಹ್ಯಾಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮೈನಾಕಪರ್ಮತವು ನನ್ನನ್ನಿ ದಿರುಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತೋ ; ಹಾಗೇ ಈಗಲೂ ರಾಮಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ನನಿಗೆ ಪತ್ತಿ ಉರಿಯುವ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಬಾಧೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿಧಾನೆ ; ಇದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಹಿಮೆಯಾಗಿರಬೇಕು ; ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ವೇದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿರಬೇಕು ; ಅದೂ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನಿಗೆ ಸಖನಾದಕಾರಣ ನನಗೆ ಉರಿಹತ್ತಿಸದೆ ಇದ್ದಾನೋ ಏನೋ ! ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದಮೇಲೆ ನನಗಿನ್ನು ಲ್ಲಿಹೋದರೂ ಭಯವೇನು ! ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡುವ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಇಟ್ಟಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರ್ವತದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದ ಉರುಬಾಗಿಲ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗೂ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪರ್ವತಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರಜನರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಉರುಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿಸಿ ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಕೂಡೆ ಮೈಗಾಲಾಗಿ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ದಘದಘಾಯಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತುದಿಬಾಲವು ಛವನಾಗಿ ಸಹಸ್ರ ಕಿರಣಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು !

೫೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿದ್ದು

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಲು ನೋಡಿ “ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ; ಮೊದಲು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಆ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾವಣನ ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಜ್ವೆಯಮಾಡಿದೆನು , ಇನ್ನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹನಮಾಡುವದೇ ಕಾರ್ಯವು ; ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವೆಲ್ಲವು ಸಫಲವಾಗುವದು ; ಅಲ್ಪಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು ; ನನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಿಗೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವು ಸಫಲವಾಗುವದು ” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲವನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ; ಬಂದು ಮನೆಯಮೇಲಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಯಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಆ ಮನೆಗೆ ಕಿಚ್ಚು ತಗಲಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ವನವನ್ನು ದಹಿಸುತ್ತ ಆ ವನದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ತಗಲಿಸುತ್ತ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಪ್ಪರಿ

ಗೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಈ ಮಾರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುದೇವನನ್ನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಪ್ರವೃತ್ತನ ಮನಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಉಪರಿಗೆ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ತಗಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ವಹ ಪಾರ್ಶ್ವನು ವಹದಂಪ್ಪನು ಶುಕನು ಸರಣನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ಜಂಬುಮಾಲಿಯು ಕುಂಭನು ನಿಕುಂಭನು ರಸ್ತೆ ಕೇತುವು ಸೂರ್ಯತರುವು ಹ್ರಸ್ವಕನನ ಸಂಪ್ರಸು ರೋಮಕನು ಯಂಜೋನ್ಮತ್ತನು ಧ್ವಜಗ್ರೀವನು ವಿದ್ಯು ಜಿಹ್ವನು ಹಸ್ತಿಮುಖನು ಕರಾಳನು ವಿಶಾಲನು ಶ್ರೋಣಿತಾಕ್ಷನು ಕುಂಭಕರ್ನನು ಮಕರಾಕ್ಷನು ಯಜ್ಞ ಶತುವು ಬ್ರಹ್ಮ ಶತುವು ಮೊದಲಾದವರ ಮಗನನ್ನು ಉರಿಯಿಸಿದನು, ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆಯು ಬಂದುಹೊರ್ತಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ರಾಕ್ಷಸರ ಮನಗಳನ್ನೂ ಆ ಮನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಕ್ಕುಸನ ಭಂಡಾರ ವಸ್ತುವಾಹನ ರತ್ನ ಪಡಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನ ಆರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಾನಾರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಮೋಂಗಳುವಾರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪರಿವೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಹಾಮೋರು ಮಂದರಗಿರಿ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದ ಉಪರಿಗೆಗೆ ತನ್ನ ಬಾಲದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಗಲಿಸಿ ಆತನ ಮನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಳುವು ಗುಡುಗುವಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಲದಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ವಾಯುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯೊ ಎಂಬಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಬಾಲವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಸೂರ್ಯಮಯವಾದ ಜಾಳಾಂದರಗಳಿಂದಲೂ ಗವಾಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಶಿಖರಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪರಿಗೆಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿದನು, ಆ ಉಪರಿಗೆಗಳು ಕಿಡಿದು ಬಡಿದು ಬಿರಿದು ಇರಿದು ಕರಗಿ ಮುರಿದು ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧರ ಮನೆಗಳು ಪ್ರಣಾಹುತವಾಗುವಂತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಗಳಿಗೆ ತಗಲಿದ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಕಡಿಸಲಾರದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಗಳು ಗಗನಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯೇ ಹನುಮಂತನ ರೂಪವಾಗಿ ಬಂತೆಂದು ನುಡಿಯುತ ಓಡಲಾರದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು! ಉಪರಿಗೆಯೇನೋದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಉಪರಿಗೆಗಳು ಇರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಮೋಳಮಂಡಲದಿಂದ ಬೀಳುವ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ಮಂಡೆಯನ್ನು ಕದರಿಕೊಂಡು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಹನುಮಂತನು ಆ ಉಪರಿಗೆಗಳಿಂದ ಬೀಳುವ ವಜ್ರ ಹವಳ ಮೈಡೂರ್ಯ ಮುಂತಿನ ಸರಗಳನ್ನೂ ಕರಗಿಬೀಳುವ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ತೆಗುಡುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ ತ್ಯಾಜ್ಯಮೂಹಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವ ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನು ಹಾಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯನೋ ಹಾಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯದೆ ಮತ್ತು ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಹನುಮಂತನಿಂದ ಬಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಹನುಮಂತನ ಬಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಬಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿ ತವಾದ ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಕದ ಮರದಂತೆಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಿತವಾದ ಮುಳ್ಳುಬೂರುಗದ ಮರದಂತೆಯೂ ಬಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು; ಈ ಮಾರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಪರಮೋತ್ಕರನ ಬಾಣಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರಿಪುರದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು! ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ದಹನವಾಗಲು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತವನ್ನು ಸುತ್ತುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು! ಯಜ್ಞ ಪುರುಷನು ರಾಕ್ಷಸರ ಶರೀರವೆಂಬ ಆಜ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೊಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದೇ ಬಾರು ಉಪಯಿಸಿದ ಕೋಟಿಮಂದಿ ಸೂರ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ ಸಿಹಿಲಧ್ವನಿಯನ್ನು ನುಕರಿಸುವ ತನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಯ ಜಟಿಲತತ್ವಾರ್ಥನಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಡೆಯುತ್ತಾನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕಪರ್ಯಂತವೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಷ್ಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗದ ಹುಮ್ಮಿನ ಅಗ್ರಭಾಗದಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು! ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಅಲ್ಪಹೊಗೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕನ್ನೈದಿಲು ಪುಷ್ಪಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ “ಕಟಕಟಾ! ಈತನು

ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಡೆಯನಾಗಿ ಚತುರ್ಮುಖನಾದ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮನೂ! ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬಡೆಯನಾಗಿ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ವಜ್ರಪಾಣಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೂ! ಸಂಕ್ಷಾತ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನರನೂ! ಮಾಯಾಪೂರ! ರುದ್ರನೂ! ಅಗ್ನಿಯೂ! ಸೂರ್ಯನೂ! ಕುಹರನೂ! ಈಶಸ್ವಿಯೂ! ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕಾಲವು ತುಂಬಲು ತೀರ್ಚೆಮಾಡುವ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನೂ! ಹಾಗಲ್ಲದರೆ ಇಷ್ಟೇ ತೇಜಸ್ವಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಸ್ಯಂತವಾದ ಕೋಪಾಟೋಪವೂ ಇವನಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆಂತ್ತು! ಅಲ್ಲದರೆ ಚಿಂತಿಸಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ! ನಾಶರಹಿತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಲ್ಲದ ರೂವುಳ್ಳ ಪರಾಸರವಸ್ತುವೇ ಈ ಆಕಾರವಾಗಿ ಬಂತೋ!” ಎಂದು ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ದಹನವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತರವಾಸಿಗಳು ಹನುಮಂತನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಚಾರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಶ್ಚ ರ್ವಪಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅತ್ಯಂತ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ “ಹಾ ತಂದೆಯೇ! ಹಾ ಮಗನೇ! ಹಾ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನೇ!” ನಮ್ಮ ಭೋಗಾದ್ಯಪ್ಪ್ರಜೀವನವೆಲ್ಲವು ಇಂದಿಗೆ ತೀರಿತವಲ್ಲ!” ಎಂದು ಗೋಳಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದೇವರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಲಯವನ್ನೈದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು! ಹನುಮಂತನು ಅನೇಕ ಉಪ್ಪಿಗೆ ಮೋಲುಮುಚ್ಚು ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ಶೃಂಗಾರಮುಟ್ಟಪ ಸಹಿತವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವಾಸುರ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರಷ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ ದೇವರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಮೊದಲಾದವರು “ಜಯಜಯಾ!” ಎಂದು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

೫೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹ ನು ಮಂ ತ ನು ಸೀ ತಾ ದೇ ವಿ ಗಾ ಗಿ ಚಿಂ ತಿ ಸಿ ದ್ದು .

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಬೆದರಿ ಕಂಗೆಡಲು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲವನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಲದಾಗಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉರುಬಾಗಲು ಸಹಿತವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ವೇದನೆ ಹುಟ್ಟಲು “ಕಟಕಟಾ! ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಏನು ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಉರಿಯುವ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ನೀರುಡಾಕಿ ಶಮನಮಾಡುವಂತೆ ಕೋಪವನ್ನು ವೇಕದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು; ಅವರೇ ಸುಕೃತಿಗಳು, ಅವರೇ ಧನ್ಯರು; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡವನು ಮಹಾ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವನು; ಕೋಪಬಂದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲುವನು, ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ನಿಷ್ಕರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಧಿಕ್ಕಾರಿಸಿ ನುಡಿಯುವನು, ನುಡಿಯಬಹುದಾದ ಮಾತನ್ನೂ ನುಡಿಯಬಾರದ ಮಾತನ್ನೂ ಅರಿಯನು, ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿಯುವನು; ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡವನು ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯನು; ದುರ್ಭಾವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯನು; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರರುಷನು ಸರ್ವವು ಜೀರ್ಣವಾದ ಹೊರೆಯೊಡನೆ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಬಂದ ಕೋಪವನ್ನು ತನ್ನ ವಿವೇಕದಿಂದ ಬಿಡುವನೋ ಆತನೇ ಪ್ರರೋಧ ಮನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು, ನಾನು ನನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿ ಇರುವದನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ಪಾಪ

ಕೊಳ್ಳಗಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವನಾದನು ; ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿದಾಗಲೆ ಆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಬಂದುಹೋಗಿರಬೇಕು , ಆ ದೇವಿಯು ಹೋದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ರಘುನಾಯಕನ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟಿತು ; ನಾನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಡುವಾಗ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ; ನಾನೀಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಸಪಡುವದೆಲ್ಲವು ಸೀತಾದೇವಿಯ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಲದೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ ; ಆ ದೇವಿಯೇ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟಿತು , ನಾನು ಬಂದು ಕಿಂಚಿನ್ರಾತ್ರಕಾರ್ಯ ಹೊರ್ತಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿದೆನು , ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹನಮಾಡಿದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೂಲಜ್ವಯ ಮಾಡಿದೆನು ; ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದೊಳಗಾಗಿ ಕಿಂಚಿನ್ರಾತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಉಳಿಸದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಸ್ಮಮಾಡಿದೆನು ; ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಆ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ತಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು , ಹಾಗೆ ನನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಂದಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಬಂತಾದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಕೊಳ್ಳುವೆನು ! ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲೇ ಬೀಳಲೇ ! ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ! ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನೆಗಳು ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾದರೂ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಜೀವಿಸಬಾರದು ; ನಾನು ಜೀವಸಹಿತ ಹೋಗಿ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಂಡೆನು ! ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಫಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಂಡೆನು ! ರೋಷಾದೋಷದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದಂಥಾ ನನಿಗೆ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಹಿತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ಹನುಮಂತನು ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನು’ ಎಂಬ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೊಳಗಾದೆನು , ಈ ರಾಕ್ಷಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು ! ನಾನಪ್ಪ ದೊಡ್ಡವನಾದರೂ ಮರವೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದೆನು ; ಆ ದೇವಿಯು ನಪ್ಯನಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದುಃಖಾತಿಶಯದಿಂದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನಾಶವನ್ನೈದುವರು , ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹೋದಬಳಿಕ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುಜನಸಹಿತನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಾಶವನ್ನೈದುವನು , ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರು ಬಡಹುಟ್ಟಿದವರ ವಿಪತ್ತಿನ ಶೋಕವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಾಶವನ್ನೈದುವರು ; ಆಗ ಇಷ್ಟಾಕುವಂಶವನ್ನೇ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡಿದವನಾಗುವೆನು , ಆ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಅರಸನಿಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಲಯವನ್ನೈದುವರು ; ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಭಾಗ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ನನ್ನ ರೋಷಾದೋಷದಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕ ಜ್ವಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆನು ! ” ಎಂದು ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಆದ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳಾಗುತ್ತಿರಲು ಆ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹನುಮಂತನು “ಇದೇನು-ಮೊದಲು ಕಾಣಬಂದ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳು ಈಗಲೂ ಆಗುತ್ತವೆ ! ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿರಬೇಕು ; ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮುಖಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ದಹಿಸಲಾರದು ; ಅಪರಿಮಿತ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ರಘುನಾಥನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಮುಟ್ಟಲಾರನು ; ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ದಹಿಸಲಿಲ್ಲ ; ಭರತನು ಮೊದಲಾದ ಬಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಘುನಾಯಕನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ನಾಶವನ್ನೈದಳು ! ಆ ದೇವಿಯ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೆಂಬ ಪರ್ವತವು ನನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿಯು ನನಗೆ ಸೀತವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲೂ ಆ ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು ; ಅಂಥಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಹ್ಯಾಗೆ ದಹಿಸುವನು ! ” ಎಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಲಂಕಾದಹನವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಚಾರಣರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳು ಆಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆ ಚಾರಣರು “ಕಟಕಟಾ! ಹನುಮಂತನು ಎಂಥಾ ಚತುರನು! ಎಂಥಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು! ಎಂಥಾ ಸತ್ಯಸಾಹಸವುಳ್ಳವನು! ಎಂಥಾ ಪ್ರಾಣನು! ಎಂಥಾ ಧೈರ್ಯಗುಣಸಂಪನ್ನನು! ರಾಕ್ಷಸರು ತನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತೈಲದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಸಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರೆ ಬಾಲವನ್ನು ಸುಡುವ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತನ್ನ ಬಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಬಲಸಹಿತವಾಗಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮೇಲು ಮುಚ್ಚು ಸಹಿತವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಉಳಿಸಿದನು, ಇದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಅದ್ಭುತವಾದ ಚಾರಿತ್ರವು!” ಎಂದು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲು ಋಷಿಗಳು ಆತನ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಆಮೇಲೆ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಏನಾದಳೋ ಎಂದು ಚಿಂತೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಾರಣರು ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವಾತೀತದಿಂದ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾದನು, ಹಾಗಾದರೆ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೫೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಲಂಕೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿದ್ದು .

ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನು ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಂದನೆಮಾಡಿ “ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ವುಷ್ಣಾತಿಶಯದಿಂದ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವಸಹಿತವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡೆನು, ಇನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣವಾಗಲು ಸೀತಾದೇವಿಯು “ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯು; ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ಯಸಾಹಸವುಳ್ಳವನು, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಬಲ್ಲೆ, ಹಾಗಾದರೂ ‘ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು’ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕು, ಆದಕಾರಣ ಆತನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹನುಮಂತನು “ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ಕಾಕುಸ್ಥಕುಲೋದ್ಭವನಾದ ರಘುನಾಥನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು; ಈ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸಂತವಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಬುಡೆಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ತ್ರಿಕುಟಾಚಲವನ್ನೇರಿದನು! ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕವನ್ನು ತುಡುಕುತ್ತ ಕಪ್ಪಾದ ವನಸಮೂಹಗಳಂತೆ ರಮಣೀಯವಾದಂಥಾದ್ದಾಗಿ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಂತೆಯೂ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗೃರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳೆಂಬ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೂ ಗುಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಭೀರವಾದ ಮೇಘಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಾಯನವನ್ನು ಪರಿಸುತಿ

ದ್ವಂತೆಯೂ ಜರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಉದಕಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಗುನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಉದಕಪ್ರವಾಹಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಉನ್ನತವಾದ ದೇವದಾರು ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಕೋಡುಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ತಾಕಿಹೋಗುವ ಮೇಘಗಳ ಚಲನದಿಂದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಂಡು ನಡಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಿಮರುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭೋಗಿಜನನನ್ನು ಸೀಳಿಟ್ಟು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವಂತೆಯೂ ಮೋರೆಯವ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಹನುಮಂತನ ಭಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಡುವಂತೆಯೂ ಇಬ್ಬುನಿಕಾಚಿವ ಗಂಭೀರವಾದ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಮೇಘಮಂಡಲದೊಳಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಿರುಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿಸಿದಂತೆಯೂ ತಪ್ಪಲು ಮೇಲುಭಾಗ ಕೋಡುಗಲ್ಲಗಳಲ್ಲಿ ಎರಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ತಡುಕಬೇಕೆಂದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಒಪ್ಪುತ ಅನೇಕ ಕೋಡುಗಲ್ಲಗಳಿಂದಲೂ ಗುಹೆಗಳಿಂದಲೂ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾವ್ಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಲ್ಲರಗಳಿಂದಲೂ ಮಹಾಖುಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಂಹಗಳುಳ್ಳ ಗುಹೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾದುವಾದ ಕಂದಮೂಲಫಲಗಳಿಂದಲೂ ಫಲವುಳ್ಳ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಇಟ್ಟಿನಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅವಲಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಬಡಗಣದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಗ ಹನುಮಂತನು ತನ್ನ ಪಾದಸಂಚಾರದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲರಗಳು ಒಡೆದು ಚೂರ್ಣವಾಗಲು ತ್ರಿಕೂಟಾಚಲವನ್ನೇರಿ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಜಲಚಕ್ರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಿನಿದ್ದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸಮುದ್ರದ ತುಳಿತದಿಂದ ಬಡಗಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ವಾಯುವಿನಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಲಂಘಿಸಿ ವೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯಲು ಆತನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೊಂಕಿದ ಪರ್ವತರಾಜನು ಕದಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಡುಗಲ್ಲಗಳಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕ್ಕೊಂಡು ಭೋಳಡತ ಪಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳದಹಾಗೆ ನೆಲಮಟ್ಟಾಗಿ ತಗ್ಗುತಿಲಾ ಫಲವುಪ್ಪಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಿನಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಆತನ ತೊಡೆಗಳು ತಾಕಿ ವಿಸ್ತಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಮುರಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು! ಆ ಪರ್ವತದ ಗಹಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಂಹಗಳು ಭೋರಿದವ ಧ್ವನಿಯು ಆಕಾಶವನ್ನು ತಡಕುವಂತೆ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರು ಬೆದರಿ ಉಟ್ಟು ಉಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು ಭೂಷಣ ಸಡಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದನ್ನರಿಯದೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಅಶ್ಯಂತ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳು ಕೊರಳು ಶಿರಸ್ಸುಗಳು ನೊಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು! ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರಾಣ ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಮೊದಲಾದವರು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಬಲವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನು ಲಂಘಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೊತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪರ್ವತವು ಹತ್ತುಗಾವುದದಾರಿ ಯಗಲವೂ ಮೂವತ್ತುಗಾವುದದಾರಿ ಒದ್ದವೂ ಲದಂಛಾದ್ದಾದರೂ ನೆಲಸಮಾನವಾಯಿತು! ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ರಭಸಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೊಲಕಲ್ಲೊಲವಾಗಿ ತೆರಳಿದ ತಡಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದಕ್ಕೆ ಆತನು ಆ ಸಮುದ್ರದ ತುಳಿತದಿಂದ ನೆಗೆದು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಡಗಣದಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

೫೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಜಾಂಬವಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿದ್ದು.

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬೇಕೆಂದು ಗಗನವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬಂದನು; ಗಗನವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಲೆವುಪ್ಪವೃಕ್ಷದ್ದು; ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಕೊಳವೆಕ್ಕಿಯುಳ್ಳದ್ದು; ಪುಷ್ಪ ಪಕ್ಷತ್ರ ಶ್ರವಣಪಕ್ಷತ್ರವೆಂಬ ನೋರೆಯುಳ್ಳದ್ದು; ಮೇಘಸಮೂಹವೆಂಬ ಹಂಸತಡಿಯಗರಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು; ಪುನರ್ವ

ಸುನಕ್ಷತ್ರವೆಂಬ ಮತ್ಸ್ಯವೂ ಅಂಗುರಕನೆಂಬ ನೆಗಳೂ ಇರಾವತವೆಂಬ ದ್ವೀಪವೂ ಸ್ವಾತೀನಕ್ಷತ್ರವೆಂಬ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯೂ ವಾಯುವೆಂಬ ತೆರೆಯೂ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಉದಕವೂ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವರೆಂಬ ತಾವರೇಕಮಲ ನೈದಿಲ ಪುಷ್ಪಗಳೂ ಉಳ್ಳಂಥಾದ್ದು ; ಇಂಥಾಗಗನವೆಂಬ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಿರೇಳುವೆಯಿಂದ ಹಡಗು ಬರುವಂತೆ ವಾಯುವೇಗವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನು ಆಕಾಶವನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆಯೂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ತುಡುಕುವಂತೆಯೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಪಹರಿಸುವಂತೆಯೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಳಿಪಾಗಿ ಕೆಂಪಾಗಿ ಹಳದಿ ವರ್ಣವಾಗಿ ಪಚ್ಚಿವರ್ಣವಾದ ಮೇಘಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗತಿವೇಗದ ಘೋರಿಯಿಂದ ತೊಲಗಿಸುತ್ತ ತನಗಿಂತಲು ಕೆಳಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತ ಮೇಲಿದ್ದ ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ತೋರುತ್ತ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವುಳ್ಳ ಗರುಡನಂತೆ ಬವ್ಸುತ್ತಿದ್ದನು ! ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಂದ ವೇಳುವಮೂಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗತಿವೇಗದಿಂದ ತೊಲಗಿಸುತ್ತ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘವು ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತ ಸಮುದ್ರದ ತೆಂಕಣತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುನಾಭವರ್ವತದಿಂದ ಬತಗಣತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದನು ; ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸುಡುತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಡಹಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ವೃಥೆ ಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸುನಾಭವರ್ವತದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಹಸ್ತವೇಗವುಳ್ಳವನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅಂಬಿನಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ದೊಡ್ಡ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕೂಡೆ ಬಂದು ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಸುತನಾದ ಸಮಸ್ತ ಗಗನಮಂಡಲವೂ ಬಡೆಯುವಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗಿದನು. ಆ ಸಮುದ್ರದ ಬತಗಣತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಹನುಮಂತನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವುದೆಂದು ಆತನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮರಾದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಗರ್ಜನೆಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು, ಆಗ ಜಾಂಬವನೂ ಅಂಗದನೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕರುಗಳರಾ, ಇದು ಹನುಮಂತನ ಗರ್ಜನೆಯ ಧ್ವನಿಯು ; ಆತನು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿದಾಗಲೇ ಪರ್ವತದ ಹೋದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದನು, ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕಯವಿಲ್ಲ ; ಹನುಮಂತನು ತಾನು ಹೋದಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕೂಗನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನ ಕಾಲುಮೇಗದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರ್ವತದ ಹನುಮಂತನು ಬಂದನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿಂದ ಪರ್ವತಾಗ್ರಕ್ಕೂ ಮುಂತರದಿಂದ ಮುಂತರಕ್ಕೂ ನೆಗೆದು ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಮರದ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು !

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಮತ್ತೂ ಗರ್ಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಕಪಿನಾಯಕರು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ಹನುಮಂತನು ಅನೇಕ ಫಲವತ್ತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟಿನಿದ್ದಾಗಿ ನಿರ್ಮಲೋದಕವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಆ ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದು ಆ ಕಪಿನಾಯಕರು ತನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಕಂದಮೂಲಫಲ ಜೇನಿನೊದಲಾದ ಭಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಜಾಂಬವನು ಮೊದಲಾದ ವೃದ್ಧ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೂ ಅಂಗದನಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಜಾಂಬವಾಂಗದರು ಅನೇಕ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ಹೋಗಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು “ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದೆನು ! ” ಎಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಆಮೇಲೆ ಜಾಂಬವನು ಅಂಗದನು ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ರಮಣೀಯವಾದ ಬಂದು ಕಲ್ಲರೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹನುಮಂತನು ತಾನು ಸೀತಾ

ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು! ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೆ, ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಶೋಕವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದೆನು; ಆ ದೇವಿಯು ಅನೇಕ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರಿಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸಗಳಿಂದ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಲಿನವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂಟಿ ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ವೃಥೆಪಡುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವದಿಂದಿಧಾಳೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಆನೆಂದಾತಿಯದಿಂದ ನೆಗೆದು ನೆಗೆದು ಬೀಳುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ಇದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಸಂತೋಷಾತಿಯದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಕಪಿಜಾತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಿಲಕಿಲಾರವಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ರೋಮಾಂಚನವಾದ ಬಾಲಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಬಾಲಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಉನ್ನತವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನೇರಿ ನೆಗೆದುಬಂದು ಹನುಮಂತನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗದನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ಸತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಸಪರಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದವರು ಬಿಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲ; ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಸರಿ; ನೂರುಗಾವುದದಾರಿಯಗಲವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ; ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಏನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು! ನೀನು ರಘುನಾಯಕನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದ ಕಂಡು ಬಂದೆ; ಇನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ದೈವಾನುಕೂಲದಿಂದಲೇ ಸೀತಾದೇವಿಯ ವಿರಹಶೋಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು” ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರೂ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾವಣನನ್ನೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನೂ ಕಂಡ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಜಾಂಬವನೂ ಅಂಗದನೂ ಹನುಮಂತನೂ ಇದ್ದ ಕಲ್ಲರೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಆತನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕಪಿನಾಯಕರಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಹನುಮಂತನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಬಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು! ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ಹನುಮಂತನಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತನಾದ ಅಂಗದನಿಂದಲೂ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಜಾಂಬವನಿಂದಲೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪರ್ವತವು ಮಹಾಮೇರುಪರ್ವತದಂತೆ ಅತಿರಮಣೀಯವಾಗಿ ಬಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು!

೫೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು.

ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಜಾಂಬವನು ಅಂಗದನು ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತರಾಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವನು ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ನೀನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಂಡೆ? ಆಕೆಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಇದ್ದಳು? ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯಾದ ರಾವಣನು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಯಾವಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದನು? ಈ ವರ್ತಮಾನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು, ನಾವು ಕೇಳಿ ಮುಂದಣಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯತಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು; ಅದರೊಳಗೂ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು; ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗೋಪ್ಯಮಾಡಬೇಕು; ನೀನು ಕಂಡವನ್ನು ಯತಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಹನುಮಂತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಜಾಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಈ ಸಮುದ್ರದ ತೆಂಕಣತೀರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಾನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಘ್ನವು ಸಂಭವಿಸಿತು , ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ ಪರ್ವತವು ನಾನು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕಟಕಟಾ ! ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನನಿಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಘ್ನವು ಬಂತಲ್ಲವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಧೈರ್ಯವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಆ ಪರ್ವತವು ಭೀತಿಸಡಿಸುವದಲ್ಲದೆ ದಾರಿಬಿಡದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ತಾಗಿಸಲು ಆ ಪರ್ವತದ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಬಂದು ಕೋಡುಗಲ್ಲು ಮುರಿದು ಸಾವಿರಹೋಳಾಗಿ ಬಿತ್ತು ; ಆಮೇಲೆ ಆ ಪರ್ವತರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ‘ ಎಲೈ ಮಗನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು , ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯು ವಿಗೆ ಸಖನು , ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮೈನಾಕಪರ್ವತನು ; ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನನಿಗೂ ವಾಯುವಿಗೂ ಸಖತ್ವವು ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳು ; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದವು , ಅವು ಹಾರಿಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಣ ಗ್ರಾಮಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಆ ಪಟ್ಟಣಗ್ರಾಮಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು , ಅದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳ ಗರಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿದನು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುವಿನ ಮರೆಯಾಗಲು ಆತನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದುಹಾಕಿದನು ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿರಲೇನೆ ; ಸಮಸ್ತ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು ; ಅಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಾಮಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೊತ್ತು ಆಧಾರವಾಗಿ ನಿಂತು ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾಹಾರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಎದ್ದುಬಂದೆನು ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನಾನು ಹೋಗುವ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆ ಮೈನಾಕಪರ್ವತನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿ ಆತನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಮನುಷ್ಯಶರೀರದಿಂದ ಮೊದಲು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಎದ್ದುಬಂದ ಮೈನಾಕಪರ್ವತವು ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರದಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನೈದಿತು ! ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಮುಂದೆಹೋಗುವಾಗ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾಗಗಳ ತಾಯಾದ ಸುರಸಾದೇವಿಯು ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ನಾನು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನೆಡ್ಡಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ ಎಲೈ ವಾನರನೇ, ನನಗೆ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದರು ; ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾದೆ ; ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡುವೆನು ’ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಆಕೆಗಿರಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತು ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ‘ ಎಲೈ ದೇವಿಯೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು ; ಆತನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು ; ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಹೇಳಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕಳುಹಿಸಲು ಆತನ ಆಪ್ತನೆಯಿಂದ ನಾನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುತ್ತಿರಲೇನೆ , ವಿಷಮವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಹಾಯಮಾಡು ; ಅಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ; ಆಗ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಆಹಾರ ಮಾಡಿಕೊ ; ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯವು ; ಇದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿನು ’ ಎಂದು ನುಡಿದನು

“ ಆ ಕಾಮರೂಪಿಯಾದವಳು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ‘ ಎಲೈ ವಾನರನೇ, ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ತಗಲಿದವನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗನೆಂಬವದುಂಟು ’ ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಹತ್ತು ಗಾವುದದಾರಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ

ಉ ನಾನು ಹದಿನೈದುಗಾವುದ್ದಾರಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದೆನು. ಅವಳು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನುಂಗುವಪಾಟ ಬಾಯಿ ನ್ನು ಮತ್ತೂ ಆಗಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಮತ್ತೂ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದೆನು. ಆಮೇಲೆ ಸುರಸೆಯು ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಗಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸಂಕೋಚಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಂ ಗುಪ್ತ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಅವಳ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬಂದು ಜ್ವಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಚೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದೆನು; ಆಗ ಸುರಸಾದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿಹರ್ಷಪಟ್ಟು ' ಎಲೈ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಬೇ ಕೆಂದು ಈ ಆಕಾರವಾದೆನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ, ನೀನು ಇನ್ನು ಯಾತಕ್ಕೂ ಅಂಜಬೇಡ; ಸುಖವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವ ನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗು; ನೀನು ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡು, ನಿನ್ನ ಚಾರಿತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು; ಸುಖಿಯಾಗಿರು!' ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು

“ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಕಂಡು—ಜಯ ಜಯಾ! ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಗರುಡನ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿನೇಗದಿಂದ ದಾಟಿಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಛಾಯಾ ಗ್ರಾಹಿ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ನನ್ನ ನೆಳಲನ್ನು ನುಂಗಿದಳು: ಅದರಿಂದ ನನಿಗೆ ಗಮನವೇಗವು ನಿಲ್ಲಲು ನಾನು ಅಶ್ವ ರ್ಯಪಟ್ಟು ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಗಮನವೇಗವು ತಗ್ಗಿತೆಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಏನನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ದೈವಾ ಧೀನದಿಂದ ನನಿಗೆ ಬಂದ ವಿಘ್ನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕೆಳಗಡೆ ತಿರುಗಿ ಸಮು ದ್ರೋದಕದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಕಂಡೆನು, ಆ ಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ' ಎಲೈ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಕಪಿಯೆ, ನೀನೆಲ್ಲಿಹೋಗುತ್ತೀ! ನಾನು ಬಹಳಕಾ ಲದಿಂದ ಹಸಿದು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು; ನಾನು ಆ ರಾಕ್ಷ ಸಿಯ ಬಾಯಿ ಹಿಡಿಯದಹಾಗೆ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಮತ್ತೂ ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡೆನು; ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ನನ್ನ ಶರೀರವು ಹಿಡಿಯುವಹಾಗೆ ತನ್ನ ಬಾಯನ್ನು ಮತ್ತೂ ಅಗಲವಾಗಿಸಿದಳು; ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ ಮಹತ್ವದ ಶರೀರವನ್ನು ಬಂದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವಿರುವ ಎದೇ ಗುಂಡಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಚೆಗೆದಾಟಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋದೆನು; ಆಮೇಲೆ ಸಿಂ ಹಿಕೆ ಎಂಬ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವು ಗುಂದಿ ಲವಣಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮುಳುಗಿದಳು; ಆ ಸಮ ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಚಾರಣರು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ' ಕಟಕಟಾ! ಈ ಹನುಮಂತನು ಸಿಂಹಿಕೆಯನ್ನು ಬಂದು ಜ್ವಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಂದನಲ್ಲ! ಈತನು ಮಹಾಸಾಹಸಿಯು' ಎಂದು ನುಡಿ ದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು.

“ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಹು ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಬಂದೆನೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಹುದೂರವು ದಾಟಿಹೋಗಿ ಲಂಕಾವಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದ್ರದ ತೆಂಕಣತೀರಕ್ಕೆಹೋಗಿ ಸಾ ಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡು ಬಳಹೊಕ್ಕುಹೋಗುವ ಸ ಮಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎದ್ದು ಬಂದು ಆಹಾರಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡುಬರಲು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಲ್ಲಿ ಮಂಡೇಕಾದಲುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಲಂಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಎಡಗೈಯ ಮುಟ್ಟಿ ಯಿಂದ ಹೊಡೆದೆನು; ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬಿದ್ದು ಮೂರ್ಛಿತಟ್ಟು ಬಂದು ಜ್ವಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ' ಎಲೈ ವೀರಭ ಟನೇ, ನಾನು ಈ ಲಂಕಾವಟ್ಟಣದ ಅಧಿದೇವತೆಯು; ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಿದಾಗಲೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಜಯಿ ಸುವೆ' ಎಂದು ನುಡಿದಳು!

“ ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಲಂಕಾಸಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ರಾವಣನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ಅಸರಿಮಿತವಾದ ಶೋಕಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ಕಡೆಬಿಟ್ಟು ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಕೋಟೆಯಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಂದು ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕೋಟೆಯಿಂದ ನೆಗೆದುಹೋಗಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲ ಅಶೋಕವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಶಿಶುಪಾಲವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಬಂಗು ಕದಳವನವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಂದ ಕೃತಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಂದೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಂಡೆಯು ಧೂಳುಮಸಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ದೈನ್ಯಭಾವವನ್ನೈದಿ ಆತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಟಾಂಗಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ವ್ಯಾಘ್ರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹುಲ್ಲೆ ಯಮರಿಯಂತೆ ವಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಬೆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಬಂದು ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಮಂತಕಾಲದ ಕಮಲದಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ನೆನಸದೆ ಮರಣವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಕಂಡೆನು, ನಾನು ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಶಿಶುಪಾಲವೃಕ್ಷದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಚೀದಾಮ ಕಾಲದಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ಗಂಭೀರವಾದ ಝಣ ಝಾಣಾತ್ಕಾರಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ; ಆಗ ನಾನು ಅದೇನು ಅದ್ಭುತವೆಂದು ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮರದಕೊಂಬುಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆನು ; ಆಮೇಲೆ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಇದ್ದೆಡೆಗೆಬಂದು ಆಕೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮೊಳಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ತೋಳುಗಳಿಂದಲೂ ಎದೆಯನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಭಯದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಯಾವೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಂಡು ಮೋಹದಿಂದ ‘ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೆ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನ್ನಿಸು, ಗರ್ವದಿಂದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿದೆಯಾದರೆ ಎರಡುತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ಮಾರನೇ ದಿನವ ನನ್ನ ರಕ್ತ ಪಾನಮಾಡುವೆನು ’ ಎಂದು ನುಡಿದನು.

“ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾವಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತಳಾಗಿ ‘ ಎಲೆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನೆ, ಇಷ್ಟೈಕುಮಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾದ ದಶರಥಮಹಾರಾಯನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಅತಿಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನುಡಿಯಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬೀಳದು ! ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಗಿರಾದ ಮಿಂಚುಬುಳುವಿನಂತೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಎಷ್ಟು ! ಆತನು ಇಲ್ಲದಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೋಸಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ, ಆತನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಚೀವಸಹಿತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವನೇ ! ರಘುನಾಥನಿಗೆ ನೀನು ಸರಿಯೇ ! ನೀನು ಆತನ ಉಳಿದವನಿಗೂ ಸರಿಯಲ್ಲ ; ಆತನು ಯಜ್ಞಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮನಿಷ್ಠನು ; ಸತ್ಯಸಂಧನು ; ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಶೂರನು ’ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

“ ರಾವಣನು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಉರಿದಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬಲಗೈ ಮುಖ್ಯಿಯನ್ನು ಮಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ‘ ಹಾಹಾ ! ಕೊಲ್ಲಬೇಡ ! ನಿಲ್ಲು ! ’ ಎಂದು ತಡೆದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂದೋದರಿ ಎಂಬ ರಾವಣನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರಾದ ರಾವಣನನ್ನು ತಡೆದು ಸಂತವಿಡುತ್ತ ‘ ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೆ, ನಿನಗೆ ಈ ಸೀತಾದೇವಿಯಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವು ! ನೀನು ಭೋಗದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದವನು ; ನಿನಗೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಕ್ಷಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರೂಪು

ಲಾವಣ್ಯ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಧಾರೆ, ಅವರೊಡನೆ ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖದಲ್ಲಿರು; ಈ ದೇವಿಯು ಬಂದು ಮಾತಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯವೇನು !' ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು, ಆಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನೇಕ ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳಿಂದ ಬೆದರಿಸಿದರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತೃಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು, ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು ಬೇಸತ್ತು ಆ ದೇವಿಯಿಂದ ರಾಮನಿಗೆ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅದ್ವೈತ ಸಾಧನವಾದ ಕಾವಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಗ ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತೆಯಾಗಿರಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತ್ರಿಜಟೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯರನ್ನೆ ಬೈಸಿ ‘ ಎಲೇ ರಾಕ್ಷಸಿಯರಿರಾ, ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ, ಸೀತಾದೇವಿಯದಾರಿ ಹೋಗಬೇಡಿ, ಆ ದೇವಿಯು ಜನಕರಾಯನ ಮಗಳು; ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸೆಯು, ಇನ್ನಿವಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಬೇಡಿ, ನಾನು ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡೆನು; ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲಕ್ಕೂ ಅಪಜಯವಾಗುವಹಾಗೂ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗುವಹಾಗೂ ನಾನು ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡೆನು; ನಾನಿನ್ನು ಈಕೆಯನ್ನು ಕಾವಲುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿ ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತಪಿಟ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ದುಃಖವು ಹೋಗಿ ಸುಖವಾಗುವಂಥಾ ಭಾಗ್ಯವದೆ; ಈ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣುಹೊಕ್ಕರೆ ಈಕೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರೋಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಳು’ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜಯವಾಗುವದೆಂದು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ತ್ರಿಜಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ‘ ಎಲೈ ತ್ರಿಜಟೆಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು’ ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

“ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ದುಃಖಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆ ದೇವಿಯುಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಇಷ್ಟೈಕುಮಂಶ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಕಥನಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮರದಮೇಲಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರುತುಂಬಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕನೇ, ನೀ ನ್ಯಾರು? ಎತ್ತಲಿಂದ ಏನುಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ? ಈ ದುರ್ಘಟವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವದಕ್ಕೆ ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ನಾನು ‘ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಖನು; ಸುಗ್ರೀವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರಘುನಾಥನು ತನ್ನ ಕುರುಹಿನ ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಚಾರಿಸಿಬರಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು’ ಎಂದು ಮುದ್ರೆ ಉಂಗುರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ‘ ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನಾನಿನ್ನು ನಿನಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ನೀನು ಬಂದರೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ ಸೀತಾದೇವಿಯು ‘ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕನೇ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಂದು ರಾಮನನ್ನು ಸಂಪರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರದುಕೊಂಡುಹೋಗುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಆ ದೇವಿಯು ಮಾತನ್ನುಂಗೀಕರಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಾಗುವಹಾಗಿ ಬಂದು ಕುರುಹನ್ನು ಕೇಳಿದನು; ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಮಾಸಿದ ಶರಗಿನಲ್ಲಿ ಗಂಟಾಕಿದ್ದ ಚೂಡಾಮ

ಣಭೂಷಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಶ್ವಾಸವು ಹುಟ್ಟಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನಿನಗೆ ಬಹುಸನ್ಮಾನಮಾಡುವನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು , ನಾನು ಆ ಭೂಷಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಿಯು ತಿರುಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ' ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹ್ಯಾಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರೋ ಹಾಗೆ ಯತ್ನ ಮಾಡು ; ನಾನಿಲ್ಲಿ ಎರಡುತಿಂಗಳು ಪರಿಯಂತರ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು ; ಆಮೇಲೆ ಅನುಭವವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು , ಆಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಾಗದು ' ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯಿಂದ ನುಡಿದಳು.

“ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮುಂದಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಪರೈತಾಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಜಗಳವುಂಟು ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಸುಮ್ಮನೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದುಹಾಕಿದೆನು , ಆ ವನಕ್ಕೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು ನಿರ್ದ್ರೇತಿಕರಾದ್ದು ಮುರಿದ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ರಾವಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ' ಎಲೈ ಜೀಯಾ, ಅವನಾರೋ ಬಬ್ಬ ದುರಾತ್ಮನಾದ ವಾನರನು ಬಂದು ನಿನ್ನ ವಿನೋದಕ್ರೀಡೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಶೋಕವನವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮುರಿದು ನಿರ್ನಾಮಮಾಡಿದನು ; ಆ ದುರಾತ್ಮನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

“ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಉಳಿದವರಾದ ಎಂಭತ್ತುಸಾವಿರ ಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ಅವರಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ತೋಟದ ಬಾಗಿಲ ಕದದ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆನು , ಆ ಬಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ಓಡಿಹೋಗಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು ; ನಾನು ಆ ಬಾಗಿಲಮುಂದಿದ್ದ ಸಜ್ಜೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವಾದ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಅನೇಕಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಮಗನಾದ ಜಂಬುಮಾಲಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ಮೊದಲಂತೆ ಆ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಂಬುಮಾಲಿಯನ್ನೂ ಆತನಕೂಡೆಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದೆನು , ಆಮೇಲೆ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನೇಕ ಬಲಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ಆ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಬಲಗಳನ್ನೂ ಆ ಮಂತ್ರಿಕುಮಾರರನ್ನೂ ಕೊಂದೆನು , ಆಮೇಲೆ ರಾವಣನು ಐದು ಮಂದಿ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಬಲಸಹಿತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ಅವರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದೆನು , ಆಮೇಲೆ ರಾವಣನು ಅನೇಕ ಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಹ್ಲನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ನಾನು ಆತನ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅವಳಿಸಿ ಅನೇಕಬಾರಿ ಹೊಡೆದು ಯಾವನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆನು , ಅಹ್ಲನ ನಿಯೋಗವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ರಣರಂಗಮಲ್ಲನಾದ ಇಂದ್ರಚಿತ್ತನ್ನು ಕರೆದು ಅನೇಕ ಪಟುಭಟರಾದ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ; ಇಂದ್ರಚಿತ್ತು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಬಹುಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಡಿದ ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾಡನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು ; ನಾನು ಮೂರೂಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗಿಗೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟುಪಡೆದು ಆಮೇಲೆ ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇ

ದ್ದೆನು, ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟನು; ರಾವಣನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕರೆದು ನಾನು ಬಂದಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದನು; ಪ್ರಹಸ್ತನು ನನ್ನನ್ನು 'ನೀ ನ್ಯಾಯ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಯಾವಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುರಿದೆ? ಸಮಸ್ತ ಬಲಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಸಂಹರಿಸಿದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ನಾನು ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಎಲೈ ಪ್ರಹಸ್ತನೇ, ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ಪ್ರಧಾನನು; ಶ್ರೀರಾಮನ ದೂತನು, ವಾಯುದೇವನ ಕುಮಾರನು; ನನ್ನನ್ನು ಹನುಮಂತನೆಂಬವರು, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸ ಕಾಣ ಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು, ನನ್ನ ಬಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಿಮ್ಮ ಪರಿಣಾಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ರಹಸ್ಯವಾದ ಬಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಬರಬೇಕೆಂದು, ಆತನು ಋಷ್ಯಮೂಕಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೂಡೆ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಲಿಯು ತನಿಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ ರಘುನಾಥನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಘುನಾಥನು ಆತನ ಶತ್ರುವಾದ ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಡಲು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸ ತಂದುಕೊಡುವದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟನು; ಆಮೇಲೆ ರಘುನಾಥನು ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು, ಆಮೇಲೆ ಪಶ್ಯಪಥನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಶ್ರೀರಾಮನು ತನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಆತನಿಗೆ ಪಶ್ಯಪಥವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು; ನಾನು ಸುಗ್ರೀವನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು; ಆತನ ಗುರಿಕಾರರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಬಲಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಜೈಮವಾದೀತು, ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿತವರಿಲ್ಲ, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಚರಿಸುವದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ರಾವಣನು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಕೋಪಾಂಗ್ನಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಹಿಸಬಿಡುವಂತೆ ಕ್ರೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸೆಮಾಡಬೇಕು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು; ಆಗ ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಾದ ರಾವಣನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ 'ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೇ, ಅರಸುಗಳು ದೂತರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ರಾಜನೀತಿಯಲ್ಲ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದೂತವಧೆಯನ್ನು ಕಾಣೆನು, ಎಲ್ಲೆಯೂ ಕೇಳಲೂ ಇಲ್ಲ, ಅರಸರಾದವರು ಪರರಾಷ್ಟ್ರವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಮಗೆ ಆಪ್ತರಾದ ದೂತರ ಮುಖಾಂತರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದುಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ; ದೂತನು ಮಾಡಬಾರದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೊರಡಿಸಬಿಡುವದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾವಣನು 'ಹಾಗಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಗವು, ಈ ಕಪಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡೀ' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

“ಆಗ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರು ನನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಸಿ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ದೆಡಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರಾಜಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಉರುಬಾಗಲಿಗೆ ತಂದರು; ಆಗ ನಾನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊದಲಹಾಗೆ ಬಹು ಉದ್ದ ಘನಗಾತ್ರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ತಾಳಿ ಆ ಉರುಬಾಗಲ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕಾವಲಾಗಿ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಆ ಉರುಬಾಗಿಲ ಬುರುಚಿನಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಬಾಲದಿಂದ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಉಪರಿಗೆ ಗೋಪುರ ಮೇಲುಮುಚ್ಚು ಮು

ಗಿಲಟ್ಟಣಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ದಹಿಸುವಂತೆ ದಹಿಸಿ ದಹನವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಾಗಿ ಬಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ದಹನವಾಗದಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಿರಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹನವಾಗಿ ಹೋದಳೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಷ್ಟಾನದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನೆಂದು ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಚಾರಣರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ' ಕಟಕಟಾ ' ಈ ಹನುಮಂತನು ಎಂಥಾ ಸಾಹಸಿಯೋ—ಎಂಥಾ ಪ್ರಾಥ ನೋ—ಸೀತಾದೇವಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನುಳಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹಿಸಿದನು ! ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಚಾರಣರ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ದಹನಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಉರಿತಟ್ಟದೆ ಶೈತ್ಯನಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಶುಭನಿಮಿತ್ತಗಳಾದುದರಿಂದಲೂ ಸೀತಾದೇವಿಯು ದಹನವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅತಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆ ದೇವಿಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುನಾಭವರ್ಪತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ವಾಯು ಸಿದ್ಧ ಗಂಧರ್ವರು ಸಂಚರಿಸುವ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಪತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೂ ಸುಗ್ರೀವನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡೆನು ! ಇದೀಗ ನಾನು ಹೋಗಿಬಂದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋ ! ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಅಂಗದನು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದದ್ದು .

ಮತ್ತೂ ಹನುಮಂತನು “ ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೆ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯೋಗವು ಸಫಲವಾಯಿತು ; ಸುಗ್ರೀವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವಾಯಿತು ; ಸೀತಾದೇವಿಯ ಶಿಲವನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು ; ರಾವಣನು ಬಹುಕಾಲವು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದವನು ; ಆತನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡನಾದರೆ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಬಲ್ಲನು ; ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲನು ; ಅಂಥಾ ರಾವಣನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಇಥಾನ, ಸೀತಾದೇವಿಯ ಶರೀರವು ಸೋಕಿದರೂ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ ; ಆ ದೇವಿಯು ಕೋಪಮಾಡಿದರೆ ಪರಪುರುಷರನ್ನು ದಹಿಸುವವಳಾದರೂ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಬೆಂಕಿಯಹಾಗಾದಳು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಂಗದನು ಜಾಂಬವನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೇ ಕೇಳು ; ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವದೇ ಕಾರ್ಯವು ; ನಾನೊಬ್ಬನೇ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಬಲಸಮೇತವಾದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಡಬಲ್ಲೆನು ; ಇನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಕುಶಲರಾಗಿ ಮಹಾಬಲವಂತರಾಗಿ ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಪಟುಭಟರು ಕೂಡಿದರೆ ಹೇಳುವದೇನು ! ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಸಹೋದರಬಲಸಹಿತನಾದ ರಾವಣನ ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲೆನು ; ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಕುಮಾರನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಪಂದ್ರಾಸ್ತ್ರ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಾನು ಲೆಖಿಸುವವನಲ್ಲ ; ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬಲ್ಲೆನು ; ನಿಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧ

ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕರೆಯುವ ಕಲ್ಲುಮಳೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಲಾರರು, ಇನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾಡೇನು! ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೇ, ಬಂದು ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಮುದ್ರವು ತಡಿಯನ್ನು ಮೀರದು, ಮಂದರಪರ್ವತವು ಚಲಿಸದು, ಶತ್ರುನೆ ಸಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕದಲಿಸಲಾರವು! ಈಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಮರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನೊಬ್ಬನೇ ಕೊಲ್ಲುವನು, ಪನಸನೂ ನೀಲನೂ ಸುಮ್ಮನೇ ನಡೆದುಹೋದರೂ ಅವರ ತೊಡೆಗಳು ತಾಕಿ ಮಂದಗರಿಶರ್ವತ ವಾದರೂ ಬಡೆದು ತುಮುಸುತುಮುರಾಗುವದು, ಇವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರಾದರೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾಡೇನು! ವೈಂಧ ದ್ವಿವಿಧರ ಸಾಹಸವನ್ನೇನುಹೇಳಲಿ! ದೇವಾಸುರ ಯುಜ್ಜ ರಾಕ್ಷಸ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇವ ರಕ್ಕೂಡೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕಾಣೆನು! ನಳ ಸುಷೇಣರಿಗಿಡಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರನ್ನೇ ಕಾಣೆನು!” ಎಂದು ನುಡಿದನು!

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು “ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೇ, ನಾನು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ‘ಮಹಾ ಬಲ ವಂತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜಯವಂತನಾಗಲಿ! ಆತನಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಗ್ರೀವನು ಜಯ ವಂತನಾಗಲಿ! ನಾನು ಕೋಸಲರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಭೃತ್ಯನು! ಸುಗ್ರೀವನ ಪ್ರಧಾನನು; ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತನು!’ ಎಂದು ಕೇರಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿ ಅಷ್ಟಮುಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆ ಲಂಕಾಪ ಟ್ಠಣವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಭಸ್ಮಮಾಡಿದನು; ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥಾವರು ಹೋದರೆ ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಬಹುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನು! ಹಾಗಾದರೆ ಅಶೋಕವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋ ಮುಣಿಯಾದ ನೀತಾದೇವಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ದೈನ್ಯಭಾವವನ್ನೊದಿ ಮೇಳೈಸುಂಡು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಚಂದ್ರನ ಕಳೆಯಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ಆ ಸ್ಯಾಮಿಯನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ರಾವಣನನ್ನು ಲೆಖ್ಕಿಸದೆ ಶಚೀದೇವಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಡುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಒಂಟಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಧೂಳುಮಸಗಿ ಒಂಟಿ ಜಡೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಅತಿ ಘೋರರೂಪಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಂಧನೆಗೊಳಗಾಗಿ ಹಿಮಂತಕಾಲದ ತಾವ ರೇ ಕಮಲದಂತ ಮುಖಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಮರಣವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಜೀವವಿಡಿದಿಧಾಳೆ; ಆ ದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಮನವಂಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಭಾಷಣೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ಮಿತ್ರತ್ವವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ‘ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ರಾವಣನನ್ನು ಎಧಿಮಾಡು ವಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವವನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಉಪಚಾರವಾಗಿ ನುಡಿ ದು ಅಶೋಕವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು! ಮುಂದಣ ರಾಜಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೀವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೬೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಜಾಂಬವನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡಿಯಬೇಕೆಂದದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಅಂಗದನು ಜಾಂಬವದಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಜಾಂಬವನೇ, ನಳಸುಷೇಣರ ಸುಹಿಮೆಯು ಎಂಥಾಂದಿರಲಿ: ಅವರು ಅಸ್ಥಿನೀದೇವತೆಗಳ ಮಕ್ಕಳು; ಅವರಿಗೆ ದೇವಾಸುರರಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು; ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷ ಸಬಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸುವರು, ಅವರೆಲ್ಲರು ಹಾಗಿರಲಿ. ಕಡೆಗೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಹಾ ಬಲವಂತನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು; ಅದೂ ಹಾಗಿರಲಿ ;

ಈಗ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಬಬ್ಬನೇ ಹೋಗಿ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸಬಲವನ್ನು ಸೆಹರಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಬಂದನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದೆವಲ್ಲ, ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ ನಮ್ಮಂಥಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳು ಸೀತಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಬಪ್ಪಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಂಡುಬಂದೆವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರೊಳಗಾಗಿ ನಮಿಗೆ ಸರಿಯಾದವರಿಲ್ಲ, ಆ ಹನುಮಂತನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಿ ರಾಕ್ಷಸಬಲವೇಗವನ್ನು ಮುರಿದುಬಂದನು; ಇನ್ನು ನಾವೀಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇನಿದೆ! ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆಮೇಲೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಜಾಂಬವನು ಅರ್ಧಗಂಭೀರವುಳ್ಳ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಅಂಗದನೆ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀ; ಹಾಗಾದರೂ ನೀನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಬಾರದು, ನಮ್ಮನ್ನು ಸೀತಾದೇವಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಂಡುಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದೆವೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಕೂಡ ಹೇಳದರೆ ಆತನೇ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೬೦ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ವಾನರವೀರರು ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಹೊಡೆದದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಅಂಗದನು ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಜಾಂಬವನು ಹೇಳಿದಮಾತನ್ನುಂಗೀಕರಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಮೇರುಪರ್ವತ ಮಂದರಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಮದ್ದಾನೆಗಳು ಹೊರಟು ಬರುವಂತೆ ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸತ್ವಸಾಹಸವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾ ಬಲವಂತನಾಗಿ ಅತಿವೇಗವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನ ಸಂಗಡ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತೆ ಎವೆ ಹೊಣಾಚೆದೆ ನೋಡುತ್ತ ರಘುನಾಯಕನ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೀರ್ತಿಸಂಭವಿಸಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದರೆಂಬ ಪ್ರೀತಿವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಳದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸರಕೂಡ ಯುದ್ಧವು ಬರುವದೆಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಬಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವು ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ಸಂಭವಿಸಿತೆಂದು ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಮಧುವನವನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಹೊಕ್ಕುಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಸೋದರ ಮಾವನಾದ ದಧಿಮುಖನೆಂಬ ಕಪಿನಾಯಕನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಧುವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ತಮಿಗೆ ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹಣ್ಣು ಫಲಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಂಗದನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆತನು ಜಾಂಬವದಾದಿ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು “ಈ ಮಧುವನವನ್ನು ಈ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೂರೆಯಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದೆ!” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಅವರ ಸಮ್ಮತದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನೂ ಕರೆದು “ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಬಂದಂತೆ ಈ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಕಂದಮೂಲಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಆಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟು ಸೂರೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಪಿನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಿ ಕೆಲವರು ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನೆಗೆದುನೆಗೆದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಇತ್ತಲೆ ಅತ್ತಲೆ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಬಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಬಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೂಕಿ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಅಳುತ ನಗುತ ಇದ್ದರು; ಮತ್ತೂ ಕೆಲವರು ಬಬ್ಬರಕತ್ತನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಪಿಸೇನೆಯು ಮಧುಪಾನಮಾಡಿ ಮದಸೊಕ್ಕಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರೊಳಗಾಗಿ ಮಧುಪಾನಮಾಡಿ ಮದಸೊಕ್ಕಾದಿದ್ದವರೇ ಇಲ್ಲ, ತೃಪ್ತಿಪಡೆಯದಿದ್ದವರೇ ಇಲ್ಲ; ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆ ಕಪಿಸೇನಾನಾಯಕರು ನಾಮುಂಚೆ ನೀಮುಂಚೆ ಎಂದು ಮಧುಪಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಾಕಿ ಎಲೆಗಳುದರಿ ಕಿರಿಗೊಂಬುಗಳು ಮುರಿದು ಸುಳಿವುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗುತ್ತಿರಲು ಆ ವನರಕ್ಷಕನಾದ ದಧಿಮುಖನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪವುಂಟಾಗಿ ಆ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆಸೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರಿಕಾರರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ದಧಿಮುಖನನ್ನು ತಗಲಿಕೊಂಡು “ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿಬಂದ ಕಪಿಗಳು ಈ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಂದಿವು, ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರ್ನಫಲಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದರೆ ಏನಾಯಿತು ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು, ಮತ್ತೂ ದಧಿಮುಖನ ಕಪಿಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿದೂ ಕೆಲವರು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದೂ ಕೆಲವರು ಜಗಳಮಾಡಿಯೂ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಮೃದುನುಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಕಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದಧಿಮುಖನನ್ನು ಇತ್ತಲೆ ಅತ್ತಲೆ ಎಳೆಯುತ ಕೆಲವರು ಆತನ ಶರೀರವನ್ನು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಸೀಳುತ ಕೆಲವರು ದಂತಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚುತ ಕೆಲವರು ಕೈಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಬದೆಯುತ ಕಂಗೆಡಿಸಿ ಕಂಗೊಳಪ ಮಧುವನವನ್ನು ಗಾರುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಒ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ದಧಿಮುಖನು ಮಧುವನಭಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದದ್ದು.

ಆಮೇಲೆ ಹನುಮಂತನು ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕರೀ, ನೀವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಭಾಧೆಮಾಡದಹಾಗೆ ನಾನು ಕಾದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅಂಗದನು ಮನೋಹರ್ಷದಿಂದ “ ಹನುಮಂತನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ, ಹನುಮಂತನು ಅಲ್ಲದಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಆತನೇ ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವನು, ಆತನಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನು ! ನೀವು ಬಬ್ಬರೂ ಅಂಜಬೇಡಿ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಧುಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರೀರದ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ” ಎಂದು ಹನುಮಂತನು ನುಡಿದಮಾತಿಗನುಕೂಲವಾಗಿ ನುಡಿದನು

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಪಿನಾಯಕರೆಲ್ಲರು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಿ ಅಂಗದನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನದೀಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಧುವನಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದ ಸಲಿಗೆಯಿಂದಲೂ ಅಂಗದನು ಸೂರೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕಾತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಸ್ವಾದುವಾದ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ವನವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಮಧುಪಾನಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಕಪಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಅವರು ಆ ಕಾಲಗಾರರನ್ನು ಪೆಟ್ಟಕ್ಕುತ ಬಬ್ಬರಿಂ ಬೊಬ್ಬರು ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮದಸೊಕ್ಕಿ ಕೆಲವರು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಳಾಪಗ

ಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಅರಿವೆಮರವೆಗಳಿಲ್ಲವರಾಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ಮದನೋಕ್ತಿ ಮರದಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೂ ಕೆಲವರು ಅತ್ಯಂತ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ತಳುಕುಗಳನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿಯೂ ಕೆಲವರು ಮಧುಪಾನದಿಂದ ನಗುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು ; ಕೆಲವರು ಆ ವನಪಾಲಕರನ್ನು ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿಂಭಾಗಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಅವರು ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಡೆಯನಾದ ದಧಿಮುಖನೊಡನೆ “ ಎಲೈ ಬಡೆಯನೇ, ಅಂಗದನು ಮಧುವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಸೇನೆಗೆ ಮಧುವನ್ನು ಸೂರೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ನಾವು ಸೂರೆಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತಡೆದಿವು ; ಅವರೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ತಿವಿದು ತಮ್ಮ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ದಧಿಮುಖನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆ ವನಪಾಲಕರಿಗೆ ಸಂತಮನ್ನಣೆ ನುಡಿಯುತ್ತ “ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿರಿ, ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈ ಮಧುವನ ಭಂಗವು ಅಂಗದನಿಂದಲೇ ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆತನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುತ್ತೈಯ್ಯ ಹೆತ್ತೈಯ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ಸೂರೆಹೋಗದಂಥಾ ಮಧುವನವನ್ನು ಅಂಗದನು ಸೂರೆಬಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕವಾದ ಕೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮಧುಪಾನಮಾಡಿದ ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ದುರಾತ್ಮರನ್ನು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿಸುವನು, ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕೋಪವು ಸಫಲವಾಗುವದು ” ಎಂದು ಸಂತವಿಟ್ಟು ಆ ವನಪಾಲಕರನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸಮಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಳಿದು ಸೂರ್ಯ ಸಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಸುಗ್ರೀವನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನನ್ನೂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ಕಂಡು ತನ್ನ ಭೃತ್ಯರಸಹಿತವಾಗಿ ಅತಿ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ಸುಗ್ರೀವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆಭಿವಂದಿಸಿದನು.

೬೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಅಂಗದಾದಿಗಳು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಂದರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು

ಆ ಬಳಿಕ ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆಭಿವಂದಿಸಿದ ದಧಿಮುಖನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ದಧಿಮುಖನೇ, ಏಳು ಏಳು ! ಅಂಜಬೇಡ, ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆಭಿವಂದಿಸಿದೆ, ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು ” ಎಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು.

ದಧಿಮುಖನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು “ ಎಲೈ ಸುಗ್ರೀವನೇ, ಮಧುವನವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತೈಯ್ಯ ಮುತ್ತೈಯ್ಯರಕಾಲದಿಂದ ಇದುವರಿಯಂತರ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸೂರೆಯಾಗಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವನವನ್ನು ಹಲಾಕೋಲಮಾಡಿದವರಿಲ್ಲ ; ಈಗ ಅಂಗದನು ಸಮಸ್ತ ಕಪಿಗಳಿಗೂ ಸೂರೆಯಾಗಿ ಬಿಡಲು ಅವರು ದುರಾಗೆ ತಂದಿದ ಮಧುವನವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿದರು, ವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ವಾನರರು ಎಷ್ಟು ತಡೆದರೂ ಅವರನ್ನು ಮೊಳಕ್ಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಳಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ತಿವಿದು ಶಂಕಾತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೇನುತುಪ್ಪವೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರು, ಇನ್ನೂ ಅವರು ಆ ವನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ ; ಹೊರಟುಹೋಗದೇ ಎದಿರಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ನೂಕಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವನಪಾಲಕರನ್ನು ಅತ್ತಾಡುತ್ತ ಶೆಳೆದು ಎಳೆದು ತಮ್ಮ ಕಟಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ, ನೀನಿರುವಾಗ ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಪೆಟ್ಟುಕೊಡುರಾಗತದಿಂದ ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡರು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಸುಗ್ರೀವನೇ, ವನಪಾಲಕನಾದ ಈ ಕಪಿನಾಯಕನು ಮೊರೆಯಿಡುವದೇನು ? ಅನೇಕ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಈತನು ಹೇಳುವದೇನು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸ ಗ್ರೀವನು “ ಎಲೈ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ, ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅಂಗದನು ತಿರುಗಿಬಂದು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಹೋದ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೆ ಮಧು-ನನನ್ನು ಸೂರೆಬಿಟ್ಟನಂತೆ, ಅವರು ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀನುತುಪ್ಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ವನಪಾಲಕರು ತಡೆಯಲು ಅವರೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇವರನ್ನು ವೆಟ್ಟುಕೊಂಡುದು ಮೊದಲನೆಯ ತಂದಿಹಾಸ, ಅಂಗದನು ಬಂದು ಮಧುನನನ್ನು ಸೂರೆಬಿಟ್ಟಾಗಲೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವನಾಗಿರಬೇಕು, ಒಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆಮಾಡುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದರು, ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಹನುಮಂತನೇ ಕಂಡುಬಂದವನಾಗಿರಬೇಕು, ಆತನಲ್ಲದೆ ಇಂಥಾ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಿಲ್ಲ, ಯಾವಕಾರ್ಯವೂ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದು, ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ವಿಶೇಷವುಂಟು, ಆತನು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳವನು, ಮಹಾಸರಾಕ್ರಮಸಂಪನ್ನನು; ನಾವು ಜಾಂಬವನಕೂಡೆ ಅಂಗದನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಗುರಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ ಆಗದೇ ಹೋಗದು; ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸುವದಕ್ಕೆ ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಆ ವನಪಾಲಕರನ್ನು ವೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲೂಟಿಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದರು; ಈ ಮಾತು ಯತ್ನಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳೀ; ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕಪಿನಾಯಕರೆಲ್ಲರು ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧರು; ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಪ್ರಾಜ್ಞರು, ಆದಕಾರಣ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡರಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾಗೆಮಾಡಿದವರಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಟ್ಟರು; ಆಮೇಲೆ ಸುಗ್ರೀವನು ದಧಿಮುಖನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ “ ಎಲೈ ದಧಿಮುಖನೇ, ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ; ಅದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಅವರು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದವರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡರು, ಜಾಂಬವನು ಅಂಗದನು ಹನುಮಂತನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಯಾವಾಗ ಬರುವರೋ ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಎದಿರುನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಬಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುವರು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನ ಬಲತೋಳು ಸ್ಪಂದನವಾಗಿ ಕದಲುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೬೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು.

ಆಮೇಲೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದಧಿಮುಖನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೂಡೆ ಬಂದ ವನಪಾಲಕರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದು ಮೊದಲಿನ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಮಧುವನಕ್ಕೆಬಂದು ಅಂಗದನು ಮೊದಲಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಮಧುವಾನದ ಮದವಿಳಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಮೃದುನುಡಿಗಳಿಂದ “ ಎಲೈ ಅಂಗದನೇ, ಈ ವನಪಾಲಕರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಮಧುವನ ಭಂಗವಾಯಿತೆಂಬ ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದಲೂ

ಆಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದು ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿದರು ; ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲಣ ದಯೆಯಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಿಕೊ , ನೀನು ಚಿಕ್ಕರಾಯನಾಗಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವನಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಬಡೆಯನು ; ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಕೊ , ನಾವು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಸುಗ್ರೀವನಕೂಡೆ ಮಧುವನವನ್ನು ಭಂಗಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಲು ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಆತನು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದಿದ್ದರೆ ಈ ವನವನ್ನು ಕುಲಕುವದಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನೀವು ಮಧುವನ ಭಂಗಮಾಡಿದ ಸದ್ವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಹೇಳಿದನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಗದನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆದು “ ಎಲೈ ಕಪಿನಾಯಕರಾ, ನಾವು ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಕೇಳಿದರಂತೆ ; ನಾವು ಹೋದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೂ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ, ಮಾರ್ಗಸಂಚಾರದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಮಧುವನಮಾಡಿದೆವು ; ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾರ್ಯವೇನು ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ , ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಕಾರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ ; ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಧೀನನಾದವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಲ್ಲ ; ನಾನು ಚಿಕ್ಕರಾಯನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳಲಿ ಬಂದಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕರೆಯಬಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಕಪಿನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಟ್ಟು “ ಎಲೈ ಅಂಗದನೆ, ನೀನು ನಮಗೆ ಬಡೆಯನಾಗಿ ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನಾಡುವದ್ಯಾಕೆ ! ನೀನು ಅನೇಕ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದಕಾರಣ ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನಾಡಿದೆ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ಮೈಮರತಂಧಾವರು ಹಾಂಕಾರದಿಂದ ತಾವೇ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಬಡೆಯರೆಂದು ನುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು , ಸಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾದ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರು ಮಮಕಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಮಿತ್ರವರ್ಗ ಹೊಂದಿ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ ನೈಚ್ಯಭಾವದಿಂದ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಯುವರು ; ನಾವೆಲ್ಲರು ನಿನ್ನ ಮತೆಗೊಳಗಾಗಿರುವವರಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಾಡರೂ ಇಡುವವರಲ್ಲ , ಬಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಿಗೆ ನೀನು ಹೊರಟಾಗಲೇ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಅಂಗದನು ಬಳ್ಳಿದೆಯಂತೆಂದು ಅತಿಹರ್ಷದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಯುವೇಗ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ ಬಿರುಘಾಳಿಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ಕಾಮುಗಿಲು ಓಡುವಂತೆ ಸುಗ್ರೀವನಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು !

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ರಘುನಾಯಕನು ಸುಗ್ರೀವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಗದನು ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಲು ಆತನು “ ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಬಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವು ಸಹಿಸಿಕೋ ; ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದರು ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ; ಮೊದಲು ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬರುವದಾಗಿ ಅವಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಎರಡುತಿಂಗಳ ಬಳಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲಾರರು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕರಾಯನಾದ ಅಂಗದನು ತಾನು ಹೋದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒರುವದಕ್ಕಿಲ್ಲ ; ಅದೂಲ್ಲದೆ ಹೋದಕಾರ್ಯವು ಕೈಕೂಡದಿದ್ದರೆ ಇಂಥಾ ಸಾಹಸದಿಂದ ಮಧುವನ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡರು , ತಾನು ಹೋದಕಾರ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೈನೈಭಾವವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಬರುವನಲ್ಲದೆ ಹೆತ್ತೈಯ್ಯ ಮುತ್ತೈಯ್ಯರಕಾಲ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಂದೆಂದೂ

ಸೂರೆಹೋಗದಿದ್ದ ಮಧುವನವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡನು ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದಳು ; ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಂಗದಾದಿ ಕಪಿನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನೇ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದನು , ಇಂಥಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನೇ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲದೆ ಮರ್ಯಾದಾ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ , ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂತಿಸಬೇಡ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳ ಕಿಲಕಿಲರಬ್ಬಗಳು ಕೇಳಲಾಯಿತು , ಹನುಮಂತನ ಸಹ ಸತ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಪಿನಾಯಕರ ಕಿಲಕಿಲಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಲಾಯಿತು , ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಗ್ರೀವನು ಹರ್ಷಾತಿಶಯದಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ವುಳಕಿತಾಂಗನಾಗಿ ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ; ಅವ್ಯರೋಳಗೆ ಜಾಂಬವದಾದಿ ಕಪಿನಾಯಕರು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದ ಅಂಗದ ಹನುಮಂತರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದಿಳಿದರು ; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿರಾಗಿ “ ನಿಯಮಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸುಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದನು ” ಎಂದು ಪುಕವಾಗಿ ಬಿನ್ನಹಮಾಡಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸುಗ್ರೀವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಸುಗ್ರೀವನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಯಿತು ” ಎಂದು ಬಹುಮನಸ್ಸುಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು , ಆಮೇಲೆ ರಘುನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಪೂರ್ಣಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು.

೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜೊಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು .

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತವಣಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಸಮೇತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಹನುಮಂತ ಅಂಗದರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ಅಭಿವಂದಿಸಿದರು ; ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು ರಾಮನ ಉದ್ಭಾವನವಾದ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲು ಶ್ರೀರಾಮನು ಅತ್ಯಂತಾನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ಎಲ್ಲಿಥಾಳೆ ? ಆಕೆಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹೃದ್ಯಗೆ ? ಆ ದೇವಿಯು ಹೃದ್ಯಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಹನುಮಂತನು ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯಿರುವ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಾನು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ರಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತೆಂಕಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಯೂಕಾಣದೆ ತೆಂಕಣ ಸಮುದ್ರತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೂರುಗಾವುದದಾರಿ ಅಗಲವಾದ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ದುರಾತ್ಮನಾದ ರಾಮನಿರುವ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಶೋಕವನವೆಂಬ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದನು , ಆ ದೇವಿಯು ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಹೆದರಿಕೆಗಳಿಂದ ಭಯಪಡುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸುವದಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಬಂಟಿಜಡೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಬಿಂತಾಕ್ರಾಂತೆಯಾಗಿ ಅರ್ಧಶಯನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಮಂತಕಾಲದ ತಾನರೆಯಂತೆ ತನುಕಾಂತಿಗೊಂದಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾ

ದರೂ ರಾವಣನನ್ನು ನೆನೆಸದೆ ಮರಣವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ; ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಾಯಮಯಾದ ರಾವಣನೆಂದೆಣಿಸಿ ಭಯಪಡುವಳೆಂದೆಣಿಸಿ ನಾನು ಇಷ್ಟವು ಕೂಡವೆನ್ನು ಪ್ರಸಂಗವಾಡಿ ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ದೇವಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಾಡಿ ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಬಾಧಿಸುವಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿ ನಿನಗೂ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೂ ಸ್ನೇಹವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು, ಹೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಯುಕ್ತಳಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುರುಹಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು “ ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕಾಕಾ ಸುರನು ಬಂದು ದುರಾಗತನನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಕುರುಹುಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳು , ಈ ಚೂಡಾಮಣಿರತ್ನವನ್ನು ಅತಿಸ್ವಯತ್ನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು , ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಡು , ಇದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು , ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷಪಡುವನು ; ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈ ರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ; ಮತ್ತೊಂದು ಕುರುಹುಮಾತನ್ನು ಹೇಳು ; ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಣಿಶಿಲೆಯನ್ನೊರೆದು ನನ್ನ ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟನು ; ನಾನಿಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಬಂದು ತಿಂಗಳು ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು , ಆಮೇಲೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಜೀವವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಲಾರನೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡು ” ಎಂದು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿದಳು ಎಲೈ ಶ್ರೀರಾಮನೇ, ಇದು ನಾನು ಕಂಡುಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವು , ಇನ್ನು ನಾವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದೋಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಹಿನ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

೬೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಶ್ರೀರಾಮನು ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಚೂಡಾಮಣಿರತ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ; ಆತನ ದುಃಖಾತಿಶಯವನ್ನು ಕಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ರೋದನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು , ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕಂಬನಿ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಸುಗ್ರೀವನೇ, ಕರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ಕರುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಕೆಚ್ಚಲು ನೋರುವಂತೆ ಈ ರತ್ನವನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುತ್ತದೆ ; ಸೀತಾದೇವಿಯ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾವನಾದ ಜನಕರಾಯನು ಈ ಚೂಡಾರತ್ನದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮುಂಗುರುಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿದನು , ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾನುರರು ಮಹಾಕೂರ್ಮನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂದರಗಿರಿಪರ್ವತವನ್ನು ಕಡಗೋಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆಸೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಥನಮಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು ; ಇದನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ; ಜನಕರಾಯನು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಂದು ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು , ಆ ರಾಯನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚೂಡಾರತ್ನವನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ; ಈ ಚೂಡಾಮಣಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹನುಮಂತನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ದಾಹವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೂ ಉದಕದಮೇಲೆ ಅವೇಷ್ಣೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೂ ಸೀತಾದೇವಿ

ಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವಲಿಖಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆ ದೇವಿಯು ಏನಂದಳು ? ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಯುಧರಿಸಿಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದ ರತ್ನವನ್ನು ಕಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವಾಗಿದೆ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಬದುಕಿರುವಳೆಂಬ ವಾತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು, ಆಕೆಯು ಜೀವನವೆಂತೆಯಾಗಿ ಅಂಧಾಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಗೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬಂದು ಹ್ವಣಮಾತ್ರವಾದರು ಜೀವವು ನಿಲ್ಲಲಾರದು; ಅತಿಭಯಂಕರರಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾವಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಮೇಘಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಸ್ತುತಿರುವಳು, ಅಮೃತಕಿರಣವುಳ್ಳ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮುಖವು ಘೋರರಾದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಸ್ತುತಿದೆ ! ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೆ, ಮಧುರವಚನಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಯಾವ ಸವಿನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದಳು ! ನನ್ನ ವಿರಹದಿಂದ ಹ್ಯಾಗೆ ಇಥಳ ! ವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನಾದವನು ಅಮೃತೋಪಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯಾಪಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಗೆ ಜೀವಿಸುವ ನೋ ಹಾಗೇ ನಾನು ಆ ದೇವಿಯು ನಿನ್ನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ವೃದ್ಧನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು ; ಆಕೆಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತುಮತ್ತೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು

೬೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು .

ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತನು “ಎಲೈ ಶ್ರೀರಾಮನೆ ಕೇಳು : ನೀನು ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕಾಕಾಸುರನುಬಂದು ಲೂಟೇಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು ; ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಸರಿಬರುವ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು : ನೀವು ಬಂದುದಿನ ಸುಖನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ನಿನಗಿಂತಲು ಮೊದಲೇ ಎದ್ದುಕುಳಿತಿರಲು ಆಗ ಬಂದು ಕಾಗೆಯು ಬಂದು ಸೀತಾದೇವಿಯು ಎದ್ದೇಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡುಸಾರಿ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಗಿಲಿಹೋಯಿತಂತೆ, ಆಮೇಲೆ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೆಲವುಹೊತ್ತು ಮಲಗಿರಲಾಗಿ ನೀನು ಆ ದೇವಿಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಆಕೆಯ ತೊಡೆಸುಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ವಾಯಸವು ತಿರಿಗೂ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಸ್ತನಮಧ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲುಗುರುಗಳಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ವೃಥೆಪಡಿಸಲು ಆ ಘೆಯದಿಂದ ರಕ್ತಬಿಂದುಗಳು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವಂತೆ, ಆಗ ಭಯಪಟ್ಟು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಂತೆ ; ನೀನು ಎದ್ದು ಆಕೆಯ ಎದೆಯ ಘೆಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಸರ್ಪನಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ರೋಷಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ‘ನಿನ್ನ ಸ್ತನಮಧ್ಯವನ್ನು ಘೆಯಮಾಡಿದ ದುರಾತ್ಮನಾರು ; ಕಟಕಟಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಐದುಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪನೇಕೂಡೆ ಶೇಷಸುವರೂ ಇದ್ದಾರಲ್ಲಾ !’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ವಾಯಸವನ್ನು ಕಂಡೆಯಂತೆ ; ಆ ವಾಯಸವು ಉಗುರುಗಳು ರಕ್ತಮಸಗಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಸಮುಖದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲು ನೀನು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಆ ವಾಯಸವು ಕಾಕಾಸುರನೊಬ್ಬ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಗನೆಂತಲೂ ಗಮನದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದವನೆಂತಲೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸನೆಂತಲೂ ತಿಳಿದು ಉಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಭೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಬಂದು ದರ್ಭೆಯ ತೃಣವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಕಾಕಾಸುರನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆಯಂತೆ ; ಆ ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ ಆ ವಾಯಸಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗಲು ಅದು ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಕಂಡು ಅಂಚಿಕೊಂಡು ಹಾರಲು ದರ್ಭಾಸ್ತ್ರವು ಹಿಂದಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತಂತೆ ; ಆ ವಾಯಸವು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಬೆಂಜಿಡದೇ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ

ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಕ್ಕಂತೆ, ನೀನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಹಿಂಸೆ ಮಾಡದೆ ಉಳಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರ ಬಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಕೊಡಿಸಿ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದೆಯಂತೆ ; ಆಮೇಲೆ ಆ ಕಾಕಾಸುರನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ' ಇಂಥಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆದ ದಶರಥರಾಯನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ! ' ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತೆ ! ' ಹೀಗೆ ತನಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದ ಬಂದು ಕಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೃಪಾಳುವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಈ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಧಿಸಡುವ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಾನೆ ! ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಮತ್ತು ' ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ದೇವಾಸುರಗಂಧರ್ವ ನಾಗ ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು ; ಅಂಥಾ ಬಲವುಳ್ಳ ಸ್ವಾಮಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಮೋಹವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ನನ್ನ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗನು ! ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾಗಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ನನ್ನ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಿಸನು ! ದೇವಾಸುರರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯರಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ಬಲಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಾಯುಗ್ನಿ ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನನಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವಿಶೇಷವು ಮಿಕ್ಕಿರಬೇಕು ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಕಟಕಟಾ ! ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ನ್ಯಾಯಕಾರಣದಿಂದ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಾರೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ! ' ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ನುಡಿದಳು

“ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಮಹಾವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ' ಎಲೈ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಸತ್ಯದಫಲ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ನಿನ್ನ ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರಾನೆ ; ಆತನ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಾನೆ, ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡೆನು ; ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಆತನು ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ; ಇಷ್ಟಾದಿವಸಗಳು ನೀನಿರುವ ದೇಶವನ್ನರಿಯದೆ ಮುಂದುವರಿದೇ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಇನ್ನು ನನ್ನ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವನು ; ಈ ಕುರುಹಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕಂಡನಾದರೆ ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಬಂದು ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಸಹೋದರ ಜ್ಞಾತಿ ಬಾಂಧವರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದುಬರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು.

“ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮತ್ತೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ' ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ನನ್ನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ನಿಷ್ಕರವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಹೆದರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಪಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಕಂಗೆಡಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನಾಗಿ ಮಾಡು ; ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಆತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಧಾನರನ್ನೂ ಜ್ಞೇಮವನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಂದು ಹೇಳು ; ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನು ! ' ಎಂದು ನನಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನುಡಿದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಇದೀಗ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವು ; ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಯಾವಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಾದರೂ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

೬೮ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಹನುಮಂತನು ನೀತಾದೇವಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು .

ಮತ್ತೂ ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ “ ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಮತ್ತು ನೀತಾದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ‘ ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನೀನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಾತೀತೆಯಾದಿಂದ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಡಂಬಡಿಕೆ ಹೇಳಿ ಆತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವವಾಗೆ ಯತ್ನಮಾಡು ! ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಅತಿಥಿವೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದುರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೂಡೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆಯಾದರೆ ನನ್ನ ಮನೋವೃಥೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು, ನನಗೆ ಅಂಥಾ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬರಿಗೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಕಾಣಿಸದೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ರಾತ್ರಿ ಯನ್ನು ಕಳೆದು ನಾಳೆ ಹೋಗು ; ನೀನು ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರಿಯಂತರ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಇರುವ ಪ್ರಾಣ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು, ನೀನು ತೀಳುವಾಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖದವೇಲೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುವದು ! ಎಲೈ ಹನುಮಂತನೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂಶಯವಿಧಿ, ಸುಗ್ರೀವನ ಕಪಿನಾಯಕರು ನೂರುಗಾವುದದಾರಿ ಅಗಲವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ದಾಟಬರುವರು ! ಕಪಿಸೇನೆಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ದಾಟಬರುವವು ? ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಬರುವ ಉಪಾಯವು ಯಾವದು ? ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವರಂದರೆ—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಗರುಡನು ವಾಯುವು ಈ ಮೂವರಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವಿಲ್ಲ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಶಯವಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡೆ ? ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನು ; ನೀನು ಬಲಪರಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧನು ; ಹಾಗಾದರೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘—ರಾವಣನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಮೋಸಮಾಡಿದ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ರಘುನಾಥನು ರಾವಣನು ಕಾಣದಹಾಗೆ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಳವಿನಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು—’ ಎಂಬ ಆಪವಾದವು ಬರುವದು ; ಹಾಗಾಗದಹಾಗೆ ‘—ರಘುನಾಥನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ನೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು—’ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಬರುವದೋ ಆ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ಯತ್ನ ಮಾಡು ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

“ ನಾನು ಆ ದೇವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರಿತು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ‘ ಎಲೈ ನೀತಾದೇವಿಯೇ, ಸಮಸ್ತ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೂ ಬಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಮಹಾ ಸತ್ಯಸಾಹಸಗಳುಳ್ಳವನು ; ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಆತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಪಿನಾಯಕರು ಸತ್ಯಸಾಹಸ ಬಲಪರಾಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ; ಸುಗ್ರೀವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಣಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡುವಂಥವರು ; ಗಮನದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವರು ; ಆ ಕಪಿನಾಯಕರಿಗೆ ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲ ; ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯಬಂದರೂ ಕಂಗೆಡುವದರಲ್ಲ, ಅನೇಕಸಾರಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದರು ; ಆ ಕಪಿನಾಯಕರಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಮೆಗ್ಗಳವಾದವರೂ ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದವರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ ; ನನ್ನಂಥವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಬಲವಂತರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರು ಬರುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನು ! ಕಫಿರಾಜನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಬಲಹೀನರಾದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸನು ; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂಶಯವನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟುಮಾಡಿಕೊ; ಆ ಕಪಿನಾಯಕರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಒಂದೇಸಾರಿ ನೆಗೆದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಲಾವುವರು; ಉದಯಾಚಲವನ್ನೆದ್ದಿದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಂತೆ ನನ್ನ ಹೆಗಲನೇ ಲೇರಿಕ್ಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕಿ ಉರುಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿಕ್ಕೊಂಡಿರುವ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುವೆ; ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡು ಸಿಂಹಗಳಹಾಗೆ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನೀರುಂಡ ಮೇಘಗಳಂತೆ ಶರೀರಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಉಗುರು ದಂತಗಳೇ ಆಯುಧಗಳಾಗುಳ್ಳವರಾದ ಕಪಿನಾಯಕರ ಗರ್ಜನೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಮನೋಹರ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ರಘುನಾಥನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ವನವಾಸವೆಂಬ ಮಿತಿಯು ತುಂಬಿ ರಾವಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕ್ಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನೀನು ಕಾಣುವೆ' ಎಂದು ಅನೇಕ ಸಂತಮನ್ನಣೆ ಶುಭವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು; ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಿಕ್ಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ವಿರಹಶೋಕತಾಪವನ್ನು ಹೊರಗೊಂಡು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತಿಯಾದಳು" ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಎಲೈ ಕುಶಲವರುಗಳಿರಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಮುರಿದು ಅಕ್ಷಯಕುಮಾರನು ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತಾಡಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ದಹಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಹನ್ನು ತೆಗೆದುಕ್ಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಕಪಿನಾಯಕರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಮಥುವನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸುಗ್ರೀವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಅಭಿವಂದಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಕುರುಹಿನ ಚೂಡಾಮಣಿರತ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆ ದೇವಿಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ ಕುರುಹಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟುಮಾಡಿ ತಾನೂ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದನು—ಎಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿಮುನೀಶ್ವರನು ನುಡಿದನು.

ಇಂತು ಉತ್ತಮ ಜ್ಞತ್ರಿಯ ಕುಲೋದ್ಭವ ಬಿರುದಂತೆಂಬರಗಂಡ ಗಜಬೇಟೆಕಾರ ಸಮಸ್ತಶತ್ರುಸಂಘ ಜೀಮೂತ ಜಯೂ
ಮಾರುತ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥ ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ವನ ದಾವಾನಲ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ವಜ್ಜನ ಸಮುದಾಯ ಕಲ್ಪಭೂಜಾತ ಆಶ್ರಿತಜನ
ಸುರಧೇನು ಕಾದಿನೀಜನ ನೂತನ ಪಂಚಬಾಣ ಚೌಪ್ಪಷ್ಕಿ ಕಲಾಪ್ರವೀಣ ಮಹಿಷಾಸುರಮರಾಧೀಶ ಚಾಮು
ರಾಜವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ತಿಮ್ಮರಾಜತನೂಜ ನರಸರಾಜ ಗರ್ಭದುಗ್ಧ ಸಿಂಧು ಸುಧಾಕರ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತ ಪಾದಾರವಿಂದ ದ್ವಂದ್ವನಿಷ್ಯಂದಾಮಂದ ಮಕರಂದ ಬಿಂದುಸಂದೋಹಾಸ್ವಾದನ
ನಿರ್ಮಲೀಕೃತಾಂತಃಕರಣ ತ್ರಿಣಯಣೇಶ್ವರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಮದಾಬಲಾಚಲಾ
ವಾಸ ಶ್ರೀಚಾಮುಂಡಿಕಾಂಬಾ ಸದ್ಭಕ್ತಿಮಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜ ಒಡೆ
ಯರವರಿಂದ ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಬುಧಜನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ
ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷ್ಯವಚನ ರಚನೆಯಾದ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜೋಕ್ತಿ
ವಿಲಾಸವೆಂಬ ಕನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ

ಸುಂದರಕಾಂಡ ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸಮಾಕಾರಂ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಂ |
ಹನೂಮದ್ವೇದಿತಧ್ಯಾಯೇ ತ್ಸುಂದರೇಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ||

